

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

לשכת רה"מ גולדה מאיר - משה"ח

לשכת רה"מ גולדה מאיר - משה"ח - 25-28, 26-28

1.5-8.10.40

שם תיק: לשכת רה"מ גולדה מאיר - משה"ח

4236/8-א

מזוהה כיוז

מזוהה כריק R0002sy8

כתובת: 3-312-3-8-2

תאריך הדפסה 16/07/2020

משרד

מזכיר
43.4

1/4236/8
מס' תיק

מס' תיק מקורי

מחלקה

96

סודי ביותר

לנמען בלבד

משרד החוץ

אל: הגנר המשפחה

השבוע בזירה המדינית

מס' 96

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, ה' בתשרי תשל"א

8 באוקטובר 70

המספר סכיל 56 עמודים

השבוע בזירה המדינית (76)

8.10.70

26.9.70

מצרים אחרי נאצר (ע' 1)

1. כללי - מות נאצר - אל-סאדאת נשיא בפועל - הלוויית נאצר - אל-סאדאת, מועמד יחיד מטעם אס"ע - מועצת האומה מאשרת בחירתו - משאל-עם ייערך ב - 15.10 - אל-סאדאת יושבע לתפקיד ב - 17.10.
2. המאמץ למנוע ערעור מעמד מצרים.
3. הנהגה קולקטיבית פעלה לזירוז תהליך בחירת הנשיא.
4. בחירת אל-סאדאת - שלב ביניים במאבק לשלטון.
5. גורמי הכוח במצרים: הצבא - אס"ע - שירותי המודיעין והבטחון.
6. עלייתה של הקבוצה השמאלנית במשטר.
7. קווי המדיניות של ההנהגה החדשה: חזרה על עקרונות נאצר, - ההודעה המדינית של הועדה המרכזית של אס"ע, - ראיון שה"ח ריאד בפני הסלויזיה המצרית, - דברי אל-סאדאת בפני מועצת האומה לאחר בחירתו.
8. פעילות המעצמות: - בריה"מ - ארה"ב
9. השלכות בינערביות.
10. עמדות גורמים שונים במשטר החדש לגבי נושאים מרכזיים (כפי שהתרשמו מספר משלחות זרות):
 - הפסקת האש ושיחות יארינג.
 - הסדר מדיני ושלום.
 - בריה"מ
 - ארה"ב
 - המאבק על השלטון.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

11. האבל על מות נאצר בשטחים המוחזקים ובקרבת ערביי ישראל.

המסמך - דבר-היחיד - נקרא - "המסמך" - ויש - להחזיק - בו - בזהירות - רבה - (הערה)
לפי גורד.

הפסקת האש ושיחות יארינג (ע' 12)

עם הגשת 4 תלונות נוספות על הפרות מצריות של סעיף ההקפאה בהסכם הפסקת האש
הגיע מספר התלונות הישראליות ל - 21.

בפגישותיו עם גורמים שונים באו"ם הוסיף שה"ח אבן להסביר את עמדת ישראל: ישראל
לא תחזור לשיחות יארינג עד להסגת הסילים; אשר להפסקת האש - ישראל מוכנה
להאריכה לתקופה בלתי מוגדרת.

שה"ח המצרי (6.10): הפסקת האש תוארך ב - 3 חדשים בתנאי שימשיכו המאמצים לביצוע
החלטת מועבי"ס. אף סיל לא יוסג.

הנשיא ניקסון: ארה"ב עמלה קשות אצל בריה"מ ומצרים כדי שיסיגו את הסילים ע"ם
שיחות יארינג מתחדשנה (28.9). כל מי שיפר את הפסקת האש יפצל בגד דעת הקהל
העולמית (4.10).

הנשיא פומפידו (30.9): אין להפריז בחומרת קידום הסילים שהם נשק הגנתי גרידא.
אם לא תהיה מלחמה אין לישראל שום סכנה מהם. יש לחדש שיחות יארינג ואל לישראל
לראות בסילים מכשול בדרך לשלום.

תת שה"ח הצרפתי ליפקובסקי (29.9): מות נאצר והמאבק על השלטון במצרים מחייבים
צעד ישראלי כגון חזרה לשיחות יארינג ללא קשר עם קידום הסילים, כדי למנוע השתלטות
המנהיגים המצריים הקיצוניים.

טנכ"ל וסמנכ"ל משה"ח הבריטי (6.10): על ישראל לחדש שיחות יארינג תוך שמירה
על הפסקת האש ללא ההקפאה.

שה"ח האיטלקי טורו (3.10): גילה בקהיר (כשהשתתף בהלוויית נאצר) מתינות.
מאינטרסה של ישראל להיאחז בהלך רוח זה ולחדש את שיחות יארינג.

שה"ח האיראני (30.9): על ישראל לחזור לשיחות יארינג, הקפאון הנוכחי משרת את
בריה"מ. קידום הסילום אינו אלא תירוץ שהרי ארה"ב מספקת לישראל ציוד להבטחת
עליונותה. הסילים - הגנתיים ואינם מסכנים את ת"א או ירושלים.

מזכ"ל או"ם ויארינג נועצו בשה"ח אבן (25.9, 30.9) ביחס לחזרתו הזמנית של
יארינג למוסקבה. יארינג הביע פסימיות ביחס לחידוש השיחות בשבועות הקרובים.
שה"ח: על יארינג לעמוד לרשות הצדדים לכשתתקן מצרים את המעוות. יארינג יצא
למוסקבה ב - 2.10 עד מחצית אוקטובר.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

שיחות ה - 4 (ע' 17)

ב - 1.10 התכנסו בציגי ה - 4 בניו יורק. הסובייטי תקף את ישראל וארה"ב על הפסקת שיחות יארינג. האמריקני השיב שהפרות ההקפאה שבהפסקת האש הן שגרמו לכך ותבע את תיקון המעוות.

ב - 6.10 התכנסו סגני בציגי ה - 4 לישיבה נוספת לעבד את תזכיר בקורות ההסכמה והמחלוקת. האמריקני הודיע כי ארה"ב מטעה את השתתפותה בדיוני הסגנים עד להסגת הטילים מאזור ההקפאה לאורך תעלת סואץ. עם זאת תוסיף להשתתף בדיוני הנציגים הבכירים. הסגנים הסובייטי, הצרפתי והבריטי הביעו התנגדותם לעמדת ארה"ב.

ארה"ב: ביקור הנשיא ניקסון באגן הים התיכון ובאירופה (ע' 20)

במסעו באגן הים התיכון ואירופה ביקר הנשיא ניקסון באיטליה, הצי הששי, יוגוסלביה ספרד, בריטניה ואירלנד. מטרת מסעו: הגברת האמינות בעוצמת ארה"ב בים התיכון ובבכורות לתגברה ולהפעילה. הדגשה שהים התיכון עשוי לשמש מוקד סכנה למערב ודרבון מדינות הים התיכון לפעולה. בשיחות ובהתבטאויות הבלים הנשיא ניקסון את חשיבות הים התיכון מבחינת ארה"ב וכי הגנת הים התיכון היא חלק מהגנת ארה"ב. מתוך כך, חשיבות עצומה לשמירה על עדיפותו של הצי הששי. בשיחותיו והתבטאויותיו על המצב במזה"ת הציג הנשיא ניקסון את הבעיה כמורכבת ושאינה קשורה רק במדינות האזור. טען, כי הסכם הפסקת האש הופר וכי ארה"ב פועלת אצל בריה"מ ופצרים להחזרת הטילים כדי ששיחות יארינג תתחדשנה. הפגנת הכוח האמריקנית, לדבריו, מטעה הדרדרות נוספת של המצב בירדן. בהודע לנשיא על מות נאצר בוטלו תרגילי אש של הצי הששי והנשיא עצמו פרסם הודעת השתתפות באבלו של העם המצרי ומשפחת נאצר וקרא למדינות האזור לכונן שלום בר קיימא. מות נאצר העיב על הפרסומת לביקורי הנשיא באמצעי התקשורת ההמונית. עם זאת, הצליח הביקור להבליט את החשיבות שמייחסת ארה"ב לים התיכון ואת בכונותה של ארה"ב לנצל את עצמתה בים התיכון כשעת צורך ולשמור על עליונותו של כוח זה. מצרים ובריה"מ, שהתייחסו למסע ניקסון צרב מותו של נאצר, בקרו את המסע תוך האשמת ארה"ב בכורנות תוקפניות.

בריה"מ (ע' 26)

ציון מדויק בכל ההודעות הסובייטיות מאז מות נאצר מוכיח כי לא חל שום שינוי לא במטרות המוצהרות של בריה"מ ולא בצורת ניסוחן. אין שחר לנסיונם של כמה פרשנים לגלות כי הדגש הועתק מהפתרון בדרכים מדיניות אל הפתרון בדרכי המלחמה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

צרפת (ע' 28)

הנשיא פומפידו לשגריר איתן (30.9): יעלה את נושא יהודי בריה"מ בביקורו הקרוב במוסקבה אם יראה שאפשר לעשות זאת באופן נורמלי וביעילות. צרפת תשטח לפעול בנושא זה כשם שפעלה בנושא יהודי ערב. אין כוונתה שפעולתה זו תהווה משקל שכנגד ליחסים רעים עם ישראל. שתיקת צרפת בנושא חסיפת המסוסים נובעת מהתחשבות בחיי אזרחים צרפתים ולא להתחשבות באינטרסי "אייר פראנס". פומפידו עצמו ניסח את הודעת ממשלת צרפת מ - 23.9 שבה דובר על "המוני הפלשתינאים שגורשו מבתיהם". לא התכוון לומר שישראל גירשתם אלא שעזבו כתוצאה מהמלחמות ומפני שלא רצו להיות תחת שלטון זר. קץ היחסים המיוחדים בין צרפת לישראל היה מחוייב המציאות לאחר הסדר יחסי צרפת-אלג'יריה ב - 1962, שכן אלג'יריה היא בחינת "מפתח" לצרפת. התהליך הוחש עקב מאורעות 67 ואופיו של דה בול. לא יוכל לעשות דבר בענין המידאז'ים. פרשת ספינות שרבורג הרגיזתהו ביותר. לא היה רוצה לראות את ישראל בדרסת. דוה"מ שאבאן דלטאס לשגריר איתן (5.10): כשיפרוש מתפקידו יבקר מייד בישראל. בשאר אזהר ישראל כשהיה אך מעדיף דיסקרטיות. יחסי צרפת ישראל בריאים מבשר. מוטב שייראו כלפי חוץ פחות הדוקים, הדבר מקל על פעילות דיסקרטיות. תת שה"ח הצרפתי ליפקובסקי לשה"ח אבן (29.9): ירושלים אינה מהווה בעיה קשה. צרפת הינה ידידת ישראל. ישראל עוד תבין שהתקרבות צרפת לערבים תנוצל ע"י צרפת לטובת בטחונה האמיתי של ישראל. מוכן "אישית" לבקר בישראל. שה"ח הצרפתי שומאן במסיבה לכבוד השגריר איתן (5.10): צרפת מכירה בזכות ישראל לעצמאות, לדיבובות ולגבולות מוכרים ובטוחים, עומדת על הנסיגה ומסכימה לערבויות ולבטחון ישראל. יש להוציא הסכסוך **מיריבות מעצמות העל**. מסגרת ה 4 חשובה.

המצב בירדן (ע' 33)

עדכני 8.10.1000

הועדה הבינערבית פועלת במרצות להשגת הסכמים בין הצדדים ולשמור על ביצועם, כשעיקר מאמציה מופנים כרגע לאזור הצפון. מספר בעיות מיידיות כגון חימוש אנשי המיליציה של הארגונים בעמאן, (שמספרם נאמד בכ - 25,000), מערימות קשיים על ההרגעה. בכורות - מה לביצוע ההסכמים שבשופינות הועדה והמתכנסים על הסכם קהיר העקרוני מ - 27.9 (נא ראה בנספח) וזאת שלא לפגום ביוקרת נאצר, שבחסותו ושושבינותו הושג ההסכם. למחבלים עדיין מאחזים בכבדים בעמאן ושליטה רבה בארביד וביתר ערי הצפון. מגמת הועדה לטווח שבי השגת הסכם מקיף יותר בין הצדדים. לפי שעה נראה כי המשטר מתחייב לבצע דברים מהותיים יותר מאשר המחבלים, אם כי אינו מוותר בעניינים עקרוניים, כגון השלטון הצבאי. הגורם הבינערבי והגורם המעצמתי נחלשים במקצת בוכה הרגיעה היחסית בירדן ומרת נאצר, אם כי העיסוק

סודי ביותר לנמען בלבד

- ה -

התעמולתי הסובייטי בנושא נמשך. בראה שהמצב כרגע נבחינת הפוגה וצפויים בעתיד
זעזועים גוספים והתנגשויות מחודשות.

בקרוי הפסקת האש (ע' 37)

המצרים המשיכו לקדם את מערך סילי הקרקע אויר ס.א. 2 וס.א. 3 בסיוע סובייטי
לתחום 30 הק"מ ממערב לתעלה. ישראל חזרה והגישה תלונות למגבון הפיקוח על
הפסקת האש על הפרות מצדיות חמורות אלה של הפסקת האש והקפאת המצב הצבאי.
כן המשיכו המצרים בהתבצרות, אימונים, התארגנות ותצפיות בקו.
2 מחיילנו נהרגו בעלות רכבם על מוקש באיזור התעלה. בדיקת מהות ומקור
המיקוש נמשכת.
היקף פעילות הטרור עדיין מצומצם הן מירדן (בשבוע האחרון לא ארעה כל פעולה.
טרור בזירה זאת), בשל המשך השפעת ההתנגשויות המזוינות והן מסוריה ולבנון בעקבות
העברת תגבורות מחבלים מזירות אלה לירדן. בגבול לבנון המשיכו כוחותינו לקיים
תצפיות יום, להילחם בחדירות טרור ולירות על יעדי טרור למטרות סנע וחיץ.

בספחים:

- א. פרטים אישיים על אנואר סאדאת, שעראווי, ג'ומעה ועלי צברי.
- ב. תיקון ג'קסון (1.10.70)
- ג. הסכם קהיר בין ירדן למחבלים (27.9.70)
- ד. העצרת הכ"ה

* * * * *

THE END
OF THE WORLD

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

מצרים אחרי נאצר

=====

1. כללי

- נאצר נפטר בקהיר מהתקף לב, ביום ב' ה-26.9.1970.
- אנואר-אל-סאדאת, סגן נשיא מצרים מאז דצמבר 1969, מונה מיד ובהתאם לחוקה לנשיא בפועל.
- הלווייתו של נאצר נערכה בקהיר ב-1.10, חוך היסטריה ציבורית רבתי.
- ב-5.10 קבע הועד המרכזי של אס"ע (המפלגה השלטת) את אנואר-אל-סאדאת כמועמד יחיד למשרת הנשיא. מועצת האומה אישרה ב-7.10 את מועמדותו פה אחד.
- משאל עם ייערך ב-15.10 ואנואר-אל-סאדאת יישבע לתפקיד ב-17.10

2. המאמץ למנוע ערעור מעמד מצרים

בשבוע הראשון אחרי מות נאצר, בלטו שתי מגמות למנוע ערעור מצרים בפנים, בזירה הבינערבית ובזירה הבינלאומית, ולהוכיח שהמשטר מבוסס ואיחזק.

- א. הרצון להופיע כמבטיחי המשכיות נאצר.
- ב. הרצון להחזיר במהירות נורמליזציה של החיים במצרים ולהוכיח פעילותם החקיקה של מוסדות השלטון שהקים נאצר.

3. הנהגה קולקטיבית פעלה לזירוז תהליך בחירת הנשיא

מאז מות נאצר, מתנהל השלטון ע"י הנהגה קולקטיבית מורכבת ממספר שרים מרכזיים וחברי הועה"פ העליון של אס"ע, הפועלים ליד הנשיא בפועל. בולטים במיוחד, בנוסף לסאדאת, עלי צברי, שראווי ב'ומעה, שר הפנים, שר המלחמה פאוזי חוסין שאפעי, יו"ר הועה"פ של אס"ע, וסאמי שארף, שר המדינה הממונה על ענייני מדיעין ובטחון. קבוצה זו פעלה במיוחד לזירוז תהליך בחירת הנשיא.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

4. בחירת אל-סאדאט - שלב ביניים במאבק לשלטון

בחירה מועדפתו של סאדאט מבטאת מחד, רצון הצמרת להופיע בעיני העם כמבטיחת ההמשכיות, ולשאוף לנורמליזציה מהר ככל האפשר של החיים במצרים, ומאידך מצביעה על פשרה שהושגה בין מוקדי הכוח שלא הגיעו כנראה להכרעה ביניהם. נראה שהמאבק האמיתי לשלטון יתנהל לאחר בחירתו של סאדאט והרכבת הממשלה החדשה. מכל מקום, מינויו של סאדאט לא מעלה שאלות או הרהורים ואינו מצביע על נצחון מוקד כוח אחד על משנהו.

הודעתו של סאדאט בפני מועצת האומה (7.10) שמכזבת השלטון ותחלקו מאשרת שהושג הסכם בין מוקדי הכוח לחלוקת התפקידים וסמכויות בין הנשיאות, ראשות הממשלה, והשליטה על המפלגה. ידיעות מצביעות על השלישייה סאדאט-ג'ומעה-עלי צברי, כששעראווי ג'ומעה, שר הפנים וראש ועד הארגון של אס"ע יתמנה לרוה"מ ועלי צברי יישלט במפלגה, (פרטים ביוגרפיים וקווים לדמותם של השלושה ראה בנספח).

5. גורמי הכוח במצרים

גורמי הכוח העיקריים במצרים הם הצבא, אס"ע ושרותי המודיעין והבטחון. א. הצבא הוא מוקד הכוח העיקרי וסביר שיפעל להבטיח שהנשיא, יהיה זה אזרח או איש צבא, יהיה מקובל עליו. בתקופה הקרובה, אין סיכויים רבים להפיכה צבאית. כל עוד שיקולי המלחמה בישראל קובעים, וגוברת חלוח הצבא בבריה"מ, החמוך הקצונה הבכירה במועמד שיוענה לדרישות הזיקה לגוש המזרחי בכלל, ולבריה"מ בפרט.

בימים האחרונים, הובחנו סימנים לפעילות גוברת בצמרת הצבא לקראת ההכרעה בקביעת המועמד. נראה ששר המלחמה, פאוזי, ניצל פעילות זו לחיזוק מעמדו בקרב הצבא, כגורם המייצג, לפי שעה, את מוקד הכוח העיקרי במצרים. אין ספק שהצבא נתן הסכמתו למינויו של אל-סאדאט, בשלב זה לפחות, אך לא יהסס לדרוש סילוקו או הדחתו אם יגיע למסקנה שהוא לא נוח לו, או כשהיה לו מועמד אחר יותר מחאים מבחינתו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

האישיות השניה ליד פאוזי הנה גנרל צאדק שמונה לרמטכ"ל
בספטמבר 1969 לאחר מבצע "רביב" (הנחיתה בחוף המערבי במפרץ
סואץ) . היה מקודם ראש המודיעין הצבאי.

ב. אס"ע

המפלגה אינה גוף מגובש, אך ניתן לנצל מוסדותיה כניהול מסע
עממי לגיוס המיכה בעד או נגד מועמד לנשיאות.
עלי צברי נחמך עדיין ע"י הסניף הקהירי של אס"ע, שהוא סניף
רב-השפעה.

ג. שרותי המודיעין והבטחון

אין אישיות בולטת בשרותים המצריים. ראשי השרותים השונים מסוגלים
לסייע ללחץ. בין אלה יש לציין את סאמי שארף, שר מדינה שחיאם עבור
נאצר את שרותי המודיעין והיה אחראי לבטחון ומודיעין בנשיאות,
שר המדינה הווידי . מעריכים שהשרותים מפולגים ביניהם לאחר מות
נאצר, שהקימם זה בצד זה והצליח לרכזם בידיו.

6. בולטת בעיקר הקבוצה השמאלנית במשטר

עובדה לציון שבשכוע הראשון שלאחר מות נאצר, בלטה בעיקר קבוצת אנשים
בעלת זיקה למזרח, כמו עלי צברי, או שאינה אוהדת במיוחד את המערב,
כמו אל-סאדאת. היה נסיון לנסות ולהחזיר לזירה הפוליטית את זכריא
מוחי-אלדין, בחמיכת חסנין הייכל, שניסה לנטרל את סיכווייהם של
אל-סאדאת ועלי צברי ע"י ניפוח, בעיתונות, פרשת ההתעלפויות בעת ההלווייה
של השניים וקשירת מצב זה למצב בריאות לקוי. נראה שידם של השמאלנים
על העלוונה וניכור שקבוצת חסנין הייכל - מוחי אל-דין נדחקה לקרן
זווית, בשלב זה.

7. קרוי המדיניות של ההנהגה החדשה לחוזרים על עקרונות נאצר

לאחר שכוע של התרוצצות, והחייעצויות, בה הגיעה ההנהגה לידי הסכם
פשרה על מועמדות אל-סאדאת, כשכל מוקד כוח ברעה לנצל את חקופת המעבר
לחזוק מעמדו וגיוס תומכים לקראת המאבק האמיתי לשלטון, ניתן לשרטט
בקווים כלליים את קרוי המדיניות של ההנהגה החדשה, כפי שנקבעו,
לשלב המעבר, לפחות, על ידה. בימים 6-7.10 נמסרו הורעות ו/או הצהרות

THE
END

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

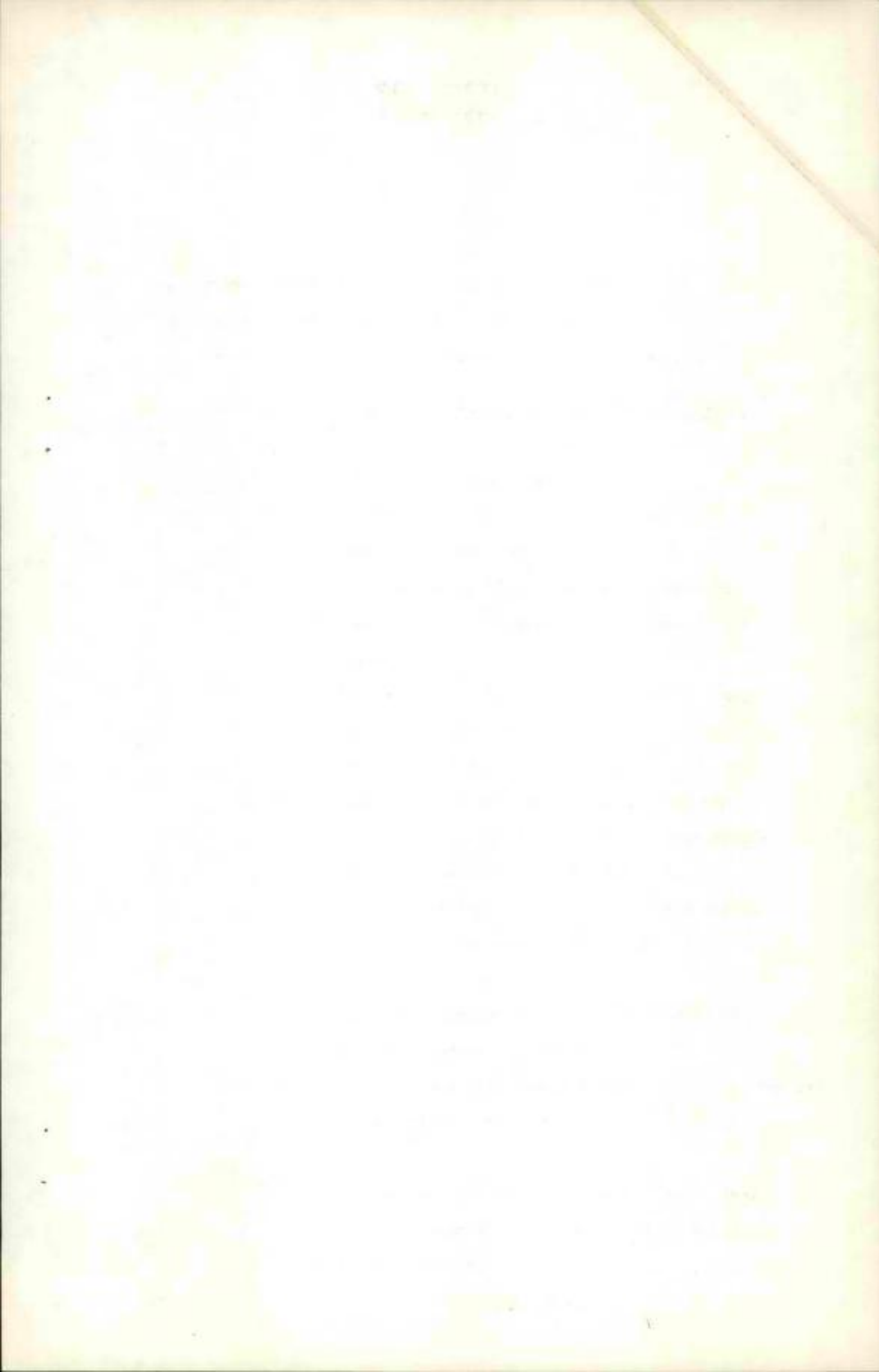
- א. הודעה מדינית של הועדה המרכזית של אס"ע (6.10).
- ב. ראיון טלוויזיוני מדיני של ש"ח מחמור ריאר (6.10).
- ג. הצהרה מדינית של אל-סאדאח לאחר בחירתו ע"י מועצה האומה (7.10).

(1) ההודעה המדינית של הועדה המרכזית של אס"ע: המשך דרכו

של נאצר

בהודעה בולטות הנקודות הבאות בעיקר :

- (א) המשך הדרך המהפכנית בה החל נאצר, בהבלטה מהות המהפכה במישור "הסוציאליזם הערבי".
- (ב) ביסוס המשטר מחייב הזרזות בקביעת מוסדות השלטון כנשיאות, ממשלה (רשות מבצעת) ומועצה האומה (ראשות מחוקקת).
- (ג) אזהרה מפני חידוש פעילותם של קבוצות המשטר הישן, המכונים "נצלנים וריאקציונרים", מפני "זריעת בלבול" וזעזוע להחלשת החזית הפנימית.
- (ד) במישור החוץ - ישראל - שמחזיקה בסיני (חלק יקר של האדמה המצרית) וחלקים יקרים של סולדתנו הערבית, הוגדרה כשוארת סיפוח והתפשטות, העלולה לנצל היעלמות נאצר לכיבושים נוספים ע"י חוקפנות צבאית. יצויין שהעם התליט לשחרר את האדמה, מבלי לציין הדרך להשגת המטרה.
- (ה) ארה"ב מחוארת כשוחפפה של ישראל, ומטרתה לשים קץ למצרים "הסוציאליסטית המשתחררת".
- (ו) לבני ברית"ם - מציינת ההודעה העמקה הקשרים עם כל המדינות והכוחות הפרוגרסיבים, כשהקשר עם ברית"ם הוא קשר מתמיד.
- (ז) הקשרים עם הערבים הוזכרו באופן כללי, והשקעת מאמצים מרביים למען אחדות הפעולה הערבית, בהיות מצרים חלק מהאומה הערבית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

ההודעה המדינית של המוסד העליון של אס"ע מצביעה על התגברות כוחם של התומכים בהידוק הקשרים עם בריה"מ בצמרת הנוכחית ויכולתה להצביע על עליית כוחו של עלי צברי.

(2) ראיון שה"ח ריאד בפני הטלויזיה המצרית : הנכונות המרחבית

להאריך הפסקת האש והסירוב להזיז הטילים

ראוי לציין שתי נקודות בולטות :

- (א) הנכונות להאריך הפסקת האש ל-90 יום נוספים בתנאי שתהיה התקדמות (ניסוח התנאי גמיש) ;
- (ב) ההכרזה הרשמית הפומבית הראשונה שמצרים לא תחזיר אף טיל ולא תיכנס למו"ס בעניין זה, בניגוד לרמזים שהשמיע נציג מצרים באו"ם ב-20.9 על נכונות להזיז הטילים כנגד ערובה אמריקנית נגד התקפה-פחע ישראלית.

ביתר הסעיפים, חזרה על עקרונות המדיניות המצרית הידועה, הידידות עם בריה"מ והתמיכה הסובייטית בכל השטחים. מצרים לא הפרה הפסקת-האש, אלא ארה"ב וישראל הן שהפרו התנאים להפסקת האש (אספקת נשק ומטוסים נוספים אמריקאים לישראל), קבלת היוזמה האמריקאית לא היה בה שינוי בעמדה המצרית, ולא הובנה כראוי ע"י חלק ממדינות ערב.

ריאד ניסה לשוות לדבריו נימה הקיפה, המניעים האפשריים :

- הרגשת בטחון מביקור קוסיג'ין, הכטחות להמשך התמיכה ואף הגברתה בכל השטחים ;
- הרצון ללכת לקראת הצבא שמחננד להזזת הטילים ולהבטיח לו שבם אחרי מות נאצר, דואגים לענייניו.
- רצון ריאד להבטיח מקומו כמערך החדש.
- הרצון להחזיר הכדור לישראל וביחוד לארה"ב לאחר הודעת ישראל על השתיית שיחות יארינג.
- הרצון להשפיע על ארה"ב ללחוץ על ישראל.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

(3) דברי סאדאט בפני מועצת האומה, לאחר בחירתו למועמדות הנשיא:
חלוקת הסמכויות - אויבי מצרים: ישראל, הציונות והאימפריאליזם,

המשך הידידות עם בריה"מ

אל-סאדאט נבחר פה אחד (10.7) ע"י מועצת האומה כמועמד היחיד
לתפקיד הנשיא. בדבריו למועצת האומה, לאחר בחירתו, הדגיש:

- רואה עצמו כממשיך דרכו של נאצר שימש לו דוגמה
חיה ויום יומיה.
- הדאגה לשמור על הישגי הסוציאליזם במצרים ולהמשיך בדרך
זו, שהיא דרכו של נאצר.
- מודיע על כוונתו לחלק הסמכויות (נשיאות, ראשות
ממשלה וניהול אס"ע).
- הדגש בהמשך המאבק לשחרור כל האדמות הערביות שנכבשו
ע"י התוקפנות הישראלית וההקפדה על זכות העם הפלסטיני
והמשך מאבקו למען אדמתו. הדגש בחיזוק היכולת המלחמתית
של הצבא המצרי, כדי להגן על הצדק, או להיות מוכנים
לכפות את הצדק.
- הדאגה לשמור על אחדות האומה הערבית.
- המשך דבקות מצרים במדיניות הבלתי מזדהה.
- הדגש על הידידות המיוחדת עם בריה"מ והגוש הסוציאליסטי.

שתי הנקודות הכוללות בהודעתו של אל-סאדאט:

(1) הכוונה לחלוקת הסמכויות (החזרה להנהגה קולקטיבית).

(2) הדגש בהידבקות מצרים בעניין הפלסטיני, כראש דאגותיו

ומטרותיו של השלטון החדש.

8. פעילות המעצמות

א. בריה"מ

מאז הגיעה לקהיר (29.9) ועד יציאתה את מצרים (3.10) ריכזה סביבה
המשלחת הסובייטית בראשות קוסיגין, את הפעילות המדינית של ההנהגה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

המצרית. ניכר רצון סובייטי למנוע יצירת חלל ריק ולהבטיח המשך זיקת מצרים לידידות ושל"פ עם בריה"מ. כן בלטה דאגה סובייטית לדאוג להמשך אימוץ ע"י השלטון החדש בקו מדיני הרבן בפתרון מדיני, ומניעת הסתבכות בהרפתקאות צבאיות, כדי למנוע ערעור פנימי ובינערכי של מצרים במקרה של תבוסה נוספת.

בהודעה המדינית המשותפת (3.10) הוצג נאצר כאדריכל הראשי בבנין נכס הידידות ושל"פ בין מצרים לבריה"מ, כשיחסיים אלה הנם גורם קבוע שאינו ניתן להשפעת חוץ. כן הודגש המשך התיאום במאמצים לפתרון הסכסוך במזה"ת ושאר בעיות בינלאומיות והדגש בצורך לחיסול הוצאות החוקפנות הישראלית מוקדם ככל האפשר, והשכנת שלום בר-קיימא במזה"ת.

יצוין שבהודעה מדובר על המשך במדיניות נאצר, בלי התייחסות מפורשת לפתרון בדרכי שלום. יתכן והיעלמות "פתרון מדיני או בדרכי שלום" בהודעה המשותפת, נובע מהרצון לשמור על הסולידריות הערבית סביב מצרים, ביחוד לאור עמדתם של כמה ממנהיגי ערב שהסתייגו מהיזמה האמריקאית.

ב. ארה"ב

השר ריצ'ארדסון הצהיר בקהיר (2.10) שהמטרות המיידיות במדיניות האמריקאית במזה"ת הן רצונה הכנה של ארה"ב בהמשך יוזמת רוג'רס, השמירה על קיום הפסקת-האש, והסרת המכשולים להמשך המגעים עם ד"ר יארינג.

המצרים הטעו כי בפני האמריקאים שהזנת הסילים מצדם לא היה משום הפרת חנאי הפסקת-האש, אלא צעדים מוצדקים להתגוננות בפני התקפת-פתע ישראלית. ההנהגה המצרית ציינה בפני האמריקאים שהיא מעוניינת להמשיך בקו נאצר במה שקשור לקבלת היוזמה האמריקאית וביצוע החלטת מועבי"ט במסגרת הסדר מדיני. סאדאת עצמו מסר לריצ'ארדסון שהוא הסתייג בזמנו מקבלת היוזמה האמריקאית ע"י נאצר, אך כעת הוא מרגיש חובה להתמיד בקו שנקבע ע"י הנשיא המנוח.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

סאדאט עשה רושם כאיש המדבר על סמך החלטה ובטוח בדבריו. האמריקאים
החרשמו בקו האחד בו נקטו כל המנהיגים המצריים.
לדעת האמריקאים קוסיגין היה חייב לפעול בזחירות ולא ניסה להכתיב
מי יהיה היורש, אלא ניסה למנוע שיעלה לשלטון מישהו שאינו לרצון
הרוסים.

9. השלכות בינערביות

כיוזמת שליט סודאן, נומיירי, נערכה בקהיר (1.10) ועידת מיסגה מאולחרת.
ההודעה המסכמת נוסחה ע"י הסודאני והתכלטה בקיצוניותה. הובלט המשך
המאבק נגד האימפריאליזם והציונות, עד לשחרור כל האדמות הכבושות וכל
פלסטין, והרצון שקהיר תמשיך להיות הגורם המלכד בעולם הערבי.

- צפויה החלטה מעמדה הבינערבי של מצרים, דבר הפותח נחת לנסיגות
מצד מספר מנהיגי ערב למלא, ולו חלקית, החלל הריק שנותר אחרי
נאצר.

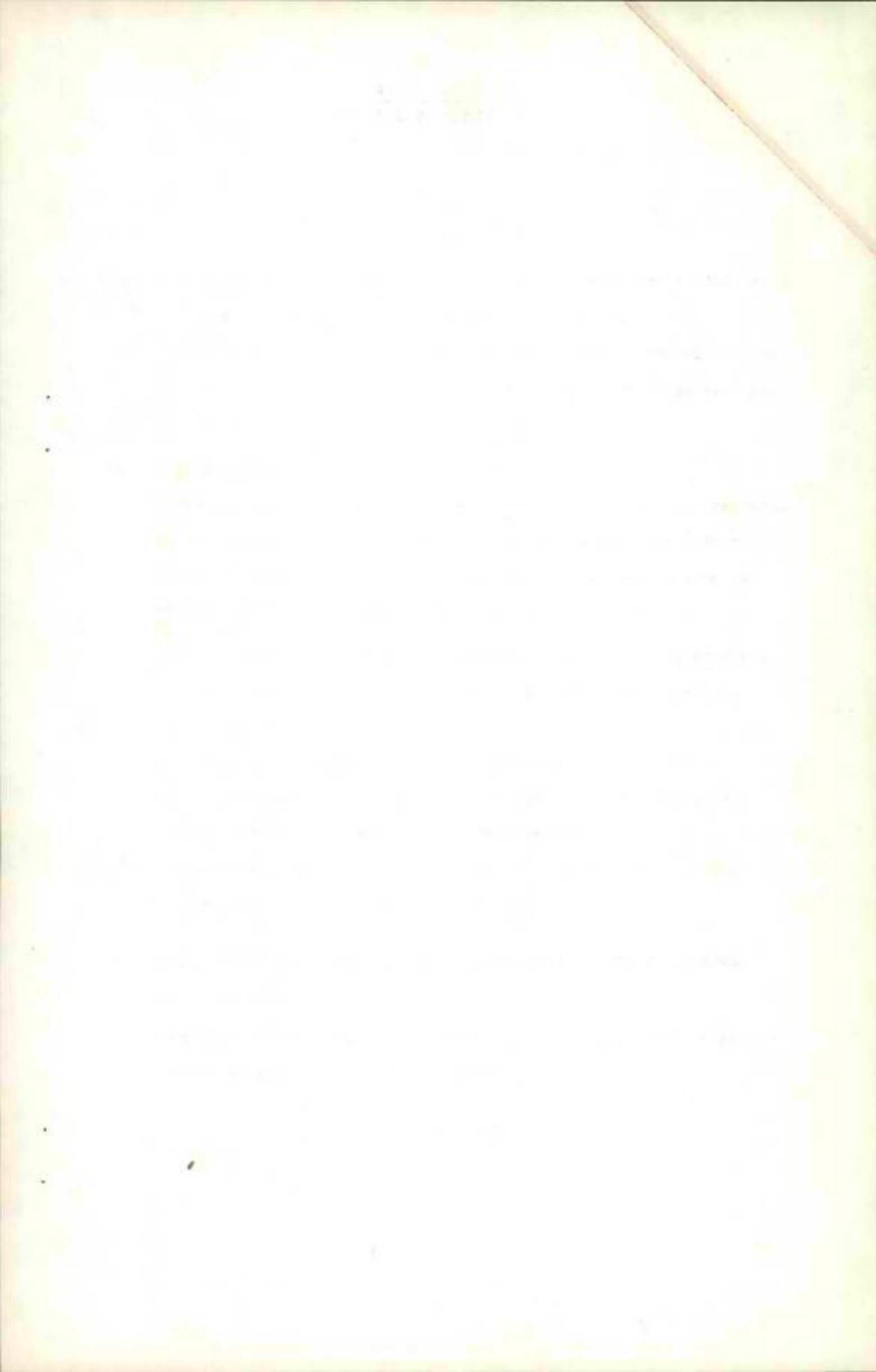
- נראה שהושמט הבסיס מתחת למשולש המצרי-לובי-סודאני.
- במצרים עצמה עלולים לגבור הלכי-רוח של אכזבה מן העולם הערבי,
שהנחיל לנאצר מפת-נפש רב. אין לצפות להינתקות מוצהרת של מצרים
ממטרותיו הבינערביות של נאצר, אם כי חפקידה של מצרים כמישור
הבינערבי יהיה יותר צנוע מאשר עד כאן.

10. עמדות גורמים שונים במשטר החדש לגבי הנושאים המרכזיים כפי שהחרשמו

מספר משלחות זרות

מהתבטאויות ומשיחות עם המשלחות הזרות בעת הלויית נאצר מצטיירת התמונה
הבאה לגבי המשטר החדש בנושאים המרכזיים :

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

א. הפסקת-אש ושיחות יארינג

האמריקאים שמעו מפי המצרים (סאדאח, ריאד, הויכל) :

- מצרים לא הפרה את ההקפאה שלפי הסכם הפסקת האש
אלא נקטה בצעדים מוצדקים להתגוננות בפני התקפת
פתע.

- נתנו לבן-שיחם להבין שהיו רוצים בהארכת הפסקת
האש.

- הביעו רצונם להמשיך במדיניות נאצר בקשר לירושמה
השלוש האמריקאנית ולביצוע החלטת מועבי"ט
מ-22.11.67 בהסדר מדיני.

- סאדאח טען שלו אישיה היו בזמנו הסתייגויות מהירושמה
האמריקנית ומקבלתה ע"י נאצר אולם עתה הוא מרגיש
חובה להמשיך בקו שקבע נאצר.

האיטלקים שמעו מפי ריאד כי

- אין אפשרות לשכנע את הצבא להסיג את הטילים.

- החלטת השבת הטילים בידי הסובייטים.

סודי ביותר

1871-1872
1873-1874

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

ב. הסדר מדיני ושלום

התרשמות בריטית

שה"ח הבריטי יום, שמע מפי שה"ח הסצרי ריאד כי אין סיכוי להסדר עם ישראל כיוון שהיא ספונדיינת רק בהתפשטות.

התרשמות צרפתית

- ראש ממשלת צרפת שאבאן דלמאס, התרשם:
- אף אחד מהסצריט (ויתר הערבים) אתם שוחח אינו חולם שוב על אפשרות חיטול ישראל או פתרון הבעיה במלחמה.
 - עשית שלום זה דבר אחר שאליו הם חייבים להתרגל בהדרגה. עדיין יש יותר מדי אלמנטים בלתי-הגיוניים ורגשניים ויעבור זמן עד שההכרה הקיימת היום שאין תקווה להכחיד את ישראל או לנצחה במלחמה תהפוך להכרה בצורך הבלתי נמנע לחתום רשמית על חוזה שלום.

התרשמות איטלקית

- שה"ח האיטלקי סורו התרשם:
- נאצר מת והשאיר אחריו תדמית של מי שמוכן לשלום ולמו"ס (ולא חשוב אם כוונותיו היו כנות).
 - המנהיגים הנוכחיים, ובעיקר המתונים, רוצים להאחז בתדמית זו בהיותם מטובעים שההמונים ישלימו אפילו עם הסכם שלום, אם יוצג כביצוע רצונו האחרון של נאצר.
 - מחסור פאוזי יועצו המדיני של נאצר אמר למורו שבעיית הפליטים לא תעמוד למכשול על דרך הסדר השלום: את רובם צריך ליישב ביו"ש וברצועת עזה ורק כ-10% ירצו לחזור לשטח ישראל. יישוב הבעיה צריך להיות הדרגתי, סתון ופרגמטי, אך לא "בלתי-סוסרי".
 - שר הכלכלה עבאס זכי דיבר על תכונות פיתוח כלכלי הממתינות על להסדר שלום.
 - שה"ח ריאד שוקל יוזמה בעצרת להתלטה חדשה ברוח החלטת מועבים במגמה להוכיח שמצרים פועלת בשטח המדיני.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

ג. בריה"ס

האיטלקים שמעו מפי שה"ח ריאד:

- הטטלתת הרוסית, להפתעת המצרים, לחצה על ההנהגה לקבל ציוד חדיש ורב שעד כה נטבעה בריה"ס מלפפ למצרים למרות שזו ביקשה בעבר לקבל כמויות קטנות יותר. הצעד הרוסי מכוון לחזק עוד יותר מעמד הצבא.

- בשיחותיו מצא טורר את בני שיחו מודאגים ומחוסרי בטחון מהדיון, אף כי לא אמרו לו זאת בפירוש, שדאגתם נובעת מהחשש מפני השתלטות סובייטית ועליית כוחם של הקיצוניים.

ד. ארה"ב

ריאד ביקש מטורר, שאיטליה, צרפת וספרד תגבשנה חזית אחידה ע"ס לקרב ארה"ב למצרים.

11. האבל על מות נאצר בשטחים המוחזקים ובקרב ערביי ישראל

הביסויים הפומביים של האבל על מותו של נאצר, שהחלו באופן ספונטני ביו"ש וברצועה ב-29.9 גרמו להשבתת המסחר והלימודים הכרזה על אבל למשך 3 ימים ותהלוכות, שהיו מלווה בנסיונות התפרעות. רק ברצועה, לאחר שמנהיגות יו"ש קראה לצבור לשמור על השקט ולא להפוך את תהלוכות האבל להפגנות בגד השלטון הישראלי. בשכט השתתפו בתהלוכה כ-30 אלף איש, במזרח ירושלים 15 אלף, ברמאללה ועזה כ-10 אלפים איש. אנשי רק"ח עמדו מאחורי הפעולות לארגון. גילויי אבל של המעוט הערבי בישראל, הפיצו גם כרוזי אבל ושבה לנאצר ובהן קראו בטרומז לשביתה. תהלוכות החקיסו בנצרת שפרעם וכפרי הגליל והמשולט, התפרעויות ארעו רק בעכו. ביטוי האבל בקרב ערביי ישראל מסקפים רגשות לאומניים והזדהות עם התנועה הלאומנית הערבית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

הפסקת האש ושיחות יארינג

1. עמדת ישראל

א. תלונות ישראל

ישראל הגישה למגבון הפיקוח של האו"ם עוד ארבע תלונות על הפרות מצריות של סעיף C (המתייחס להקפאת הסצב הצבאי) בהסכם הפסקת האש, כולן מתייחסות לסידע מהיום הקודם:

- ב-25.9.70 - התלונה ה-18: התקנת עמדות למילי ק/א באזור 30 הק"ט שטמערב לסואץ וקידום סילי ס.א.2 לתוכו.

- ב-28.9.70 - התלונה ה-19: התקנת עמדות כנ"ל וקדום סילי ס.א.2 וס.א.3.

- ב-2.10.70 - התלונה ה-20: התקנת עמדות כנ"ל בגיזרה המרכזית והדרומית של האזור הב"ל.

- ב-5.10.70 - התלונה ה-21: התקנת עמדות כנ"ל בכל האזור ובמיוחד בגזרת הדרומית.

ב. הסברי שה"ח אבן

בשיחותיו עם הגורמים השונים באו"ם (שרי החוץ, המזכ"ל, יארינג וכו') הוסיף שה"ח אבן להסביר את עמדת ישראל:

- הידיעות שבידי ישראל על הפרות הפסקת האש ע"י מצרים בסיוע בריה"מ אושרו ע"י ארה"ב.

- ארה"ב אינה לוחצת על ישראל לחזור מהר לשיחות יארינג ומספקת לישראל סיוע צבאי ללא קשר לשיחות.

- המפתח להידוש שיחות יארינג - בידי מוסקבה וקהיר. רק בריה"מ יכולה להפשיך את המצב ע"י לחץ על מצרים לתיקון ההפרות.

- אם בריה"מ מייחסת חשיבות לשיחות היא תסכים לתקן את הפרות ההקפאה.

- על בריה"מ להבין, ובייחוד לאחר ביקור רוח"מ אצל הנשיא ניקסון, שלא תהיינה שיחות עד להחזרת הסילים.

- אשר להפסקת האש - ישראל מוכנה להאריכה לתקופה בלתי מוגדרת בתנאים מתקבלים על הדעת.

2. עמדת מצרים

הביטויים השונים של עמדת מצרים, לרבות הצהרת שה"ח ריאד מ-6.10.70 לפיה אף טיל לא יוסג מאזור ההקפאה אך הפסקת האש תוארך בשלושה חודשים נוספים בתנאי של המשכת המאמצים לביצוע החלטת מועבים מ-22.11.67 ומילוי שליחות יארינג-ר' לעיל בפרק על מצרים לאחר מות באצר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

3. עמדת ארה"ב

א. דברי הנשיא ניקסון לאיטלקים

- דיפלומט אמריקני בשגרירות ארה"ב ברוטא מסר לאיש שגרירותו ברוטא:
ב-28.9.70 בועד הנשיא ניקסון עם רוה"מ איטליה קולומבו. בין היתר שאל
רוה"מ מה סיכויים להארכת הפסקת האש ולהמשך שיחות יארינג.
ניקסון ענה:
- אין זו בעייה פשוטה כיון שהסכסוך במזה"ת אינו מצטמצם רק למדינות המזה"ת
המערביות בו במישרין.
- היתה הפרה של הסכם הפסקת האש וארה"ב עמלה קשה אצל בריה"מ ומצרים כדי
שיסיגרו את הסילים ע"מ שהשיחות תתחדשנה.

ב. הצהרת הנשיא ניקסון באירלנד

- ב-4.10.70 אמר הנשיא ניקסון במסיבת עיתונאים בעיר ליסריק שבאירלנד,
בין היתר:
- בשיחותיו עם מנהיגים באירופה השתכנע כי ישנה תמיכה חזקה ביוזמת השלום
האמריקנית במזה"ת.
- יוזמה זו הביאה כבר עתה תוצאה ברוכה - את הפסקת האש בת 90 הימים.
- יש להניח שהסדר הפסקת אש ל-90 יום בוספים יתאפשר בתחילת נובמבר, כי כל מי
שיפר את הפסקת האש יפעל לא רק נגד דעת הקהל האמריקנית אלא נגד דעת הקהל
העולמית.
- יש לקוות שהיוזמה האמריקנית תביא גם למו"מ פורה בין הצדדים להסדר לזמן ארוך.
- בשיחותיו עם מנהיגי מדינות באירופה גילה מקור לאמונה כי למרות מלחמת -
האזרחים בירדן ולמרות מותו של הנשיא נאצר קיימים סיכויים טובים למדי לפתיחת
מו"מ השלום.

ג. שיחות ה-4

- על עמדת ארה"ב בישיבת נציגי ה-4 ב-1.10.70 ועל פרישתה משיחות הסגנים בישיבת
6.10.70 בשל ההפרות המצריות-סוביות של הסכם הפסקת האש - ר' להלן.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

4. לחץ על ישראל לשוב לשיחות יארינג

מצודים טובים נעשו בסיונות לשכנע את ישראל לחזור לשיחות יארינג.

א. צרפת

ב-30.9.70 אמר הנשיא פומפידו לשגריר איתן בברוק:

- העיקר הוא השלום וכדי להגיע לשלום יש לדבר.
- אין להפריז בחומרת פרשת (קידום) הסילים באזור התעלה: הסילים הם בשק הגנתי גרידא ואם לא תהיה מלחמה אין צפויה לישראל שום סכנה מהם.
- השיחות מוכרחות להתחיל ואל ישראל לראות בסילים מכשול בדרך לשלום.
- אל לישראל לפעול לעיסות ארה"ב כנגד בריה"מ. עצבי האמריקנים יתפקעו הראשונים.

ב-29.9.70 אמר מזכיר המדינה הצרפתי לענייני חוץ דה-ליפקובסקי לשה"ח אבן

בפגישתם בניו-יורק בברוק:

- מותו של נאצר והמאבק הצפוי על השלטון במצרים מחייבים צעד ישראלי בכיוון השלום שימנע מהקיצוניים במצרים להשתלט על המצב.
- קיימת הזדמנות היסטורית למחווה ישראלית כגון חזרה לשיחות יארינג ללא קשר עם בעיית קידום הסילים באזור התעלה (בעייה שתישאר כסוכן פתוחה ללא ויתור מצד ישראל).

ב. בריטניה

בשיחות השגריר קומי עם מנכ"ל וסמנכ"ל משה"ח הבריטי (6.10.70) הפצירו הבריטים שממשלת ישראל תנקוט ביוזמה דיפלומטית כדי לחדש את שיחות יארינג ושאלו אם לא תהיה אפשרות לשמור על הפסקת האש ולחדש את שליחות יארינג בלי ההקפאה.

ג. איטליה

ב-3.10.70 העביר מנכ"ל משה"ח האיטלקי למסונה על שגרירות ישראל ברוטא את רשמי שה"ח האיטלקי טורו משהותו בקהיר בעת הלווית נאצר (ר' לעיל). טורו, שגילה מתינות בבני שיחו (לרבות מחמוד פאוזי, יועצו של נאצר לענייני חוץ, ריאד, שה"ח, ועבאס זכר, השר לסחר חוץ) שאל אם לזכות מתינות זו, אין זה מאינטרסה של ישראל להיאחז בהלך הרוח הקיים במנהיגות המצרית ולחדש את שיחות יארינג, מה גם שהשהייה עשויה, לדעתו, להביא להתגבשות מנהיגות מצרית קיצונית בהשפעה סובייטית ומה עוד שהזזת הסילים בתוכה יותר מקודם להחלטה סובייטית ולא מצרית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

ד. איראן

ב-30.9.70 ערך שה"ח האיראני ארוחת ערב לכבוד שה"ח אבן בה התאמצו המארח ונציגה הקבוע של איראן באו"ם לשכנע את האו"ם שישראל תחזור לשיחות יארינג. משוביהם היו:

- הקפאון הנוכחי משרת את בריה"מ, המהווה את הסכנה העקרית.
- אם נאצר קיבל את היוזמה האמריקאית הרי זו הוכחה שהוא מעוניין בשלום.
- רק הסדר יאפשר הוצאת בריה"מ מסצרים, מפרה החשונה גם לישראל.
- ענין הזנת הסילים הוא רק תרוץ מאחר וארה"ב מספקת לישראל ציוד להבטחת עליונותה.
- הזנן פועל בגד ישראל שלא תוכל אף פעם להתגבר על 100 מליון ערבים.
- ישראל יושבת על אדמה ערבית כבושה וטבעי הוא שהמצרים יגבר על עצמם ככל שיוכלו. הסילים הם הגנתיים ולא מהווים סכנה לת"א וירושלים.
- אין לצפות בשום פנים ואופן שהמצרים יוציאו את הסילים ולכן אין לבנות על כך את סכוי ההדברות.
- ישראל ספחה כשנתנה פוטנצי להפרות - היה עליה להזהיר את מצרים בצורה שקטה.
- אפילו אם אין ישראל מאמינה במצרים מוטב לבחון אותה בסו"ס.
- שה"ח אבן השיב על כל טענה וטענה אבל הרושם היה שהאיראנים לא שוכנעו, בסוף השיחה העיר שה"ח האיראני שכידודים הם חייבים למסור לאורחם את הערכתם הכנה, כפי שעשו.

5. האו"ם

א. המזכ"ל

- בשיחה עם שה"ח אבן ב-25.9.70 שאל או-תאנמ אם לא כדאי שיארינג יחזור לפוסקבה ארעית.
- שה"ח אבן השיב כי
- כדאי שיארינג ימשיך לעסוק לרשות הצדדים,
 - באוקטובר אפשר יהיה לבדוק שוב את המצב ולהיווכח אם מצרים מתכוונת לתקן את המעוות,
 - ויכוח כללי בעצרת בוודאי לא יקדם אפשרות זו.

ב. דעות יארינג

- בשיחה עם שה"ח אבן ב-30.9.70 אמר יארינג:
- מצרים: יחלוף זמן עד שתתברר עמדת יורשי נאצר לגבי יוזמת ארה"ב והשיחות.
 - ירדן: המצב אינו ברור. השאלה היא מה תהיה בעתיד השפעת הגורמים הפלשתינאים על הסלך הוסיין.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 16 -

- בוטיבות אלו אין הוא, יארינג, אופטימי ביותר ביחס לחידוש הטיחות בשבועות הקרובים.
- אי-לכך הוא שוקל האפשרות לבקר במוסקבה לשבועיים ולחזור לחגיגות 25 השנים לייסוד האו"ם. (שה"ח מבין הציפ שיודיע על בכונותו availability לחזור לבניו-יורק להמשך שליחותו).

ג. הודעת או"ם על נסיעת יארינג למוסקבה
ב-2.10.70 פרסם המזכ"ל את ההודעה הבאה:

The Secretary General announces that on the basis of consultations between himself and his special representative Jarring it has been agreed that Jarring will return to Moscow for a limited period to attend to his duties as Swedish ambassador in Moscow. He intends to leave New York shortly. The basis for this decision is that in the present circumstances and for the time being Jarring has done all that he can do toward fulfilling his mission and therefore there is no pressing reason for him to be in New York at this time. It was accepted that Jarring will return to the UN headquarters around the middle of October. He will of course be available to come to New York within 24 hours at any time that development may warrant.

* * * * *

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

שיחות ה-4 =====

ישיבת הנציגים ב-1.10.70

א.

- ב-1.10.70 נועדו נציגי ה-4 באו"ם לישיבה נוספת. הדיון בה נסב בעיקרו על הפסקת האש ושיחות יארינג :
- הסובייטי מאלק חקף את ישראל ואת ארה"ב על הפסקת שיחות יארינג.
 - האמריקני יוסט השיב שהפרת ההקפאה היא שגרמה לכך וחבע את חיקון המעורות.
 - הבריטי, הצרפתי והסובייטי טענו שבנסיבות הקיימות יש להחיש את דיוני ה-4.
 - האמריקני הטעים שהמעצמות חייבות להפנות את מאמציהן לחידוש שיחות יארינג וקרא להן להפעיל את השפעתן בכיוון זה.

ישיבת הסגנים ב-6.10.70; פרישת ארה"ב מדיוני הסגנים

ב.

- ב-6.10.70 התכנסו סגני נציגי ה-4 לישיבה נוספת במטבח דיוניהם על חיבור תזכיר נקודות ההסכמה והמחלוקת בין ה-4. להלן מספר פרטים על מהלך הישיבה :

- הסגן האמריקני כריסטופר פיליפס (שישב ראש) מסר הצהרה על פרישת ארה"ב מדיוני הסגנים כל עוד לא יתוקנו ההפרות המצריות של ההקפאה שבהסכם הפסקת האש. עיקריתה (ההצהרה נמסרה לעתונות ע"י האמריקנים) להלן :

למן ה-31 במארס ש.ז. עוסקים ארבעת הסגנים בעריכת "קטלוג" של כל נקודות ההסכמה והמחלוקת בין ארבע המעצמות בקשר להגשמת החלטת מועבי"ט מ-22.11.67.

היעדר כל התקדמות נובע מן העובדה כי אחד המשתתפים בשיחות אלה (רמז לברית המועצות) חובע שלפני עריכת הרשימה של נקודות ההסכמה והמחלוקת יוסכם תחילה פה אחד על סעיף שאותה מעצמה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

מייחסת לו חשיבות ראשונה במעלה (רמז לנסיגה מכל השטחים).

ארה"ב מחנודה בהחמדה לתנאי סובייטי זה, ונציגי צרפת ובריטניה שותפים להחנודותה.

ארבע המעצמות אינן יכולות לכפות פתרון על האיזור כדי לחסל את הסכסוך הישראלי-הערבי; ואפילו גיסו, אינן יכולות

לתרום להסדר של שלום פתוך החלמות מן המציאות

השוררת באיזור.

אחת מנקודות המציאות הבולטות ביותר באיזור היא "ההפרות הגלויות, החמורות והמחמירות של ההסכם על הקפאת המצב הצבאי, הנעשות בצד המצרי של תעלת סואץ".

הפרות אלה יצרו בעיות חמורות חדשות, כיוון שהן מולידות ספק בכנות השאיפה של ארצות מסוימות, המעורבות בפרשה במישורין, להגיע לכלל הסדר של שלום. מתעורר החשד כי הכרזות על כוונות שלום באות "בעיקר לשם השגת יתרונות צבאיים או מדיניים".

בתנאים אלה אין לראות כמציאותי את הרעיון של "עסקים כרגיל", כלומר של המשכת המאמצים הדיפלומטיים בלא שים לב לתמורות במצב הממשי באיזור. כל זמן שלא יתוקן המצב הנוכחי, אין ארה"ב רואה כיצד עשויות שיחות ארבע המעצמות להקל על שליחותו של פר בונאר יארינג - שכן אין סיכוי להצלחת מאמציהן למען התוית קווים כלליים לביצוע החלטת מועצת הבטחון.

כנסיבות אלה החליטה ארה"ב לפרוש לפי שעה מן הדיונים בין ארבעת הסוגים.

עם זאת יש בדעה ארה"ב להשתתף בפגישה הבאה של ראשי ארבע המעצמות, העומדת להתקיים ב-12 באוקטובר במשרדי המשלחת הצרפתית. ארה"ב מוסיפה לדבוק בעקרון של שיחות הארבע ובמאמצים להקלת יישוב הסכסוך המזרחי-הערבי בדרכי שלום, אולם שיחות אלה, צריכות להתרכז מכאן ואילך סביב "המציאות של המצב" במקום לבקש ליצור אשליות על-ידי העדפת נוסחות והחלמות מעובדות.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 19 -

- הסגן הצרפתי הגיב שאינו מקבל את גישת ארה"ב.
- הסגן הסובייטי
- האשים את ארה"ב בפגיעה בפאמציס להגיע להסכם מאחר שלא השיבה לנוסחה שהעלתה ברי"מ כישיבת ה-4 ב-24.6.70 ומאחר שהמירה את החלטה מועבי"ט מ-22.11.67 בחזכונות רוב'רס ובעמדת ישראל (הסגן האמריקני דחה טיעון זה).
- גיזהר מלהכחיש שמצרים הפרה את סעיף ההקפאה שבהסכם הפסקת האש אך התגונן בטענה שהיו הפרות ישראליות.
- סען שישראל עוררה את בעיית ההפרות מתוך כוונה לחבל בשיחות יארינג ועשתה זאת בהמיכה ארה"ב.
- הסגן הכריטי
- אמר כי לעבודת הסגנים יש ערך מסויים.
- הביע התקווה כי על אף שאין להחלים מהמציאות התודשנה שיחות יארינג כשבועות הקרובים.
- הסגן האמריקני הודיע כי כיו"ר הישיבה ידווח על ההשקפות שהושמעו.

1

* * * * *

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

א ר ה " ב
=====

ביקור הנשיא ניקסון כאגן הים התיכון ובאירופה

א. מהלך הביקור

מסעו של הנשיא ניקסון נפתח בביקור באיטליה ב-27.9.70. לאחר פגישות עם הנשיא סראגאט ורוה"מ אמיליו קולומבו ביקר ניקסון בוחינק וב-28.9.70 נפגש עם האמפיור. את ליל ה-28.9.70 כילה על גבי נושאת המטוסים "סאראטובה" בים התיכון. ב-30.9.70, לאחר כיסול חרגילי האש של הצי הששי לרגל מות נאצר, נפגש בנפולי עם מפקדי נאט"ו ועם שגרירי ארה"ב בארצות הים התיכון. יצא ב-2.10.70 לספרד, בה סיים את ביקורו בים התיכון, ויצא ב-3.10.70 לביקור קצר באנגליה, אירלנד ולשוחות עם הנציגים האמריקנים על עתיד וויטנאם המתקיימות כפאריס.

ב. מטרת הביקור

מטרת ביקור ניקסון בים התיכון - כפי שניתן ללמוד משיחותיו, בעיקר עם נשיא איטליה וראש ממשלתה, ומהתבטאויותיו הפומביות היו :

1. הגברה האמינות בעצמת ארה"ב בים התיכון ובנכונותה של ארה"ב להגברה ואף להפעילה בשעת הצורך.
2. נסיון להרחיע את כוונתה של ארה"ב מלהמשיך במרוץ ההתעצמות בים התיכון ע"י הכלטת החלטת הנחווה של ארה"ב לשמור על עדיפות כוחה ההרתעתי בים התיכון.
3. הדגשת הסכנה הנשקפת למערב אירופה גם מכיוון דרום אירופה והים התיכון ולא רק מכיוון מרכז אירופה וצפונה.
4. דרבון איטליה ומדינות ים התיכון אחרות לפעולה והפגנת הכנה ויכולת הוועצות כדוג עליון בין ארה"ב לבין המדינות בהן ביקר הנשיא ניקסון, לרבות יוגוסלביה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

הנשיא ניקסון על המצב בים התיכון ועוצמתה של ארה"ב בו

ג.

1. בשיחות ב-28.9.70 עם נשיא איטליה, סראגאט ורוה"מ קולומבו

הציג נשיא ארה"ב את הערכות המצב הנאות :

- לא חל שינוי במצב הגלובאלי ומציאות זאת מחייבת את חיזוק

נאט"ו. במסגרת זאת יש חשיבות לים התיכון, האגף הדרומי

של נאט"ו.

- ביקורו בצי הששי מעיר על החשיבות שארה"ב מייחסת לים

התיכון ולא ינטרסים שיש לארה"ב בים זה. מבחינתה של ארה"ב

הגנת הים התיכון היא חלק מהגנתה של ארה"ב. מכאן, שכל מה

שמרחש בים התיכון משפיע על ארה"ב.

2. בשיחה עם האפיפיור ב-28.9.70 אמר הנשיא ניקסון כי מטרהו

היא להקור את הים התיכון לים של שלום בו חמנענה מלחמות

כהוצאה מנוכחות ארה"ב בים זה.

3. גם בהחלטאותיו הפומביות העיקריות התייחס הנשיא ניקסון

לנעשה בים התיכון ולענינה של ארה"ב בים זה ובשמירת העוצמה

האמריקנית בו :

- ב-27.9.70, בעת חילופי ברכות בינו לבין נשיא איטליה,

אמר הנשיא ניקסון :

"עקרון מדיניותה של ארה"ב הוא לקיים בים התיכון את

הכוח הנחוץ כדי לשמור על השלום נגד אלה שעשויים לאיים

עליו. הים התיכון הוא ערש חרבויות גדולות רבות בעבר

ואנו נחושים בדעתנו שאין הוא צריך להיות נקודת ההתחלה

של מלחמות גדולות בעתיד. לאיטליה, שחופיה הים תיכוניים

הם הארוכים ביותר, יש אינטרס חשוב בקיום השלום בים התיכון".

- בהצהרה במעמד האפיפיור ב-28.9.70 אמר הנשיא ניקסון:

"הלילה בעזבי את הותיקן, אטוס הימה ושם אראה את הכוח

האדיר ביותר הקיים בעולם בכל אוקינוס שהוא".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

- ב-27.9.70 בחשובה לברכת הנשיא סראגאס, בעת הביעו לאיטליה,

ציין הנשיא ניכסון :

"תהיה לי ההודמנות לבקר את הצי הששי האמריקני ואת מפקדי
נאט"ו כדי לדון בעקרונות העיקריים ושאין לוותר עליהם
של מדיניות החוץ האמריקנית ועקרון זה לשמור ^{הוא} בים התיכון
את השלום נגד כל אלה העלולים לאיים על השלום".

- במסיבת עיתונאים באירלנד (4.10.70), שנועדה לסכם את
סיורו, אמר הנשיא ניכסון, בין היתר, שמטרת נסיעתו הייתה
לחזק את מבנה השלום באיזור הים התיכון, שלאחרונה הפך
להיות איזור של דאגה רבה מאד. האמצעי העיקרי להשגת מטרה
זאת הוא הצי האמריקני, שכן בחקופת אלימות חייבת להיות
יציבות צבאית ועוצמה צבאית. הצי האמריקני מסוגל עתה
למלא את תפקידו, אך ארה"ב תהיה מוכנה להגביר את עוצמתו
בשעה צורך, על מנת להתחיל יסודות כלתי אחראיים באיזור
הים התיכון, במקרה שיווצר איום למעמרו העדיף ע"י פעולות
מצידן של מעצמות אחרות בעלות מטרות שונות משל ארה"ב
באיזור זה.

ד. הנשיא ניכסון על המצב במזה"ת והסכסוך הערבי-ישראלי

1. בשיחותיו עם נשיא איטליה וראש ממשלתה השמיע נשיא ארה"ב את

הדברים הבאים על המצב במזה"ת :

- בעית חידוש שיחות יארינג אינה בעיה פשוטה שכן אין
הסכסוך המזה"תי מצטמצם רק למדינות מז"ת המעורבות בו
במישרין.
- הסכם הפסקת האש הופר וארה"ב עמלה קשה אצל הסובייטים
והמצרים, כדי שיחזירו את הטילים על מנת שהשיחות תתחדשנה.
- הפגנת הכוח האחרונה סביב הארועים בירדן הוכיחה עד כמה היא
חשובה בהיותה חלק מהותי של משא ומתן דיפלומטי.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

- ארה"ב ערה גם לנועשה בלבנון ולא רק בירדן, אולם בעיות
רכות נוצרות מפאה עמדתה הקיצונית והמסוכנת של סוריה .

2. ב-28.9.70 בשיחה עם האפיפיור חזר נשיא אה"ב על דבריו כי הפגנת
כוחה של ארה"ב, שהיתה מוכנה, מנעה הרדרות נוספת בירדן.

3. להלן התבטאויותיו הפומביות העיקריות של הנשיא ניקסון על
המצב במזה"ח :

- ב-28.9.70 בחשוכה לברכה נשיא איטליה בארוחת צהריים, אמר
הנשיא ניקסון : "אנו מעריכים את ההיחסותך ליזמת השלום
המזת"ית שלנו. מכל מקום, חשוב להצביע על כך שיזמה
זאת לא תזכה בהצלחה, אלא אם נבחון אותה בהקשר נרחב
יותר. אנו חייבים לזכור, כי הנושא המזת"י אינו ענין
פשוט שבין שתיים או שלוש מדינות הקשורות בו במישרין.
הענין נרחב הרבה יותר. הוא נובע לכל הים ההיכוון".

- ב-1.10.70 בעת חילופי ברכות בארוחת צהריים עם טישו :
"מטרתנו היחידה במזה"ח, בוויטנאם ובכל האזורים
האחרים של העולם, היא לסייע לכך שעמים ולאומים
יחיו בשלום ויהיו מסוגלים לבנות את חייהם בהתאם
למאוויהם הם, הוך כיבוד אלה של האחרים. אנו
מתגברים למדיניות של מעצמות מחוץ לאזור, שנועדה
להשיב רווחים חד-צדדיים או השפעה מכרעת".

- בהודעה המשותפת שפורסמה ב-1.10.70 על ביקור הנשיא ניקסון
ביוגוסלביה נאמר כי בשיחות בנושאים בין לאומיים נדון
גם המצב במזה"ח בין שני הנשיאים וכי "שני הצדדים הסכימו
כי מו"מ, בניגוד לעימות, הוא בלתי ניתן לווייתור, כדי
למצוא פתרונות של שלום צודקים לבעיות בינ"ל. כן הובלט
כי שתוף פעולה על יסוד שוויון בין מדינות עצמאיות וריבוניות
הוא הבסיס היחידי עליו יש להשתייח יחסים והתפתחות בעולם של
היום".

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

- במסיבת עיתונאים באירלנד שבאה לסכם את סיורו באירופה התייחס הנשיא נייכסון גם לסכסוך הערבי-ישראלי והגדיר את סיכויי חידוש "שיחות השלום" כקלושים עתה. עם זאת, ראה סיכויים להארכת הפסקת האש לתשעים יום נוספים. בהקשר זה טען נשיא ארה"ב, כי כל צד אשר יסתלק מהפסקת האש ימצא עצמו מבודד בדעת הקהל העולמית ובפרט האמריקנית. הוא הבטיח, כי ארה"ב תעשה כל שביכולתה במישור הדיפלומטי שלא יהיו הפרות נוספות של הסכם "ההקפאה".

ה. חבובת הנשיא נייכסון למוחו של נאצר

מוחו של נאצר בעיצומו של ביקור נשיא ארה"ב בים התיכון העיב לא מעט על הביקור מבחינת אמצעי התקשורת ההמונית הבינ"ל. בהיוודע לנשיא על מוח נאצר הוא הורה לבטל את חרגילי הירי של הצי הששי, אך עם זאת המשיך במסעו ליוגוסלביה ובכך נמנע אף מטיטו להשתתף בלוויית נשיא מצרים. בהיוודע לנייכסון על מוח נאצר הוא אמר את הדברים הבאים ב-28.9.70 על גבי ה"סאראטובגה":

"נדהמתי לשמוע על מוחו הפתאומי של הנשיא נאצר. העולם איבר מנהיג יוצא דופן ששרת בדכנות ובנאמנות את עניני ארצו והעולם הערבי. האבידה הטרגית מתייבת את כל האומות ובמיוחד את אלה כמז"ח לבחון מחדש את מאסציהם להרגיע יצרים, להגיע לכלל הכנה הדדית ולכונן שלום בר-קיימא. בשם העם האמריקני אני מבקש רגשי השתתפות עמוקים למשפחתו ולעמו".

ו. הערכה ראשונית של הביקור

אם כי הביקור לא זכה לפרסומת קמפופה באמצעי התקשורת ההמונית, בעיקר מחמת מוחו של נאצר הרי הצליח להבליט כי ארה"ב מייחסת חשיבות איסטרטגית וגלובאלית צבאית ומדינית רבה לים התיכון. כן הצליח הביקור להפגין את כוחה של ארה"ב בים התיכון. את מנכונות האמריקאנית לנצל עוצמה זאת בשעות צורך ואח מבטח ארה"ב לשמור על עליונות כוח זה.

1974-1975
S. 100-1000

1974-1975

1974-1975

The first of the two main parts of the report is a description of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work. The second part of the report is a discussion of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work.

The first of the two main parts of the report is a description of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work.

The second part of the report is a discussion of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work. The first of the two main parts of the report is a description of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work.

The second part of the report is a discussion of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work. The first of the two main parts of the report is a description of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work.

The second part of the report is a discussion of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work. The first of the two main parts of the report is a description of the work done during the year. This is followed by a summary of the results of the work.

1974-1975

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

פרשנות מצרית וסובייטית לסיור ניכסון

ז.

1. מצרים : ביקורת על הסיור

פרשן רדיו קהיר (28.9) מצוין, כי המשקיפים מטילים ספקות בסיורו של ניכסון באירופה ובאגן הים התיכון, כמה שנוגע לכוונותיה של ארה"ב כלפי המזה"ת והים התיכון. לדבריו יודעים עמי ערב מהן הכוונות ולכן מערכנה הפגנות אלימות בעת הביקור.

הפרשן מוסיף, כי אחראים בבית הלבן מסרו שמטרת הסיור היא להדגיש את הנוכחות האמריקנית בים התיכון. הפרשן מביע תמיהה על כך שארה"ב מנסה להעביר את כובד משקלה לאגן הים התיכון ולהפוך את המזה"ת לאזור התעניינותה של ברית נאט"ו, למרות שנערכו הסכמי אי-התקפה בין גרמ"ע לכריה"מ ובין מדינות ברית נאט"ו לגוש הסובייטי.

הפרשן מטעים, כי לנוכח חובות ארה"ב חייבים הערבים להתלכד ולרכז את כל הפוטנציאל הכלכלי והמדיני שלהם, לפני שיהיה מאוחר מדי. (הפרשנות שודרה עוד לפני פרסום הידיעה על מות נאצר).

2. כרה"מ : מאשימה את"ב בכוונות חוקפניות

"הכוכב האדום" (טאסס 19.9.70) כתב, כי מסעו של ניכסון מראה בבירור על צביעותה של התעמולה האמריקאית, אשר ממשיכה להרעיש על "הצעדים הקונסטרוקטיביים" של ארה"ב, המכוונים, לטענתה, לחיזוק השלום - כותב "הכוכב האדום". המטרה האמיתית של מסעו של נשיא ארה"ב באירופה היא תאום הפעולות של כל הכוחות החוקפניים באזור אגן הים התיכון, המנסים להטיל אימה על כל הכוחות שוחרי השלום באזור.

* * * * *

סודי ביותר

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

סודי ביותר
לנמען בלבד
- 26 -

כ ר י ה " מ

=====

ניחוח ההצהרות הסובייטיות מאז מות נאצר

להלן סקירת הספנק"ל ג.אבנר (6.10.70):

הנחה היסוד היא שעם מות נאצר היה האינסטרס הסובייטי העליון בכך שכרע לא יחול שום שינוי בקיום שנקבעו בין ברה"מ ונאצר כזמן האחרון. יש להניח שזאת היתה מטרתה המרכזית של שליחותו של קוסיגין בקהיר, פרט כמובן, לשאלת הירושה השלטונית של נאצר. לשון אחרת: היה זה מפתיע ומנוגד להגיון המדיני לו בימים הראשונים אחרי מות נאצר היתה ברה"מ דורשת, מציעה או מצהירה על שינוי קו בענינים העקרוניים והאקטואליים. ואומנם, קריאה מדוקדקת של כל החומר שפרסמו הסובייטים מאז מות נאצר מראה שבכל ההודעות הללו אין שום אלמנט נוסף, חדש או שונה מן הנוסחאות וההודעות המוכרות בנושא המז"תי בחקופה האחרונה. הניסוחים הם תמיד זהים, מלה במלה, ומשתמשים בנוסחאות השגורות: -

א.	מאבק לשחרור השטחים המוחזקים בידי ישראל;
ב.	הסדר מדיני לסכסוך המז"תי;
ג.	יישום וביצוע החלטת מועבי"ט;
ד.	קיום זכויות העם הפלשטינאי;
ה.	מיגור תוצאות חוקפנות 1967;
ו.	כינון שלום קבע;
ז.	תמיכה וסיוע סובייטי בקע"ם ובעולם הערבי המתקדם להשגת כל המטרות הללו.

כמו-כן מופיעות ההתקפות על ארה"ב, ישראל והציונות בריוק כבעבר (החוגים השליטים בארה"ב והאימפריאליזם מעודדים את משרהיהם הציוניים לחבלה בשליחות יארינג, בהכנון פעולות ההקפתיות חדשות וכו').

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 27 -

היו עתונאים שניסו לפרש שהדגש הושם על המאבק למען שחרור השטחים המוחזקים ללא אזכור הדרך המדינית להשגת מטרה זאת, כאילו העיקר הוא המלחמה ולא הדרך המדינית. נראה כי אין לזה שחר. המפרשים התכססו על העובדה שבהודעה המשותפת המצויה-סובייטית שהתפרסמה לאחר שקוסיגין יצא את קהיר בדרכו חזרה למוסקבה דובר על "יישוב הסכסוך" וחסרה המלה "בדרך מדינית". האמת היא שהמשפט הזה מדבר על "מאמצים משותפים במטרה לישב את הסכסוך המז"תי וכל שאר הבעיות הבינלאומיות העיקריות". שטות היא לפרש כאילו רצו להראות על כוונה מלחמתית הן לגבי הסכסוך המז"תי והן לגבי כל שאר הבעיות הבינלאומיות. באותה הודעה מופיע מיד אחרי זה הצורך "לכונן שלום בר-קיימא במז"ת".

הן בהצהרת קוסיגין בסלויזיה המצרית והן בנאום ברז'נייב בבאקו מדובר בהחלט על "יישוב הסכסוך המז"תי בדרכים מדיניות" או "הצורך בהשגת הסדר בדרכי שלום". כמו כן מדובר על השגת שלום קבע. שוב - גם בשתי הודעות אלו מדובר כמובן על המאבק לשחרור השטחים המוחזקים ומיגור תוצאות התוקפנות. לפי סדר הדברים מופיעים ביטויים אלה אחרי הצבת המטרה של השגת שלום באמצעות הסדר מדיני ובאמצעים מדיניים. המסקנה : גם בנאום של ברז'נייב, החרף בתוקפנותו נגד ארה"ב וישראל, אולם לא מעבר לביטויים המקובלים, יש חזרה על הצורך בהסדר מדיני וכו'.

יצויין עוד אלמנט אחד בנאום של ברז'נייב המתייחס למלחמה בירדן : אחרי שהוא מדבר על הטרגדיה של המלחמה הפנימית בירדן ונגד התערבות כלשהי מבחוץ הוא אומר שבה"מ "ניסתה לתרום ככל דרך אפשרית לסיומו הסופי של המאבק הפנים-ערבי בירדן ולסיום סופי של הריסתן-מנגורן של יחידות חנוכה ההתנגדות הפלשתינאיות".

זאת היא כמובן תרומה לסובת ארגוני החבלה. יחד עם זה בכל הקטע על ירדן, שהוא חריף בניסוחו, לא מוזכר חוסיין ואין התקפה עליו.

הסה"כ - מכל אלפי המלים אין ללמוד על חפנית במדיניות כרה"מ, ובעצם לא היה יסוד לצפות לכך ברבע זה.

* * * * *

סודי ביותר

צ ר פ ת

=====

1. שיחת השגריר איתן עם הנשיא פומפידו

ב-30.9.70 התקבל השגריר איתן לביקור פרדה אצל נשיא צרפת פומפידו. סגן הביקור, שנקבע מראש ל-20 דקה, הוכפל ל-40 דקה ולטרות סימנים שעשה שליחו השהה פומפידו את אישי-שיחו הבא (רוה"ם טאבאן ולמאס שמיהר לצאת להלוויית נאצר בקהיר). השגריר איתן הסיק שפומפידו הכין דבריו מראש והיה חשוב לו להרצותם עד תומם.

דברי פומפידו נחלקו לשניים:

תחילה : תגובות על דברי השגריר איתן;

אח"כ: - הרצאה סוכנה מראש.

בתגובותיו על דברי בן שיחו התייחס פומפידו לשלושת הנושאים הראשונים להלן

(בצורה שיתר בוטאי דבריו הוכנו מראש ובאו ללא התייחסות לדברי השגריר איתן).

יהודי בריה"ם

- קיבל סכתב בדון מאליון דה-רוטשילד.

- בעת ביקורו הקרוב במוסקבה (6.10.70 ואילך) יעלה את הנושא בשיחותיו

עם מנהיגי בריה"ם אם יראה אפשרות לעשות זאת באופן בורמלי וביעילות

(הסבר השגריר איתן: יעלה העניין רק אם יוכל לשלבו בצורה סבבית בנושאי

שיחותיו האחרים אך לא באופן מלאכותי ולא אם יראה שהדבר ירגיז).

- צרפת תשמח לפעול בנושא זה כפי שפעלה בנושא יהודי ערב.

- אין פעילותה זו צריכה להיות משקל שכנגד ליחסים רעים עם ישראל (הסבר

השגריר איתן: אינו רוצה לבקורות מצפוניו ע"י פעולות הומניטריות ואינו

רואה בהן משקל שכנגד או פיצוי ליחסים בלתי תקינים בין צרפת לישראל.

הפעולות למען היהודים בעשות לשמן = הן ואין הוא תובע אותן לזכותו

בהתחשבותו עם ישראל).

חסיפת המטוסים

- שתיקת צרפת אחרי חסיפת המטוסים - מהעניינים המדגימים רגישויות מוגזמות

ביחסי צרפת-ישראל.

- שתיקת צרפת נבעה מתוך התחשבות לא באינטרסים של "אייר פראנס" (ככתוב

בעתובים) אלא בחייהם של אזרחים צרפתיים שהועמדו בסכנה. הצהרה מפורצת

לא היתה מועילה או משנה דבר וחצי דבר אלא רק היתה עלולה, בשלב מאוחר

יותר, לסכן חיי צרפתים.

=====

הפליטים (*)

- הוא, פומפידו, כתב במו ידיו את כל הפסקה על הפליטים שגורשו והסתמם במילה *passés* בדיו, כפי שמשתמשים בה בדרך כלל לגבי תושבי אלזאס. ולגבי הצרפתים מאלג'יריה אשר לא גורשו (הראשונים ב-1870/71 ע"י הגרמנים והאחרונים ב-1962 ע"י האלג'יראים) אלא עזבו כתוצאה מהמלחמות ומפני שלא רצו לחיות תחת משטר זר.
- בהודעתו לא רצה לומר שישראל גורשה את הערבים.
- גם זו דוגמה לרגישות מוגזמת ביחסי ישראל-צרפת.

(*) בהודעת מסגרת צרפת מ-23.9.70 נאמר, בין היתר:

"... מסגרת צרפת רשמה עוד לפניו את מצבם המצער של הסוני פלשתינאים שגורשו מבתיים (!) ונדדו לקיום עלוב וחסר בטחון. היא מסיקה מכך שכל הסכסוך שייחתם בעתיד ולא יביא בחשבון עובדה אנושית ולפיכך גם מדיניות זו יסא בחובו את זרע ביטולו..."

יחסי צרפת-ישראל

- לא היה מנוס מכך שההסדר בין צרפת לאלג'יריה ישים קץ ליחסים המיוחדים *priviliés* - בין צרפת לישראל.
- הקץ לא היה בא בצורה כה פתאומית אילמלי מאורעות 1967 ואילמלי אופיו של דה-גול.
- אלג'יריה (ובמידה הרבה פחות חשובה מרוקו ותוניסיה) מהווה עבור צרפת "ספתח" במובן הרחב ביותר של המילה (אינטרסים חומריים, השפעה מדינית ותרבותית).
- אחרי ההסדר הצרפתי-אלג'ירי של 1962 היו לצרפת שתי אפשרויות:
 - להמשיך בקיום היחסים המיוחדים בין צרפת לישראל, ואז לא הייתה צרפת יכולה לבנות על אלג'יריה.
 - לשים קץ ליחסים המטולבים בין המטכ"לים והדיפלומטים של צרפת ושל ישראל ולהתייחס לישראל כלכל מדינה אחת יש לצרפת יחסים נורמלים אך לא "מיוחדים".
- מאורעות 1967 והברוטליות של דה-גול הפכו בן-לילה לעובדה מוגמרת תהליך. **שכשלעצמו היה בלתי נמנע.**
- (הערכת מצב פראנס לתיאוריה הנ"ל, כפי שנמסרה לשגריר איתן: הסבר גוליסטי סיפוס שאלו יסוד. יורשי דה-גול מרגישים צורך להצדיק בכל הזדמנות את המדיניות האלג'ירית של דה-גול כמפתח למדיניות צרפת בכלל. זה הסבר לאחר מעשה שאין לו שחר).

סודי ביותר
לנמען בלבד
- 30 -

המוראז'ים

- לא יוכל לעשות דבר בגדון מבלי להביא לידי הפיכה פנימית.

ספינות שרבורג

- הפרשה הרגיזה אותו ביותר.

בסתיו ישראל

- לא היה רוצה לראות את ישראל נדרסת.

הפסקת האש ושיחות יארינג

ר' לעיל בפרק על הפסקת האש ושיחות יארינג.

שיחת השגריר איתן עם רוה"ם שאבאן-דלמאס

2. ב-5.10.70 נתקבל השגריר איתן אצל ראש ממשלת צרפת שאבאן-דלמאס לשיחת פרידה מהשגריר הגדירה כלבנית ביותר.

שאבאן דלמאס אמר, בין היתר:

- כשיפרוש מראשות הממשלה יבקר מייד בישראל.

- הוא נשאר אוהד לישראל כפי שהיה וישראל תוכל תמיד לסמוך עליו, אולם חס וחלילה מלהזכיר את שמו, הוא עושה כל מה שניכולתו באופן דיסקרטי והצהרה בפרהסיה על אהדתו ועזרתו רק תקשה עליו.

- יחסי צרפת-ישראל יותר בריאים כיום ממה שהיו בעבר. לסובת ישראל הוא שהיחסים ייראו כלפי חוץ פחות הדוקים; הדבר מקל על פעולות לסען ישראל כדוגמת פעולתו-הוא.

שיחת שה"ח אבן עם מזכיר המדינה הצרפתי לענייני חוץ

3. ב-29.9.70 קיבל שה"ח אבן בביו-יורק את מזכיר המדינה הצרפתי לענייני חוץ דה-ליפקובסקי, שלוה ע"י נציגה הקבוע של צרפת באו"ם קושצ'יוסקו-מוריזה.

להלן כמה מדברי דה-ליפקובסקי (ור' גם לעיל בפרק הפסקת האש ושיחות יארינג):

- ישראל נוטה לפרש את הסצב במזה"ת כעיסות ישיר בין ארה"ב לבריה"ם בעוד שקיים גם העיסות היהודי-ערבי.

- ישראל אומנם סתנגדת לשיחות ה-4 אך ה-4 בוודאי היו מסדרים הפסקת אש יותר טוב מה-2.

- הרושם הוא שישראל סתעניינת יותר מקודם בפלסטינאים ונוטה לראות בהם, אולי, השלימים הפתידים של ירדן, עם או בלי חוסיין.

סודי ביותר
לנמען בלבד
- 31 -

- שטע מפי נציגי מרוקו, אלג'יריה ותוניסיה (28.9) שהתרשמו מאד מנאום שה"ח אבן בעצרת. לדעתם אין ישראל ממהרת לנהל מו"מ עם מצרים כיוון שהיא רואה את עתידה בהסדר עם הפלשתינאים לכשישתלטו על ירדן. הסדר כזה יהיה פרי תהליך של 5-10 שנים ובינתיים ישראל מקווה שהעולם יסתגל לשליטתה על סיני.

- ירושלים אינה מהווה בעייה קשה (!)
- צרפת הינה יודת ישראל. ישראל עוד תבין שהתקרבותה של צרפת לערבים תנוצל ע"י צרפת לטובת במחוצה האמיתי של ישראל. כך אמר לו הנשיא פומפידו מספר פעמים.
- "אישית" יהיה מוכן לבקר בישראל.

להלן כמה מדברי שה"ח אבן:

- עמדתה המתחשקת של אירופה, ובעיקר עמדתה החריגה של צרפת, היא שגרמה לקיטוב בעיית המזה"ת בין ארה"ב ובריה"מ. כך, למשל, אילו הוסיפה ישראל לקבל מיראז'ים ייתכן ולא הייתה תלויה בלעדית במסוסים אמריקנים.
- עמדת צרפת בחלטה ע"י החלטה קשריה עם ישראל, אם תתקן צרפת את יחסיה עם ישראל תהיה בעלת משקל במזה"ת.
- קיימת בליבו אכזבה עמוקה מהתפתחות היחסים עם צרפת. אין ישראל מבטלת את ההסכם עם הקהלייה הכלכלית האירופית (שצרפת מילאה בהשגתו תפקיד חיובי) והיא מודה לצרפת על עזרתה בעניין יהודי ערב, אולם לגבי בעיות מרכזיות הבוגעות לבסחוצה, לשלוטה ולטהות קיומה של ישראל יש מקום לאכזבה.
- שה"ח הצרפתי שומאן ביקש משה"ח אבן בעת פגישתם האחרונה שיסכים לשביתת נשק במה שבוגע להצהרות פומביות. שה"ח אבן קיים את התחייבותו זו אך לא כן שה"ח שומאן.
- יחסי ישראל-צרפת נשארו מוגבלים לקשרים בלשור הדיפלומטי, בניגוד לנוהג עם מדינות אירופה האחרות ואפילו עם הוותיקאן שאיתו בא שה"ח אבן במגע ישיר ומכוווד.
- יהיה בוודאי מקום לדיון כולל על מצב היחסים עם השגריר בן-נתן כדי להגיע לנורמליזציה, מה גם שמדינה סערבית שאינה בעלת מעמד בישראל אינה יכולה להשיג מעמד חזק אצל הערבים.

THE
END

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 32 -

24 דברי שה"ח הצרפתי שומאן

ב-5.10.70 ערך שה"ח הצרפתי ארוחת צהריים אינטימית לכבוד השגריר איתן,

לרגל סיום הקיידו. בדברי הברכה שנשא שומאן

-צמד על יסודות מדיניות צרפת במזה"ת שהם:

- א. הכרה בזכות כל מדינות האזור לעצמאות ולריבונות. יתר- על-כן: הכרה

בזכות ישראל לגבולות מוכרים ובטוחים.

ב. חתירה מתמדת להשגת השלום, האפשרי רק אם תיסוג ישראל מהשטחים שכבשה.

ג. כלילת הערבויות הדרושות להבטחת בטחונה של ישראל בהסדר שיושג.

- הדגיש את הצורך להוציא את הסכסוך מתחום יריבות מעצמות-העל ואת חשיבותן

ותפקידן של הארבע בקשר לכך.

- ציין בסיפוק שמצא בבאום שר-החוץ אבן בעצרת אלמנטים חיוביים הפולים בקנה

אחד עם השקפות צרפת ובייחוד נכונות ישראל להמשיך הפסקת האש וסאיפתה

לשיתוף - פעולה כלכלי אזורי לאחר כריתת השלום.

* * *

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 33 -

המציב בירדן

ערכני 8.10.1000

1. הפעילות בתוך ירדן

במשכת פעילות הועדה הבינערבית המרכזת כרגע עיקר מאמציה להסדרת העניינים בצפון. פעילותה מושתתת על הסכם קהיר מ - 27.9 (פירוס - נא ראה בנספח) ומאז 29.9 יזמה שורת הסכמים בין המשטר למחבלים, ביחס לאזורי עמאן והצפון.

2. מגמת פעולת הועדה

- א. בראה כי שתי מגמות יסוד מנחות את הועדה בפעולתה:
- המגמה הראשונה: השגת הסכמים מצומצמים הקוראים להפסקת אש ולפינוי הדדי של הכוחות, בערים ובאזורים השונים, בהסתמך על הסכם קהיר העקרוני.
 - המגמה השנייה: נסיון עיבוד הסכם רחב יותר בין המחבלים לשלטונות, אשר ירחיב ויפרט סעיפי הסכם קהיר, העקרוני.
- ב. במגמה הראשונה החלה הועדה לפעול מאז 29.9 תוך מאמץ להעלות אפשרויות לפעולות בתחום המגמה השנייה, ארוכת הסווח. ברור שהצלחת הועדה בכל שלב משלבי פעולתה תלויה בראש ובראשונה במידת יכולתה להשיג ביצוע ההסכמים, שעליהם אמנם הסכימו הצדדים, אך הם מקשים על ביצועם.

3. בעיות מיידיות

- א. מספר בעיות מיידיות ודחפים מקומיים גרמו להתנגשויות אחדות, בפרט בצפון.
- ב. הקשיים העיקריים המעיכים כרגע על נסיונות ההרגעה ומקשים על ביצוע ההסכמים שבחסות הועדה, הם:
- החשדות ההדדית.
 - אי בהירות ביחס להשארות המיליציה של הארגונים בעמאן ובפרס בעית המשך חימושם.
 - אי בהירות ביחס לפינוי כוחות צה"ל מהצפון (כוחות שבאו מסוריה וגם ממצרים).
 - חופש התנועה למחבלים על בשקם, בצירי הסעבר בצפון וגם לעבר סוריה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

4. הערכת שיקולי הצדדים

א. בין הגורמים העיקריים המנחים הצדדים לפעול, לפי שעה, לרגיעה יש למנות:

- (1) עיקר מעיינו של המשטר כרגע הוא השגת הרגיעה והחזרת החיים התקינים למסלולם הרגיל ובהקדם.
- (2) מגמה הדדית שלא לפגום עדיין ביוקרת נאצר שבהשפעתו הושג הסכם קהיר מ - 27.9.
- (3) רצון ארגוני המחבלים להתאושש ולשקם כוחם אחרי המכות שנחלו.

5. המשטר והארגונים

א. המשטר: כללית נראה כי המשטר נדחק בשלב זה לכיצוע עינים מהותיים יותר מכפי שמתחייבים המחבלים לבצע.

עם זאת שומר לעצמו המשטר כמה עמדות כוח למיקוח נוסף. ביניהן:

- (1) למרות הצעדים להוצאת הצבא מעמאן, משאיר המשטר כנראה אנשי צבא באצטלת "אנשי בסחון" אזרחיים בבירה, כל עוד לא יפנו המחבלים וכל זמן שבעית המיליציה לא תיפתר.
- (2) המשטר ממשיך לשמור על ציביונו הצבאי למרות דרישות המחבלים לבטלו.
- (3) המשטר החל בתהליך הדרגתי של שחרור עצורים אך סביר כי ישהה במקצת שחרור אותם אלמנטים קיצוניים, שסיכנוהו עד צתה.
- (4) נראה כי ביסוסו של המשטר מתחזק בעמאן ובזרקא, אם כי גם במקומות אלה עדיין למחבלים מאחזים רציניים.
- (5) לזכות המשטר קיימת אפשרות של גילויי התנגדות ציבורית, בפרט בצפון, לריכוזי המחבלים שם.

ב. המחבלים: כללית נראה, כי המחבלים מבצרים מאחזיהם בפרט בצפון במגמה לחזור למעמדם החזק בעבר, תוך נסיון לבטל את הישג המשטר במלחמה האחרונה. למחבלים שליטה באירביד, רמת'א, ג'רש ומאחזים נכבדים בעמאן. עמדת כל הארגונים ביחס להסכם קהיר הינה עקרונית חיובית אולם סביר להניח כי הארגונים הקיצוניים שומרים לעצמם עדיין אופציות לפעולה בשטח.

- תעמולת המחבלים מבגדאד ומדמשק נמשכת, כשתעמולתם מבגדאד אמנם אינה תוקפת הסכמי הפסקת האש אך ממשיכה ללבות היצרים בדרישות נוספות מהמשטר.
- בהתארגנות הפנימית של המחבלים מסתמנת בשלב זה מגמת שיתוף פעולה כלשהו בין פת"ח לבין "החזית" של חבש. התבטאויות של ערפאת

THE STATE OF NEW YORK, ss: I, the Clerk of the Senate, do hereby certify that the following is a true and correct copy of the report of the

Commissioners of the State Land Office, for the year ending on the 31st day of December, 1879.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and the seal of the Senate, at Albany, this 1st day of January, 1880.

JOHN B. ALLEN, Clerk of the Senate.

ALBANY,

THE STATE OF NEW YORK, ss: I, the Clerk of the Senate, do hereby certify that the following is a true and correct copy of the report of the

Commissioners of the State Land Office, for the year ending on the 31st day of December, 1879.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and the seal of the Senate, at Albany, this 1st day of January, 1880.

JOHN B. ALLEN, Clerk of the Senate.

THE STATE OF NEW YORK, ss: I, the Clerk of the Senate, do hereby certify that the following is a true and correct copy of the report of the

Commissioners of the State Land Office, for the year ending on the 31st day of December, 1879.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and the seal of the Senate, at Albany, this 1st day of January, 1880.

JOHN B. ALLEN, Clerk of the Senate.

THE STATE OF NEW YORK, ss: I, the Clerk of the Senate, do hereby certify that the following is a true and correct copy of the report of the

Commissioners of the State Land Office, for the year ending on the 31st day of December, 1879.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and the seal of the Senate, at Albany, this 1st day of January, 1880.

JOHN B. ALLEN, Clerk of the Senate.

THE STATE OF NEW YORK, ss: I, the Clerk of the Senate, do hereby certify that the following is a true and correct copy of the report of the

Commissioners of the State Land Office, for the year ending on the 31st day of December, 1879.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and the seal of the Senate, at Albany, this 1st day of January, 1880.

JOHN B. ALLEN, Clerk of the Senate.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

ודברי נציגו לועדת המעקב, אברהים בכר (7.10) מגמתם להצביע על כך כי מאמצי המשטר - כדברי שר ההסברה הירדני להוצאת ארגונים שמאלנים מחוץ לחוק בירדן ובכך לפלג הארגונים - לא יצלחו.

6. בינערכי

לפי שעה נמשכת אסנם הפעילות התעמולתית הבינערבית בנושא אך אין כמעט התעסקות מעשית נבעיה, זולת תעמולת בגדאד ודמשק השומרות על עמדתן המוצהרת בנדון. יצויין שבגדאד ודמשק מתנגדות מלכתחילה להסכם ה- 27.9.

7. מעצמות

א. עם הסתמנות פתרון הרגיעה בירדן לאחר הסכם קהיר 27.9 ובשל ההתפתחויות במצב עם מות נאצר, חלה רגיעה מה בהתעסקות המעצמות בנושא, אם כי בריה"מ ממשיכה תעמולתית לספל בענין ולתקוף ארה"ב וישראל בהקשרו. יודגש הקסע הבא מתוך פרשנות "הכוכב האדום" עפ"י מוסקבה ברוסית, פרוגרמה 1, 4.10, לאמור: "...המאורעות בירדן מוכיחים פעם נוספת שהמדינות הערביות היוצאות בעד הסדר מדיני של הסכסוך יכולות לסמוך גם בעתיד על תמיכת בריה"מ".

ב. בפרסומים שונים כגון "אל-חריה" הלבנוני (ד.פ.א 5.10) כי מקור הנשק של המחבלים במשטר האחרון היה סין העממית.

8. סיכום

- א. המצב עדיין לא נרגע סופית. שרשי הסכסוך קיימים והסתלקות נאצר עשויה לטווח שני דווקא להסיר הרסן מצד זה או משנהו, לחידוש ההתנגשויות.
- ב. למרות ההסכמים החלקיים, הרי אין עדין בהירה של מחבלים למקומות ריכוז מיוחדים לאורך הקו עם ישראל.
- ג. עם זאת סביר להניח כי ככל שיתקדם ביצוע ההסכמים בין הצדדים, הרי ישאפו המחבלים לחדש פעילותם האקטיבית נגד ישראל לאורך הקו.
- ד. נראה כי בשלב זה גדרש המשטר לבצע מעשית ענינים מהותיים יותר משגדרשים המחבלים.
- ה. עם זאת, אין המשטר מוותר לפי שעה על עמדות יסוד, כגון אי ביטול המשטר הצבאי.
- ו. למחבלים עדיין מאחזים רציניים בפרט בעמאן ובערי הצפון: ארכיד, רמת'א, וג'רש. אלה מצביעים על כך כי באופן כללי לא הביאו ההישגים

THE STATE
OF NEW YORK

IN SENATE,
January 1, 1890.

REPORT
OF THE
COMMISSIONER OF THE LAND OFFICE,
IN RESPONSE TO A RESOLUTION
PASSED BY THE SENATE,
MAY 1, 1889.

ALBANY:
J. B. LIPPINCOTT & CO.,
PRINTERS,
1890.

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 36 -

הצבאיים של המשטר למיגור מוחץ של המחבלים בירדן.

ז. ההתפתחויות לסווח הקרוב תלויות במידה רבה ביכולתם של הצדדים ובפרט המשטר, להתעלם מההשלכות המיידיות הנובעות מההסכמים הנוכחיים. אולם אין להוציא מכלל אפשרות התנגשויות נוספות.

* * * * *

סודי ביותר

2000 2000
2000 2000
2000 2000

2000 2000 2000 2000 2000 2000 2000 2000
2000 2000 2000 2000 2000 2000 2000 2000
2000 2000 2000 2000 2000 2000 2000 2000

2000 2000

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

בקורי הפסקת האש

כללי

1. במרכז הארועים בקורי הפסקת האש עמדו בשבועיים האחרונים ההפרות המצריות החוזרות ונשנות של הסכם הפסקת האש וההקפאה במצב הצבאי. המצרים ולצידם הסובייטים המשיכו בהזזת סוללות טילי קרקע-אוויר ס.א. 2 וס.א. 3 לעבר התעלה ובהכנת עמדות חדשות לטילים שכאלה. בתגובה חזרה ישראל והגיישה תלונות למנגנון הפיקוח על הפסקת האש. כן המשיכו המצרים בעבודות ביצורים, אימונים, התארגנות ותצפיות.
2. בשאר הזירות היתה הפעילות מועטת יחסית בעקבות המשך השפעת ההתנגשויות המזויינות בירדן וזרימת תגבורות מחבלים לירדן גם מסוריה ולבנון. בתקופה שבין ה - 20.9.70 - 5.10.70 בוצעו בכל הגזרות והשטחים 34 פעולות טרור, מהן 18 ברצועת עזה, 9 משטח לבנון, 4 משטח סוריה, 2 משטח ירדן ו - 1 בפנים ישראל.

ההתרחשויות בזירות השונות

מצרים א.

קידום טילי קרקע-אוויר למרחב התעלה

- (1) המצרים המשיכו בקידום סוללות טילי קרקע-אוויר ובעבודות בניה והכנה אחרות בעמדות נוספות המיועדות לטילי קרקע-אוויר לאורך איזור המשתרע ממערב לתעלת סואץ ובתחום 30 ק"מ ממנה. מאז כניסת הפסקת האש לתוקף ועד סוף ספטמבר נוספו כ - 12 סוללות טילי קרקע-אוויר ס.א. 3 וכ - 15 טילי קרקע-אוויר ס.א. 2, כולן בתחום 30 הק"מ ממערב לתעלה. כן במשכת עבודות בנייתם של בסיסים חדשים. מספר ה - , שנוספו מאז הפסקת האש מגיע לעשרות.
- (2) בתגובה על קידום סוללות טילי הקרקע-אוויר המצרים חזרה ישראל והגיישה תלונות נוספות למנגנון הפיקוח על הפסקת האש בדבר הפרות חמורות אלה ע"י המצרים של הפסקת האש וההקפאה במצב הצבאי. התלונות האחרונות הוגשו, עפ"י מידע שברשות צ.ה.ל, במועדים הבאים: 18.9.70; 22.9.70; 25.9.70; 28.9.70; 2.10.70 ו - 5.10.70.

סודי ביותר

1891

סודי ביותר לנמען בלבד

- 38 -

פעילות מצרית בקו

(3) המצרים המשיכו בעבודות התבצרות, אימונים, התארגנות ותצפיות. בעקבות מותו של נאצר הועלתה לדרגה עליונה לתקופת מה הכוננות של הצבא המצרי על כל זרועותיו. להלן טבלת הפעילות המצרית שאותה בקו בתקופה שבין ה - 23.9.70 - 6.10.70:

היממה	פעילות מצרית עיקרית
23 - 24.9.70	1. ריכוז גדול של עבודות ביצורים בגזרה הצפונית ומול קנטרה 2. חיילים מצריים נראו עוסקים בדיג. 3. באיזור דור סואר ומערבית לאיסמעיליה נערכו אימון שריגניות ותרגיל חי"ר.
24 - 25.9.70	1. נמשכו עבודות ביצורים אך בקצב פחות אינטנסיבי מאשר עד כה. 2. אותר סיור קצינים מול אחד ממעוזיבו.
25 - 27.9.70	1. אותרה עבודת התבצרות בעזרת טרקטורים בעיקר בגזרה הצפונית. 2. אותרה תנועת משאיות וסיכליות יוצאת דופן בכמות בכביש עוקף ממערב לעיזבת מוחמד, כן נראו משאיות גוררות תותחים ממערב לכוברי. 3. אותרו תצפיות בגזרה הצפונית. אחד ממעוזיבו צולם.
27 - 28.9.70	1. נמשכו עבודות התבצרות. 2. נראו אנשי צבא צופים לעברנו. 3. ב - 26.9 ושוב ב - 27.9 הגיעה רכבת נוסעים עד מערבית לאיסמעיליה. 4. שתי סירות הגיעו לאניה "אובזרבר" והעבירו אליה חביות. הסירות חזרו.
28 - 29.9.70	1. נמשכה התבצרות בצד המצרי לאורך כל הגזרה. 2. נראו מספר סיורי מפקדים.

סודי ביותר

REPT. 1880
SUMMIT 1880

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

היסמה	פעילות מצרית עיקרית
29 - 30.9.70	1. נמשכו עבודות ביצורים, אם כי חלה ירידה בהיקף העבודות. 2. אותרו אימוני חיילים מצרים באזורי קנטרה ופירדאן. 3. נראתה רכבת באיזור פירדאן מכיוון צפון לדרום. 4. בלילה נראו שיירות באזורי דור סואר ופירדאן.
30.9-2.10.70	1. חלה עליה בהיקף עבודות הביצורים. אותרו עבודות ביצורים בעזרת ציוד הנדסי כבד בגזרות ג'ניפה, פירדאן, האי בלח, קנטרה וא-שאס. 2. אותרו ביקורי קצינים בכירים ואזרחים ג'ניפה. 3. מול החווה הסינית נראו עקבות אדם יחף שעלה על הסוללה וירד ממנה וחזר. העקבות נראים כבני שנוציים-שלושה. 4. נראו שיירות באזורי פירדאן וכוברית. 5. מהאניה נאצר נראה עשן עולה ב - 1.10.70. 6. כדור בוחב צורה ב - 1.10 לעבר אחד סמוצנינו.
2 - 5.10.70	1. נמשכה עבודת ביצורים בקו המצרי בעיקר בגזרה הצפונית, אך גם במרכזית ובדרומית כולל בעזרת ציוד מכבי כבד. 2. סיור כוחותינו גילה עקבות כניסה של 2 אנשים צפונית לגשר פירדאן. העקבות בנות יומיים. 3. חייל מצרי בק"מ ה - 21 עלה על מוקש בעל בשעה שעבר בגידור. 4. אותרו שיירות מובילות חיילים ותותחים. יתכן לביצוע החלפה בקו. 5. מסוק נראה נוחת באיזור כוברי, כן אותרו ביקורי מפקדים בקו.
5 - 6.10.70	1. נמשכה ההתנצרות בגזרת התעלה. 2. ב - 5.10.70 התגלו עקבות 2 אנשים ליד כביש התעלה באיזור דרום האגם המר (העקבות הובילו למאהל בדווי במרכז סיני וב - 6.10 בעצרו 3 בדוויים).
6 - 7.10.70	1. נמשכה ההתנצרות בגזרת התעלה. 2. נראו 14 משאיות גוררות תותחים ממערב לאי בלח. 3. נראו 15 משאיות סלאות חיילים ליד פירדאן.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

ד. לכנון

(1) בתקופה שבין ה' - 20.9.70 - 5.10.70 בוצעו 9 פעולות סרור משטח לכנון, 6 מהן מן הגזרה המרכזית, 2 מן המזרחית ואחת מהגזרה המערבית. השפל היחסי בפעולות הסרור בגבול לכנון גובע מהעברת תגבורות של מחבלים מלכנון לירון.

(2) מבין פעולות הסרור, שבוצעו בתקופה הנסקרת משטח לכנון, בולטות פעולות הסרור הבאות:

- מיקוש באיזור ג'בל רוס.
- מיקוש מערבית לחניתה.
- חבלה במחסן וצנור מים באיזור מלכיה.
- מיקוש באיזור דובב.
- הנחת בזוקות מאולתרות באיזור בירגית.
- ירי מיל מסל"ר לעבר דמות נפתלי (הסיל לא התפוצץ).
- נורה פגז בודד דרומית למסולה.
- מיקוש ליד שלומי.
- נורו 5 פצצות לעבר כתייה המערביים של מרגליות.

פעילות כוחותינו בגבול לכנון

תצפיות

(3) כוחותינו המשיכו בקיום תצפיות משטח לכנון בקרבת הגבול. התצפיות בוצעו בתקופה הנסקרת (בדרך כלל אחת ליום) במקומות הבאים: צפונית להר אביבים, מערבית לרמיש, ומערבית לירון.

ירי כוחותינו

(4) כוחותינו השיבו באש על ירי סרור ופתחו מידי פעם באש על יעדים משטח לכנון למטרות מנע וחיץ.

לחימה בחוליות סרור

(5) ב - 3.10.70 בין השעות 0630 - 1130 התנהל מרדף סמוך לדובב, שבסיומו נתפסו 3 מחבלים, אחד מהם פצוע. ברשותם נמצא נשק וציוד חבלה.

מעצר רועה לכנוני

(6) ב - 3.10.70 ב - 15.45 זיהתה תצפית של כוחותינו ליד בירגית אדם מעבר לגבול. אנשי התצפית קראו לעברו והוא בא, הסגיר את עצמו ובלקח לחקירה במשטרת סאסא. התברר שהנו רועה. נשאר עד לכתיבת סקירה זו בידיו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

(4) ב - 2.10.70 עלה ג'יפ של צה"ל על מוקש דרומית לגשר פירדאן.

2 מחיילנו שהיו בג'יפ נהרגו.

עד לכתיבת סקירה זו נמשכים הבירורים לגבי מהות ומקור המיקוש. ממקום המיקוש הובילו עקבות 3 אנשים (2 יחפים ואחד בעול) עד לכביש שנצלמו כ - 3 ק"מ ממערב כוחותינו אתרו מוקשים ישנים ופוצצו אותם. (5)

(6) ב - 28.9.70 ב - 0200 ירה חייל כוחותינו באחד המעוזים כדור בורד

לכיוון הצד המצרי כתוצאה מתקלה.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

(1) בתקופה הנסקרת^{לא} בוצעו כל פעולות לחימה משטח ירדן בגין ההתנגשויות המזוינות בירדן. כוחותינו פתחו מדי פעם באש לעבר מטרות בגדמ"ז למטרות חיץ.

פעולות טרור משטח ירדן

(2) בראשית התקופה שבין ה - 5.10.70 - 20.9.70 בוצעו משטח ירדן 2 פעולות טרור בלבד, שתיהן חדירות קצרות טווח בנקעת הירדן. בשבוע האחרון לא בוצעה כל פעולת טרור בגין המשך השפעת ההתנגשויות המזוינות בירדן. בעקבות ההסכם המחייב את שונם של המחבלים לבסיסייהם צפויה עליה הדרגתית בפעילות הטרור בזירה זו כבזירות האחרות.

העברת סייענים לירדן

(3) ב - 29.9.70 ב - 1500 גורשו לירדן באיזור ערדנל 16 כלואים מתושבי השטחים.

ג. סוריה

(1) בין ה - 20.9.70 - 5.10.70 בוצעו משטח סוריה 4 פעולות טרור. בארבעת המקרים בורתה אש נק"ל לעבר מוצני כוחותינו באיזור קוניטרה. הושבה אש לרבות אש מרגמות כבדות. ההיקף המצומצם של פעולות הטרור משטח סוריה נובע משיגורן של תגבורות מחבלים מסוריה לירדן.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

נא/2

שמו

עלי צברי מזכיר "הועדה לענייני חוץ" של אס"ע

יליד 1920. ממוצא צ'רקסי-תורכי, מסשפחה עשירה בזגאזיג. היה בשוי לאנגליה. ב-1948 הצטרף לקבוצת הקצינים החופשיים. בתקופה זו שימש ראש מחלקת הסודיעין של חיל האויר הסורי והיו לו סגפים עם נציגים אמריקניים. עלייתו החלה רק לאחר ההפיכה (ביום ההפיכה סילא תפקיד משני) ומאז ליורה את נאצר בדרכו. ב-1957 ראש לשכת הנשיא לעניינים מדיניים בנוסף לתפקידו כראש הסודיעין הכללי. שמש באותה שנה גם כשר החוץ בפועל, שנה לאחר מכן חבר הועדה המבצעת העליונה של אס"ע. בשנים 5-1964 היה ראש ממשלה. ירני 1967 מונה לסגן נשיא ושר למשאל מקומי, וכן נתמנה למזכ"ל אס"ע. משום היותו אינאולוג שמאלני-מרגמטי ואיש ארגוני. חודש לאחר מכן מונה גם לסגן ראש הממשלה אך נטל ממנו תפקוד מזכ"ל אס"ע שאותו מלא נאצר. אוקטובר 67 מונה כשר קבוע לאזור התעלה ובמאי 68 התפטר מפאת מחלה. מאז נצטמצמה פעילותו המדינית לתחום היחסים עם בריה"מ והגוש המזרחי. למרות השמצות בעקבות פרשת הנרחות ביולי אשתקד המשיך לשמש חבר הועדה המבצעת העליונה של אס"ע.

בפת ביקור נאצר ביולי השנה במוסקבה מונה צברי לעוזר הנשיא לענייני הגנה אוירית בדרגת רב אלוף. מינוי זה, שהיה ריהביליטציה מלאה עבורו, הורה למעשה מינוי פוליטי הקשור לבריה"מ, אליה היה אמור לבסוע מדי חדשים לעם תאוש, בהתאם להחלטה שהתקבלה לאחר שובו של נאצר ממוסקבה ביולי השנה. איש חזק, אך לא פופולרי. בעל מצמד חזק באס"ע, אך לא בצבא. זה שנים שהוא בולט בשורה הראשונה של צמרת המשטר.

סודי ביותר
לנמען בלבד

1/11 - 1

סוד

(1.10.70) ספס : סקן ג'קסן - ספס סטריס לישארל

Sec. 501. The congress views with grave concern the deepening involvement of the Soviet Union in the Middle East and the clear and present danger to world peace resulting from such involvement which cannot be ignored by the United States. In order to restore and the military balance in the Middle East, by furnishing to Israel the means of providing for its own security, the president is authorized to transfer to Israe, by sale, credit sale, or guaranty, such aircraft and equipment appropriate to use, maintain, and protect such aircraft, as may be necessary to counteract any past, present, or future increased military assistance provided to other countries of the Middle East. Any such sale, credit sale, or guaranty shall be made on terms and conditions not less favorable than those extended to other countries which receive the same or similar types of aircraft and equipment. The authority contained in the second sentence of this section shall expire September 1972.

In order to effect this intention of the conferees, language was added to the original senate language which now provides the "the authority contained in the second sentence of this section shall expire September 30, 1972."

Possible extension of this authority beyond September 30, 1972. If is further understood that the executive branch will provide the congress and the committee responsible for this authorization with a semiannual report on the implementation and utilization of the authority provided by this new section of law.

In order to insure that there is not doubt as to the interpretation of the senate language, the mangers on the part of the house, the senate conferees concurring, reiterate their understanding that the language of the senate amendment covers ground weapons, such as missiles, tanks, howitzers, armored personnel carriers, ordnance, etc. As well as aircraft. Further , it is intended that the words "equipment appropriate to protect such aircraft" in the original senate amendment be construed broadly and that they not be narrowly interpreted

סודי ביותר
לנמען בלבד

2/11

by the executive branch as imposing a requirement that only those ground weapons which are to be deployed by Israel in the physical proximity to airfields may be acquired by Israel under the authority of this section.

* * * * *

סודי ביותר לנמען בלבד^{1/ג}

שמור

נספח

הסכם קהיר בין ירדן לסחבליים (27.9.70)

1. בהסכם הבירור, שנחתם לאחר פעילות בביעריית מוגברת ובהתערבותו ושושבינותו המלאה של גאצר, הוגדרו ב-14 סעיפים עקרונות כלליים ליחסי ירדן-סחבליים.

2. עיקרי ההסכם:

- א. הפסקת-אש והפסקת מלחמת התעמולה לאלתר.
 - ב. מינוי מהיר והדדי של הצבא והסחבליים מעמאן.
 - ג. החזרת הטוב לקדמותו בארביד ובצורים אחרות, כמלפני המאורעות.
 - ד. שלטונות הביטחון הפנימי אחראים לשמירה על הבטחון בכפיפות לשלטון אזרחי.
 - ה. שחרור מידי של כל העצורים.
 - ו. הקמת ועדה מעקב שחמליץ על בקשת אמצעים להבטחת הסדר.
 - ז. ליד הוצדה תפעלנה שלוש לשכות: צבאית, מדינית ולסיוע.
 - ח. הוצדה תכין הסכם שיחייב את שני הצדדים ויסדיר את הפעולה הפדאיתית "תוך כיבוד ריבונותה של הסוינה בגבולות החוק פרם למקומות יוצאי דופן הדרושים לפעולה הפדאית".
 - ט. החלטות הוצדה יחייבו כל הצדדים.
 - י. הוצדה תורות לראשי צרב על ביצוע ההסכם ועל מעשיה.
 - יא. הוצדה תורכב מיו"ר (רוה"מ תוניסיה) ומנציג ירדן שימונה ע"י חוסיין ומנציג הפלשתינאים שימונה ע"י ערפאת.
 - יב. יצירת אגירה מתאימה לביטול המשטר הצבאי ומצב החרום.
 - יג. סנקציות מטעם כל מדינות צרב בגד ספר ההסכם.
 - יד. "תמיכה במהפכה הפלשתינאית ועמידה לצידה עד אשר תגשים את מטרותיה לשחרור סלא ולהבסת האויב הישראלי העושק".
- על ההסכם חתומים השעה שלימים ערביים וערפאת.

3. הצרכת ההסכם:

- א. לטווח קצר, שב הסלך אל "המשפחה הצרבית", לאחר מרחץ הדמים בממלכה. עם זאת מחזיר ההסכם את חוסיין למצב שקדם לפרוץ המשבר האחרון.
 - ב. ההישגים והמגבלות הם לשני הצדדים:
- הסלך: - התחייב לפנות את הצבא מעמאן, אך גם אם הסחבליים יעשו כן. ברור שקל יותר לסחבליים להתחמק מביצוע סעיף זה, והראיה -

סודי ביותר לנמעו בלבד^{2/}

שמור

- ענין המחלוקת סביב הסיליצייה בעיר, השלטונות חפצים לפרקם כליל ממשקם, המחבלים מצוידים במשך כוח זה, תוך מציאת פתרונות דחוקים להיתר חימושם.
- המחבלים: השולטים בצפון התחייבו על פי ההסכם לפנות האיזור, אולם הסבב העובדתי שלאחר מניסת ההסכם לתקפו מצביע על ההיפך.
- המלך: ויתר בכך שהסכים כי שירותי הבטחון חסונים הכפופים לשלטון אזרחי, הם שישטרו על הסדר הפנימי, ולא הצבא.
- המחבלים, לעומת זאת, השיגו פרצות להתחמקות מכפיפות לחוק הירדני (סעיף ח').
- ג. כללית ניתן לומר כי ההסכם בנוסחו חסר יותר מההסכם הדומה שנחתם בזמנו ביחס ללבנון, ירון שמה עצמה תחת אפוסרופסות בינצרבית בקשר ליחסיה עם המחבלים.
- ד. ההסכם הדרון הגדיר רק את הכלליים הראשיים, בעוד ועדת המעקב הוסמכה לעבד הסכמים ספורטיים יותר. ברור כי לסיוח ארוך לא יוכל ההסכם הנוכחי וגם לא אלה אשר יבואו אחריו, לבטל את האיבה שנתגלתה עתה לא רק בין שני הצדדים (ההאשמי והמחבלים) אלא בכלל בין פלשתינאים לעבר ירדניים.
- ה. ההסכם נועד לבצר את מעמד יאסר ערפאת כראש המחבלים ומפקדם הכללי, יצויין כי גם הארגונים הקיצוניים קיבלו עקרונית את ההסכם, אם כי שומרים לעצמם צדיין אפשרויות לפעולה בשטח.

דו"ר ל' ח' ח' ח'
ל' ח' ח' ח'

סודי ביותר לנמען בלבד

נד" 1

נספח ד'

ה פ צ ר ת ה כ " ה

סקירה שבועית מס. 3 (24.9.70 - 7.10.70)

באום שר החוץ בויכוח הכללי (28.9)

א. שר החוץ פתח בצינון שיובל ה - 25 לקיום האו"ם מצריך ביקורת עצמית של האירגון. בעוברו לבעיות איוורנו עמד על מחול האו"ם במניעת מלחמת 67. ישראל גמרה אומר לא לשוב למצב שגרם לאותה מלחמה. השר סקר תהליך הפרת הפסקת האש ע"י הערבים, תולדות המעורבות הסובייטית בשנה הנוכחית והעמדה שנקטה ממשלת ישראל כלפי יוזמת השלום של ארה"ב בקיץ האחרון. מצרים הפרה ההתחייבות להקפיא המצב הצבאי בצד שלה. הפרה זו הטילה צל כבד על אפשרות השגת הסכם שלום. ישראל עודנה חפצה בשיחות בחסות יארינג בהתאם להודעת הממשלה ב - 4 באוגוסט, ותהיה מוכנה לחידוש השיחות כאשר יחזור לקדמותו המצב שנוצר לדגל ההפרות.

הערבים הפלשתינאים היו הקורבן העיקרי של התנכרות מדינות ערב כלפי השלום. הערבים הפלשתינאים סמערב לירדן נמצאים בתהליך של דו - קיום עם הישראלים, בעוד שבימים אלה התרחשה פורענות בקרב בני עמם מזרחה לירדן. האינטרס האמיתי של הערבים הפלשתינאים איננו בננה כלל וכלל ע"י כנופיות בפיקוד ערפאת, חבש ודומיהם. אירגוני הטרור חותרים להכחדת מדינה בעלת זהות יהודית במזרח התיכון. לאחר שנכשלו נגד ישראל מכוונים אירגוני הטרור את איוטם העיקרי נגד מדינות ערביות, וראינו לאחרונה מאמצם להביא אנרכיה והתפוררות בירדן. ממשלות ערב בותנות חסות ועזרה לאירגונים אלה, ואין הם יכולים להתקיים ללא עזרה זאת. הם גם נהנים מסובלנות של מדינות מסוימות מחוץ למזה"ת, בעיקר באירופה.

סיכויי השלום נפגעו גם ע"י פלישת כוחות צבאיים מסוריה לירדן. ישראל עקבה בכובד ראש אחרי הטאורעות בירדן. קביעת משטרן היא ענין לממשלות ערב. ישראל לא תזיז כוחות אלא למטרות של בטחונה הלגיטימי. ישראל מקווה שממשלת ירדן לא תעשה השגה של עידוד פעולות טרור נגד ישראל. מעשה כזה יהיה נוגד את ההתחייבויות הבינלאומיות של ירדן, לרבות הפסקת האש, והוא ייתקל בהתנגדות ישראלית איתנה.

התופעה של חטיפות מטוסים מצריכה שיתוף פעולה בינלאומי מירבי כדוגמת הטיפול בשודדי ים. מדינות ערב שותפות באחריות למעשים אלה בשל העזרה המוסרית והממשית שהן מעניקות לחוטפי מטוסים. החטיפות האחרונות מלמדות שיש לשמור על עצבים חזקים בטיפול בסכסכות החוטפים. יש להגדיל אמצעי הבטחון בשדות תעופה ובמטוסים, וישראל מוכנה לשתף אחרים בנסיונה בתחום זה. יש לקבוע סנקציות נגד מדינות המסייעות לחטיפות. יש להקים מוסד מיוחד אשר יטפל, באופן קבוע, במישור הבינלאומי, בחטיפות מטוסים.

השלום הנכסף איננו מונח משפטי, אלא תמורה מהפכנית בכל תחומי החיים. המזרח התיכון זקוק לשלום אמתי, עם גבולות פתוחים לתנועה ועם שיתוף פעולה מדעי

סודי ביותר לנמען בלבד

נד' 2

ותרבותי. בעזרת השלום, ולא באלימות, ימצאו ערביי פלשתינה את ייעודם האמיתי. בהכון השלום תהיה ממזרה לישראל מדינה ערבית אשר מרבית תושביה יהיו ערבים פלשתינאים, ומרבית הערבים הפלשתינאים יהיו אזרחי אותה המדינה. במשא ומתן הסריסוריאלי מסרת ישראל תהיה קביעת גבולות חדשים המקנים במחון איתן יותר מאשר קווי שביתת הנשק הישנים. בסיום דבריו התריץ השר על גורל היהודים בארצות ערב וכבריה"מ.

התבטאויות אחרות בויכוח הכללי

1. שה"ח בריטניה (24.9):

על מדינות העולם לבקש פעולה נגד חטיפות מסוסים, לרבות אישור אמנת סוקיו והענשת החוטפים במדינות שבהן המסוסים נוחתים. לאחרונה הופיעה תקווה לזו - קיום במזה"ת. החלטת מועצת הבטחון מספקת היסודות להסדר. מסגרת ארבע המעצמות מוכנה לתרום חלקה. מביע תמיכה ביוזמת ארה"ב. האמון הדרוש נפגע לרגל תלוונות על הפרת הפסקת האש. מלחמת האזרחים בירדן מאפילה על המצב. הפליטים הפלשתינאים במצאים בסכסוך עם ממשלת ירדן ומתנגדים להסדר שהותווה בהחלטת מועצת הבטחון. מקווה שמשאלות ערב יסייעו לפתרון הבעייה שהתעוררה בירדן. על כל הנוגעים בדבר לתמוך במאמצים הנעשים באו"ם להשגת השלום.

2. שה"ח קנדה (24.9):

רק לפני שבועות אחדים נולדה תקווה במזה"ת. אח"כ בא המשבר בירדן הסומן בחובו סכנה למדינות שכנות. מימד נוסף נגרם ע"י חטיפות המסוסים והחזקת נוסעיהם. יש לבקש בפעולה מסשית נגד תופעת החטיפות. שיחות השלום נכנסו לקיפאון לרגל תלוונות ותלוונות נגד על הפרת הפסקת האש. המצב במזה"ת מהווה מבחן לאו"ם, ועל הכל לעמוד מאחורי השגריר יארינג וגורמים אחרים העושים מאמצים למען השלום.

3. נציג ארה"ב (30.9):

יותר מבכל מקום אחר קיים במזה"ת צורך לעבור מעימות למשא ומתן. בחודשים האחרונים עשתה ארה"ב מאמצים דיפלומטיים גדולים לקידום השלום. המאורעות האחרונים, לרבות מות נאצר, הטילו צל על התקוות. הצדדים קיבלו על עצמם, ע"י קבלת היוזמה האמריקאית, לבצע את החלטת מועצת הבטחון מנובמבר 67. יארינג מוכן לחדש פעולתו. ארה"ב מקווה שכל הנוגעים בדבר יעשו כל המאמצים לשם התקדמות מקו ההתחלה שכבר הושג. הדבר הזה מחייב מעל לכל צעדים רציניים לחידוש ולחיזוק האמון בהפסקת האש ובהקפאת המצב לאורך התעלה. כן דרושה נכונות של הצדדים להינתק מעמדותיהם המקסימליות.

סודי ביותר לנמען בלבד

נד' 3

העולם הזה בשבועות האחרונים בתופעה הברוסלית של חטיפת מטוסים והחזקת גוססיה כבני ערובה. הגיע הזמן לפעול באמצעים יעילים נגד תופעה זו.

4. שה"ח אוסטרליה (23.9):

במזה"ת חלה הרעה לרגל קשיים אשר פגעו ביוזמת ארה"ב להיחוש שיחות השלום ולרגל סדרת המעשים הנפשעים נגד מטוסים אזרחיים וגוססיהם.

5. נציג ניו-זילנד (30.9):

תנאי מינימום להשגת התקדמות במזה"ת הם הארכה מוסכמת של הפסקת האש וחינוך המאמצים להביא הצדדים למו"מ.

6. שה"ח יוגוסלביה (25.9):

ישראל ממשיכה להחזיק בשטחים למרות החלטת מועצת הבטחון ומורת רוח הקהילה הבינלאומית. זקף מלחמת האזרחים בירדן לחובת מדיניות ההתפשטות של ישראל שאחד ממרכיביה הוא הסירוב להכיר בזכויות החוקיות של העם הפלשתינאי.

7. שה"ח קוסטה ריקה (24.9):

מביע צער שהמ"מ לא החל מאחר ואחד הצדדים לא הגשים באופן מלא את הפסקת האש. מקווה שהפרה זו תתוקן. אין תחליף למו"מ ישיר. מאחר והערבים הכריזו שגבולות שביתת הנשק אינם גבולות מדיניים אין ישראל צריכה צריכה לסגת לפני שגבולות מדיניים ייקבעו בהסכם שלום. גילה הבנה מלאה לשיקולים הבטחוניים של ישראל, לאור נסיונה המר עם הערבים.

8. שה"ח בוליביה (24.9):

מתנגד לכינוש שטחים ולקיפוח זכויות אזרחים בהם.

9. שה"ח תורכיה (24.9):

שמירת הפסקת האש היא תנאי ראשון להצלחת מאמצי השלום. חשוב שהצדדים יימנעו מפרובוקציה ויגלו סבלנות ורצון טוב. התנאי השני הוא לאפשר ליארינג להמשיך בשיחות. שלל הכישת שטחים וצדדים לשינוי מעמד ירושלים.

10. שה"ח הודו (5.10):

ישראל ממשיכה להחזיק שטחים שכבשה מהערבים ועליה לפנותם. יש להבטיח זכויות העם הפלשתינאי. אם יובטחו זכויות אלה לא תהיינה תופעות כמו חטיפת מטוסים שאותם יש לגנות. מביע קורת רוח על שחרור החטופים. יסודות השלום סופקו בהחלטת מועצת הבטחון מנובמבר 1967 ויש לבצע החלטה זאת. מביע תקווה ששיחות יארינג יתחדשו בהקדם.

סודי ביותר לנמען בלבד

נד' 4

11. שה"ח תאילנד (29.9):

פעולות גר-לח הכוללות חטיפה והרס מסוסים אזרחיים ומעצר בוסעיהם
משבשים סיכויי השלום במזה"ת. ברך ארה"ב על יוזמתה וברך מצרים ירדן
וישראל על הסכמתן ליוזמה.

12. שה"ח סובו (25.9)

יש מקום לביקורת כלפי חכנית רוג'רס על שאינה מספלת בנעייה הפלשתינאית,
אם כי התכנית מהווה צעד לקראת הסדר. התופעה של חטיפות מסוסים ראוייה
לגיבוי, יהיו מביעה אשר יהיו.

13. נציג זמביה (24.9):

העוול שבגרם לפליטים הפלשתינאים הוא המקור העיקרי לחיכוכים במזה"ת ועל
כן יש לקחת בחשבון בעייה זו בחיפוש אחרי פתרון בר קיימא. חוזר על
התנגדות זמביה לרכישת שטחים ע"י כיבוש וקורא לישראל לסגת מיד
מהשטחים.

ג. סעיף על חטיפת מסוסים

אושר רישום סעיף על חטיפת מסוסים. הסעיף יידון בוועדה השישית של העצרת.
שושביני רישום הסעיף היו משלחות בלגיה, ברזיל, קוסטה ריקה, אקוודור,
אינדונסיה, יפן, לאוס, לוקסמבורג, נפאל, הולנד, פנמה, פרו, פיליפינים
ותאילנד.

* * * * *

25

סודי ביותר
לנמען בלבד

משרד החוץ

אל: כאג נ.א.מ.א.י.

השבוע בזירה המדינית

מס' 75

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, כד' באלול תש"ל

25 בספטמבר 1970

המסמך מכיל 31 עמודים

השבוע בזירה המדינית (75)

25.9.70

18.9.70

תוכן העניינים

בקור רוח"מ בארה"ב (ע' 1)

רוח"מ שוחחה פעם עם הנשיא ניקסון (18.9) ופעמיים עם מזכיר המדינה רוג'רס. לא נתגבשו סיכומים פורמליים אך הובהרו עמדות, הוצגו משאלות וניתנו הנסחות לעיון אוהד במשאלות אלו.

רוח"מ פרטה לנשיא את עמדת ישראל לגבי הפרות ההקפאה באיזור סואץ. ניקסון מסר על דאגת ארה"ב מהמצב, הביע אי אמון בבריה"מ, סיפר על מאמצי ארה"ב לתקון המצב והטעים שמאזן הכוחות לא יופר. כן הבטיח עיון אוהד בבקשת ישראל בשטח הרכש והסיוע הכלכלי. לדעתו המדובר לא רק בעתיד ישראל אלא בעתיד המזה"ת, אפריקה והעולם כולו. עם זאת הציע שישראל לא תסתום הגולל על שיחות יארינג העדיפות בעיניה על שיחות ה - 4.

רוג'רס טען שמלכתחילה ניצפו הפרות וחזר על ההבטחה שארה"ב לא תתיר שישראל תיבזק. טען שהליכה למו"מ אין פירושה ויתורים וחווה דעתו שאפילו נוכח ההפרות השיחות חשובות ואין להן תחליף. עם זאת אמר שארה"ב אינה לוחצת על ישראל לפתוח במו"מ. הוא התעניין בדברים ש"איש בישראל לא יהיה מוכן לקבל" ורוח"מ תיארה המושגים המקובלים על רמת הגולן, שרם א - שיח, עזה, ירושלים ופירוז הגדה. המזכיר תיווה דעתו שיוזמת השלום האמריקאית השיגה 2 יתרונות: פלוג העולם הערבי והפסקת האש. הסכים שבבריה"מ אינה מעוניינת לא בחיסול הנעיה ולא בפתרונה אך טען שאין זה נימוק שלא לנהל מו"מ. הדגים בארה"ב הנושאת ונותנת עם סין, וייטנאם ובריה"מ מבלי לעשות ויתורים כלשהם. רוח"מ עמדה על הצורך באורך רוח כדי ליאש את הערבים מאשלייתם שבריה"מ תקרב את ארה"ב לעמדותיהם.

הפסקת האש ושיחות יארינג (ע' 4)

ישראל הגישה את התלונות ה - 15, ה - 16 וה - 17 על הפרות ההקפאה ע"י מצרים בבניית עמדות ובקידום סילי ס.א 2 ו - 3 לאזור המוקפא. שה"חיראד (22.9): הפרות ההקפאה - להד"ם. מצרים מתנגדת הן להפסקת אש קבועה, כיוון שפרושה הנצחת הקווים כגבולות מדיניים, והן להפסקת אש זמנית ~~ממושכת~~ ללא מו"מ. מוכנה לחדש שיחות יארינג בכל עת. אם הדבר בלתי אפשרי יש מסגרות אחרות כגון שיחות ה - 4.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

חילוקי דעות בארה"ב: רוג'רס - בעד חזרת ישראל לשיחות יארינג, קיסינג'ר
בעד עמדה תקיפה נגד ברה"מ, ניקסון תומך בקיסינג'ר.
בריה"מ מסרה לארה"ב ב - 15.9 תשובה בע"פ על פניית ארה"ב מ-3.9 בנדון התפרות.
סיסקו: הטילים הגנתיים וקידומם אינו חסור מבחינה צבאית. ארה"ב תנסה להסיגם
ואם תיכשל תספק מסוסים לישראל.
ארה"ב בקשה טאיטליה להעלות את נושא קידום הטילים בש"ת עם שה"ח המצרי
רנאד ברומא.
שה"ח הבריטי (18.9): קידום הטילים - תרמית רבתי.
ממשלת צרפת (23.9): יש להתחיל בשיחות יארינג ללא שהייה וללא תנאי מוקדם.
האפיפיור באגרת לנשיאי ישראל ומצרים ולמלך ירדן (15.9): יש להבטיח את
הפסקת האש וקידום השיחות.

המצב בירדן (ע' 10)
עדכני 0900 25.9

שיפור בהרגשת הסלך ובמוראל צבאו לאור המצב הצבאי ולעומת זאת לחצים בין
ערביים על ירדן, שבין היתר גרמו להתפטרות רוג'רס דאוד. ממסד המחבלים כרגע
משותק ומפגש קהיר משתדל החיותו. נפגמה דמות חוסיין בקרב הפלשתינאים עקב
מרחץ הדמים, והדבר משתקף גם אצל תושבי השטחים. הבעיה העומדת: האם יימצא
נוסח פשרה ומה יהיה תוכנה. מתנאי הפשרה, שמירת יוקרתם של שני הצדדים.
בראש המאמצים הבינעריביים עתה עומדים מצרים, נשיא סוראן וגם שר סעודי, ואילו
קדאפי מתבלט בקיצוניותו למען המחבלים. אפילו סוריה ועיראק הקיצוניות
מאפשרות הפסקת אש ליממה אחת, כדי לסייע למעמדו של ערפאת. הנסיגה הסורית
תוצאה מיכולת העמידה הצבאית הירדנית ומלחצים בינלאומיים, וכיניהם מקום
נכבד למשקלה של ישראל. יצוין שהעיראקים התמידו באי התערבותם במישור הצבאי.
ארה"ב, עם העדפתה המישור המדיני לא ויתרה על אופציות לפעולה צבאית.
בראה שלטוניים יד במיתון סוריה משנוכחו בכוח העמידה של ירדן ובסכנות
הבינלאומיות. ניתן לומר שבניה"מ, על אף דיבוריה הנמרצים, לא גילתה נכונות
להתערבות צבאית.

חסיפת המסוסים (ע' 15)

"החזית העממית" הכריזה על החסופים כעל שבויי מלחמה (22.9).
מתווך בין הצל"א ל"חזית" העביר (22.9) גירסה חדשה של דרישות המחבלים:
4 המדינות המערביות, שווייץ, רפ"ג, בריטניה, וארה"ב יודיעו על קבלת עקרון החליפין
ואז תשחרר "החזית" את כולם חוץ ה-9 הישראליים ומכעלי האזרחות הכפולה. החזית
תעביר את הנשארים למקום בסוריה עד לסוף המו"מ.
נציג הצל"א בבירות לוחץ לאשר לו עקרון שחרור המחבלים העצורים בישראל. לדבריו
"החזית" אינה ממציאה את רשימת בני הערובה לא מדעון רע אלא מליקויי ארגון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

תשובת ה - 4 לגרסה האחרונה של הדרישות: על נציג הצל"א להוציא מהמתווך רשימה של החסופים, להשיג העברת כולם למקום מבטחים, כגון בירות, ולסדר על בסיס הדדי ביקורים של נציגי הצל"א אצלם.
בוכה התגובה החריפה של המתווך על תשובת ה - 4 הפציר נציג הצל"א לשגר לו סכתב רשמי בו יוסמך לפתוח במו"מ על בסיס הגרסה האחרונה של דרישות המחבלים ובו תאושר הסכמת ה - 4 לעקרון החליפין.
שוויץ בריטניה ורפ"ג הסכימו להצעת נציג הצל"א . ארה"ב וישראל התנגדו.
סוכס לבקש אשור הממשלות לשגר לו המכתב שבקש וכן הוראות סודיות שידאג להעברת החסופים למקום מבטחים ולביקורים.
הצע"י ניסה לשחרר את החסופים מידי ה"חזית" אך לא מצאם.

לנשיא החדש בלבנון נכנס לתפקידו (ע' 20)

פרנג'ייה נשבע אמונים (23.9). בנאומו הביע תמיכה במחבלים כתנאי שתשמר רבונות לבנון. ניכרת בלבנון עצבנות מחשש להשלכות המלחמה בירדן עליה.
התמשכות תקופת המעבר משלטון חילו לשלטון פרנג'ייה החליף ראשי המשרד השני.
חילו נפרד מעמו בהשמצת ישראל. צה"ל בענה בחיוב לבקשת לבנון להתיר שיבת תושבי שבא במורדות החרמון לכפרם. הכפריים הבטחו שיתנגדו למחבלים.

בריה"מ (ע' 22)

רשמי שגריר מערבי במוסקבה: מאז מאי ש.ז. ירד מספר היתרי היציאה המוענקים ליהודים. אין להבין את השיקולים שלפיהם ניתנים ההיתרים ליהודים.
מסרת מדיניות בריה"מ לטווח ארוך - ללא שינוי : התפשטות תוך עדעור עמדות המערב. בטווח קצר הטכסיסים משתנים כדי לגרום אשליות וחשבון מוטעה אצל היריב.

איסליה ותעלת סואץ (ע' 23)

איסליה פנתה להולנד, הודו, תורכיה, יוון, צרפת, בריטניה ומדינות סקנדינביה וביקשה פרטים על נזקי כלכלתן כתוצאה מסגירת תעלת סואץ. שה"ח האיטלקי הציג בועידת שה"ח של אחוד מערב אירופה להקים קונסורציום אירופי להרחבת התעלה ולהפעלתה לכשתיפתח.
היוזמה האיטלקית פרי לחצים פנימיים: מטרתה לגלות פעלתנות שתדפה לחצם על הממשלה של אותם גורמים איטלקיים שבפגעו מסגירת התעלה.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- ד -

אירופה והנפט הערבי (ע' 25)

באירופה המערבית מלאי מצומצם של נפט עקב סגירת צנור הטפליין בסוריה וצמצום התפוקה בלוב. הפרענות כלשהן בחודשים הקרובים בזרימת הנפט מהמזה"ת או מצפון אפריקה תגרוטנה למחסור חמור בדלק באירופה בחורף הקרוב. לוב ואלג'יריה סוחסות העלאות בתמלוגים מחברות הנפט בהסתמך על כוחן ועל מצוקת אירופה.

נספח: העצרת הכ"ה

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

ביקור רוח"מ בארה"ב

בשיחותיה של רוח"מ ברושינגטון עם נשיא ארה"ב ועם מזכיר המדינה ביום 18 בספטמבר בדונו השאלות המדיניות, הכלכליות והבטחוניות היסודיות של ישראל, בנושאים מרכזיים אלה אמנם לא נתגבשו סיכומים פורמליים, אך צרכן היה רב בהבהרה הדדית של עמדות, בהצגת משאלות ובמתן הבטחות לעיון אוהד במשאלות אלה בעתיד, כן צפו ועלו בשיחות בדרך אגב גם מאורעות שוטפים כגון חטיפות הסטוסים והטיפול בשחרור בני-הערובה והמאבק המזויין בירדן.

השיחה עם הנשיא

רוח"מ פירטה באזני הנשיא ניקסון את מענותינו לגבי הפרות ההקפאה באזור סואץ והדגישה כי הפרות אלה וההגשה המדינית מצד מצרים ובריה"מ המשתקפת בהן אינן מאפשרות לנו בשום אופן להתיישב לשולחן הדיונים עם יארינג אלא אם כן יתוקן המעורבות. רוח"מ אמרה שאולי, אם ארה"ב תבהיר לבריה"מ ולמצרים הבהר היטב שלא תיתכנה שיחות כל עוד הסצב כפי שהינו, יתכן שאפשר להניע אותן להיצבות לתביעת תיקון המעורבות ועל כל פנים תיבחן בתגובתן כנות כוונותיהן.

הנשיא ניקסון אמר כי גם ארה"ב מודאגת מן ההתפתחויות שרוח"מ סקרה. אין לו כל אשליות לגבי בריה"מ ומידת האמון שאפשר לתת בה. בעשים עתה מאמצים דיפלומטיים במרצים לתיקון הסצב ובין אם יוכתרו בהצלחה ובין אם לאו, ארה"ב לא תרשה כי טאזן הכוחות יופר. הנשיא הבטיח כי ינתן עיון אוהד לבקשותינו הן בשטח הרכש, הן בתחום הסיוע הכלכלי, (לא בדונו פרטי הנושאים האלה).

הנשיא הסביר כי הסצב במזה"ת מחייב סיפול בקור רוח וסיפר לרוח"מ שהסביר זה לא כבר (בשיקאגו) לעתונאים (שלא ליחוס לו) כי הבעיה אינה בוגעת רק לעתיד ישראל אלא לעתיד המזה"ת, אפריקה והעולם כולו. סיורו הקרוב באזור הים התיכון נועד להמחיש את הזוכחות האמריקניות ואת עביונה של ארה"ב באזור זה הן מבחינה צבאית, הן מבחינה מדינית, בעוד ארה"ב בכלל, והוא אישית במיוחד, מפוכחים לחלוטין לגבי בריה"מ, מן הראוי לתת הזדמנות להפסקת האש להתקיים וכן הציג כי ממשלת ישראל לא תסתום את הגולל על שיחות יארינג (Keep your mind open) שכן הרי צריך לזכור כי שיחות בין הצדדים עדיפות בעיני ישראל על שיחות ארבע המעצמות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

השיחות עם מזכיר המדינה

עם מזכיר המדינה רוג'רס בפגשה רוח"מ לפני פגישתה עם הנשיא ושוב לאחריה. רוח"מ השיחה באזני המזכיר את דאגתה נוכח הקשיים הצבאיים החמורים שתסב לבו הזזת הטילים אם תתחדשה פעולות האיבה. במיוחד מדאיגה העובדה שחלק מן הטילים מכסים שטחים המשתרעים בין 10 ו-15 ק"מ מצידו של קו הפסקת האש. רוח"מ הצביעה על המירמה שבהפרות ושאלה כיצד אפשר לתת במצרים ובבריה"מ אותה מידת אסון הדרושה לשם מו"מ.

המזכיר השיב כי בעיית האסון כלל אינה מתעוררת: הניחו מראש אפשרות של הפרות וצל כן קבעו נוהלי ביקורת ואימות, יתר על כן: ארה"ב הבטיחה לישראל כי לא תימצא ביזוקה ודעתם בחושה לקיים הבטחה זו. לדעתו, ככל שהמצב יותר קשה כן מרובה הטעם לחתור לשלום. בהיעדר כל פתח תקוה לשלום התחזקו הפידאין ובהקשר זה ההאוריון בירדן חשובים מאד. ארה"ב מסכימה כי ישראל יכולה לשאת ולתת עם ירדן רק אם קיים שם שלטון ולא תוהו ובוהו. אם המלך יפסיד במערכה ייעלם כל סיכוי להשגת שלום, בדרך של מו"מ, לא רק עם ירדן אלא בכלל.

רוח"מ אמרה כי אין אפשרות לנהל שיחות אלא אם כן המצב באזור התעלה יוחזר לקדמותו. לשאלת המזכיר מה יקרה אם לא יעשו זאת השיבה רוח"מ כי זו תהיה ראייה שאינם רוצים בשלום. לשאלת המזכיר מה יקרה אם לא יהיה מו"מ ואילו 90 ימי הפסקת האש יגיעו לקיצם השיבה רוח"מ שהפסקת האש יכולה להימשך גם 90 חודש. בשרבן יובחישות דעתנו להחזיק מעמד לא בפגמו אולם הלחימה תהיה קשה יותר בגלל הפרות הפסקת האש.

המזכיר אמר כי הליכה למו"מ אין משמעותה עשיית ויתורים וברצון יטכסר צעה איתנו כיצד לכלכל את צעדינו. עשיית מלחמה תוך כדי שלילת האפשרות של דיון על שלום אינה בגדר מדיניות. (This is a non-policy).

לדעתו אפילו בנסיבות הנוכחיות (נוכח ההפרות) שיחות הן חשובות ואין להן תחליף. אגב, עצם הבכונות לנהל מו"מ תסייע למלך חוסיין. למזכיר לא בראתה דעת רוח"מ שעל ארה"ב להבהיר פומבית כי לא תלחץ על ישראל לנהל שיחות כל עוד לא תוקן סערת הטילים. לדעתו יש רק שתי אפשרויות: או להביע את המצרים להיצנות לתביעה או לחזק את ישראל. הדבר השני נתון בידיה של ארה"ב ובדעתה לעשותו. עם זאת אין ארה"ב תובעת מאיתנו לפתוח במו"מ ואף לא תלחץ עלינו לעשות כן.

בשיחה השניה בקש המזכיר מרוח"מ לפרט את הדברים "שאינו בישראל לא יהיה מוכן לקבל". רוח"מ אמרה כי הממשלה לא שרמטה קוים אולם תיארה את המושגים המקובלים על הערים: רמת הגולן, שרם-א-שייח' עם רציפות טריטוריאלית לאילת, עזה, ירושלים וכן הבטחת סידורים ששום צבא לא יחצה את נהר הירדן.

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 3 -

המזכיר שאל, בהקשר לשרם-א-שייח', האם המצב העובדתי מכריע לדידנו או
If it were possible like ownership to have : והוסיף:

99% of the mortgage, would the word sovereignty, be important?

רוה"ם נמנעה מלהשיב לשאלה זו. לדעת המזכיר השלום אינו סמון בגבולות אלא
ביחסי הכוחות בעולם. האם ישראל לא תזכה לסידה רבה של בסחון בזכות הסדר
שבו ממלאות המעצמות הגדולות תפקיד?

בשובו ליזמת השלום האמריקנית אמר המזכיר כי שני יתרונותיה הם - האחד,
פילגה את העולם הערבי והשני, הפסקת האש. על השאלה מה היו לדעתה מביצי
ההסכמה של באצר ליוזמה, השיבה רוה"ם כי לדעתה היה זקוק מאד להפסקת האש
ובריה"ם הבטיחה לו כי תסייע לו במסגרת יוזמת השלום ממש כבעת הלחימה
להשיג את החזרת ישראל לגבולות 1967. גם אם בריה"ם לא שמה לה כיצד את
השטת ישראל, הרי לא תדור שנתה אם תיחרב. המזכיר הסכים להערכה הישראלית
כי בריה"ם אינה מעוניינת בחיסול הבעיה או בפתרונה, עם זאת אין זה ביטוי
שלא לנהל מו"ם. לדבריו מדובר ארה"ב עם הסינים, הויאטנאמים והרוסים מבלי
לעשות ויתורים כלשהם.

רוה"ם הסבירה בפרוטרוט כי לא הפגנת להיסות לחידוש המו"ם היא הדרושה
אלא אורך רוח וסבלנות - אולי לחדשים, אולי לשנה, שנתיים - כדי ליאש
את הערבים מכל אשליה כאילו בריה"ם מסוגלת לקרב את ארה"ב לעמדותיה.
רוה"ם חזרה והדגישה כי ישראל מעוניינת בשלום ומוכנה לשיחות אולם לא
"בתנאים הנוכחיים", "ברגע שמהו קורה בצד השני, אנו מוכנים", אמרה.

הערכה אמריקנית

סיסקו אמר לשגריר צרפת בושינגטון:

- רוה"ם לא עודדה את האמריקנים בקשר לגבולות בעמדה במלוא התוקף על
ירושלים, הגולן, תכנית אלון וכ'ו.
- ארה"ב מכל מקום תקיים ותגביר את העזרה לישראל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

הפסקת האש ושיחות יארינג

1. עמדת ישראל

א. תלונות ישראל

ישראל הגישה למנגנון הפיקוח של האו"ם עוד שלוש תלונות על הפרות מצריות של סעיף C בהסכם הפסקת האש המתייחס להקפאת המצב הצבאי:

- ב-16.9.70 - התלונה ה-15.
- ב-18.9.70 - התלונה ה-16.
- ב-22.9.70 - התלונה ה-17.

שלוש התלונות מתייחסות למידע מן היום הקודם. שלושתן מתייחסות לבבייה ועבודות הכנה אחרות של עמדות לטילי ק/א באזור המשתרע מתעלת סואץ ולפחות 30 ק"מ מערבה. באיגרת הראשונה מודגשות העבודה באזור הצפוני, באיגרת השניה - באזור הדרומי, ובאיגרת השלישית מדובר גם על קידום סוללות חדשות של טילי ק/א מסוג ס.א.2 וס.א.3 לגיזרה הדרומית של אותו איזור.

ב. הסביר דוה"מ לנשיא ביכסון ולמזכיר המדינה רוג'רס.

ר' לפיל.

ג. הסביר שה"ח אבן

בשיחה עם נציג ארה"ב באו"ם יוסט (23.9.70) הסביר שה"ח אבן את עמדת ישראל לגבי הסיכויים לחידוש שיחות יארינג:

- מטשלת ישראל רוצה לראות בקיום הידברות באמצעות יארינג.
- המפתח לחידוש השיחות - בידי מצרים ובריה"מ.
- טעות היא לחשוב כי ארה"ב וישראל לבדן מסוגלות ליצור תנאים לקיום השיחות בלי הסכמת מצרים ובריה"מ לתקן את הפרות הפסקת האש וההקפאה.
- הסליץ שארה"ב תבהיר לבריה"מ ולמצרים כי קיום מגעים באמצעות יארינג הוא אפשרי ורצוי מבחינת ישראל אך האפשרות לכך תוכל להיווצר רק ע"י מצרים עצמה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

2. עמדת מצרים

בשיחותיו באיטליה (16.9.70 - עם דוצ'י, הסנהל הסדיבי של משה"ח האיטלקי, 22.9.70 - עם משה"ח מורו) הבהיר משה"ח המצרי ריאד (שיזם את הביקור) את עמדת מצרים (שאת עיקריה מסר לעתובאים בקהיר ב-15.9.70):

- ההקפאה: הכחיש שמצרים הזיזה טילים פרט למקום אחד ב-18.8.70. הסביר שמענות ארה"ב אינן מבוססות משום שחלק מהמקומות שאותם ציינו האמריקנים אינם קיימים ובחלקם רק טילי דמי. סען שמצרים אינה יכולה לציין את מקום הטילים האמיתיים מחשש גילוי סודות צבאיים. לדבריו על טענה זו לא קיבלו המצרים מעולם תשובה מהאמריקנים. השאיר בידי משה"ח האיטלקי מסמך מפורט - תשובה למענות האמריקנים מ-3.9.70.
- הפסקת האש: מצרים מתנגדת להפסקת אש קבוצה שכן פירושה הפיכת קררי הפסקת האש לגבולות מדיניים. יתר על כן: מצרים לא תוכל אף להסכים להפסקת אש זמנית מסושכת מבלי שיהיה מו"מ (שיחות יארינג).
- שיחות יארינג: מצרים מוכנה לחדש את השיחות עם יארינג בכל עת.
- שיחות ה-4: אם אין אפשרות לחדש את שיחות יארינג, הרי קיימות מסגרות אחרות אפשריות לקידום פתרון מדיני - למשל שיחות ה-4.
- ארה"ב: האשים את ארה"ב בחד-צדדיות פרו-ישראלית. כשקיבלה מצרים בשעתו את תוכנית רוג'רס היה זה מתוך אסון בחוסר משוא פנים מצד ארה"ב אולם מתברר שארה"ב טאמזת לה לגמרי את התזות הישראליות. היא השופט ועוה"ד של צד אחד בעת ובעונה אחת, ארה"ב אינה מדברת על מתן ערבות לבטחון מצרים אלא רק על מתן ערבות לבטחון ישראל. הענקת נשק לישראל והבטחת עליונותה הצבאית פירושה הרחקת השלום. על ארה"ב להתחשב בשאיפות הפלשתינאים ולנקט עמדה יותר בישראלית בשאלה הפלשתינאית. אחרת תחריף הכעיה ולא יימצא פתרון של שלום. עם זאת הודה בכוחה המכריע של ארה"ב בהדגישו ש"המפתחות בידיה".

3. עמדת ארה"ב

א. דברי הנשיא ניקסון ומזכיר המדינה רוג'רס לרוה"מ

ר' לעיל

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 6 -

ב. חילוקי דעות בין רוג'רס לקייסינג'ר; ביכסון תומך בקייסינג'ר.

במסר כי קיימים חילוקי דעות בין מזכיר המדינה רוג'רס לבין יועץ הנשיא קייסינג'ר ביחס לתגובות ארה"ב על הפרות הפסקת האש ע"י מצרים.

- רוג'רס - רוצה עדיין להניע את ישראל לחדש את

השיחות עם יארינג.

- קייסינג'ר דורש עמדה תקיפה כלפי בריה"מ.

הנשיא ביכסון תומך בקייסינג'ר.

ג. חילופי דברים בין ארה"ב לבריה"מ.

האמריקנים מסרו לישראל (18.9.70) דו"ח כרובולוגי על פניותיהם לבריה"מ בנושא הפרות הפסקת האש:-

17.8.70 - ארה"ב פנתה לראשונה לבריה"מ.

(19.8.70 - ארה"ב פרסמה הודעה ראשונה על ההפרות)

3.9.70 - פנייה אמריקנית נוספת לבריה"מ ולמצרים.

4.9.70 - תשובה מצרית לארה"ב: המידע האמריקני מוטעה, לא היו

הפרות, היו רק הזזות מילים כנגד התקפת פתע.

5.9.70 - סיסקו נוצר ביזמתו עם הסמונה הסובייטי בוויינגטון

וורונצב.

6.9.70 - שגריר ארה"ב במוסקבה בים נוצר עם סגן שה"ח הסובייטי

וינוגרדוב.

9.9.70 - פגישת סיסקו-וורונצב בנושא ירדן. סיסקו העלה את ענין

יזמת השלום. הסובייטי מען שיש לפנות למצרים ולא לבריה"מ.

סיסקו דחה סיצון זה: בריה"מ קיבלה את יזמת השלום ואישרה

קבלתה ע"י מצרים ובכך קיבלה את הפסקת האש ואת רציון

ההקפאה.

11.9.70 - פגישת פדרסון-וורונצב. הסובייטי: לא היו הפרות, הפסקת

האש אינה כ"כ חשובה, משנית לשיחות יארינג.

15.9.70 - פגישת בים-וינוגרדוב בהזמנת הסובייטי שמסר הודעה בע"פ

המהווה תשובה לפנייה האמריקנית מ-3.9.70.

- בהודעה אין שום חידוש או הפתעה.

- מעבירה האשמה מההפרות המצריות להסתלקות ישראל

משיחות יארינג.

- מסילה אשמה על ארה"ב בחד-צדדיותה לסובת ישראל.

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 7 -

- מעלה החשד שארה"ב מכשירה הקרקע לחבל ביזמת השלום (על כך ענה בים שלא ייתכן שארה"ב תחבל ביזמתה-היא).
- תובעת שהמפעלות תשתית בהשפעתן להבטיח שהשיחות תישכנה.
- מטעימה שבריה"ם מוכנה לחפש דרכים למוצא מהבעייה במגעים רב-אז-צדדיים.

בשיחה שנפתחה אחר בים כי

- שורש הרע בהפרת ההקפאה.
- קשה להאמין שמצרים לבורה יכולה להפר את ההקפאה.
- ארה"ב עודנה מסתייגה לתשובת בריה"ם על בקשתה לתיקון המצב, שהוא תנאי מוקדם לחידוש השיחות.

הסובייטי העיר שלא הפסקת האש הופרה אלא רק ההקפאה (!)

הצרכת האמריקנים:

הסובייטים אינם בעינים, הולכים סחור-סחור סביב הבעייה ומפעמים מחשיבותה, תשובתם אינה מספקת.

ד. הצרכת סיסקו: הטילים הגנתיים וקידום איור חמור מבחינה צבאית

סיסקו אמר לשגריר צרפת בארה"ב:

- קידום הטילים לאזור ההקפאה בתעלה חמור מבחינה פסיכולוגית ומדינית אך לא מבחינה צבאית, מה גם שהם הגנתיים.
- ארה"ב מקווה להביא להוצאת הטילים שקודמו לאזור ההקפאה ולהחזרת המצב לקדמותו (בנושא זה שיגרה, כנראה, ארה"ב איגרת סודית לבריה"ם).

-אם לא תצליח בכך תספק ארה"ב פנטומים נוספים לישראל.

-ארה"ב תקיים ותגביר את העזרה לישראל.

ה. פנייה אמריקנית למצרים באמצעות איטליה

שגרירות ארה"ב ברומא המציאה למשה"ח האיטלקי בתונים מפורטים (ללא צילומים) על קידום הטילים. תוך בקשה שהאיטלקים יעלו את הנושא בשיחותיהם עם משה"ח המצרי ריאד (22.9.70).

האמריקנים ביקשו שהאיטלקים להביא בפני ריאד את הסיעון הבא:

- הצעד המצרי אינו מובן כלל בזכות היתרונות הדלים שמצרים הפיקה ממנו לצומת ההישגים הנכבדים שיכלה להתברך בהם אילו כיבדה את הפסקת האש.
- כל התקדמות מדינית בעתיד תלויה במצרים אשר צריכה להחליט על החזרת הסטטוס קוו אצטה.

האיטלקים הסכימו לבקשת האמריקנים לעורר את הנושא עם ריאד ולהעמידו במרכז השיחות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

1. פרסום אמריקני רשמי: הסילים הגנתיים

בעלון שגרירות ארה"ב בת"א הופצה כתבה מרשינגטון בכוותח:
U.S. encouraged that ~~ide&st~~ ceasefire has not been violated.

שבה באסר:

American reconnaissance has discovered that anti-aircraft missiles, supplied by Soviets, were introduced into the UAR truce zone since the agreement became effective. Missiles have been redeployed in the zone, also in violation of terms of the standstill. However, all indications are that the UAR is not undertaking an offensive build-up on the west bank of the Suez canal. the Soviet surface-to-air missiles are defensive, with a range of no more than 25 miles, and can be used only against attacking aircraft. Emplacement of these missiles in the UAR zone is not equated with positioning of Soviet offensive ICHM and IRRM missiles in Cuba in 1962.

The movement of missiles closer to the canal does increase the UAR's defenses, but Israel still has overall military superiority. There is reason in Washington to believe that Sam 3 missile equipment is in the UAR truce zone. But there is no proof that these missiles, designed to take out low-flying aircraft, are operational.

4. עמדת בריטניה - שה"ח הבריטי: קידום הסילים - תרמית רבת.

בשיחה עם שה"ח אבן (18.9.70) אמר שה"ח הבריטי סיר אלק דאגלס-יום כי קידום הסילים לאזור ההקפאה היה תרמית רבת מצד בריה"מ. הוא הסכים ללא הסתייגות עם שה"ח אבן כי לעניין בשלכות בינלאומיות אשר משמעותן חמורה וחורגת מהסגרת המקומית באזור (למשל בנעיית ברלין).

5. עמדת צרפת

ב-23.9.70, כתום ישיבתה, פירסמה ממשלת צרפת הודעה בה באסר, בין היתר: "בחדשים האחרונים נראה היה כי דיוני ה-4 מתקדמים וסאפשרים התקרבות ניכרת בין ההשקפות השונות. אולם אז יצאה ממשלת ארה"ב בתכנית רוג'רס, שזכתה - בתמיכת בריה"מ - להסכמת מצרים, ירדן וישראל. צרפת לא בטלה כל חלק

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד
- 9 -

בעיבוד התכנית ובהגשתה. אך לאחר שזו נתקבלה, תסכה צרפת בנסיון השלום היחיד, שניתן היה להפעלה מיידית. למעשה, ראתה צרפת בהפסקת האש סימן מעורר במיוחד, אולם להפסקת אש זמנית זו לא היתה טשטשות של סמך, אלא במקרה שהיתה סולייכה לפתיחתן המהירה של השיחות בחסות יארינג. אך בשיחות לא ניתן היה לפתוח בגלל טענת ישראל על הפרת תנאי הפסקת האש על-ידי מצרים. בלי להתייחס לקיומן או לחוסרתן של העובדות, ותוך ציון העובדה שהמצב לאורך תעלת-סואץ שקט גם עתה, סבורה ממשלת צרפת, כי יש להתחיל בשיחות ללא שהייה וללא תנאי מוקדם".

6. פניות האפיפיור

ב-15.9.70 הפנה האפיפיור איגרת אל נשיאי ישראל ומצרים ואל מלך ירדן בה
- הביע דאגהו מחששים שנתגלעו לאחר שבכנסת לתוקפה הפסקת האש והחלו המגעים
בבניין וירק

- פנה לנשיא (ולסמוענים האחרים) שיצטוו על מה שניתן לעשות כדי להבטיח את קיום הפסקת האש וקידום השיחות.
- ביקש לגלות נכונות לקרבות למען השלום וההסכם שיביאו בחשבון את כל דרישות הצדק וההומאניות.

IT'S ALL
GONE

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

יידן

המצב בירדן:

עדכני - 25.9.09.00:

א. פעילות המשטר נגד המחבלים:

שלושה שלבים עיקריים נסתמנו בפעילות המשטר נגד המחבלים מאז החל ביזמתו זו, עם הקמת הממשלה הצבאית והכרזת משטר צבאי ב-16.9:

- הראשון: מ-17.9 ועד ה-19, בו פעל המשטר להתשת המחבלים ונסתמנה עליונותו.

- השני: מה-19 עד ה-23, המאופיין ע"י הפלישה הסורית המאסיבית שסבכה את המצב, עודדה לחימת המחבלים, הפנתה המאמץ הירדני העיקרי לצפון והחריפה את האוירה הבי"ל סביב המשבר.

- השלישי: מהנסיגה הסורית ואילך, המאופיין בביצור ההישגים הצבאיים הירדניים נגד המחבלים.

ב. המצב בשטח:

1. על אף המאמצים להביא הפסקת אש בין הצדדים (חוסיון והמחבלים) ולמרות נכונותו של המשטר לצער זה, טרם נכנסה הפסקת אש לתוקפה, אם כי החל מ-25 בנוקר נעשים מאמצים רציניים בכיוון זה, לאור הנכבנות המותנית של המחבלים להפסקת אש ליטמה אחת.

2. הפיגוי הסורי הסיר את הלחץ הצבאי מהכוחות הירדניים בצפון ואיפשר להם להמשיך בפעולות סיהור הערים שם, כשהמצב בשעה זו, הוא:

בידי הצבא: ג'רש, עג'לון, רמת'א, זרקא.

מצב בלתי מוכרע עדיין: ארבה, יצדין עם זאת כי הכנראה עדיין בשאר בצפון כוח סורי מצומצם כלשהוא, באצמלה פלשתינאית.

3. בעמאן השלים הצבא סיהור מרבית העיר, כשבשיקר בצפונה ובמחנות הפליטים (וחדאת) עדיין מספר מצומצם של מחבלים פעילים.

4. הדרום שקט והצבא שולט במצב.

ג. המשטר:

1. ב-24.9 נסמרה התפטרות רוח"מ, מוחמד דאוד, השוהה בקהיר לרגל המפגש שם. נראה כי התפטרות זו באה בלחץ בין ערבי ומצרי וגורעה להקל על נציאת פתרון פשרה למשבר. יצויין כי לדאוד, הפלשתינאי,

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

לא היו מלכתחילה סמכויות מהותיות, התפטרותו עתה בועדה אף לשהרר אישית, כפלשתינאי, מאחריות לשותפות בסבת הגדול, ההתפטרות לכשעצמה אינה בעלת משמעות מהותית ותאפשר, לפי שעה, המשך פעולת המלך והצבא, אם כי עשוי להיות לה, כסובן, משקל ציבורי כלשהו בתוך ירדן.

2. הרגשתו של המלך משתפרת ומוראל הצבא עולה, הן בשל ההישגים בצפון והן בשל הכרעת המחבלים.

3. האבידות הירדניות בפעולות בצפון נגד הכוח הסורי היו קטנות יחסית: מדובר על פגיעה בכ-20 סנקים ירדניים לעומת יותר מ-100 סוריים.

ד. המחבלים:

1. במשך שלבי הפעולה הירדנית נגדם, בלטה העובדה כי המחבלים לוחמים, כנראה, ללא תכנית ותיאום צבאיים כוללים, כשכל קבוצה וריכוז פועלים בגפרד ובולטת אכזבתם מחוסר המעש העיתאקי.

2. עם תחילת פעולות התיווך הבינערביות המבוצעות מטעם מפגש קהיר, התבררה ביתר תוקף התופעה הבולטת בדבר התפוררות במסד המחבלים כשהוצעה המרכזית (בראשות ערפאת) משותקת. מפגש קהיר ופעולותיו סבקש - בין היתר - להפיח פעילות בועדה ולחדש מגעים עם ערפאת.

3. בכונות המחבלים בבגדאד ובדאמסק (25.9) להפסקת אש סוגבלת לימסה בועדה לאפשר ההתייעצויות עם ערפאת, השווה בעמאן.

ה. בין ערבי:

1. מפגש קהיר ממשיך בפעולתו ושיגר ב-24 משלחת שניה, בת שמונה חברים ואף היא בראשות בשיא סודאן, גומיירי, לירדן להגעים עם המלך ועם ערפאת. במשלחת הפעם השתתפות שר סעודי ומטרתה להבטיח, בשלב ראשון, הפסקת אש ממשית וחתירה לפשרה.

2. תודגש קיצוניות קדאפי שהגיעה עד כדי שיגור כוחות לסוריה, לעזרת המחבלים.

ו. מצרים:

1. העמדה המצרית המסתמנת כשלב זה של המשבר, שואפת - כנראה - להשגת שלושה יעדים כלליים:

1. השגה מהירה של הפסקת אש..

2. לחץ למען פשרה בין הצדדים.

3. מניעת התערבויות זרות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

במסגרת זו, תוקפת תעמולת קהיר את ארה"ב וישראל ומציגה אותן כספרונינות
הן בשפיכות דמים מהמשכת בירדן או בחילופין, סיגור מוחלם של המחבלים.
2. נצוין כי סצרים נצלה המהומה סביב ירדן לתגבור וקידום טעור הטילים
בחזית התעלה.

ז. עמדת חוסיון:

- סאז ראשית פעולת מפגש קהיר, טבקש חוסיון להבליט:
1. חיזוק יוקרת צבאו.
 2. הפגנת רצון טוב כלפי חוץ.
 3. השארת פתח לפשרות.
- כל אלה - בתנאי שימוגרו המחבלים הקיצוניים כ"חזית" של חבש ושל חרואתסה.

ח. תגובות בשטחים על המאורעות בירדן:

1. סדיווחים פנימיים המתארים ההרגשה בשכם וברמאללה נמסר על מורת רוח
בקרב הסנהיגים שם מהמרחש בירדן תוך הטלת האחריות לכך על חוסיון.
ביוזמת ההנהגה המקומית בשטחים ובהיתר השלטונות דובר על שיגור
עזרה רפואית, תרופות, מזון וכסף לנפגעים בגדס"ז, גם מאמרי בקורת
שובים על חוסיון; כדוגמת מאמר המערכת ב"אל-קודס" (23.9) היוצא
בירושלים המזרחית, סובעת ביקרת על צעדי הסלך תוך השוואתם
לפעולות ביירו, הולאגו (הסובגולי) סבלי לנקוב בשם חוסיון.
2. "המועצה הסוסלמית" במזרח ירושלים יצאה אף היא בקריאה להפסקת
סלחמת האזרחים אך סבלי לגנות אף צד.
3. יודגש כי לפי הדיווחים הפנימיים הרי זו הפעם הראשונה שסנהיגים
מקומיים ממצודי חוסיון נקטר עמדה חד משמעית נגדו.

ט. המעצמות

1. ארה"ב

אף כי להערכתה הבסיסית של ארה"ב (בראשות יוזמת חוסיון נגד המחבלים
- 17.9) בראו סיכויו טובים, הרי נשקלה על ידה אפשרות התערבות
צבאית במקרה שהשלטון ישמט מידי צבא ירדן או לשם חילון האזרחים
הזרים (לאו דווקא בני הערובה החטופים). אפשרות זו נשקלה ביתר כובד
עם הפלישה הסודית לירדן.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

צעדיה העיקריים של ארה"ב:

- הודעת דובר מחס"ד, מקלוסקי ב-17.
 - ססירת הודעה לבריה"מ - 20, להפעלת השפעתה על סוריה.
 - העצמות כוחותיה בארצה, באירופה ובים התיכון בכוננות.
- בזמן הפלישה הסורית המשיכו דוברים אמריקאיים לדבר על אפשרות התערבות אם כי ביכר היה שמגמתה העיקרית של ארה"ב היא פעילות במישור הדיפלומטי מבלי לותר על האפשרות הצבאית.
- הפינוי הסורי, אף כי הוריד במקצת את המתח הבינלאומי לא הסיר עדיין את אפשרויות הפעולה של ארה"ב במישורים השונים, כשארה"ב שומרת לעצמה עדיין אופציות פתוחות.

2. בריה"מ

יודגש שבתחילת המשבר הירדני איימה בריה"מ נגד כל התערבות זרה, אך הנמיכה את הטון עם הפלישה הסורית לירדן. רק לאחר פינוי הכוח הסורי חזרה בריה"מ להצגת עמדות תקיפות כלפי ארה"ב בהתיימרה לזקוף על חשבונה פינוי הכוחות הסוריים, ולהציג עצמה כמגינת הערבים ומצילתה הבלעדית של ירדן.

התברר, כי לבריה"מ אין אותה שליטה על סוריה (הן ביחס לייזום הפלישה וכן לפינוי) כפי שמתיימרת היא להציג בעולם.

תקיפותה הנוכחית שלבריה"מ משמשת לה גם כאיום כלפי ארה"ב: כשלון סאמצי פתרון מדיני במזה"ת, כשלון שיחות וינה וכ"ו.

בנוסף לפעילותה בבירות המערב ידוע על מגעים רוסיים בבירות שכנות ירדן, כנראה במגמה להרגעת המשבר, ובמטרה להשאירו במסגרת בינערבית בלבד.

סדיווחים שונים מסתבר כי נמשך האינטרס הסובייטי בקיומו של חוסיין; להערכתם יש ביכולתו להתגבר על המחבלים; חוששים מאפשרות עליית כוחם של המחבלים הקיצוניים, ומעליית השפעת סין.

3. צרפת

- עד לפלישה הסורית גלתה צרפת עמדה עצמאית בקשר למשבר בירדן ובמבנה מלחצותיה לתכנון יוזמות לפינוי הנתיבים הזרים.
- פעילותה של צרפת בעשתה אינסנסיבית עם הפלישה הסורית בנקטה בצעדים ובעמדות הבאים:
- התנגדות לכל התערבות זרה ערבית ולא ערבית.
 - פניות מיוחדות לישראל, מצרים ועיראק בנידון.
 - דרישה חריפה מסוריה לחזור בה מצעדיה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

- הדגשה שהפתרון למשבר במסגרת בינערבית בלבד.
- הספטה שעל החברות הקבוצות בטופני"ס אחריות למניעת התפטטות המשבר למימדים בינלאומיים.

4. בריטניה

התנגדה מלכתחילה לכל התערבות זרה בסכסוך, תוך גילוי רגישות למצמי חוסיין, לבושא הבתיבים הזרים.
במסגרת זו יזמה גם "קול קורא" מטעם 4 הטעצמות בגד כל התערבות זרה.

י. סיכום

1. התפטרות רוח"מ דאוד עשויה להקל על מציאת פשרה כלשהי.
2. הרגשת הסלך משתפרת ומורל צבאו גבוה יחסית. אלה עשויים להקשיח במקצת הנכונות לויתורים.
3. הוצעה המרכזית של המחבלים משותקת כשמפגש קהיר, המסתייע בנכונות המחבלים בגדאד ודמשק להפסקת אש זמנית ליממה, חותר לאפשר התייצצות עם ערפאת.
4. באופן כללי ניתן לומר כי נפגמה, בעיקר בעיני הפלסטינים, דמותו של חוסיין כמייצא משפיות הדמים הרבה במלכתו.
5. הבעיה הקרובה מתמקדת במציאת פשרה ובניסוחה. הקשי הוא במהותו של הצד השני שיחתום עליה, כלומר המחבלים. הוכח כי לאחר מספר ימי קרבות אין המחבלים מהווים עוד גורם כשלעצמם בתוך ירון והמשך פעילותם מבחינה הסברתית תעמולתית וצבאית, היא בעיקר תודות לסוריה ולעיראק. כמו-כן הבעיה היא בניסוח הפשרה שהרי עליה להבטיח אי-אבדן יוקרה לאף צד מהצדדים.
6. אי אפשר עדיין לאמוד מספר הקרבות ומנפגעים.
7. ארה"ב עדיין שומרת לעצמה על אופציות לפעולה. בתווילת המשבר היה הסון הסובייטי כנגד ארה"ב תקיף, אך ירד עם הפלישה הסורית, רק לאחר הפיגועי הסורי שבה בריה"מ והחריפה בימתה כלפי ארה"ב.
8. בריה"מ ניסתה עוד לפני פלישת סוריה להשפיע למיתון העמדה הסורית אך נכשלה בכך. עתה, לאחר הפיגועי הסורי, מתייפרת בריה"מ לזקוף על חשבונה את הפיגועי, דבר שאינו נכון. מתוך זה מתברר כי בריה"מ מוכנה אמנם לפעילות מדינית והסברתית אך אינה מוכנה להתערבות ממשית.

x x x x

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 15 -

חשיפת המסופים
=====

1. מצב החטופים

- לא ידוע דבר בטוח על גורלם של החטופים במשך ימי קרבות הדמים
בין הצע"י למחבלים.

- ב-22.9.70 הכריזה "החזית העממית" על החטופים כעל שבויי מלחמה.

2. דרישות המחבלים

נציג הצלה"א בואסייה, העושה בבירות, עומד בקשר עם "החזית העממית
לשחרור פלסטין" באמצעות גרם מתווך ("הצד השלישי"). גרם זה
העביר לו בחצות ליל 21-22.9.70 את ההודעה הבאה עבור הסדינות
הנוגעות בדבר:

1. Acceptance of principle of exchange of hostages by the four governments will bring about the release of the Europeans and Americans who are not dual national.
2. FPLP will attempt to cover those who remain, i.e. the Israelis and the Americans holding dual nationalities, in secure place so that they will be safe during the period of negotiating for their release which is liable to take longer.
3. These proposals are submitted by the the third party to the Red Cross in order to pass them to the countries concerned. Should these countries accept these proposals their acceptance should be conveyed to the Red Cross who will pass it to the third party to be passed to the FPLP.
Based on discussions by third party with FPLP it is sure that FPLP will respond if possible.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

3. עמדת בציג הצלה"א בבירות

בואסייה זיוות מבירות עוד ב- 21.9.70 כי:
_ אנשי "החזית העממית" בבירות (שעמם הוא עומד בקשר באמצעות
ה"צד הטלישי") הם בעלי השפעה רבה ומהיותר חשובים בארגון.
- הרשם שלו שהוא מתמקד עם סוחרים שחיים.
- על הצלה"א להיות במצב שיוכל לעשות את "הויתור הקטן". לפיכך
הוא מבקש אישור לדון על שחרור הפלשתינאים העצורים בישראל.
המו"מ יתקדם לבטח אם יוכל להודיע ל"חזית העממית" שישראל
סוכנה לדון בכך.
- אי העברת רשימת בני הערובה אינה נובעת סרצון רע של ה"חזית
העממית" אלה מליקויי ארגון.

4. חשובת ועדת ברן

ב-22.9.70 חיברה ועדת השגרירים בברן סדר לנציג הצלה"א בבירות
בהתייחס להודעת המתווך בינו ובין "החזית העממית" ^{לשון} לשון השדר:

We are very grateful for Mr. Boissier's efforts. We hope that he will continue the closest contacts with his interlocuteur, with the view of extracting, as the next step, a precise statement of his proposal including a list giving names and nationalities of all the hostages they hold. Without prejudice to this could Boissier request that all hostages be brought without delay to a place of safety (Beiruth, as your contact suggests, would be ideal) where their location and condition could be verified by visits from ICRC representatives. The Governments concerned would naturally be ready to offer reciprocal facilities for visits by ICRC staffs to Fedayin detained in Germany, Switzerland, and the United Kingdom.

בריון המהותי נסמך שגריר ישראל מלהשתתף.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

5. חבובת המתווך והצעת בציג הצלה"א

ב-23.9.70 דיווח בואסייה מבירות כי הוא, בואסייה, העביר את הסדר למתווך והלה בזעם והתרחק וסען שהדרישות המוצגות בו הן "עצומות". - בואסייה אשר בארבע המדינות המצווגות (סוויצריה, רפ"ג, בריטניה וארה"ב) מפקפקות אם "החזית העממית" מסוגלת בכלל לבצע את הסדר. במסעו זאת "קפץ המתווך עד התקרה", טען שביכולתו למסור את רשימת החטופים תוך 10 דקות אלא אין הוא רוצה בכך ואיים להסתלק או לפרסם את הודעת "החזית" ולעיל בעתונות. - בואסייה הפציר בארבע המדינות שתשדרנה לו בכל ההקדם מכתב כדלהלן:

We have received the document which has reached you from the intermediary who is your contact with the PFLP. The main features of this document are :

1. Acceptance of principle of exchange of hostages by the four will bring about the release of the Europeans and Americans who are not dual nationals.
2. PFLP will attempt to gather those remaining, i.e. the Israelis and the Americans holding dual nationalities, in a secure place so that they can be safe during a period of negotiation for their release which is liable to take longer.

The 4 Governments concerned agree to open negotiations through you on the basis of this document and they agree in principle to the exchange set out in point 1 above.

6. עמדת המדינות המצווגות

ב-23.9.70 התכנסה ועדת ברן לדיון בהמלצות בואסייה. להלן עמדות בציגי המדינות:

סוויצריה: - רואה בהצעת בואסייה בסיס לפתוח במו"ס, אם לא תתקבל

הצעתו יינתק כל קשר, אמיתי או מדומה, עם "החזית העממית".

- העקרון הגלובלי יישמר ע"י הבאת כל החטופים למקום מבטחים בשלב ראשון.

- כסלב שבי ישתחררו כל החטופים זולת בעלי נתינות דו-

לאומית אשר המו"ס אודותיהם יישמר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

בריטניה : - הסכימה עקרונית לנ"ל. (עוד ב-18.9.70 אמר שה"ח הבריטי

יום לשה"ח אבן כי ממשלת בריטניה רצתה ורוצה לשמור על

חזית משותפת עם יתר המדינות הנוגעות בדבר אבל בחוזה

ללחץ לשחרר את שמונת אזרחיה : המטפחות והצבור יודעים

שהיה אפשר בכל רגע לשחררם תמורת לילה חאלד, אך הממשלה

לא עשתה זאת בגלל קבוצת החטופים האמריקנים).

רפ"ג : - כעמדת בריטניה. (עוד ב-18.9.70 אמרו במפורש כי עם כל

ההבנה לעמדות ישראל וארה"ב ועם כל הרצון לשמור על

סולידריות עד קצה גבול האפשר לא יוכלו להפקיר את חי

שבי אזרחיים החטופים).

ארה"ב : - התנגדה, תוך גלוי סימני "גמישות". (בארה"ב פעילות

מטפחות החטופים בהפעלת לחץ על ישראל, כנראה בעדוד

מחם"ד, לתרום את תרומתה לשחרור החטופים).

ישראל : התנגדה בסערה ש:

- "החזית" עומדת בקירובה למסור את רשימת החטופים

- שיחות בואסיה בבירות אינן משרחות את ענין שחרור

החטופים אלא טכונות אולי להישג תעסולתי כלשהו של

אוהדי המחבלים.

- גישת ישראל היא הומניטרית, כלומר נוגדת אפליה כלשהי

סובם לאחר דיון דרמטי בלקס אישור הממשלות להמציא לבואסיה:

א, את הסכתב שבקש

ב, הוראות סודיות לידיעתו האישית כדלהלן:

As far point 2 above is concerned, the 4 Governments insist that all the hostages should be removed to safety before negotiations for their release are initiated.

For your confidential guidance : Four main objective remains to liberate all hostages in a global solution.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

As a first step you should aim to bring all hostages to a safe place, where their number and conditions can be verified by representative of the ICRC.

We of-course understand your difficulties.

The text of the letter is subject to several interpretations and the four Governments agreed to it reluctantly only as a means of furthering of your negotiations. The text is, however, provisinally^o subject to the conditions we have placed on it above.

7. צמדת מספלת ירון

- ב-18.9.70 אמר זיד רפאעי, ראש לשכת המלך חוסיין, לשגרירות בריטניה בעמאן כי הצע"י כבר מחזיק ברוב סחנה הפליטים וחדאת הסמוך לעמאן (שבו לפי המשוער הוחזקו החטופים) , כי לא יפגיש אותו חלק במחנה שבו כנראה מוחזקים בני הערובה וכי ינסה לשחררם באמצעות הכוחות המיוחדים.

- ב-23.9.70 אמר המלך חוסיין בשיחה עם כתבים מערביים בעמאן כי סחנה ותליטים וחדאת נטרק בתקווה למצוא את 54 החטופים - אך לשוא.
- ישראל בקשה מארה"ב (23.9.70) שתציע לחוסיין שישתמש בשבויי המחבלים הנמצאים בידו כבמנוף להשגת שחרור החטופים, וכי יכלול בכל הסדר שהוא שחרור מלא של כל החטופים.

- כן בקשה ישראל מארה"ב, בריטניה, רפ"ג ושויצריה שתפגינה אל ראשי מדינות ערב המתורוכים בין חוסיין למחבלים בתביעה שיכלילו את שחרור החטופים כתנאי הכרחי ודחוף בתיווכם.

1917
1917

1917
1917

1917
1917

1917
1917

1917
1917

1917
1917

1917
1917

1917
1917

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

הנשיא החדש בלבנון נכנס לתפקידו

1. סולימאן פרנג'ייה, הנשיא הנבחר של לבנון נכנס (23.9) לתפקידו. בחירתו התקבלה בינתיים בקורת רוח ע"י חוגים רחבים בלבנון כי יצא לו שם כבעל כושר החלטה, תקיפות ונאמנות לאינטרסים של לבנון.

2. פרנג'ייה תומך במחבלים בתנאי שתישמר ריבונות לבנון
הנשיא החדש הדגיש בנאומו ההשבעה שלו, כי:

- א. ישמור רבונות לבנון ומשטרה, ישתף פעולה עם המדינות הידידותיות וסולידריות עם האחיות הערביות על יסוד כבוד הדדי של הרבונות והמשטר שלהן.
ב. לבנון תכבד האמנות הבינלאומיות והערביות.
ג. אמונה בקדושת העשיה הפדאית ובשמירה על השלמות והרבונות הלאומית.
ד. לבנון תפעל להשבת זכות הפלסטינים תוך דאגה לדרום לבנון.
ה. יפעל ללא משוא פנים ובתקיפות.
ו. איבסרס העם הלבנוני עליון.

3. עצבנות בלבנון מחשש להשלכות המלחמה בירדן
דברי פרנג'ייה בועדים:

- א. להבהיר למדינות ערב ולמחבלים החלטתו להיות תקיף בקשר לשמירת ועדיפות האינטרסים הלאומיים הלבנונים, על רקע אירועי ירדן. למרות השקט היחסי הנשמר לפי שעה מורגשת בלבנון עצבנות מחשש להשלכות עם המחבלים יזכו בהישגים בירדן.
ב. הזכרת כבוד אמנות גם רוכזת להמשך לפקות לבנון בהסכם שביתת הנשק עם ישראל.
ג. דבק בנוסחה הלבנונית ביחס למחבלים המכירה בנוכחותם בלבנון ומתירה להם חופש פעולה מוגבל אך מדגיש התנאי של כבוד הרבונות הלאומית.
נסיעת פרנג'ייה לקהיר כדי להשתתף בדיון ראשי מדינות ערב מצביעה אף היא על הרגישות הלבנונית להתפתחויות בירדן.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

4.

מתארכת תקופת המעבר המסוכנת לבטחון לבנון

האישים והספלגות השונות בלבנון עסוקות עתה במקח וממכר פוליטי סביב הרכבת מוסדות השלטון החדשים (ממשלה, יו"ר בית הנבחרים, חילופים בראשות זרועות הבטחון וכו'). תמרונים אלו מאריכים את תקופת המעבר בה קשה ללבנון לגלות התקפות הדרושה לשמירת הסדר בפנים ובגבולות.

5.

ראורגניזציה בזרועות הבטחון

עם סיום תקופת הנשיא הקודם בערכו חילופי גברי בראשות מוסדות הבטחון העיקריים בלבנון, כשמגמת הנשיא החדש להכניס אנשים משלו לתפקידים החיוניים לשמירת בטחון לבנון.

חילופי גברי בערכו בראשות המשרד השני עמו היו יחסי פרנג'ייה גרועים במיוחד. גבי לחוד שעמד בראשו הועבר מתפקידו ונשלח להשתלמות בחו"ל. במקומו מונה מישל אסעד הידוע כמתנגד למחבלים. חילופים בערכו גם בראשות הבטחון הכללי וכוחות הבטחון הפנימי.

6.

חילו בפרד מעמו בהשמצת ישראל

בנאום פרידה התגאה (21.9) חילו בחלקה של לבנון בהוקעת ישראל, ביחוד באו"ם. כמו כן טען שלבנון היתה הראשונה שעשתה צעד מסעי לפגוע בישראל ע"י גרימת הסלת אמברגו עליה. הוא התייחס גם להשלכות הבעיה הפלסטינית על המישור הלבנוני הפנימי ואמר שהיא מכבידה על ההווה והעתיד של המדינה ותסיל על השליטים הנאים מעמסה לא קלה. חילו הזהיר את הלבנונים מפני סכנת ההתפשטות הישראלית.

7.

צה"ל מתיר שיבת תושבי שבא

צה"ל בענה (22.9) לבקשת רמטכ"ל צבא לבנון אשר הועברה בשדר באמצעות נציגו לנציג צה"ל כי ישראל תסכים לשיבת תושבי כפר שבא (בגזרה המזרחית שבמורדות החרמון). התושבים הבטיחו לשלטונות לבנון ללחום במחבלים ולמנוע מהם לשהות בכפרם או בסביבתו. הם מוכנים לקבל נשק ולהקים משמר עממי כדי להגן על הכפר. הכפריים ברחו בשעתו ולקראת בוא החורף רוצים לחזור. בתשובת ישראל הודגש גם שצה"ל מבין שלבנון תפעל למביעת חזרתם של המחבלים לכפר ולסביבתו.

כמו כן דחה נציג צה"ל בפגישה זו את הודעת הלבנונים בפגישה קודמת כי בכוונתם להרוס דרכים שצה"ל סלל בשטחם. נאמר ללבנונים כי הדבר אינו מתקבל על הדעת, אך אם תפסק פעולת המחבלים בגזרה זו אפשר יהיה לדון בנושא.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

בריה"מ

הערכות שגריר מערבי במוסקבה

להלן מספר הערכות של מי שהיה שגריר הולנד ^{במוסקבה} עד אוגוסט שנה זו, כפי שנמסרו לשגרירנו בהאג (9.9.70): -

א. יהודים

- מאז חודש מאי חלה ירידה במתן היתרי יציאה ליהודים המבקשים לעלות לישראל. בחודש יולי, למשל, ירד מספר מקבלי היתרי היציאה והגיע ל - 39 בלבד (לעומת 150 - 200 בחודש המקביל אשתקד).
- היו מקרים של יהודים שלמרות שהיה להם תיק עבה של לחצים לקבלת רשות לעלות אמנם קיבלו היתר, ואילו אחרים לא זכו לכך. זאת היא רק אחת הדוגמאות לקשי העצום לבסות להבין על פי איזה שיקולים פועלים השלטונות הסובייטים בנושא היהודים.
- לפי האינפורמציה המועטה שאפשר היה להשיג הרי הנאסרים באשמת הנסיון לחסיפת המסוס בלנינגרד היו ^{היהודים} מריגה.
- המעיין בקביעות בעתונות הרוסית הדנה בישראל וביהודים יתקשה למצוא הבדלים בין חוכן וסגנון הדברים לבין בוסחו של "שסירמר" בימי גבלס.

ב. מדיניות בריה"מ

- חותרת להתפשטות והתבססות ^{תנכ} ~~לערעור~~ ההשפעה המערבית ואיזוק הגורמים התורמים לערעור זה.
- מתוכננת לטווח ארוך, כעוד שבסיוח הקצר היא טשנה את תכסיסיה במגמה להרדים את המערב ולהכניסו בתדירות לאשליה ולחשבון מוטעה על כוונותיה האמיתיות של ברה"מ.

ג. רפ"ג - בריה"מ

הגרמנים חיים בסעות אם הם סבורים שבעוצמתם הכלכלית יוכלו להביא לשינויים במדיניות הסובייטית במזרח אירופה או ביחסים עם גרמניה המזרחית.

ד. צרפת - בריה"מ

הצרפתים מנהלים מדיניות של חלומות הבוויים על חול. השגרירות הצרפתית במוסקבה, בראשותו של השגריר סיידו, עוסקת ברציפות בהעלאת עשן של מסתורין וחשיבות על "היחסים המיוחדים" שבין צרפת וברה"מ. למעשה מסתתרת מאחורי עשן זה אש קטנה מאד. הצרפתים הגבירו את היצוא שלהם לברה"מ, אבל אין להם מה לקבות מהרוסים.

ה. ארה"ב - בריה"מ

השגריר האמריקאי HEAM הוא בעל שיקול דעת ויכולת גדולים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

איטליה ותעלת סואץ
=====

להלן עיקרי דו"ח שגרירותנו ברוסא (16.9.70):

פניית איטליה להולנד

1.

לאחרונה הגישו האיטלקים איגרת למשה"ח ההולנדי ובה בקשו לדעת מה הם הנזקים שנגרמו לכלכלה ההולנדית עקב סגירת תעלת סואץ. ההולנדים, שהופתעו מצעד זה, שאלו את האיטלקים למי עוד הם פנו ובענו בחצי פה שנעשו פניות לכל מיני מדינות ימיות כמו - הודו, תורכיה, יוון, צרפת, אנגליה ומדינות סקנדינביה. ההולנדים אינם חושבים להשיב ברצינות על השאלות ובדעתם לבקש מהאיטלקים להציג בפניהם תחילה את הנתונים של האיטלקים עצמם שאף פעם לא נמסרו להם. בדעתם גם לגרום לסחבת. ההולנדים סבורים שהאיטלקים רוצים להציג עצמם כנפגעים על מנת להשיג יתרונות אחרים במסגרת ה"שוק" כגון "פיצוי" מגרמניה, ואולי גם יעוררו את השאלה הפעם בעזרת נתונים מדויקים ובעזרת "תנאים מסייעים" אחרים בשיחות עם נייכסון בעת ביקורו ברוסא בסוף חודש זה. לדעת ההולנדים שום מדינה לא תענה על השאלון ברצינות אלא תדגיש את בזקיה והפסדיה ותעלים את היתרונות שצמחו לה. אם יפרסמו האיטלקים את הנתונים שהם עשויים לקבל הרי שהנזק התעמולתי ישאר בעינו ואף ינוצל על ידי מי שמעוניין לנצל דברים כאלה.

פעילות איטלקית בנושא בעבר

2.

בשלוש השנים האחרונות גילו האיטלקים פעלתנות סביב נושא זה: הם פנו לישראל ולמצרים לפחות פעם אחת, אם לא יותר מזה, כדי להביע דאגה ועניין בנושא. הם לחצו על האמריקנים בכל הזדמנות שהיתה להם, בעיקר כאשר ביקרו ברוסא אישים אמריקאים כמו ג'ורג' בול, סקרגסון ואחרים. הם העלו את הנושא במסגרת השיחות עם השר אבן בביקורו הרשמי באיטליה, ואף עם המנכ"ל כאשר בא לרוסא לשיחות. שרי החוץ האיטלקים חזרו והזכירו הנושא בכל נאום מדיני בסנס או בבית הנבחרים. לאחרונה גם העלה מורו את הנושא בוועידת שרי החוץ של איחוד מערב אירופה שהתקיימה ברוסא בשבוע האחרון ואף הציע הקמת קונסורציום אירופאי להפעלת התעלה ולהרחבתה לכשתיפתח.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

מביעי איסליה

3.

הסיעון האיטלקי הוא בערך כזה: - תעלת סואץ שימשה מאז הפירתה בתיב מים חיוני לכלכלה האיטלקית. במאה ה - 16 מצאה איסליה עצמה מנותקת ממרכזי התעבורה הבינלאומית אחרי גילוי יבשת אמריקה ומכאן אחת הסיבות לשקיעתה המדינית והכלכלית. פתיחתה של התעלה במאה ה - 19 החזירה לאיטליה מעמד בכורה בהיותה מרכז ימי שקישר בעזרת התעלה את האוקיאנוס האטלנטי עם האוקיאנוס ההודי. סגירת התעלה ב - 67 הפכה את הים התיכון לאגם ואת איסליה למדינה נחותה מבחינה ימית כאשר רוב המסחר מוצא דרכו סביב אפריקה לגמלים האטלנטיים באירופה. המשך הסכסוך הישראלי-ערבי ינציח או יאריך מצב זה שלטווח רחוק עשוי לגרום לאיטלקים גזק בל ישוער לכלכלתם. הכרחי איפא שימצא פתרון מהיר לסכסוך, שהתעלה תפתח ושהגמלים והתעשיות וענפי המסחר שנפגעו ישובו לפעילותם.

הערכה אמריקנית

4.

האמריקאים ברומא העריכו בעבר שהלחץ האיטלקי בנושא זה איבנו זובע מנימוקים מכריעים אלא מסרתו לגלות פעלתנות במידה כזו שהגורמים המקומיים שנפגעו יבואו על סיפוקם וירפו לחצם על הממשלה ברומא. האמריקאים לא התרשמו עד כה מרצינות הסיעונים האיטלקים ומכל מקום לא נתנו מעולם תשובה שהניחה את דעתם של האיטלקים. לדעת האמריקאים יש לצפות מעת לעת לסין יוזמה איטלקית כיוון שרוב הלחץ בא מהדרום, שתמיד סען שהוא מקופח, וכיון שרוב המדינאים האיטלקים הם בדרך כלל דרומיים. אישור לדעת האמריקאים השמיץ פעם מי שהיה מוכל משה"ח בוציני אשר בשיחה חפשיית הודה שהצעדים האיטלקיים הם מס שפתיים ללחצים פנימיים.

סיכום

5.

קרוב לוודאי שהיוזמות האחרונות, הפניה להולנד וליתר המדינות והעלאת רעיון הקונסורציום, אינן אלא המשך לקו המסורתי של התבטאויות ופעלתנות כדי לצאת ידי חובה. אם לא כן ואם באמת בכוונת האיטלקים לדון ברצינות בנושא נשאלת השאלה מה הם עשויים להשיג באופן ממשי כאשר ידוע להם שפתיחת התעלה איבנו נושא איטלקי כלל וכלל.

* * * * *

The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The second part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The third part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe.

The fourth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The fifth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The sixth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe.

The seventh part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The eighth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The ninth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe.

The tenth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The eleventh part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The twelfth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

אירופה והנפט הערבי

להלן עיקרי דו"ח שגרירנו בהאג (11.9.70) :

חשש לאספקת הנפט לאירופה

- בחברות הנפט מכרסם החשש שאם תהיינה בחודשים הקרובים הפרעות כלשהן בזרימה הסדירה של הנפט ממקורותיו במזה"ת או בצפון אפריקה עלולה אירופה המערבית לסבול בחורף הקרוב מחסור חמור בדלק.
- חסימת צינור "ספליין" בסוריה וההחלטה השרירותית של לוב לצמצם את התפוקה (עד שהושג ההסכם אם "אוקסידנטל"), גרמו לירידת המלאי ולסכנה של מחסור.
- אם בריה"מ (או סין) תבקש לגרום למדינות באסו בעיות רציניות בתקופה הקרובה, אין להן דרך קלה יותר מאשר לדאוג להפרעות באספקת הנפט הערבי.
- הגילויים באלסקה, בקנדה ובים הצפוני הם ענין לעתיד ואין בהם כל מענה לצרכים של השנה-שנתיים הבאות.

לוב

- הלובים ידעו על מצוקה זו ולכן לא היססו לקצץ את התפוקה. ל"אוקסידנטל" לא היתה ברירה אלא לקבל את תכתיב הלובים ולהסכים לתשלום 30 סנטים נוספים על כל חבית.
- יתר החברות הפועלות בלוב תאלצנה עכשיו לקבל את הדין.

אלג'יריה

- גם האלג'יראים מנסים לנצל את המחסור בנפט כדי להשיג רווחים נוספים.
- אשורו של הסכם הפיצויים שנחתם בראשי תיבות בין השר האלג'יראי לעניני מכרות לבין "של" בדחה לפני ימים אחדים לאחר שהאלג'יראים תבעו פתאום מס חדש ורטרואקטיבי מ - 1.1.69. המס החדש היה מסתכם אולי בחמישה עד שמונה מיליון דולר (על הסכם פיצויים בסך 50 מיליון), אבל לא השיקול הכספי הוא שהביא את "של" לדחות את התביעה האלג'יראית אלא הגישה העקרונית של סרוב לסחסנות.
- ראשי "של" קיוו שההסכם הנפרד עם אלג'יריה יחלץ אותם מסכך ההתמודדות הגדולה בין אלג'יריה לצרפת. מסתבר שסעו בהנחתם.
- בינתיים אין לאיש מושג איך יסתכם מו"מ זה בין הצרפתים והאלג'יראים.

סודי ביותר לנמען בלבד

נא - 1

נספח

העצרת ה"ה

סקירה שבועית מס' 2 (18.9.70 - 24.9.70)

א. מליאת העצרת אישרה הכללתו בסדר היום של סעיף על המצב במזרח התיכון בענין בעל דחיפות. אישור זה הנו שגרתי כדוגמת שנים קודמות. עדיין אין יוזמה ערבית ממשיה לקיום דיון בסעיף, אם כי אפשרות זאת נשארת פתוחה.

ב. שר החוץ, שעמד לבאום במסגרת הויכוח הכללי ב - 22 בספטמבר, דחה באומן ג - 28 לרגל המצב באיזור.

ג. שר החוץ הפיליפיני מקיים מבצע עם מספר משלחות לקראת אפשרות רישום סעיף על חסימת מסוסיס בסדר היום של העצרת. הוא מנסה לגייס לענין שושניות ממדינות האוקיאנוס השקט.

ד. התבטאויות בויכוח הכללי:

1. שה"ח הצרפתי: מביע סיפוק על העידוד שמאמצי השלום במזה"ת קיבלו כתוצאה מהדו-שיח החדש שנוצר בין וושינגטון ומוסקבה. אין לכנס שלום על חלוקת איזורי השפעה. רק המדינות עצמן יכולות לקבוע גורלן.

ארבע החברות הקבועות במועצת הבטחון הן היכולות לתרום ליישוב הבעיה עפ"י החלטת מועצת הבטחון ט - 22.11.67.

2. שה"ח אורוגוואי: משבח היוזמה האחרונה של ארה"ב והסכם הפסקת האש. אורוגוואי פנתה ליתר ארצות אמריקה הלטינית לתאום השקפותיהן בקשר למצב במזה"ת כדי להביא, במסגרת או"ם, תרומה לפתרון הסכסוך. (הערה: משלחתנו באו"ם מעירה כי לא היה בעצרת, או בגוש של משלחות אמריקה הלטינית, הד להתייחסות זאת).

3. שה"ח לבנון: מאשים את ישראל כי היא מעוניינת בהרס לבנון והיא אחראית לזעזועים שמהם סובלות עתה מדינות ערב. הצמדק שלבנון נאלצה להתיר חניית שני המסוסיס החטופים בבירות מחמת לחץ חברות התעופה ונציגי מדינות שבהן מרכזי חברות התעופה. לבנון דביקה באמנת סוקיו ונקטה באמצעים להבטחת התעופה האזרחית.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

נא - 2

4. כה"ח חניה: מצדד בהסדר מדיני במשא ומתן על בסיס החלטת נובמבר.
מברד ישראל, מצרים וירדן על קבלת חכנית רוג'רס. סגירת תעלת סואץ
לסחר בינלאומי אינה מועילה לאף צד.
5. שרי החוץ של ברזיל, אורוגוואי ונורבגיה התייחסו בהרחבה יחסית
לבעיית חטיפת מטוסים והדגישו שעל האו"ם לסלא תפקיד במציאת פתרון
לבעייה. גם שרי החוץ של צרפת, קולומביה, ונצואלה ופרו גינו
התופעה.

* * * * *

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

משרד החוץ

ירושלים, י"ח באלול תש"ל
19 בספטמבר 1970

סודי

עמוד מס' 1 מחוך 5 עמודים

אל :

מאת: המח' הכלכלית

הנדון : חסימת מטוסים ע"י "החזית"
סיכום פעולות (11)
חובר ב-181630

1. העצורים בירדן

סוכנות הידיעות המזרח תיכונית, מביירות :

18.9 08.30

דובר רשמי של הועדה המרכזית של המחבלים בביירות הודיע שמפקדת המאבק הפלשתיני נקטה בכל האמצעים האפשריים כדי להגן על בני הערובה העצורים בידי החזית העממית בעמאן, לאור הנסיבות בעיר.

2. הצלב האדום

מג'נבה :

18.9 12.00

הקשר של הצ"א עם משלחתם בעמאן נותק ואין יודעים היכן היא.

פנו לממשלות המקיימות נציגויות בעמאן בבקשה שיחפשו את ז'קינה.

בואזייה עדיין תקוע בביירות.

בואסרד נוסע היום.

שלחו מסוס עם צוות רפואי ותרופות עבור נפגעי המהומה, אבל אינם יודעים אם יוכל להגיע לשם.

3. שוייץ

17.9
12.30

סגברן, על שיחה עם האמריקאי :

א. ווסינגטון אינה יכולה ללחוץ יותר על בריטניה ורפ"ג.

ב. ישראל צריכה להסכים עקרונית לכמה חבירות מפורשות.

ג. דרוש סנדס לצל"א בשם ה-5, אחרת ארה"ב וישראל תהיינה בודדות, כשגורם המקוח שבשבעת המחבלים נשפט מדינו. יפנו אלינו בארץ וכן אל רוח"מ ושה"ח.

ידוע להם שקיים צער בחוגים יהודיים בארה"ב על העדר היענות מצד ישראל.

ד. בבקר העביר שגרירנו לידיעה נציגי ה-4 תגובתנו להצעות שהועלו בישיבה הקודמת (ר' סקירה מס. 10). תגובתנו נחקבלה ע"י האחרים בשקט.

סודי ביותר
לנמען בלבד
ע"פ ס. 2 פתוך 5 עמודים

האמריקני שאל אם נוכל להסכים להצעה מתוקנת שחשב להעלות, אשר לפיה ישראל תצטרף ל-4 למתן מנדט לצל"א. נענה ע"י שגרירנו שלצעד כזה משמעות מרחיקת לכת ואינו מוסמך לקבלו, היום.

13.00 מסגברן למנכ"ל :
הבטיח התקשר.

שגרירם בארץ שמע מפי המנכ"ל רפאל שבברן דנים על שנוי הפורמולה, אשר התייחס לא ל-5 הממשלות, אלא ל-4 (מתייחס למנדט חדש לצל"א).

שגרירנו הניב שהעניין לא מובן לו.

שגרירנו מעיר, לגופו של עניין, שאין אפשרות להביא לדיון, בברן, משהו כזה; לא נותר דבר שיוכל לעשותו בברן למניעת פירוק החבילה.

17.00 מסגברן :
ישיבת ועדת ברן, לבקשת שגריריטניה :
א. ארה"ב, בריטניה, הלוציה מבקשים ישראל להסכים לפרסום של הנוסח הבא:

THE FIVE GOVERNMENTS ARE READY TO CONTINUE NEGOTIATIONS AT ONCE ABOUT THE PROPOSAL OF THE PFLP AS SOON AS THE PFLP PROVIDE THE BERNE GROUP WITH THEIR TOTAL DEMANDS, INCLUDING SPECIFIC LISTS OF THE PEDAYEEN WHOM THE PFLP WANT. THEY HAVE FURNISHED THE ICRC WITH AN URGENT MANDATE ON THIS BASIS, MEANWHILE THEY MUST MAKE IT CLEAR THAT PFLP RESPONSIBLE FOR THE SAFETY OF THE HOSTAGES IN JORDAN.

הגרמנים צריכים לבדוק אם הם מסתפקים בזה. לכולם ברור כי השובת ישראל תלויה בשיחות בוויינגטון. נציג ארהב מסר שמבחינתם הכרחי שישראל תצטרף לנחותי המנדט לצל"א. הם מבינים שזה יהיה EX GRATIA כי יש רק אזרחים גרמנים, בריטים, הלוצים ובעלי דרכונים אמריקאים. אבקש להודיעני בלי דיחוי הסכום בוויינגטון בנדון. קיום החבילה תלוי כמובן בנקודה זו.

ב. הארבע החליטו לפנות לנשיא הצלא ולבקשו, אם הוא רואה תועלת בדבר, להעביר לנציגי הצלא בשטח, בשם בלבד, ההודעה הבאה :
ICRC SHOULD POINT OUT TO PFLP THAT PREVIOUSLY ISRAEL HAS IN EFFECT ALREADY AGREED TO "PRINCIPLE" OF SUCH EXCHANGES BY ITS EXCHANGE OF PRISONERS FOR ISRAELIS HELD BY SYRIA IN CONNECTION WITH PREVIOUS TWA HIJACKING AND BY ITS EVIDENT WILLINGNESS (AS INDICATED PRIVATELY TO ICRC) TO RELEASE TWO ALGERIANS AS PART OF AGREEMENT IN PRESENT CASE.

ג. BOISSIER מהצלא הניע עד ביירות, מחפש אפשרות להניע לעמאן. בעיה אם ומקי אפשר להתקשר עם PFLP. לדעה ארהב אפשר להתקשר אך אפילו הסכמים דו-צדדים חשוב עתה מאוד לבצע. לארהב יש ידיעה מאיש ס.ו.א. כי העצורים מרוחקים מאיזור הקרבות וכי זה מתייחס כנראה לכל החטופים.

ד. עמונאי הלוצי מלוצאן בשם PILET נחסף. איש טלביזיה הלוצי בשם MARTEL נעלם. זאת ממקור טוב אך סודי. בהלוציה צפויה התרושטה גדולה נוספת.

ה. בעמאן עוצר 24 שעות.

ו. הצלא מתאמץ לבקר החטופים. נאמר להם כי דורשים הדידות בבריטניה, גרמניה והלוציה. שלושה אלה מסכימים.

ז. מסוס הצלא עם תרופות יצא לניקוסיה. ינסה להניע לעמאן ולשהות שם אם אפשרי.

1871 DEC 10
1871 DEC 10

לשגברן, העתק רוח"מ בארה"ב, שה"ח בלונדון :

17.9

משיחת המנכ"ל עם זורהלן, הממונה על שגארה"ב, על יסוד הנחיות רוח"מ בפועל, שנועץ בעמיתיו :
במצב המשתנה במהירות בירדן נראה לנו שהצעת קבוצת ברן מאתמול איננה מעשית. יתכן שהיא מנוגדת ואף סותרת מגמות הטלך, המהלכים בהם הוא נוקט וחותרת תחת מאבקו.
עצמיו היא שגברירס בעמאן יתקשר עם המלך ויברר עמדתו לפני שהצלב האדום יתבקש לפעול או יקיים בכלל מנע על סמך איזה מנדט שהוא עם החבלנים. יתכן ולמלך עמדה ברורה בעניין זה ויחווה דעתו ויתכן שההיה שלילית. תשובת המלך חייבת לכוון מהלכי הנציג בברן ולכן יש לחכות עם קבלת כל נוסחה עד שיחברר המצב בירדן.
חשוב שהשיקול המובא כאן יובהר לקבוצת ברן כדי שלא הפעל כחלל ריק מנותק מן המציאות ונוגד. האינטרסים של המלך.
זורהלן אמר שהרעיון נראה לו מאד ומייד יבריק בצירוף המלצתו.
שאל מה יהיה אם המלך יענה שלא איכפת לו ששניג הצל"א יחדש המנע עם החזית.
המנכ"ל ענה שאז ידונו כל הגורמים במצב.
ישראל מצדה תדון אף היא כאן ובוושינגטון שם נמצאת רוח"מ.

לשגווינגטון מהמנכ"ל :

זורהלן בא הבוקר לשדה התעופה כדי להגיש לשה"ח פניה דחופה של ממארה"ב המבקשת מישראל להסכים לנוסחה שנמסרה לנו מברן, דהיינו, להסמך את הצל"א לקבל מ"החזית" את תביעותיה במלואן. זורהלן הוסיף שבלי אישורנו מתפרקת החזית המשותפת כי הבריטים והגרמנים במיוחד חוששים שלאור המצב השורר בעת בירדן אורבת סכנה לחיי השבויים וחובתן להצילם בכל דרך. עצם הסכמת הצל"א לפעול לפי המהלך המוצע, עשויה למנוע בצווע מזימה קטלנית. אמר בהסוס רב שפנו גם מנהיגים יהודים לממארה"ב שתשפיע על ישראל ליסול חלק במאמץ ההצלה והשחרור.
שה"ח, בהזכירו החלטת הממשלה, השיב שלא נוכל לחתום על BLANK CHECK. כמוכן הזכיר הודעת רוח"מ בהגיעה לנו יורק. במצב השורר בירדן לא נראה כי ניתן לשאת ולתת עם "החזית", לכן הסמכת הצל"א כמוצע לא תשפיע בעת. זורהלן השיב שאינו יכול להעריך מידת המעשיות על המהלך המוצע אך הם מבקשים אותנו לסייע להם, ע"י הסכמתנו לנוסחה, לשמור על אחדות החזית, למנוע בדידותה של ארה"ב במקרה ובכ"ז יצליחו שלוש המדינות האחרות לשחרר נתיניהן ובעיקר להסיר מאתנו האחריות שכתוצאה מסרובנו יאוונה רע לחסופים, כי ארבע המדינות הנוגעות גורסות שהסמכת הצל"א המוצעת חסייע לשליחיו למנוע פורענות, שה"ח הבטיח שאביא את הפניה לדיון דחוף אצל רוח"מ בפועל.

5. רפ"ג

16.9 לבון ממירוז על שיחה עם הנזל, הממונה של רפ"ג :

- א. הנזל אישר נוסח ההנחיות כפי שקרא אותן נציגם בברן, אך דחה בחינתן האולטימטיבית.
- ב. לדעתו חיי בני הערובה עתה בסכנה עוד יותר גדולה ולכן ימליץ לבון לגמור העניין בהקדם, אף אם פירוש הדבר פרישה מן הכלל.
- ג. הנזל דבר בעקשנות ואפילו ברובזה וקיים חשש שדווחו עלול להזיק. מירוז השתמש בטיעונים נגדיים.

17.9

17.16 משגבון :

לצמרת ברפ"ג ברורים השיקולים המחייבים קיום החזית המאוחדת. למרות זאת קיימים חששות. איש אינו מוכן לקבל הסיעון שההתפתחויות בירדן מקטינות הסכנות לחסופים.

סודי ביותר עם מס' 4 מתוך 5 עמודים לנמען בלבד

אם תהפיק החבילה, יהיה זה בגלל פאניקה. שגרירנו נפגש עם נחום גולדמן, אשר יפגש, כנראה, היום עם ברנדס.

משבבון :

נחום גולדמן מוסר שברנדס אמר לו אמש שממשיכים לעמוד בחזית המשותפת, אך דאגתם גוברת. מבינים בעיותינו, שהרי ישראל הנפגעת העיקרית מן הסרור, אולם עליה להיות קצת יותר נמיסה".

18.9

6. בריסניה

17.9

משגלונדון :

19.50

ידיד שפגש את הית, שמע ממנו בקורת על עמדת ישראל שתאר אותה כ"עקשנית ובלתי מתפשרת". הפניות לישראל לשקול אפשרות שחרור (אפילו כמה נשים) נתקלו בסרוב מוחלט. יש לזכור שהמלחמה הערבית היא נגד ישראל ולא נגד אנגליה ושל אנגליה אינטרסים חשובים בעולם הערבי. אם ייהרגו בני הערובה, תפסיד ישראל רצון טוב. לשאלה אם מותר למסור לנו על השיחה אמר הית : "YES, (AS) STRONGLY AS YOU LIKE". השיחה התנהלה אחרי ישיבת הקבינט.

18.9

משגלונדון למנכ"ל :

10.30

א. האם אנו מנסים לדרוש מהמלך חוסיין, בצינורות שונים, שאחד מחנאיו להפסקת אש או הסדר יהיה שחרורם המידי של בני הערובה, או לפחות מסירתם לידי ממירדן?

ב. האם קיימת מחשבה לכלול בעסקה כוללת גם את רוזנווסר וחמורה זאת - "לתרום" שחרור החיילים הלבנונים, בנוסף ל-2 האלבג'ירים?

7. צרפת

17.9

לפרים, בון, ברן, לונדון, וושינגטון, ניו יורק ממירדן :
שיחה עם שגצרפת, שאמר :

א. יודע שאנו ביקורתיים לשתיקתה הכמעט מוחלטת של מצרפת אך ראוי שנדע שממצרפת פועלת מאחורי הפרגוד. אין בסמכותו לפרס. אמר שפועלים בשקט כפי שעשו זאת גם בשאלת יהודי ערב.

ב. נחן לי לקריאה [REDACTED] מברק שגצרפת בעמאן מה-16 האומר :

1. בניגוד לשמועות אחרות נמצאים כנראה כל החטופים במבנים שונים במחנה ואחדות ליד עמאן.
2. הנציגים המערביים במקום, ובעיקר הרפגי והבריטי, חותרים לפתרונות נפרדים ואף מנסים להקים קשרים ישירים עם החזית. הם עושים זאת מתוך הערכה מקומית של המצב ולא דוקא על פי הנחיות ברורות, אך הם בטוחים שממשלותיהם סומכות ידיהן על כך, אפילו יסתייגו מפעולתם בשעת הצורך.
3. שגצרפת עצמו מייחס חשיבות לעובדה שמזה יומיים אין מדברים על "בני ערובה" אלא על שבויי מלחמה. לדעתו מסמל השינוי במינוח גם שינוי מהותי לטובה אם כי אין כמובן בסחון שייססך.

שגצרפת מסר שקבל מברק מעמאן ב-11.40, לפיו :

18.9

1. הצבא הירדני השתלט על כל עמאן והגבעות השולטות.

2. השירותים בעיר אינם פועלים.

סודי ביותר
לנמען בלבד
עמ' מס' 5 מחוך 5 עמודים

3. מובעה פליאה על שחוסייין לא החבטא בפומבי ב-24 השעות האחרונות וכל הפעילות מרוכזה בידי אל-מג'אלי.
4. עירק וסוריה לא תעשינה מאומה. ממשלת עירק קבלה החלטה שלא להתערב (לא רצה למסור מקור הידיעה).
5. אינם חושבים שבני הערובה יפגעו, אך קיימת סכנה של פגיעה מקרית ממסר הפגזים.
שבירות צרפה בעמאן נמצאת חתה מסר בלתי פוסק של פגזים.

8. במישור היהודי

16.9

17.00 מניו יורק :

- הרבנים קאראסיק וווייס מאגוד בתי הכנסת האורתודוכסים קראו לאסיפה חירום הערב לדיון על פעולה מהאמת בעניין החסופים.
- שוהחתי עם הרב וווייס שהבטיח שלא יהיה מצידם לחץ על ישראל בפרהסיה. סיפר לי שהינו בקשר מתמיד עם מחמד ונאמר לו :
- א. כי נציגם כבתן קיבל הוראה בלשון :

PRESS THE ISRAELIS LIKE HELL TO AGREE.

ב. אין כל נסיה להסכים לפרוק החבילה.

- ג. עראפת הבטיח שלשום לנציג שבארה"ב בעמאן כי לחסופים לא יאונה כל רע ברם כמענה לפניהו הבוקר שעה 1100 בדבר בסחון השבויים נאמר לו שאין להם ידיעות והסכנה לשלומם הולכת וגוברת והזמן קצר.

ב. ר. ב. ה.
שלמה חובר

1000 1000
1000 1000

סודי ביותר
לנמען בלבד

ירושלים, כ" באלול תש"ל
20 בספטמבר 1970

ס ו ד י

אל:

מאת: המחלקה הכלכלית

הנדון: חשיפת מטוסים ע"י "החזית"
סיכום מעולות (12)
חובר ב-201400

1. הצלב האדום

19.9 1400 - מקדון בג'נבה סיכום דברי פרימונד:

א. בקורו בעמאן

נסע לעמאן כדי להציל הצל"א מחרפת כניעה ל"חזית". רוסא לא קבלו בשדה התעופה.

ראה את ריפעי, ערפאת ואת מאהר ואחרים מ"החזית". השתכנע שעל הצל"א לפעול באמצעות הממשלה, להנתק מ"החזית" ולקיים מגע עם ארש"פ, בשעת הצורך, ברמה נמוכה ולא במישרין. ע"פ כללים אלה פעל ז'קינה, שנשאר בעמאן, עד לרוח"ו האחרון.

ערפאת בקש את פרימונד להעריך הסבב. פרימונד ציין שלא כאיש הצל"א אלא כפרופסור להסטוריה, מכור כי המעמד של התנועה הפלשתינאית שנרכש בשנתיים האחרונות, הולך ונהרס. להערכה זו הסכימו שומעיו.

פרימונד מעריך את ערפאת כמחזן יחסית, שקול בדבורו, אבל לא כל-יכול במחנהו.

ב. חדוש השליחות של הצל"א

פרימונד מתנגד לשליחות התיווך שברן הסילה על הועדה הבינלאומית ורוגז על ממשלת שוייץ. מוען שקבל שדר מחסונה החומך בעמדתו ושגם מצרים באותה דעה.

במשך כל השבוע עמד נוויל (נשיא הצל"א) בסרובו להודיע על חידוש התיווך, אך נכנע לבסוף ללחץ הבריטים והגרמנים.

נואסרד משוכנע מהמפתח לגורל החטופים עתה בידי העיראקים ועשוי לנסות להגיע לשם. החזית מסרה רשימה מדוייקת של החטופים לסוכן צרפתי בעמאן, שהעבירה לפאריס ב-16.9.

ג. על עמדת ישראל

פרימונד מצדיק עמדתנו. אם עקב כך תתפרק החבילה - נחא. עם זאת, סבור שמעמדנו לא ייפגע אם נשחרר האלג'יראים (סיהווה חיוזק מעמדנו בעולם), שחרור השוייצרי והחיילים הלבנונים.

ד. רוסא

רושא מסול לא רק בישראל אלא גם במצרים וארש"פ, מפני שנסה למצוא חן ע"י יצירת תקוות שוא ואמירות חצאי אמת.

2. שוייץ

18.9 16.00 - משגברן, על ישיבת הועדה ב-18.9. (שעה 16.00):

א. ממשלת שוייץ שדרה קריאה בערבית לשמירת חיי החטופים, הממשלה פנתה לקהיר, דמשק בגדר ולליגה הערבית בבקשה שהחטופים יורחקו מאזורי הקרבות ויועברו למדינה ערבית אחרת. כן פנו לבריה"מ, צרפת, ספרד ואיטליה בבקשה לעזור.

1871-1872
1871-1872

סודי ביותר

- ב. הצל"א יספיק עתה ככל פרקנות מלחמת האזרחים. בואזייה ינסה להגיע מבירנה לעמאן, על מנת לקיים מגע עם פדאין. ייתכן שאי אפשר לנסות לבדוק מוסדות כלשהי ויהיה מאמץ לשחרר אפילו קבוצות בודדות של חסופים שיחגלו פיזית. ללא קשר לאזרחותם.
- ג. הנציג הגרמני הביע הסכמה ממשלתו להצעה לנוסח למנדט חדש לצל"א, כפי שהוצעה על ידי הבריטים ב-17.9 (ראה סכום פעולות מס' 14). הבריטים מוכנים לוותר על פרסום נוסחה זו אם יוסכם עליה בין החמישה.
- ד. הערכה הבריטים והאמריקאים היא שהצבא מחקדם בהצלחה בעמאן. לחיטה הפדאין בעיר בלתי יעילה. שדה התעופה בידי הצבא. אחרי סיום הקרבות בעמאן בדעה הצבא לערוך חיפושים מבית לבית. שני מקומות, ששם אולי יש חסופים, כנראה הוקמו ע"י הצבא.
- מפקדת הצבא דרשה בשידור הרדיו המנעות מפגיעה בזרים ואיטם שפיטה צבאית של ספירי הוראה זו.
- קיים ספק אם העתונאים השוויצרים באמת נחשפו. ייתכן שהם במרתף בית מלון (מהיחס לידיעה מ-17.9. (ראה סכום פעולות מס' 11).

19.9 17.15 - משגברן, על ישיבת הועדה:

א. להלן נוסח מחוקן של ההצעה הבריטית:

"The five governments hold responsible for the safty of the hostages all those in whose hands they may be. The governments call upon those holding hostages to provide information on their whereabouts and well-being. They require that the hostages should be brought to a safe place which in the view of the governments is a prerequisite for an orderly transfer. The governments stand ready to consider at any time proposals for the release og all hostages. The mandate to the icrc has been reffirmed."

- שגרירנו מוסיף כי המספר "5" בנוסח מתיחס לאזהרה בלבד. המנדט לצל"א אושר ללא שנוי ונשאר של ה"ארבעה". כולם רשמו לפניהם כי אין התחייבות ישראלית חדשה.
- ב. ביחס לקשר שהקימו נציגי הצל"א עם ה"חזית" בבירות, ולאחר שנציגי ה"חזית" הסתמכו על הסכמה, כביכול של ממשלת ארה"ב בדבר שחרור מחבלים האסורים בישראל, נשלחה ההוראה הבאה:
- "לא ארה"ב ולא כל מדינה אחרת קבלו את ההצעות שנמסרו להם"
- ג. ארבעת המדינות מציינות בהוראותיהן לצל"א את ההכרה לקבל רשימות מעורכנות של חסופים ודורשות לדעת את המספר והשמות של המחבלים בישראל ששחרורם נדרש ע"י החזית.
- קיים ספק ביכולתם של נציגי המחבלים בבירות לנהל מו"מ ולבצע ההחלטה, גם משום ניתוקם מהחסופים.

20.9 - משגברן מברקי הצל"א בבירות למרכז ג'נבה:

- א. שוחחו עם נציגי החזית בעניין החסופים
- ב. החזית שמעה שארה"ב הסכימה לתנאיה לשחרר החסופים ופנקשת אישור רשמי לכך.
- ג. אם חקבל האשור הרשמי, למי ב' דלעיל, הודיע החזית מספר העצורים בישראל שיש לשחרר.

סודי ביותר לנמען בלבד

עמוד 33, 3 מהוך 1 עמודים

- ד. אם ארה"ב חסכים למספר, הודיע החזית הרשימה השמית.
- ה. אנשי החזית סוענים שבני הערובה נמצאים במקום בטוח.
- ו. מזכירים את תנאי החזית:

1. שחרור 7 אנשי קומנדו העצורים באירופה וכן קבלת הגוויה.
2. הצהרת רשמית של ממשלת ישראל על הסכמה עקרונית לשחרור 2 האנשים האלו, 1 סוויצרי ו-10 חיילים לבנונים וכן שחרור מספר עצורים פלשתינאים.

3. בריטניה

18.9 13.30 - משלונדון על שיחה עם סיר אלק דגלס יום:

- א. הסכום שבמסגרת החדש בירדן יש לבטוח לשחרר החטופים באמצעות המלך ואין מקום להספק מו"מ באמצעות הצל"א. אם כוחות ירדן לא יצליחו לשחררם ייתכן שגנצי הצל"א יפעל מטעם המלך, או ינסה לפחות להביע אליהם ולראוב לשלומם.
- ב. הסביר פריצו ועדיין רוצים לשמור על חזית משוחפת, אבל עמדו תחת לחץ לשחרר אזרחיהם, כי המשפחות והצבור יודיעם שהיה אפשר להוציא החטופים הבריטיים חמורת ליילה חאלד ולא עשו זאת מפני שישנה גם קבוצת אמריקאים בין החטופים.
- ג. מצב בריטניה יהיה בלתי נוח אם לא יצליחו לשחרר בני הערובה באמצעות המלך ויהיה צורך לחדש דו-שיח עם המחבלים.
- ד. ימסור לנציגם בברן שיש להמחין ולראות ההתפתחויות בירדן.
- ה. באמצע השיחה נמסר לו דו"ח משגרירותם בירדן לפיו טחזיק כבר הצבא במרבית מחנות הפליטים בואדאח ולא יפגישו בחלק בו, לדעת הירדנים, מוחזקים בני הערובה, אלא ינסו לשחררם בעזרת הכוחות המיוחדים. המלך מחלונן שצה"ל מפריע לו ע"י אש ארטילרית בצפון. הצבא מתכוון לפלל במחבלים בצפון עם סיום המבצע בעמאן.

4. 17.9 11.00 - משגרומא:

נודע ממורטיג'י, המרכז במטה"ח נושא בפירטיות:

- א. מורה נוסח להתמסר לנושא במטרה לגבש חזית מערבית רחבה. מכאן יוזמתו ב- WEU.
- ב. עפ"י הצעת מורו ידונו בדבר בלונדון במסגרת ה- WEU בדרג של מוסחים בישיבה שתחזיקים ב-29 אך מאחר שברור לאיסלקים שצדפה לא חשה פעולה, יוזמת עתה איטליה כינוס סודי של רוב המדינות המערביות כולל ארה"ב, קנדה, אוסטרליה, סקנדינביה ויפאן. הכנוס יהיה בדרג ממשלתי דוגמת זה שנערך בווינגטון בדצמבר 69. המטרה להביא לחזית מערבית אחידה מגובשת מחוץ לאי.ק.או. ולקראת הועידה הדיפלומטית שצריכה להתכנס בהאג ב-1 לדצמבר 1970 לאחר האמנה בנושא החטיפות.
- ג. האיסלקים בקשו מהולנד להקדים הועידה הדיפלומטית בחדש ימים ועד אז לחקן טיוטת אמנת אי.ק.או. כך שתכלול גם נושא בני הערובה. מחכים בימים אלה לחשוב ההולנדים.
- ד. במקביל פועלים האמריקאים במטרה דומה ובסוף השבוע ייפגשו אנשי מטה"ח האיסלקי עם עוזר מזכיר התחבורה האמריקאי השוהה בפריס, לתאום פעולותיהם. האמריקאים הגישו מסמך משלהם למדינות המערביות ונוטים לרכז הפעולה באי.ק.או. האיסלקים מעדיפים כינוס מערבי סודי בשלב מתקדם יותר כדי להוסיף באי.ק.או. בצורה המלוכדת כי ברור להם שמדינות רבות עשויות להכשיל היוזמה.
- ה. פורטיג'י צופה קשיים הן מצד חברות העופה מסויימות העושות עתה רווחים כמו אלאיטליה, אידי-פרנס, איבריה, סאס, שסכוייהן להפגע קטנים, והן מצד מדינות כמו צרפה שאינן נוסות לחזית מערבית אחידה בנושא. אמר גם ששומאן מתנגד בעקביות לכל פעולה בין לאומית להבטחת שלום דיפלומטים בטענה שאמנת וינה עונה על הצרכים.

1933
1934

סודי ביותר לנמען בלבד

1. למרות הקשיים מורו רוצה לקדם הנושא וישתף פעולה עם האמריקאים. יש להניח שהנושא יהפוך מקום חשוב גם בשיחות ניקסון ברומא.

5. הארגונים הבינלאומיים

אי.ק.או

ממונבז, מונטריאל: 12.30 18.9

ישיבת המועצה.

לאחר דיון סגור נפתחה הישיבה והוכרזה כפתוחה כנגד דעת טוניסיה. ההצבעה 12 בעד, 8 נגד. השתתפו כמשקיפים חוץ מאהנו (מונבז וזוסמן) איפלא, יאסא, שוויץ ואלג'ריה.

1. שר התחבורה האמריקאי בנאום תקיף, הציג את נוסח הצעת החלטה. נתן להבין בין היתר שמנוי וגמור אחס לנקוט בסנקציות נגד מדינות שלא יפעילו סעיף 11 של אמנת סוקיו או ימנעו מלהגיש או להעמיד לדין חוטפים. הוא מקווה שכל המדינות תנקטנה באותו קץ, אך אמריקה גם מוכנה להפעיל אותו לבדה.
2. קנדה הגישה הצעה בדבר אפשרות ביסול הסכמי העופה ביטורליים כתגובה נגד מדינה המסרבת לפעול לביעור החטיפות (אעביר את הנוסח עם קבלתו), הצעה זו דומה להצעה הקנדית בעצרת המיוחדת מיןני.
3. אנגליה בעד פעולות נמרצות, אך סרס גבשה עמדה סופית הואיל והיא מקיימת החיצויות עם ממשלות אחרות.
4. הטוניסי מען כי על אי.ק.או לא להצטמצם לנושא החטיפות בלבד ועליה לספל אף בבעיות אחרות לחעופה ורמז, מבלי לפרט, לענין שני האלג'ראים בישראל.
5. יושב הראש אמר כי הוא מבין שחברי המועצה מבקשים שהות להתייעץ עם ממשלותיהם והציע דחיה לשבוע. האמריקני ביקש להקדים ביום הואיל ורצה לשלב את הנושא בועדה המשפטית בלונדון.
6. קונבו (ברזוויל) אינדונזיה, אוסטרליה, ברזיל, וגרמניה טענו שהזמן קצר מדי על מנת לגבש עמדות ושלא כדאי להיחמז בדיון בלי גבוס דעות. הוחלט שהישיבה הבאה תתקיים ביום 29.9. האמריקאי הסכים.
7. יצויין כי הצעות ארה"ב וקנדה סרס הוגשו וסרס נחמכו מורמליה, אך היו"ר העיר כי בגלל דחיפות הענין על הממשלות להתייחס אליהן כאילו היו כאלה.

נוסח הצעות ההחלטה האמריקאית והקנדית: ראה נספחים א' ו-ב'.

סקירות סיכום לא חופענה מעתה בקביעות;

אלא בהתאם לצורך.

ב ב ר כ ה ,

1875 41000
1876 0000

1877 0000

1878 0000

1879 0000

1880 0000

1881 0000

1882 0000

1883 0000

1884 0000

1885 0000

1886 0000

1887 0000

1888 0000

1889 0000

1890 0000

1891 0000

1892 0000

1893 0000

1894 0000

1895 0000

1896 0000

1897 0000

1898 0000

1899 0000

סודי ביותר לנמען בלבד

נספח א' לסיכום פעולות (12)

החלטת הוועדה האמריקאית שהוגשה ב-18.9.18 למועצת א.י.ק.א.

THE COUNCIL FINDING THAT A HEIGHTENED THREAT TO THE SAFETY AND SECURITY OF INTERNATIONAL CIVIL AIR TRANSPORT EXISTS AS A RESULT OF ACTS OF UNLAWFUL SEIZURE OF AIRCRAFT INVOLVING THE DETENTION FOR BLACKMAIL PURPOSES OF PASSENGERS, CREW AND AIRCRAFT CONTRARY TO THE PROVISIONS OF ARTICLE 11 OF THE TOKYO CONVENTION (INCLUDING THE DESTRUCTION OF SUCH AIRCRAFT) AND THE FAILURE TO EXTRADITE OR PROSECUTE PERSONS RESPONSIBLE FOR SUCH ACTS.

RECOGNIZING THAT CONTRACTING STATES TO THE CONVENTION ON INTERNATIONAL CIVIL AVIATION HAVE OBLIGATED THEMSELVES TO ENSURE THE SAFE AND ORDERLY GROWTH OF INTERNATIONAL CIVIL AVIATION THROUGHOUT THE WORLD:

CALLS UPON CONTRACTING STATES IN ORDER TO ENSURE THE SAFETY AND SECURITY OF INTERNATIONAL CIVIL AIR TRANSPORT TO TAKE JOINT ACTION TO SUSPEND ALL INTERNATIONAL CIVIL AIR TRANSPORT SERVICES TO AND FROM ANY STATE WHICH AFTER THE UNLAWFUL SEIZURE OF AN AIRCRAFT, DETAINS PASSENGERS, CREW AND AIRCRAFT CONTRARY TO THE TOKYO CONVENTION (INCLUDING THE DESTRUCTION OF SUCH AIRCRAFT) OR ANY STATE WHICH FAILS TO EXTRADITE OR PROSECUTE PERSONS RESPONSIBLE FOR SUCH ACTS OF UNLAWFUL SEIZURE:

DIRECTS THE LEGAL COMMITTEE TO EXTEND ITS EIGHTEENTH SESSION IN ORDER TO DRAW UP AN INTERNATIONAL CONVENTION PROVIDING FOR JOINT ACTION BY STATES TO SUSPEND ALL INTERNATIONAL CIVIL AIR TRANSPORT SERVICES TO AND FROM ANY STATE WHICH, AFTER THE UNLAWFUL SEIZURE OF AN AIRCRAFT, DETAINS PASSENGERS, CREW AND AIRCRAFT CONTRARY TO ARTICLE 11 OF THE TOKYO CONVENTION (INCLUDING THE DESTRUCTION OF SUCH AIRCRAFT) OR ANY STATE WHICH FAILS TO EXTRADITE OR PROSECUTE PERSONS RESPONSIBLE FOR SUCH ACTS OF UNLAWFUL SEIZURE.

1857
1858

סודי ביותר
לנמען בלבד

עמוד מס' 6 מחוך 6 עמודים

נספח ב' לסיכום פעולות (12)

הצעת ההחלטה הקנרית שהוגשה ב-18.9.1970 למועצה א.י.ק.א.

RESOLUTION ON LINKING BILATERAL AIR AGREEMENTS TO INTERNATIONAL CONVENTIONS AND PROTOCOLS RELATING TO UNLAWFUL INTERFERENCE WITH INTERNATIONAL CIVIL AVIATION. (Proposed by Canada).

THE COUNCIL,
RECALLING ASSEMBLY RESOLUTION A16-37 ON THE SUBJECT OF UNLAWFUL SEIZURE OF AIRCRAFT,
NOTING THAT THE TOKYO CONVENTION ON OFFENCES AND CERTAIN OTHER ACTS COMMITTED ON BOARD AIRCRAFT CAME INTO FORCE ON DECEMBER 4, 1969, NOTING THAT A DIPLOMATIC CONFERENCE HAS BEEN CONVENED IN THE HAGUE DECEMBER 1-16, 1970 TO CONSIDER THE ADOPTION OF A CONVENTION ON UNLAWFUL SEIZURE OF AIRCRAFT,
CONSCIOUS OF THE FACT THAT THE FRAMEWORK OF SCHEDULED INTERNATIONAL CIVIL AIR TRANSPORT IS BASED ON BILATERAL AIR AGREEMENTS BETWEEN STATES :

CALLS ON ALL STATES :

1. WITH RESPECT TO ALL FUTURE BILATERAL AIR AGREEMENTS, TO INCORPORATE A SPECIAL CLAUSE WHICH -
 - A) EXPLICITLY SETS OUT THE PROVISIONS RELATING TO UNLAWFUL INTERFERENCE WITH CIVIL AVIATION CONTAINED IN THE TOKYO CONVENTION ON OFFENCES AND CERTAIN OTHER ACTS COMMITTED ON BOARD AIRCRAFT AND IN OTHER ICAO CONVENTION OR PROTOCOL IN FORCE AT THE TIME OF CONCLUSION OF SUCH BILATERAL AIR AGREEMENTS.
 - B) NOT WITHSTANDING ANY OTHER PROVISION CONCERNING TERMINATION, SHALL PERMIT EITHER PARTY TO SUSPEND OPERATION OF THE BILATERAL AIR AGREEMENT ONE MONTH AFTER COMMUNICATION OF NOTICE, IF THE OTHER PARTY FAILS TO IMPLEMENT THE OBLIGATIONS SET OUT IN THE SPECIAL CLAUSE.
2. WITH RESPECT TO EXISTING BILATERAL AIR AGREEMENTS, TO AMEND THEM, AT THE EARLIEST POSSIBLE TIME, BY MEANS OF A SPECIAL CLAUSE WHICH :
 - A) EXPLICITLY SETS OUT THE PROVISIONS RELATING TO UNLAWFUL INTERFERENCE WITH CIVIL AVIATION CONTAINED IN TOKYO CONVENTION ON OFFENCES AND CERTAIN OTHER ACTS COMMITTED ON BOARD AIRCRAFT AND ANY OTHER ICAO CONVENTION OR PROTOCOL IN FORCE AT THE RELEVANT TIME.
 - B) NOT WITHSTANDING ANY OTHER PROVISION CONCERNING TERMINATION, SHALL PERMIT EITHER PARTY TO SUSPEND OPERATION OF THE BILATERAL AIR AGREEMENT ONE MONTH AFTER COMMUNICATION OF NOTICE, IF THE OTHER PARTY FAILS TO IMPLEMENT THE OBLIGATIONS SET OUT IN THE SPECIAL CLAUSE.

סודי ביותר
משרד החינוך
לנמען בלבד
המחלקה הכלכלית

עמוד 1 מתוך 4 עמודים

סודי

כ"ג באלול תש"ל
24 בספטמבר 1970

אל:

מאת: המחלקה הכלכלית

הנדון: חטיפת מטוסים ע"י "החזית" -
סיכום פעילות (13)
חובר ב-2409.00

1. החטופים בירדן

- 22.9 - לפי ידיעה שנחשלה אצל זורהלן ושמקורה בסני אנשי .י.ו.א., שהצליחו היום להתקשר עם שגרירות ארה"ב בעמאן והמסחמים על "מקור פלשתיני טוב", עוד נמצאים חלק מהחטופים במחנה ואחדות וחלק שני - במחנה בקעה.
- עתונאי בריטי שהגיע לביירות מעמאן מסר שהמלך חוסיין פקר על יחידת העילית של הצבא הירדני - הכוחות המיוחדים - לחפש אחר 54 בני הערובה.
- העתונאי אומר שקצין בכיר מסר לו שמניחים כי החטופים עודם נמצאים באזור עמאן, כנראה במחנה פליטים.

2. סוויץ

- 21.9 - משגברן, דיווח בואזיה למרכז הצל"א:
- א. לבואזיה הרושם שאנשי "החזית" בביירות בעלי מעמד ואחריות ולכן מנהל המו"מ סס. עבודתו קשה, כי ל"חזית" דאגות אחרות.
- ב. לאור מגעיו הראשונים עם אנשי "החזית" יש לו הרושם שהוא מנהל מו"מ עם "מוכרי שטיחים".
- ג. הוא בדעה שכדי לקדם המו"מ יש צורך בויתור קטן - הסכמה לשוחר על שחרורם של עצורים בישראל.
- ד. אנשי "החזית" אינם מגלים רצון רע. אי מסירת הרשימות של החטופים נעוצה בארגונים הגרוע.
- 11.00 משגברן, הודעת הצל"א על דיווח מבואסרד לאחר בקור בעמאן (202139):

- א. המצב בעמאן קטסטרופי.
- ב. לא ניתן כמעט לנוע בעיר.
- ג. מספר ההרוגים והפצועים גבוה.
- ד. המשלחת הרפואית של הצל"א עובדת בכי"ח בעמאן.
- ה. קיים חוסר בחסרי רפואה.
- ו. אין קשר עם הנציגים בירדן.

משגברן:

- א. מנכ"ל משה"ח מבקש ממסלות ישראל וארה"ב מידע על שיחות ניכסון - הגב' מאיר בקשר לעמדתה העקרונית של ממשלת ישראל בעניין שחרור מחבלים.

סודי ביותר לנמען בלבד

עמוד 2 מתוך 4 עמודים

- ב. ההלוואים המשותפים וכסיוח אנשי "סוויטאיר" גרמו ללחץ רב על דעת הקהל והממשלה.
- ג. בהוראות ועדה החיאום לנציגי הצל"א נאמר שאם אנשי "החזית" בביירות באמת מסוגלים לנהל מו"מ, עליהם להוכיח זאת ע"י מהן אפשרות לנציגי הצל"א לבקר את הנחשפים.
- 16.00 משגברן, ממברק בוואזייה מבירות לצל"א ביחס לעמדת "החזית":
- א. "החזית" אינה מוכנה לשמוע לשום דבר ודורשה קבלתם העקרונית של תנאיה.
- ב. 4 המדינות המערביות העמידו עצמן על כסיס שווה עם ישראל. ישראל נימקה חסימתם של 2 האלג'יראים במצב המלחמה בין אלג'יריה לישראל. לדעת "החזית" בחרו 4 המדינות להשוות מעמדם של אזרחיהן לזה של הישראלים העצורים, הנחשבים ע"י "החזית" כשבויי מלחמה. החזית אינה אחראית לחוצאות פעולה זו של 4 המדינות ואינה סבינה פרושה של מדינות זו (של 4 המדינות).
- ג. "החזית" מחזיקה את ממשלת ארה"ב ואת נציג הצלב האדום רוטא (אישית) כאחראים לטקטיקות הטפשיות והלא פועילות של הסכמת במו"מ, דבר שהעמיד את בני הערובה במצב מסוכן.
- ד. "החזית" מחזיק את 5 המדינות כאחראיות לכל פגיעה שעלולים בני הערובה לסבול, במיוחד לאחר שממשלות אלה לא לקחו ברצינות את מצבם הנוכחי של בני הערובה וכן משום שהממשלות פועלות לאט בכוון של ניהול מו"מ לשחרור בני הערובה.
- ה. כחוצאה מכל הנ"ל, חושבת החזית שמעצר 350 פלשתינאים ע"י ממשלת ישראל כוצע בידיעתן של 4 הממשלות ובמיוחד בידיעתה של ממשלת ארה"ב.
- 16.00 משגברן, מברק הצל"א לנציגיהם בביירות:
- א. חיוני לקיים קשר עם נציגי "החזית" בביירות.
- ב. קיימים ספקות לגבי סמכותם של נציגי "החזית". כדי לאמת סמכות זו יש לדרוש בקור אצל בני הערובה, כי הצל"א רשאי לבקר אצל העצורים הפלשתינאים באירופה.
- ג. לא יורעים חוצאות שיחות ניכסון - מאיר ביחס להשתתפות ישראל בחילופין. על כל פנים, כל דו-שיח עם המבלים כפוף להגשת רשימות בני הערובה ורשימת הפדאונים העצורים בישראל אותם מבקשת "החזית".
- 18.30 משגברן, על שיחה עם מנכ"ל משה"ח ההלוואים:
- א. נלחם למען סולידריות בעניין החטופים, אולם אי אפשר להמשיך כזה לכשיתברר שהלוואיה מקריבה אנשיה ללא תקוה להסכם גלובלי.
- ב. ההלוואים רוצים שבואזייה יוסמך לפחות לרמוז שיש תקווה להיענות ישראלית כלשהי על סמך פרשות דמשק ואלג'יריה.
- ג. בקש פרטים על השיחות בווינגטון.
- מהמשרד לשגברן:
- א. אין פרטים על השיחות בווינגטון.
- ב. הפלישה הסורית לירדן מאפילה על הכל. קצב האירועים מהיר ואין כרגע אפשרות לחידוש המו"מ.

לנמען בלבד

מסגברן, חוכן מברק בואזייה(בביירות) לצל"א בג'נבה (22.9): - 0900 22.9

א. קבל יריעה דרך צד שלישי על הנאי המחבלים.

1. קבלת העקרון של החלפת בני ערובה ע"י 4 הממשלות
חביא בעקבותיה שחרור האירופאים והאמריקאים שאינם
בעלי אזרחות כפולה.

2. "החזית" תעשה טאמץ להחזיק את בני הערובה הנשארים
במקום בטוח, כדי להבטיח שלומם לחקופת המו"מ הנוסף
לשחרורם, אשר עלול לארוך זמן רב יותר.

3. באם 4 המדינות חתנה הסכמתן להצעה, היא תועבר ע"י
ה"צד השלישי" ל"חזית" ויש ל"צד השלישי" יסוד להניח
שה"חזית" תיענה להצעה זו, אם רק יהיה אפשרי.

4. "המקום הבטוח" (לפי סעיף 2) יכול להיות, לדעת "הצד
השלישי", מלון בביירות.

מסגברן, על ישיבת ועדת החיאום: - 1700

הישיבה הופסקה לבקשה שבבטיטניה שמחכה להוראות:
הטוויצרי הציע סיופת תשובה לבואזייה, נציג הצל"א בביירות,
האומרת:

א. הועדה מודה על קיום השיחות באמצעות הצד השלישי, היא
מקוה שיועשה הכל להחזקת בני הערובה במקום בטוח.

ב. לפני קבלת הבטחה שכל בני הערובה בריאים ושלמים יהיה
קשה לשוחח על חכניה פנוי.

ג. הועדה מתנגדת בחריפות לחיזה לפיה בני הערובה נחשבים
לשבויים.

ד. ביחס להצהרה עקרונית על קבלת דרישות "החזית", יש להשיג
החלפת הדרישה להצהרה עקרונית בנדרש במברק מ-0900 בהצהרה
לפיה מקבלות 4 המדינות כדבר מובן שחיהיה ההחלפות מסעם
ישראל בעיסקת החליפין.

מסגברן, על ישיבת ועדת החיאום (ישיבת שניה באותו יום): - 2130

א. שבבטיטניה מסר שראש הממשלה הבריטי ומשה"ח הגיעו למסקנה
שהצעת "החזית" האחרונה היא אולי פתח לפתרון. הציע שדר
לנציגי הצלב האדום בביירות, האומר שמוכנים לברר ההצעה
ומבינים שכל האירופאים והאמריקאים שאינם בעלי אזרחות כפולה,
והם כנראה 36, ישוחררו חמורת סרוריססים באירופה.

ב. שנארה"ב ציין הוראות ממסלתו להמנע מכל הפלייה לגבי אזרחיהם.

ג. נתקבל הנוסח דלהלן, שיועבר לצל"א בביירות:

WE ARE GRATEFUL FOR MR. BOISSIER'S EFFORTS.
WE HOPE THAT HE WILL CONTINUE THE CLOSEST CONTACTS WITH
HIS INTERLOCUTEUR WITH THE VIEW AS A NEXT STEP TO
EXTRACTING A PRECISE STATEMENT OF HIS PROPOSAL INCLUDING
A LIST GIVING NAMES AND NATIONALITIES OF ALL THE HOSTAGES.
WITHOUT PREJUDICE TO THIS COULD BOISSIER REQUEST THAT ALL
HOSTAGES BE BROUGHT WITHOUT DELAT TO A PLACE OF SAFETY
(BEIRUTH AS YOUR CONTACT SUGGESTS WOULD BE IDEAL). THERE
THEIR LOCATION AND CONDITION COULD BE VERIFIED BY VISITS
FROM ICRC REPRESENTATIVES.

סודי ביותר
לנמען בלבד

ס ו ד י

THE GOVERNMENT CONCERNED WOULD NATURALLY BE READY TO
OFFER RECIPROCAL FACILITIES FOR VISITS BY ICRC STAFFS
TO FEDAYIN DETAINED IN GERMANY, SWITZERLAND, AND THE
UNITED KINGDOM.

ד. שגרירנו לא השתתף בדיון השנתי.

כברכה,

שלמה חובר

27

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אל: כ"ג האלול

השבוע בזירה המדינית

חם' ז. ז.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, ט' אייר תש"ל
15 מאי 1970

המסמך מכיל 56 דפים

השבוע בזירה המדינית (57)
8.5.70 15.5.70

תוכן העניינים

לבנון לאחר פעולת צה"ל (13.5 - 12) ממזרח לחצבאני (עמ' 1)

גורמי ההירדורות למצב בגבול לבנון. ישראל הודיעה ללבנון על כוונות הפעולה. לבנון הגיבה בבקשה לכינוס מועבי"ס ופניה למעצמות הגדולות. תעמולתה מבליטה חלק צבאה לבלישת צ.ה.ל. תגובת הערבים סצממזמת לסולידריות, חוץ מטוריה שהפעילה ח"א. המחבלים רואים בפינוי צ.ה.ל. נצחון שלהם. הפעולה נתקבלה בהבנה בארה"ב. בריתניה לא תתמוך בסנקציות. בריה"מ מתקיפה בחריפות בעתונות ובמועבי"ס. תגובה צרפתית פושרת ורפ"גית בלתי-סאוזנת. רומניה גיבתה. העתונות הבינלאומית סגלה הבנה מאופקת לפניעי הפעולה, אך מדגישה חוסר התועלת שלה לסיוח ארוך. בעקבות הפעולה תוגברה נוכחות המחבלים, בעיקר שהצאעיקה, ומסלבנון מסכסת עצה להוצאתם. השלכות פנימיות צפויות על ליכוד הנוצרים, חלק הצבא בחיים הפוליטיים והמשך נטישת האוכלוסין שהדרום. בזירה הערבית צפוי לחץ מוגבר על לבנון להשתלב יותר בסאבק נגד ישראל.

מועבי"ס נתכנסה לפי בקשות לבנון וישראל. בישיבה הראשונה נתקבלה החלטה התובעת נסיגת צ.ה.ל. מלבנון קייד. נדחו הצעות תיקונים אמרוקניות

וסורייניות
- לקרוא להפסקת הפעילות הצבאית באזור, להגדיר פעולת

צ.ה.ל. כתוקפנות. האמרוקאים סמכו על כך שצרפת תתמוך בתיקונים

סודי ביותר

סודי ביותר לנמעו בלבד

- ב -

והופתעו שלא כך היה. דחיית התיקון האמריקאי - חסרה. דחיית התיקון הסובייטי - אולי הישג. הדיון התרחב מעבר לפעולות בלבד וחקק את הסצב הכללי במזה"ת. עמדת בריה"ם היתה קיצונית וחריפה במיוחד. הצעת החלטה טורית קוראת להפסיק אספקת נשק וסיווד לכלי וכספי לישראל. ארה"ב מציעה הצבת משקיפים בגבול.

מעורבות בריה"ם במצרים (עמ' 13)

שגריר ארה"ב במוסקבה בועז עם סגן שה"ח הסובייטי (6.5) וביקש פרטים על כוונות בריר"מ אך לא קיבל תשובה מספקת. ניקסון הכריז (9.5) שאם יתברר שסייסים סובייטים אומנם הוכנסו לח.א. המצרי ואם תסנן ההסלמה ישונה מאזן הכוחות במזה"ת וארה"ב, בהתאם לסוביותה, תצטרך לשקול מחדש אספקת סילונים לישראל. סגן שה"ח האמריקאי הכריז (10.5) שקיימת סכנת התנגשות בין סייסים סובייטים לישראלים ויש להפעלת/הסייסים הסובייטים ליד התעלה גופה וכי הסממל שוקל היענות לבקשות ישראל למסוסים. שה"ח האמריקאי הכריז (13.5) שלא נחתם מידע ביחס לסייסים הסובייטים וכי בקשות ישראל עדיין בבדיקה. במחמ"ד מוסיפות לשרור דעות שונות וחלוקות הן לגבי עומק הסערה והן של הפייסים הסובייטים במצרים, הן לגבי מטרות בריה"ם והן לגבי העמדה של ארה"ב לנקוט לגבי בקשות ישראל. קיים קו מחשבה המחפש פתרון לא בורכים צבאיות אלא מדיניות ומצוד בהתחלה בירוסה ישראלית: על ישראל לחדול מתביעתה לסו"ס ישיר ולהכריז על זכויותה העקרוניות לסגת חמורת הכרה בזכות קיומה. ברסו כי בקרוב תשמע ישראל מארה"ב הצעות ממשיות בכיוון זה.

בריטניה טענה כל הזמן כי אין עדיין הוכחה לכך שסייסים סובייטים ססים בשמי מצרים במשימות קרבניות ממס. אולם ב-13.5 הצהיר תת-שה"ח בפרלמנט כי בריטניה מאמינה שמסוסים נכונים לקרב/נהוגים בידי סייסים סובייטים פועלים עתה מעל החופים מסוייטים של מצרים.

בריה"ם והערבים מחזקים את ההערכות לפיהן המעורבות הסובייטית במצרים היא רק בעלת אופי הגנתי וזאת כדי להשפיע על ארה"ב להימנע מתגובה.

סודי ביותר
לנמען בלבד

ב- (2)

שגריר צרפת במוסקבה שמע מהסובייטים שהם יזמו המעורבות במצרים כדי להגביל העיסוק המצרי-ישראלי. במשה"ת הצרפתי הערכה של בריה"מ ואין תכנית מגובשת.

ירדן (עמ' 21)

ארה"ב מנהלת עתה מו"מ עם ירדן על אספקת תותחים. ארה"ב נוטה לספק הנשק כדי לסכל הצעה סובייטית קוסמת וכדי להקל מהלסן המופעל על ירדן לקבל יחידות עיראקיות בוספות לשטחה. עם זאת ארה"ב רוצה לספק כמות מינימלית ובקצב איטי ככל האפשר. עמדת ישראל: תספק-נא ארה"ב לישראל את הנשק שזו ביקשה ממנה ותמליץ בפני ירדן לפסור על קשר עם ישראל. הודו הביעה בפני בריטניה מורת-רוח על אספקת נשק של סנטר ע"י פקיסטאן לירדן. בריטניה הרגיעה: הסיוע הפקיסטאני לירדן סמלי בלבד.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

-2-

דיוני ה-4 (עמ' 23)

כללית: הסגנים סרם התגברו על קשייהם נחיבור תזכיר בקודות ההסכמה והמחלוקת. ארה"ב הצליחה במידת מה להשתלט על שיחות הסגנים - ביחוד בכך שהוסכם שהתזכיר צ"ל שלימות מקיפה ולא חלקית. בעמדת בריה"מ חלה הקשחה בתובעה בסיגה סוסאלית בעוד שצרפת ריככה מעט את עמדתה. חששות ישראל סרם נתאמתו אך גם סרם פגו.

פגישת הסגנים ב 7.5 הוקדשה בעיקרה לשאלות בזהל לבוכח קביעת מועד סיום עבודתם ב 26.5. הוחלט שידונו בישיבות הבאות בשאלות הפליטים והשיים. הסובייטי עורר שוב שאלת הנסיגה בשלבים אך שלושת האחרים סרבו לפתוח מחדש בדיון על כך.

בעת הדיון במועבי"ס ב-13.5 התנגשו הבריטי והסובייטי חריפות: הראשון הביע במחוננו שה-4 יוכלו לדווח למזכ"ל האו"ס לפני סוף ח.ז. על התקדמותם ואילו השני גילה שה-4 רחוקות מהסכם כיון שחוץ מבריה"מ אין מי שיסכים לנסיגה סוסאלית של ישראל לקווי 5.6.67.

צרפת (עמ' 27)

בפגישת השגריר איתן - מזכ"ל הרציף (12.5) נתברר כי ממשלת צרפת בתנה רק אישור עקרוני לייצור משותף של המסוס "ערבה" בעוד שפרטי ההסכם סעובים אישור סופי. כן נתברר כי שיפור תיחסים מותנה, לפי צרפת, בהסכמת ישראל לקבל את דמי המוראג'ים ואילו לפי ישראל בביסול האמברגו.

שגריר צרפת בישראל הציע שבחודשים הבאים תבחנה צרפת וישראל לעניינים השנויים במחלוקת ותתרכזנה בעניינים המוסכמים תוך המשכה בהפוגה המילולית והתעלמות מהצהרות שה"ח הצרפתי בעניין ה-4.

שה"ח הצרפתי טוען כי אין סובייטיזציה בסכסוך במזה"ת אלא ביבאום, מוסיף לשבח את דיוני ה-4 ותולה בפרשת שרבורג את שיבוש המו"מ לחידוש האמברגו הסלקטיבי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ז -

איטליה : כנס שגרירים במזה"ת (עמ' 30)

האיטלקים סבורים שאין כמדינתם מקובלת על שני הצדדים בסכסוך המזה"ת.
לדעת שגרירים בקהיר נאצר חותר לפתרון מדיני ו"הכיר" (במשתמע) בישראל.
לדעת שגרירים בעמאן מצב חוסטיון אינו מיואש וביסול ביקור סיסקו היה ביסוי.
יוזמתאיטליה (הפסקת אש, אסברגו) נתקלו בחסדנות ערבית. שה"ח מורו
מפקק בנכונות האמצעים שבהם בוקשת ישראל להבטחת קיומה ובסחובה. לדעת
האיטלקים הטוביישים ילכו עד הסוף בסעורכותם במזה"ת.

"מסע שלום" מצרי במערב מול המאמצים ללכד הערבים (עמ' 31)

מסע דפלוטסי מצרי כפול: כלפי ארה"ב ומערב - הצגת באום נאצר כקריאה אחרונה
לשלום, כלפי הערבים - ההחלטה להתמיד במאבק המזויין עד הנצחון. השליחים
המצריים חזרו מסיוריהם בבירות הערביות. התוצאות סרס ברורות אם כי סעודיה
ביצלה הפגיעה בצנור הספילין בסוריה להודיע שפגיעה בנפם תאלצה להפסיק
הסיוע למדינות ערב ולמחבלים.
במערב וברושינגטון נסיה לראות בנאום נאצר יותר חיוב מעלילה ופתיחה לשלום.
מצרים במנעת מהחרפת יחסיה עם ורשינגטון, פנתה למדינות נאמו להפעיל לחץ
על ארה"ב. ראשי תורכיה, איראן ופאכיסטאן פונים לניכסון וקוטיגיון להבטיח
בסיגה ישראלית.

הפגיעה בצנור הספילין בסוריה (עמ' 36)

צנור הספילין העובר בסוריה נפגע (3.5). באמתלה של שיקולי בטחון
סובעת סוריה לפי שעה התיקון. סעודיה סיהרה להגיב בחריפות ואיימה שאם
סוריה לא תרשה התיקון בהקדם, לא תוכל להמשיך בסיוע הכספי למצרים,
לירדן ולארבובי המחבלים.
נציג סוריה באו"ם מאיים בהפעלת נשק הנפם הערבי נגד ארה"ב.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ה -

עקרונות מדיניות יוגוסלביה במזה"ת (עמ' 38)

חוששת שהתבססות בריה"מ במזה"ת וכיום התיכון תאיים על עצמאותה. כיוון שבריה"מ מבססת חדירתה על הסכסוך הישראלי-ערבי מעוניינת יוגוסלביה בהסדרתו לא רק מטעמים מוסריים אלא מטעמים של אינטרס לאומי. היא חוששת גם מתוקפנות טרוריסטית בבלקנים ובמרכז אירופה ולכן תומכת בעקרון הנסיגה. ניתוק יחסיה עם ישראל היה משגה.

ביקור המרשלד מ-I.C.A.O. בישראל (עמ' 39)

נא במסגרת ארגון ועידה לדיון בהתנכלויות במסוסים. מעריך שהערבים בסוגים מתקיפת מסוסים מחשש לבזק שהדבר גורם להם. לדעתו הועה"פ של ארגונו לא יגיע להחלטות מעשיות. ישראל הציעה לו להקים גוף מיוחד שימפלל מעשית בבטיחות. כן הכיעה ישראל בכוונות להצטרף ליוזמה אירופית אך בהיעדרה תפעל להפקעת הנושא מתחום סיפול הארגון.

הפסקת האש (עמ' 40)

בגזרה המצרית במשכה רגיעה יחסית עד לסבצע צה"ל בדרום לבנון. אחרי המבצע חלה התערבות בעיקר באויר ובים. בסיון מצרי ליורט מסוסיצו בעת תקיפת עמדות מצריות. הופלו שני מסוסי מיג-21, סוכעה ספינת דייג ישראלית ע"י ספינת סילים מצרית. 4 אנשי הצוות נעדרים - בסיון פשיטה אחד. תרגיל דיביזיוני מצרי שכונה תרגיל ירושלים עסק בחצית מכשול מים. סיורי צה"ל מותקפים משטח ירדן ומשטח טוריה. לבנון במרכז הפעילות - פרטים על פעולת צה"ל.

נספחים - א', ב', ג'.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

לבנון לאחר פעולת צה"ל

1. כללי

פעולת צה"ל בשטח לבנון בגזרה שממזרח לחצבאני (12-13.5.70) באה לאחר הידרדרות הסצב הבטחוני והתעלמות שלטונית לבנון מהאזהרות הנישנות מצד ישראל (רשימת פעולות החבלה משטח לבנון החל מיוני 1967 עד ה- 1.5.70 בנספח א').

2. גורמי ההדרדרות בלבנון

הגורמים העיקריים להדרדרות הסצב מגבול לבנון והמשמשים עדור למחבלים להגביר פעילותם הם:

א. חוסר רצון של המשטר להפעיל הצבא בצורה נמרצת:

בפרוץ המשבר עם המחבלים (אפריל 1969) גילה הצבא (ולא רק הקצינים הנוצרים) נכונות לבלום את פעילותם ולצמצמה, אלא שהמשטר (הנשיא) כבל ידי הצבא ולא אפשר לו לפעול בחופשיות. במרוצת הזמן יצר הדבר תסכול בקרב חוגים גדלים והולכים בקצונה והשלמה עם נוכחות ופעילות המחבלים למרות התוצאות הצפויות.

בגרם מפין חוסר אונים בצבא ופעולות הסנע הננקטות על ידו הן רק ההכרחיות ביותר באזורים שמערכה מהגזרה המזרחית. סיוע לשפוף דרכים למעבר אנשים ואספקה מטוריה לאזור הגבול עם ישראל. התפתחות זו העניקה למחבלים מעמד של שיויון מסויים לצבא באזור הגבול עם ישראל.

ב. מינוי כמאל ג'ונבלאש כשר הפנים בממשלה שהוקמה לאחר הסכם קהיר (בנובמבר 1969):

סאז צרופו לממשלה בהל ג'ונבלאש מדיניות עצמאית לביסוס מעמדו וכדי להיות המושך בחוטים מאחורי הקלעים ולהבטיח שהנשיא הבא ייבחר רק בתמיכתו. הדברים הגיעו לידי כך שפנה בשלב מסויים לבית הנבחרים ובקש הצבעת אי אמון בו אישית, בנפרד מיתר חברי הממשלה. כמו כן התיר פעילות מפלגות אסורות בעיקר הקומוניסטית והשמאלניות האחרות, למרות האיסור הפורמלי על קיומן. הוא דורש הפרדת כוחות הבטחון הפנימי מהצבא כדי

2./..

סודי ביותר

1871

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

שיהיו בשליטתו הבלעדית, הענקת רשיונות נשק מסעמו ולא מסעם משרד ההגנה (ידועה חשיבות נשיאת נשק ע"י קבוצות אזרחיות בוצריות בעיקר), פידוד פיגוי האוכלוסיה מחלק של כפרי הדרום ומסיכה מובהקת במחבלים; למשל בכפר כחאלה החריט (בסוף מרס) נשק של האזרחים הנוצרים בעוד שהתיר נשיאתו לאחרים.

ג. ההתרוצצות הפנימית הגוברת בקטר לבחירות לנשיאות מפריעה לנקיטת פעולה חד מסעית. הנשיא המסיים כהונתו ב- 22.9.70 מעוניין לסנוע זעזועים נוספים בתקופה שבוטרה לו. היחיד שסומדותו הוצגה בינתיים הוא פואד שיהאב (ע"י הגוש הפרלמנטרי של רוח"ם כראמה), אך הוא עצמו טרם הודיע אם יאות להציג סומדותו.

3. מהלך הפעולה

ר' בפרק "בקורי הפסקת האש".

4. הודעה ללבנון על התחלת הפעולה

ב- 12.5.70, עם התחלת הפעולה, התקשר קצין צה"ל בסלפון הסחבר את תחנת המשטרה הישראלית בראש הנקרה למשרד האו"ם בנאקורה הלבנונית עם קצין לבנוני ומסר לו שכוחות צה"ל פועלים באזור החרמון נגד המחבלים ואין להם שום כוונות נגד אזרחי לבנון וצבאה. הוא הוסיף שישראל נאלצת לעשות זאת לאחר שכל אזהרותיה הקודמות לא הועילו. הקצין הלבנוני השיב שברורה להם כוונת ישראל. בשעות הצהריים הודיעה הקצין הלבנוני שלא תהיה התערבות מצד צבא לבנון, חרף הודעותיהם הקולניות. מחוץ לירי ספורדי בתחילה, קיים הצבא את הבטחתו זו.

5. תפקיד האו"ם

תפקיד האו"ם הצטמצם להעברת בקשת ישראל ולמתן השירות הטלפוני. ראוי לציין שמטה האו"ם הופתע מכך שלבנון לא הזמינה את המסקיפים עד צהרי 13.5 לחקור או לבקר באזור הפעולה. (כידוע עד כה ביקשה לבנון, המוסיפה לדבוק בהסכם שה"ג, לשתף מסקיפים בכל הפניונים הקשורים בפניגי הגבול עם ישראל).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

6. תגובת לבנון

א. בקשה לדיון בסופי"ס

ממשלת לבנון התכנסה בבוקר ה- 12,5 לישיבת חירום והחליטה על בקשה לכנס סיוע של סופי"ס, החלטה זו נבעה בודאי מרצונה לא רק להבטיח הגבלת סיוע הפעולה, ולמנוע עילה מסויבות ערב האחרות, בעיקר טוריה ועיראק, לשלוח כוחות.

ב. פניה למעצמות הגדולות

הנשיא חילו זימן את שגרירי ארבע המעצמות בצותא ובקש התערבותן להוצאת הכוחות הישראליים ותמיכה בעמדת לבנון ובתלונתה בסופי"ס, הנשיא הסביר שלבנון אינה יכולה להיות אחראית לבטחון ישראל וכי אשמת המצב הקיים בישראל עצמה שיצרה את בעית הפליטים.

ג. התפסולה הלבנונית

בהתפסולה הלבנונית שעמדה על "מאבקו" האיתן של הצבא הלבנוני והצלחתו להדוף את כח צה"ל, בלשו 3 נקודות אשר לא היה להן בסיס:

- הספנה שכה צה"ל פעל גם מערבית לחצבאני,

- התפלמות סקרוסם של המחבלים באיזור, למרות ש"מפקדת המאבק המזויין"

של הארגונים הפלסטינים וכן שלושה ארגוני חבלה (פתח, הצפיקה הסורית,

וה"חזית העממית הדמוקרטית") פרסמו הודעות על התנגשויות בינם לבין

כח צה"ל (לאחר מעשה סיבוב שר הפנים, ג' ונבלאט, את תפקיד המחבלים

יחד עם הצבא).

- מאסץ להציג סימנים מנופחים לחילופי האש המצומצמים שהיו בין צבא

לבנון לבין כח צה"ל.

7. תגובות מדינות ערב וארגוני המחבלים

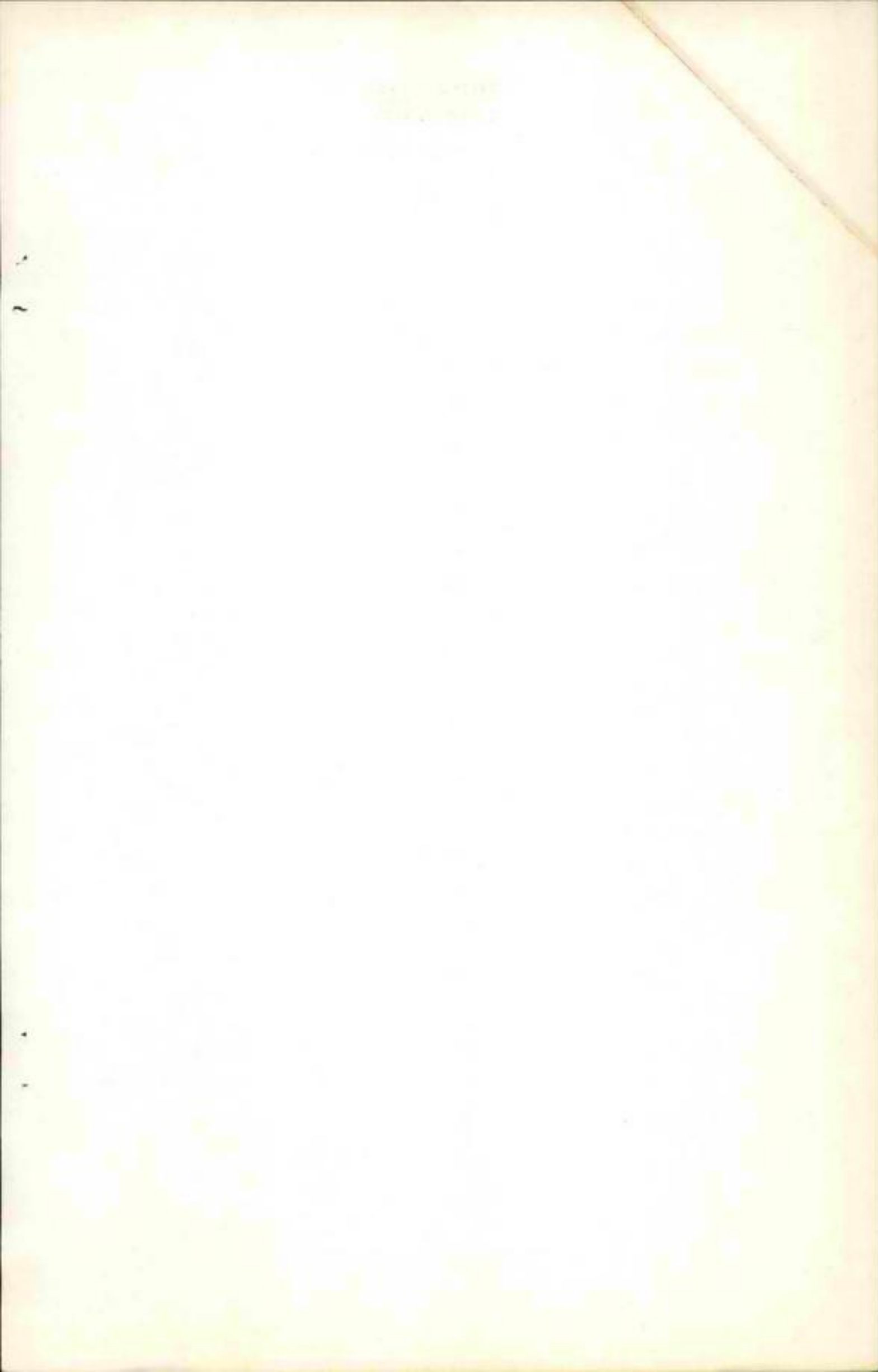
בתגובות הערביות היו שני שלבים, עד כה:

א. הבעת סולידריות קולנית מסורתית שלווה זו הפעם הראשונה בהתערבות של

חיל האויר הסורי וארסילריה עיראקית.

ב. מצרים הסתפקה בשיגור הרמטכ"ל שלה עם אגרת מנאצר לחילו ששהה מספר

שעות בבירות וחזר לקהיר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

ג. בתום המבצע תרופות נצחון על "הבסת הכח הישראלי" והאבדות הרבות שנגרמו לו כביכול, על שה"פ הממשי שהתבטא בהתערבות חיל האוויר הטורי והארטילריה העיראקית שהוצגו כהפעלת "החזית המזרחית". גם ארגוני המחבלים הצטרפו לטקהלה וסענו ש"הנצחון" הוא שלהם יותר מאשר של כל גורם אחר לסרות שמכחיזה צבאית לא גילו פעילות יעילה. ערפאת עצמו נצח על הפעולות.

הממצאות

8. עמדת ארה"ב

א. ערב הפעולה

ארה"ב דורשת מלבנון לבלום פעילות החבלנים

ערב המבצע (11.5) הזמין עוזר שה"ח האמריקני סיסקו את שגריר לבנון בארה"ב ואמר לו:

- על ממשלת לבנון לנקוט בפעולה יותר נמרצת לצלימת התקפות החבלנים משטחה על ישראל.

- ישראל מצדה לא תוכל לשאת זאת ללא גבול.

- על לבנון לפעול בלי להתחשב בבעיות המדיניות הקשות הניצבות בפניה.

תגובות שגריר לבנון: חשש ממלחמת אזרחים; מסכימים להצבת משקיפים

שגריר לבנון הגיב על דברי סיסקו:

- הסבג הנוכחי כשלעצמו הוא הרע במיעוטו כיון שכל צסיון לנקוט במדיניות אחרת יכול לגרום למלחמת אזרחים בלבנון.

- בתנאים אלה עושה ממשלת לבנון כמיטב יכולתה.

- עם זאת מוכנה ממשלת לבנון להסכים להצבת משקיפים משני צדי הגבול.

- שאל אם הפנייה האמריקנית בעשית ביוזמת ישראל (ובענה בשלילי; נאמר לו ששגריר ישראל יוזמן גם כן).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

ארה"ב מודיעה לישראל על פנייתה ללבנון

בו ביום הזמין סיסקו את הסגריר רבין

- סיסקו סגר על שיחתו עם הלבנוני ופל תגובתו של זה.

- שאל לעמדת ישראל לגבי אפשרות הצבת הסקיפים (ובענה ע"י

הסגריר רבין שאין טעם בכך ולא רק משום שלבנון חתמה על

הסכם מפורש עם החבלנים לאפשר להם לפעול מאדמתה בגד ישראל).

ג. אחרי הפעולה

הפעולה נתקבלה בהכנה

שהגרירות ארה"ב בישראל במסר (13.5) שהפעולה נתקבלה בסמ"ד

בהכנה לאחר שהגרירות דיווחה בהרחבה על הפגזים מטח לבנון.

דובר סמ"ד: מאשים ארגוני המחבלים, סוריה ועיראק

ב- 12.5 מסר דובר סמ"ד בהודעה ביחסות:

At the onset of the most recent series of fedayeen attacks on Israel which preceeded today's raid into Lebanon, the U.S. moved promptly to urge that everything possible be done to bring under control this unending circle of violence which has been abetted by outside forces. We regret that our efforts have not succeeded, but we will continue to urge all concerned to exercise restraint.

(when asked what he meant by "outside forces", McCloskey replied: "Syria and Iraq").

דברי רונ'רט

מזכיר המדינה השיב (13.5) לשאלה:

On the question of Lebanon, we are, of course, pleased that Israel troops are withdrawing. We regret any military activity in the area. We do recognize, however, that when you consider what has happened, you have to consider the causes for it. And, clearly, there was a great deal of guerilla activity directed against Israel.

6./..

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 6 -

We continue to caution all the bodies in the area against this process of attack and retaliation and counter-retaliation.

We would hope that it could lessen; we would hope that these activities would not continue.

9. תגובת בריטניה

א. חשש מהקצנה והגברת ההתנגדות למשטר

בפוריין אופיס (14.5) הוכעה הבנה אך שולכה בואגה מההסתה הנוצרת ע"י פעולות צבאיות ובחשש שחוגים יריבים יותר ויותר יידחפו לזרועות הארגונים הפלסטינים. פעולת צה"ל מחריפה את המצב הפנימי ועלולה להביא למשבר עד כדי בסיון להפיל המשטר ע"י החוגים הקיצוניים המתחזקים.

ב. לא תתמוך בסנקציות על ישראל

המסובה הלבנוני בלונדון התלונן על חוסר התמיכה הבריטית ושאל אם מסעלת בריטניה תהיה סוכנה לתמוך בהסלת סנקציות, ובענה בשלילה. בפוריין אופיס שללו את עמדת לבנון שאינה אחראית לפעולות "הפליטים שגורשו בגד רצונם" והובע ספק אם למיעוץ כזה בסיס משפטי.

10. תגובת בריה"מ

א. הפרשנות הסובייטית ציינה שפלישת ישראל בוצעה לשם מדינה שאינה מעורבת בסכסוך המזה"ת (כסענת לבנון) ובצלה ההזדמנות להשמיד ההתקפות הרגילות בגד ישראל וארה"ב. גם ביקור שה"ח אבן בקנדה ובארה"ב שימש אמתלה להתקפות באותו הקשר.

ב. בפגישת הנשיא חילו עם שגרירי 4 המעצמות הצטרף שגריר בריה"מ לדברי חילו וגינה את ישראל.

ג. בדיון בסועבי"ט נקט הנציג הסובייטי לשון חריפה ביותר וביצל ההזדמנות לפרוש את יריעת הסכסוך הערבי-ישראלי.

7./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

11. תגובות רשמיות של מדינות אחרות

א. מהתגובות הרשמיות שהגיעונו עד עכשיו בולטות הנקודות הבאות:

- הבעת צער ודאגה,
- חשש מהחרפת הסכב,
- תמיכה בפתרון לפי החלטת סוכבי"ס,
- התעלמות סרקע הפעולה.

ב. יש לציין התגובה החרפה של רומניה שגינתה את הפעולה ושללה את הזכות

לחדירה צבאית לשטח של מדינה אחרת על סנת לכפות בדרך זו את רצונה

(ההשפעה של צ'כיה ברורה).

ג. התגובה הצרפתית היתה פושרת ואיטלקיה הבליטה את הענין של מדינות הים-

התיכון בשלמות לבנון, ^{סמ"ס}קורת על הפעולה המסבירה את המתיחות.

ד. בתגובה על הודעתה של ממשלת מערב גרמניה אשר הביעה דאגה מההחרפה

האפשרית, הגיב שגרירנו (13.5) על חוסר האיזון שבהודעה, על ההתעלמות

מהרקע של הפעולה ועל הפור הבעת צער בעבר על אבידות ישראל.

ה. תגובותיהן הרשמיות של צרפת, איטליה, רפ"ג, רומניה ותורכיה בנספח ג'.

12. התגובות בעתונות הבינלאומית

א. אסצעי הקומוניקציה בעולם גילו הבנה למביעה של ישראל. יחד עם זאת ציין

רובם הסכריע שפעולות מעין אלה מהוות במקרה הסוב, פתרון לסורח קצר

ואילו בסורח הרחוק, מסבכת הפעולה את סצנה של לבנון, שלדעת כמה

עתונים לא היתה עד כה מעורבת בסכסוך, גורמת להסלמה בגבולות טרחיקה

סיכווי השלום ומגדילה סכנת הפיטות באיזורם. ה"ניו-יורק טיימס" רואה

הסכב במזה"ת המסוכן יותר מאשר זה בהודו סין ומציין שיש בפעולת צה"ל

יותר נזק מדיני מאשר תועלת צבאית. גם כמה עתונים אחרים עשו הקבלה

למצב הודו סין או ספציפית לקמבודיה. גם עתון הוטיקן בין עורכי הקבלה

זו, העתון מביע דאגה וצער וקורא למביעת הרחבת המלחמה על לבנון. כן

מציע העתון בקיטת צעדים בעלי אופי בי"ל שימנעו התקטויות מזוינות.

ב. הרבו לציין שהפעולה היתה צפויה ושסנהיגי ישראל חזרו והזהירו את

לבנון וכאשר הועמדה ישראל בפני הברירה להשוף עצמה לביקורת או לסכן

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

קיום המדינה - בחרו מנהיגיה באפשרות הראשונה.

ג. קולות בודדים חפשו אשמים נוספים :

- בבריטניה תלו הקולר במעורבות הסובייטית ואילו קול בודד בגרמניה ראה צורך בין השאר להאשים גם עקסנות דרישתה של ישראל למו"מ ישיר.

- בכמה מקרים אוזכרו הצהרות מנהיגי לבנון על עזרתם למחבלים ואילו עתון שודי מצטט את ערפאת לאמור: בשבילנו שלום פרושו השמות ישראל.

- "אפטפורסמן", חשוב עתוני נורבגיה מאשים את מועבי"ס על שזו בסנעה סלגנות התקפות בגד ישראל משטה לבנון. לו היתה מתקבלת החלטה סעין זו, היתה ממלכנון - לדעת העתון - יכולה להשתמש בגבוי מועבי"ס ולדחות דרישות הסרוריסטים.

ד. הרושם המסכם של קריאת העתונות הוא : הבנה מאופקת למניעים אך בדרך כלל שלילה מופגנת של המעשה. כן בולטת ספקנות כללית לגבי תוצאות הפעולה לאורך ימים.

13. התפתחויות בלבנון לאחר הפעולה

א. תגבור כוחות המחבלים, בעיקר סוריה

אחד ממניעי ממשלת לבנון לפנייתה למועבי"ס היה למנוע ניצול המצב ע"י שכנותיה ובעיקר סוריה לשיגור כוחות נוספים לשטחה. אעפ"כ מיד לאחר פיגועי כח צה"ל, חדר כח של ה"צאפיקה" ללבנון, גודלו של הכח לא ברור והאומדנים נעים בין 250 ל- 4000. סוכנויות הידיעות מסרו בתחילה שמדובר בחדירת יחידות צבא סוריות סדירות, אך מסתבר שאלה אינם אלא חברי ארגוני החבלה. שר הפנים הלבנוני הודיע כי ב- 13.5 בכנסו 50 חיילים סוריים, אך הם נסוגו לאחר מספר שעות.

לא סן הנמשך שחלק מהמחבלים הם כן חיילים סורים, לבושי מדי ארגון ה"צאפיקה" שהוא כידוע ארגון סורי.

"ספקדת המאבק המזויין" של הפלסטינים אשרה כניסת 600 פדאיונים נוספים ללבנון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

ב. מסשלת לבנון מבסה להוציא הסחבלים הנוספים

מסשלת לבנון קייסה (14.5) ישיבת חירום נוספת ורוה"ם הודיע ש"מסשלתו תקיים את המגעים הסתאיים כדי להעמיד הפנינים על מקומם ותעשה כל שביכולתה כדי להגן על ריבונותה וגבולותיה תוך סולידריות עם אחיה הערבים".

פירושה של הודעה זו היא ששלטונות לבנון ינסו להשפיע על מסשלת טוריה שתוציא את הסחבלים הנוספים.

סעדין שנשיא לבנון גיסה להתקשר סלפונית עם פמיתו הסורי, ללא הצלחה.

ג. השלכות פנימיות

המנהיגים הנוצריים המסורתיים (ג'רמירל, שמעון, אדה) יתאמצו טוב ללכד טורותיהם מחזם לאחר שבזמן האחרון נתגלו חילוקי דעות ביניהם, אף על פי כן תגבר ההתרוצצות הפנימית והיחסים בין הסחבות הפוליטיים הנאבקים בתוך לבנון יתחדדו.

השאלה אם המנהיגים הנוצריים ידעו להתעלות על האנטיסמים האישיים שלהם, לסרות הסערכה על נשיאות המדינה.

ד. ההשפעה על הצבא

לא מן הנמנע שההתפתחות תגביר את התסכול הקיים בקרב חלק מאנשי הצבא. אחת המסקנות האפשריות שראשי הצבא יכולים להסיק עלולה להיות התערבות במדיניות הפנים כפי שעשו במלחמת האזרחים ב-1958 מה גם שהתקרבות מועד הבחירות לנשיאות בותבת להם הזדמנות נוחה לכך.

ה. אוכלוסי הדרום נוטשים

פעולת צה"ל תגביר את תנועת נטישת הכפרים בדרום לבנון ש"י תושביה.

מספר הנוטשים נאמד עד לפעולה באלפים ואולי עשרות אלפים.

ו. לבנון בזירה הבינערבית

הלחץ על לבנון מצד סודיות ערב, ביניהן מצרים, להשתלב יותר בסאבק נגד ישראל יגבר. הביסוי לכך יתבטא יותר בשלב ראשון בהתרת חופש הפעולה לסחבלים ובהסרת אותן מגבולות מצרופצמות שעדיין היו קיימות, ייתכן שבשלב שני יופעל גם לחץ להתיר נוכחות כחות סדירים ממדינות אחרות.

1887

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

14. הדיון במועב"ים

א. כללי

מועב"ים נתכנסה (12.5.70) לפי בקשת לבנון, שהתלוננה על חדירת כוחות צה"ל לתחומה, ולפי בקשת ישראל, שהתלוננה על התקפות חוזרות ונישנות על שטחה מתחום לבנון.

ב. ישיבת 12.5.70: החלטה על נסיגה

בישיבת 12.5.70 נתקבלה פה אחד החלטה שהציעו ספרד וזמביה, התובעת נסיגה מיידית של כוחות ישראל מלבנון, וזאת למרות הודעת נציגי ישראל שהפעולה הסתיימה ושכוחות צה"ל ממילא עומדים לפנות את השטח. הצעה אמריקנית-בריטית להוסיף להחלטה קריאה להפסקת הפעילות הצבאית באזור נדחתה בהתנגדות בריה"מ, פולין וסוריה ובהימנעות אחרות. הצעה סובייטית להגדיר פעולת צה"ל בלבנון כתוקפנות בידחתה גם היא.

ג. סיכום השגריר תקוע על ישיבת 12.5.70

- הדיון החל בסימן אי-בהירות לגבי כוונות ישראל, כשנציג לבנון מנסה להציג את פעולות צה"ל כפלישה למסרת כיבוש. הודעת תאנאס והודעת נציג ישראל על המסרה המוגבלת של המבצע ועל כוונת צה"ל לעזוב את שטח לבנון מייד עם השלמתו הפיגו במידת מה את חומרת הרושם.
- ההחלטה על הנסיגה באה, לפי האמריקנים, ביוזמת זמביה.
- לפני הישיבה ניסו האמריקנים להתכוון לאפשרות הצנעה מיידית על התלטה מסוג זה ומסרו לנשיא הצרפתי שלדעתם כל נוסח העלול להתקבל באותו יום מחייב לכלול גם קריאה כללית להפסקת אש. הצרפתי הציע לא להשתמש במונח "הפסקת אש" אלא לדרוש הפסקה מיידית של כל הפעולות הצבאיות באזור. תגובה צרפתית זו עודדה את האמריקנים לחשוב כי צרפת ואחרים יתמכו בתיקון שהוצע ע"י ארה"ב להצעת ההחלטה על הנסיגה שהועלתה ע"י הספרדי. העובדה שרק הבריטי תמך באמריקנים באה להם כאפתעה. הם הסבירו את חוסר התמיכה בתיקונם בכך שההתפתחות היתה מהירה מדי ולא אפשרה להם לגייס קולות. אין ספק שגם סכסוך הסובייטי, שהציע תיקון המגדיר את

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY 1911

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

THE G. L. H. B.

JANUARY

1911

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

- פעולת צה"ל כתוקפנות, חיבל בתיקון האמריקני וניטרל מספר קולות.
- היו משלחות שראו בדחיית התיקון הסובייטי כשלון בקיון סובייטי-ערבי להעמיד במבחן זו הפעם הראשונה מאז 1967 את הדנקה הכיבו "תוקפנות" למבצע ישראלי.
- אין להקל ראש בחומרת ההימנעות מהתמיכה בהצעת התיקון האמריקנית.
- הויכוח סביב התיקונים האמריקני והסובייטי ומתן זכות דיבור לישראל ביחס להצעת ההחלטה הפגין מחדש את הבדלי הגישה בין המעצמות ואף פתח להאשמות הדדיות לגבי תפקידיהן בסכסוך המזה"ת (ראה להלן - דיוני ה-4).

ד. סיכום השגריר תקופ על ישיבת 13.5.70

- בעקבות הקראת סדר רוח"מ ישראל לתאגוט על השלמת יציאת צה"ל מתחום לבנון בלס העדר כמעט מוחלט של התייחסות לעצם המבצע הישראלי. הדיון התרחב למצב הכללי במזה"ת ועמד בסימן התמודדות בין בריה"מ לבין ארה"ב ובריתניה.
- הסובייטי עשה חשבון עם ארה"ב ובריתניה לא פחות מאשר עם ישראל בהקבילו את המצב במזה"ת למצב בווייטנאם ובקמבודיה ובהשתמשו בלשון תקיפה ואף קיצונית.
- הסובייטי פרש כל טענותיו בגד עמדת ארה"ב ובריתניה בשיחות ה-4 (ראה להלן) ולחץ להסכמתן לבסיסה טוטאלית. תשובות האמריקני והברייטי היו חלוקות.
- הויכוח בין המעצמות היה כמובן נוח לישראל.
- יש להניח שחריפות עמדת הסובייטי משקפת את הרחבת מעורבות בריה"מ במזה"ת ואת הקשחת עמדתה בשיחות ה-4. הסובייטי חתר להופיע שוב כידיד הנאמן ביותר של הערבים.

ה. הצעת החלטה סורית

הסורים פעילים יותר מהלבנונים בגיבוש הצעת החלטה קיצונית. הם ניסחו והפיצו בקרב חברות המועצה הצעה המגנה את ישראל כחריפות על פעולתה, שיש בה הפרה לאמנת האו"ם ואיום לשלום והקוראת לכל המדינות

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 12 -

החברות להפסיק לספק לישראל נשק וסיוע כלכלי וכספי.

7. הצעה אמריקנית: משקיפי או"ם בגבול

בישיבת 14.5.70 הציג נציג ארה"ב להציב משקיפי או"ם בגבול ישראל-

לבנון, במספר מספיק כדי להפחית את התקריות והפרות הפסקת האש

(דבר שכידוע לבנון מסכימה לו).

הדיון סרם בסתיים.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 13 -

מעורבות בריה"מ במצרים
=====

ארה"ב

.I

1. פגישת שגריר ארה"ב במוסקבה עם סגן שה"ח הסובייטי (6.5.70)

ב- 6.5.70 בועד שגריר ארה"ב במוסקבה עם סגן שה"ח הסובייטי ולדימיר וינוגראדוב לדיון במעורבות בריה"מ במצרים. (כזכור מסרו אנשי מחמ"ד לאנשי שגרירותנו בוויינגטון כי השגריר נצטווה לברר את כוונות בריה"מ בהפעלת הטייסים הסובייטיים בשמי מצרים ולהבהיר את עמדת ארה"ב בנדון).

דובר מחמ"ד אמר לאחר הפגישה:

- שגריר ארה"ב הכיע בפני בן-שיחו את דאגת ארצו מהמהלך הסובייטי במצרים.

- לא היתה זו מחאה.

- מחרת הפגישה היתה לקבל פרטים על כוונות בריה"מ.

- סגן שה"ח הסובייטי לא הבהיר בשיחה את כוונות בריה"מ בענין ולא הוסיף פרטים על מה שאמר רוה"מ בריה"מ אלכסנדר קוסיגין במסיבת העתונאים שלו.

(ב- 4.5.70 אמר קוסיגין: הסומחים הצבאיים הסובייטיים נמצאים

בצבא המצרי עפ"י הסכם עם ממשלת מצרים; פעולותיהם - בהסכמת ממשלת מצרים).

2. הנשיא ניקסון במסיבת עתונאים (8.5.70)

ב- 8.5.70 אמר הנשיא ניקסון במסיבת עתונאים בתשובה לשאלה:

- המצב במזה"ת נעשה מבשר רעות בגלל הדו"חות שנתקבלו על הכנסת

טייסים רוסיים לחיל האוויר של מצרים, לא בתפקידי קרב אלא בתפקיד אחר כלשהו.

- אנו עוקבים אחרי דו"חות אלה בקפדנות.

14./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

- אם יתברר שדו"חות אלה נכונים, ואם תימשך ההסלמה, ישנה הדבר באופן דרמטי את מאזן הכוחות ויחייב את ארה"ב לשקול מחדש את החלטתה ביחס ל(אספקת) סילונים לישראל.
- הבהרנו היטב כבר בעבר כי למען השלום באזור אסור שיחול שגוי במאזן הכוחות ואנו נקיים התחייבות זו.

3. סגן שה"ח ריצ'רדסון בסלביזיה (10.5.70)

- ב - 10.5.70 אמר סגן שה"ח האמריקני ריצ'רדסון בשידור טלביזיה:
 - פרשת קמבודיה אינה מובעת מהמימשל לבחון באינטנסיביות את המצב שנגרם ע"י בוכחות הסייסים הסובייטיים במצרים. (אנשי מחמ"ד אמרו לאנשי שגרירותנו את ההיפך).
 - המימשל בודק את כל התגובות האפשריות, כולל היענות לבקשות ישראל למסוסים.
 - עדיין מוקדם לקבוע שבריה"מ ניצלה את ההתאפקות שגילתה ארה"ב בהחלטתה להשהות את אספקת המסוסים לישראל כבקשתה. ייתכן שההחלטה הסובייטית לשגר סייסים למצרים היוותה חלק מההחלטה שנתקבלה בדצמבר אשתקד או בינואר ש.ז. לספק למצרים טילי סאם 3.
 - המצב טומן בחובו סכנות רבות, כולל סכנת ההתנגשות בין סייסים סובייטיים לסייסים ישראלים וכולל החשש מהפעלת מסוסים סובייטיים ליד תעלת סואץ גופה.

4. שה"ח רוג'רס (13.5.70)

- ב - 13.5.70 הודיע שה"ח האמריקני רוג'רס במסיבת עיתונאים, בתשובה לשאלה:
 - אשר לנוכחות סייסים ויועצים סובייטיים בקע"ם, אינני סבור שיש לנו מה להוסיף לכך כרגע. אין מידע נוסף שהגיע לידיעתנו מאז מסר (דובר מחמ"ד) מקלוסקי את הודעתו בנדרון לפני זמן מה (29.4.70).
 - אשר למדיניות ממשלתנו כלפי ישראל ובקשותיה לציווד צבאי נוסף וכו', זה עדיין בכדיקה. כפי שאמר הנשיא, שום החלטה לא נתקבלה עדיין בקשר לכך.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

5. דעות במחמ"ד

א. כללי

האמריקנים טרם הגיעו למסקנות ברורות ועדיין הם תוהים. הם שואלים את עצמם:

- לגבי ישראל: - מה להגיד, האם לתת ומה לתת?
- לגבי בריה"מ: - מה להגיד לה?
- לגבי הערבים: - כיצד לא להפסיד את ההשפעה המופתה שעוד נותרה להם בעולם הערבי.
- לגבי דיוני ה-2 וה-4: - כיצד להתקדם?

כיון שהם חלוקים ביניהם לגבי הערכות, לגבי מניעים ושיקולים ולגבי עמדות ופעולות הוסיפו אנשי שגרירותנו בווינגטון לשמוע גם בשבוע הנסקר דעות שונות ואף מנוגדות מפי אנשי מחמ"ד.

ב. על עומק המעורבות של הסייסים הסובייטיים במצרים

- יש כאלה במחמ"ד (שעליהם במנה אגף המחקר במחמ"ד) שהוסיפו למעון כי אין עדות חותכת לכך שהסובייטים אומנם קבלו על עצמם משימות קרב ממש במצרים.
- ביניהם היו כאלה שהסכימו, בכ"ז, כי עצם בוכחותם ופעילותם של הסייסים הסובייטיים במצרים יש בה משום שינוי מעשי במאזן הכוחות, באשר פירושו של דבר הוא שלרשות מצרים עומד עתה פוטנציאל אווירי חדש וחמור.
- אחרים (ובניהם טיטקו) קבלו את הערכת ישראל הן ביחס לאופי המעורבות הסובייטית במצרים והן ביחס למימדיה.
- אחרים הטעו שהמעורבות הסובייטית היא הגנתית כיסודה - היינו אין הסובייטים מתכוונים ליזום פעולות מחוץ לגבולות מצרים אך כל נסיון לחדור לאזורים שנתחום אחריותם ייתקל באש.

ג. על העימות הסובייטי-אמריקני במזה"ת

- לעומת האומרים שאין בריה"מ מתכוונת ע"י ההסלמה לחסל את עמדות המערב במזה"ת וכי מעשיה אינם מהווים בהכרח איום ישיר על ארה"ב,

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

אומרים אחרים כי אין חידוש בדבר שב"מ חותרת להגברת השפעתה כאזור על חשבון ארה"ב וכי ארה"ב חייבת לבלום מייד כל מגמה סובייטית להסלים את מעורבות בריה"מ במזה"ת.

- לעומת האומרים כי אין ספק ואין מנוס מכך שהמזה"ת יהפוך בזמן הלא רחוק לזירת התנגשות אמריקנית-סובייטית חזיתית יש האומרים כי אם תספק ארה"ב מסוסים לישראל היא תדחף את בריה"מ להסלמה גם מצדה; ארה"ב היא שתחיש אפוא בכך את המהלכים שיביאו לעימות סובייטי-אמריקני במזה"ת.

ד. על העמדה שארה"ב צריכה לגקום לגבי בקשות ישראל

- השיקול הסובייטי-ישראלי

- המתנגדים לאספקת מסוסים לישראל טוענים:

- ספק רב אם אספקת מספר זה או אחר של מסוסים אמריקנים לישראל יש בה כדי לתת תשובה והרתעה לבריה"מ.
- אספקת המסוסים המבוקשים ע"י ישראל היא שתאלץ את בריה"מ להסיל משימות קרביות על סייסיה.

- התומכים באספקת מסוסים לישראל טוענים:

- בריה"מ אומנם מכבדת את יכולתו ואת כוחו של ח.א. הישראלי ואינה ששה להתמודד עמו.
- על ארה"ב להוסיף אפוא ולספק לישראל מספר קבוע של מסוסים מדי חודש בחודש גם לאחר תום החוזה הנוכחי ללא הודעות וכותרות ראשיות, כאשר בריה"מ תדע על כך מייד וזהו הדבר החשוב.

- השיקול האמריקני-ערבי

- יש אומרים כי אילו היתה הבעייה מצומצמת לארה"ב ובריה"מ בלבד היתה ארה"ב נוהגת מייד בתקיפות רבה, אף מעבר למה שישראל ממליצה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

- אולם בנפיה יש אלמנט נוסף - יחסי ארה"ב עם מדינות ערב -
ובמחמ"ד יש חששות רבים פן תביא היענות לכקשות ישראל
לעיטות אמריקני-ערבי ולסיכון האינטרסים האמריקנים בארצות
ערב, דבר שארה"ב אינה יכולה להשלים עמו.

השקול האמריקני-סובייטי

- ויש אומרים כי אף מזוית הראייה של המסגרת האמריקנית-סובייטית
בלבד יש להזהר מהגברת הקיסוב בין ארה"ב לבריה"מ, שסיוע צבאי
אמריקני לישראל ירחף אליו. לדעתם ארה"ב צריכה לנקוט במירב
הזהירות ואינה יכולה להרשות לעצמה לנהוג בשיטה של מידה כנגד
מידה שפירושה הסלמה בין גושית בלתי פוסקת על כל הסכנות החמורות
הנובעות ממנה. מסיבה זו לא בא בחשבון כלל, למשל, רעיון של
חוזה בסחון בין ארה"ב לישראל.

ה. על הפתרון המדיני

קיים גם קו מחשבה הסועך כי יש לפתור את בעיית המעורבות הסובייטית ע"י
חיפוש דרכים פוליטיות, באשר הדרך הצבאית (היינו אספקת נשק לישראל) היא
כשלעצמה חסרת תקווה, בחינת מורד מדרדר, ופרושה גם הגדלת הקיסוב בין
ארה"ב לבריה"מ. על ישראל לנסות אפוא להשתחרר מתסביכיה ולתת אמון גם
בדרך המדינית.
ההתחלה לפתרון מדיני צריכה לצאת מיוזמה ישראלית: על ישראל לחדול מתביעתה
למו"מ ישיר ולהבהיר את נכונותה העקרונית לסגת תמורת הכרה בקיומה.

תומכי רעיון זה סבורים שנאצר עשוי להיות נכון למחזות הן בתגובה על
מחזות ישראליות והן מתוך הרגשת הכוח שנותן לו הגיבוי הסובייטי.
גרמז כי תוך כמה זמן תשמע ישראל מארה"ב הצעות ממסיות בנושא זה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

II. בריטניה

1. הסברי משה"ח הבריטי לשגרירים זרים

- לפחות שלושה שגרירים, וביניהם שגריר הודו, פנו בראשית מאי ש.ז. למשה"ח הבריטי ובקשו הבהרות על מעורבות בריה"מ במצרים. הם נענו:
- בריה"מ: - זה מכבר ידוע על השתתפות טייסים סובייטיים במיסות של מודיעין והדרכה.
- הנוכחות הסובייטית באויר הוגברה לאחרונה.
- עד כה אין הוכחה כי טייסים סובייטיים טסים במשימות קרביות ממש.
- ישראל: - על אף הפרסום הרב שניתן להודעה הישראלית מ 29.4.70 אין בה חידוש מרעיש.
- ייתכן וההודעה בועדה ליצור לחצים נוספים על ארה"ב לאספקת מטוסים לישראל.
- ייתכן וההודעה בועדה להכשיר את דעת הקהל בעולם להצדקת פעולת תגמול רבתי מצד ישראל.
- בריטניה: - מודאגת מהמעורבות הסובייטית במצרים זה מכבר.
- סבורה שככל שתגבר ההסלמה במתיחות לאורך התעלה וקווי הפסקת האש ייקל על הסובייטים להעמיק ולהגביר מעורבותם.
- אי לכך, תומכת בכל מאמץ להגיע להסדר מוקדם יותר על יסוד החלטת מועבי"ס מ 22.11.67.
- מחשש מפעולה יזומה ע"י ישראל פעלה כדי להרשים את כל הצדדים בצורך למתן את המתיחות ולחדש את הפסקת האש.

2. תת שה"ח הבריטי: טייסים סובייטיים במטוסים מוכנים לקרב מעל שטחים

מסויימים במצרים

- ב- 13.5.70 אמר תת שה"ח הבריטי אוון לוארד נפרלמנט, בתשובה לשאילתה, כי על סמך כל האינפורמציה שבידי ממשלת בריטניה היא מאמינה כי מטוסים בכונים לקרב, בהוגים בידי טייסים סובייטיים, פועלים מעל תחומים מסויימים של מצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

.III

בריה"מ והערבים

מאמץ סובייטי-מצרי למעט מחומרת המעורבות

מסתמנת מגמה מצרית-סובייטית להשפיע על הסמשל האמריקני ע"י חיזוקן של אותן הערכות לפיהן נושאת המעורבות הסובייטית אופי הגנתי בלבד ועל כן אינה מחייבת תגובה אמריקנית. להלן שתי דוגמאות:

א. מקורות דיפלומטיים קומוניסטים בלונדון

סוכנות "יונייטד-פרס" יחסה (12.5) למקורות דיפלומטיים קומוניסטיים (לא-סובייטים) בלונדון את הידיעה הנאה:

- בכוונת בריה"מ למנוע, ולו בכח, פגיעה ישראלית באזורים חיוניים בעוטף מצרים, במתקנים סובייטיים שממערב לתעלה ובנמלים מצריים בהם חובות יחידות צי סובייטיות.
- אין בכוונת בריה"מ להתערב בקרבות בין ישראל למצרים בקו התעלה.

ב. נאצר

- בדבריו לשבועון Us News and World Report חזר עבד אלנאצר על עמדתו הידועה (רצונו בשלום אם ישראל תיסוג ותכבד זכויות הפלסטינים) ועשה בסיון לרסוז שהמעורבות הסובייטית היא זמנית ולבסל את הסכנה של עימות בין שתי המעצמות. מדבריו הסתמנו המגמות לשכנע את דעת הקהל בארה"ב:
- שסיום מצב המלחמה יביא לעזיבת הסובייטים את מצרים. הוא אמר שהמכנאים הסובייטיים יישארו כל עוד במשכת המלחמה.
 - שאם תופסק התמיכה האמריקנית בישראל, לא תורחב הנוכחות הסובייטית במצרים.
 - שאין הכרח במעורבות שתי המעצמות אם תפרוץ מלחמה ערבית-ישראלית.
- (עיקר דברי נאצר - ראה בספח).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

IV. צרפת

1. בריה"מ מועצת שיזמה הסעדרבות

משיחה עם ננטייל, סגן מנהל המחלקה "אפריק-לבנט" במטה"ח הצרפתי, האחראי לענייני המזה"ת:

- הסובייטים אמרו לשגריר צרפת במוסקבה כי התערבו במצרים ביזמתם משום שהחליטו להגביל ולצמצם^{אח} מסדי העימות בין ישראל למצרים. (לעומת זאת אמרו המצרים לצרפתים כי ההתערבות היא תוצאה של לחץ אישי של נאצר). הרושם של הצרפתים הוא שכוונת הסובייטים הגנתית בעיקרה - גם מבחינה צבאית וגם מבחינה פסיכולוגית.

2. הערכה צרפתית: לבריה"מ אין תכנית מגובשת

ננטייל מוסר שהרושם של צרפת הוא שבריה"מ אינה יודעת כיצד לכלכל מעשיה היומיומיים. לדעת הרציף הסובייטים רצו להעמיד^{אח} אתה"ב בפני אתגר, לקבוע את בוכחותם הממשית במקום, לשלוט יותר בהדק, ולהשתדל למנוע בפילת נאצר. מאידך חוששים הרוסים מפני סחיטה מצרית מוגזמת שתובילם להרפתקאות בלתי צפויות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

יורדן

1. בשק אמריקני ליורדן

א. מהות העיסקה ועמדת ארה"ב

ב- 11.5.70 מסר עוזר שה"ח האמריקני סיסקו לשגריר רבין:

מהות עיסקת הנשק האמריקנית וירדנית

- בימים אלה מנהלת ארה"ב סו"מ עם שה"ח היורדני רפאעלי בווינגסטון על אספקת נשק אמריקני ליורדן.
- המדובר הוא ב-

- 150 יחידות של תותחי 40 מ"מ אנטי-אוויריים.
- 100 יחידות של הוביצרים, רובם 105 מ"מ ומיעוטם 8 אינץ'.

עמדת ארה"ב

- ארה"ב נוסה לספק ליורדן את הנשק משני שיקולים:

- לסכל הצעה סובייטית מושכת לפיה תספק ברית"מ ליורדן חינם אין כסף ארטילריה בעלת סווח יותר גדול ותותחים אנטי-אוויריים בפלי כושר יותר גבוה.
- להקל מהלחץ המופעל על יורדן ע"י מפקדת החזית המזרחית שתקבל יחידות פיראקיות בוספות לשמחה.

- ארה"ב חותרת לתת ליורדן נשק בכמות סיניסלית ובקצב איטי ככל האפשר: כוונתה למשוך האספקה במסך שבחיים.
- ארה"ב סוחבת את הענין כבר'ששה חודשים(בעוד שהסובייטים הציעו את הצעתם לפני כארבעה חודשים).

2. עמדת ישראל - דברי השגריר רבין

לשאלת סיסקו מה הפתרון שישראל היתה מציעה לוילמה של ארה"ב בגדון השיב השגריר רבין:

- כמות הנשק ואיכותו יש בהן כדי להדאיג את ישראל.
- זאת בסיוחד לבוכח שינוי המדיניות היורדנית מהתנזרות יחסית בשימוש בארטילריה עד לפני כארבעה שבועות להשתתפות פעילה לאחרונה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

- במילים אחרות: הקנים הנוספים פירושם הפגזות מוגברות על ישראל וקרבות ישראלים רבים יותר.
- תספק בא איפוא ארה"ב לישראל את מה שזו ביקשה סמנה, טיסקו השיב:
- מתקדמים בעניין זה, כבר בפגשו פעם אחת בנדרון ב- 9.5.70 ועומדים להיפגש שנית בשבוע הקרוב.
- הם מעוניינים לתת לישראל תשובה מהירה.
- תמליץ בא ארה"ב בפני שש"ח הירדני לשמור על קשר עם ישראל ותעודדו להשאיר את כל הצינורות הקיימים פתוחים ופעילים.
- טיסקו הבטיח לומר זאת לריפאעי בפגישתם למחרת.

2. הודו מתנגדת לתמיכה צבאית של פאקיסטאן בירדן

- א. כללי
בראשית מאי ש.ז., העלה שגריר הודו בלונדון בפני שש"ח הבריטי את ענין הסיוע הצבאי שמוטיסה פאקיסטאן לירדן.
- ב. עמדת הודו
השגריר הביע את מורת רוח מסטלתו מהאפשרות שנשק המסופק לפאקיסטאן לפי הסכמי סנסו יועבר למדינה שאינה מעורבת בכל צורה שהיא במסגרת זו.
- ג. עמדת בריטניה
 - הסיוע הפאקיסטאני הנוכחי לירדן הינו לפי עשה סמלי בלבד.
 - סיוע זה מתבטא ביחידות מועטות להגנה אנטי-אווירית וכן במספר חיילים בתפקידי שמירה ומשמרה צבאית העוזרים לחוסיון להשתלט על הסתייגויות הפנימיות הקיימות.
 - יש לבריטניה יסוד להניח כי פאקיסטאן לא חרצה ואף לא תוכל להושיט לירדן סיוע צבאי בהיקף ניכר בנשק או בחיילים.
 - פאקיסטאן אינה חורגת מהתחייבותיה במה שנוגע להתערבות במלחמות זרות או העברת נשק לצד שלישי ואין לבריטניה כל יסוד להניח שפאקיסטאן תפר את הבטחותיה בנדרון בעתיד.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

דיוני המעצמות במסגרת שיחות הארבע

1. סיכום מצב

להלן סיכום של יוצץ שה"ח מ. קומרי מ-10.5.70:

א. הסגנים טרם התגברו על הקשיים ולא הגיעו לנוסח מוסכם.

הצלחות ארה"ב

ב. ארה"ב הצליחה להגביל ולהשתלט על שיחות הסגנים, הרבר בא לידו

ביטוי בין היתר במהלכים הבאים:

1. שלילת רעיון המזכ"ל להוציא מן המכלול מספר נקודות

מוסכמות (מכנה מסותף חלקי) ולבסס עליהן קווי הנחיה

ליארינג. נשמר מושג החבילה שאין לפרקה.

2. סוכם בין ארבעת הנציגים שאפילו אם הסגנים יגמרו הסלאכה

לגבי חלק מן הנקודות, אין לסלאכה זו תוקף כל עוד לא

הושלם הבייר כולו.

3. תפקיד הסגנים הוגבל לצילום עמדות מבלי שהושארה בידיהם הסמכות

לגשר הפער בנקודות שלא הוסכמו בין הנציגים-הראשיים.

עמדות ה-4

ג. אשר לעמדות שהושמעו ע"י הסגנים:

1. ארה"ב: לא חלה תזוזה בעמדתה.

2. בריה"מ: לאחרונה היתה הקשחה ברורה בעמדתה, בגרסה נסיגה

מוטאלית. נציגה לא היה מוכן לדון בשאלות אחרות כל עוד

לא התקבלה ע"י האחרים נוסחתו בשאלת הנסיגה.

3. צרפת: חל שיפור מה בנוסחתה. בעוד שקודם הנחינו הצרפתים

בין אחריות הסממלות הערביות לפעולת כוחותיהן הסדירים לבין

אחריותן לפעולות ארגוני הטרור, גרס הסגן הצרפתי כי הצדדים

יתחייבו למנוע כל פעולה עוייבת ממקור כלשהו בשטחם. כמו כן

חייב הצרפתי נסיגה לגבולות בטוחים וסוכרים.

4. בריטניה: הבריטים הגישו בכתב ניסוחים כלליים שלהם בקשר לנסיגה

ושלום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

חששות ישראל סרס נתאמתו אך סרס פגו

ד. הערות כלליות:

1. לפי שעה לא נתאמת חששנו שסא תיגיל הניסוח יביא לגיבוש קווי הבחיה חדשים לנארינג.

2. האמריקאים סרענים שתוצאות הדיון בין הסגנים עד כה היו חיוביות, סאחר והדיון הרחיב הפער בין עמדות בריה"מ וצרפת והגביר הקירבה בין עמדות ארה"ב, בריטניה וצרפת.

3. אף כי סרס התאמת חששנו משיחות הסגנים, סוקדם להסיק כי הסכנות הכרוכות בתהליך חלפו. אין בסחון שהקפאון יימשך גם להבא ועלינו להביא בחשבון שהמידע הנ"ל ניתן לנו על ידי משלחת ארה"ר הסעוביינת מסעמים ברורים להרגיענו.

2. ישיבת הסגנים ב-7.5.70

א. כללי

ב-7.5.70 התכנסו סגני נציגי ה-4 לישיבתם השמינית לניסוח תזכיר בקורות ההסכמה והסחלוקת. להלן מספר פרטים על מהלך הישיבה: -

ב. נוהל

רוב הדיון הוקדש לשאלות נוהליות לנוכח הסיכום שקיבלו הנציגים הראשיים בישיבתם ב-5.5.70 לפיו על הסגנים להשלים את התזכיר עד לישיבה הבאה של הנציגים ב-26.5.70.

ג. שאלות הפליטים והשיים

הוחלט שבישיבות הבאות יגשו הסגנים לליבון שאלות אלו שעד כה סרס בדורו.

ד. הנסיגה

- הסובייטר ויניקוב שאל: האם ניתן להסכים לקביעה כי הנסיגה תתבצע בשלבים?

- האמריקאי באפס השיב: - עמדת ארה"ב היתה סאז וסתמיר כי הצדדים

רשאים להחליט על נסיגה בדרך זו.

- לא נראה כי על ה-4 לסכם פרס זה.

- אין סעם לפתוח מחדש בדיון בנושא השלבים.

- הבריטי והצרפתי - תסכו באמריקאי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

ה. הערכת האמריקאים

- בדיוני הסגנים עד כה נתגלו נקודות מפגש מסוימות.
- עם זאת, תחום ההסכמה בין המעצמות, אפילו ביחס למושגים כלליים, הוא מינימלי.
- בריה"מ: - ספק אם תסכים לגבש את הנקודות המוסכמות בניסוח משותף ולהכלילן בתזכיר.
- אינה מעוניינת ב- piece deal understanding
- ארה"ב: - מבינה גם היא ^{את} הסכנות הסמוכות בניסוחים חלקיים.
- תעמוד על כך שכל תזכיר העלול להתגבש בסופו של דבר יבהיר היטב את עמדותיה בכל נקודה מעבר לנוסחאות המשותפות שיוסכם עליהן.

3. התנגשות במועבי"מ

- בעת הדיון במועבי"מ ב-13.5.70 בנושא פעולת צ.ה.ל. בלבנון ארעה התנגשות סילוית חריפה בנושא דיוני ה-4.
- הברית קאראדון התמרמר על כך שנציג בריה"מ הטיח האשמה כבדה מאוד נגד בריטניה באומרו שהיא מבקשת לסכל את ביצוע החלטת מועבי"מ 242 מ-22.11.67, בעוד שהוא יודע יפה שמה שאמר הוא ההיפך המדויק מהאמת. הברית טען עוד כי עובדה שאין להכחישה היא שיש כבר הסכם בין ה-4 על הרבה דברים, והביע את בטחונו שה-4 תוכלנה לדרוח למזכ"ל לפני סוף חודש זה, כך שהלה יסכים שיארינג יחדש את התייצבויותיו עם שני הצדדים. (כזכור היה זה הברית שהציע לקבוע סופו אחרון - ה-26.5.70 - לניסוח תזכיר נקודות ההסכמה והמחלוקת ע"י סגני נציגי ה-4).
 - הסובייטי מאליק השיב כי הנקודה העיקרית בהחלטה 242 היא אי-רכישת שמחים בכוח, וטען כי אם תיסוג ישראל מכל השמחים הכבושים תסתיים הבעיה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 26 -

הוא אמר עוד שהחלטה 242 צריכה להתבצע במלואה ואף לא אינץ' אחד של טריטוריה אינו צריך להינתן לתוקפן. לדבריו עשו מדינות ערב ויתורים עצומים בהסכים לקווי 5.6.67, כיוון שישראל החזיקה תחת כיבוש שטחים אחרים במשך יותר מ-20 שנה. ארה"ב דיברה בדיוני ה-4 על תיקונים, על איזה בסיס אפשר לתת שטחים לתוקפן. הוא קרא לנציג בריטניה לומר איזו מדינה היא בעד נסיגה מיידית של כל החיילים הישראליים מהשטחים הערביים אל מאחורי קו 5.6.67, ובקש תשובה ישירה מהאמריקאי ומהבריטי. הם מסכימים שישראל תיסוג מכל השטחים הכבושים, בהסעימו כי זהו עיקר הנעיה.

- הצרפתי טען כי אם יביא ויכוח זה להתקדמות בביצוע החלטה 242 -
יהיה בכך משום הישג.

4. דברי שה"ח הצרפתי

ב-8.5.70 אמר שה"ח הצרפתי ברדיו אירופה א':
חתוך חשש שסכסוך המזה"ת יבואם במקום להסתיים בשלום הציעה צרפת לפתוח בדיוני ה-4. דיונים אלה מתנהלים זה כשנה וזכו להתקדמות חשובה לסדרי. אם מעכב המצב הבינלאומי את התקדמותם הרי אין להתייאש מהם שכן שום שיטה אחרת של השכנת שלום לא הוצעה עד כה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

צופת

1. פגישת השגריר איתן - מזכ"ל משה"ח הצרפתי

ב-12.5.70 בועד השגריר איתן, ביוזמתו, עם מזכ"ל משה"ח הצרפתי הדרוה

אלפאנד, בהמשך לפגישתם מ-27.4.70, להלן תמצית השיחה:

- מסגרת "הערבה": המזכ"ל העמיד על דיוקם את דבריו בנדרון מהשיחה הקודמת :
- האישור שנתנה ממשלת צרפת לייצור המטוסים של הטוסס הינו אישור עקרוני בלבד.
- פרמי ההסכם חייבים עוד לקבל את אישורה של ממשלת צרפת.
- הצעת צרפת (30.10.69) להחזרת דמי המיראג'ים:
- עמדת ישראל:
- העניין מורכב ומסובך ובעל השלכות שונות.
- אי לכך ועד לקבלת החלטה בנדרון וללא פגיעה בשאלה לגופה מציעה ישראל שצרפת תעניין בניסול האמברגו הסופאלי שהוסל ב-2.1.69.
- עמדת צרפת:
- הצעתה להחזרת דמי המטוסים שרירה וקיימת.
- קבלתה ע"י ישראל תעניק יתרונות לשני הצדדים ותקל על ההתקדמות בשיפור היחסים.
- ביסול האמברגו הסופאלי והחזרה לאמברגו הסלקטיבי - המזכ"ל לא הוסמך לרונן בו (והרי תקרית מסוימת שמה קץ להתחלות שנעשו בכיוון זה)
- תשובת ישראל להצעת צרפת משאירה את המצב למעשה כפי שהיה.
- סיכום המזכ"ל בהערה אישית:
- צרפת רואה כצעד ראשון בהתקדמות לשיפור היחסים את הסכמת ישראל להחזרת דמי המיראג'ים. אחריה עשוי לבוא ביסול האמברגו הסופאלי וחידוש האמברגו הסלקטיבי וכו'.
- ישראל רואה כצעד ראשון בהתקדמות לשיפור היחסים את ביסול האמברגו הסופאלי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

2. סגריר צרפת בישראל על היחסים בחודשים הקרובים

סגריר צרפת בישראל הציע (6.5.70) לנהוג בחודשים הבאים כדלקמן:

- הן צרפת והן ישראל תנהנה לעניינים השנתיים במחלוקת - החזרת דמי הטיראג'ים לישראל, חזרה מהאמברגו הכולל לאמברגו סלקטיבי, שיחות ה-4 - ולא תדחפנה אותם בשום כיוון שהוא מוך שמירה על מצב הרגיעה הנוכחי.
- צרפת תמשיך בצעדיה החיוביים בשטחים שאינם שנתיים במחלוקת: אישור הסכם המסוסים, סיוע לישראל בענין השוק המשותף.
- תימשיך "שביתת הנשק" בנאומים ובהצהרות לאורך כל החזית הממשלתית - כפי שבועות האחרונים, וזה גם אם יוסיף שה"ח הצרפתי את פטפוטיו בעניין שיחות ה-4.

3. שה"ח הצרפתי: במזה"ת ביבאום ולא סובייסיזציה

ב- 8.5.70 אמר שה"ח הצרפתי מוריס שומאן ברדיו אירופה א', בתשובה על שאלה ביחס להשפעתה הגוברת של ברית"מ במצרים:

א. במזה"ת אין סובייסיזציה אלא יש ביבאום

אין סובייסיזציה אלא (יש) ביבאום של הסכסוך, (יש) הסלמה המובילה לביבאום. כיוון שתמיד חששנו מפני זה רצינו, למן הרגע הראשון, להעמיד כנגד הביבאום את השלום.

ב. על שיחות ה-4

זה היה המביע להצעה הצרפתית לארגן התייעצות בין ארבע המעצמות בניו-יורק. התייעצות זו התנהלה במשך שנה. היא זכתה להתקדמות די נכונה, אוכל להגיד. ואם גם אני בוכח שנשעה זו היא מוכשלת ע"י התפתחות המצב הבינ"ל - שהרי מצב זה איבדו ביתן לחלוקה - הרי איבדו בואש משימה זו, בשל הסיבה הנחוצה והמספקת, ששום שיטה אחרת של השכנת שלום לא הוצעה עד כה.

ג. על אספקת המסוסים ללוב

בהתאם לחוזה בין צרפת ללוב תספק צרפת למדינות ארבעה מסוסי אימונים לקראת סוף ש.ז. המסלוחים הראשונים, שיהיו מורכבים מ 10, 12 או 13 מסוסים יבוצעו במהצית הראשונה של השנה הבאה.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 29 -

ד. פרשת שרבורג ביטלה את חידוש אספקת חלקי החילוף לישראל

הנשיא פומפידו הציע לישראל לחוש אספקת חלקי חילוף והמו"מ עמד ערב פתיחתו כאשר מאורע ידוע מסויים שהתרחש בשרבורג בליל חג המולד שיבש מו"מ זה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

איטליה - כנס שגרירות במזה"ת
=====

לאחר כנס שגרירי איטליה במזה"ת (איסטנבול, ראשית מאי ש.ז.) מסר שגריר
איטליה בישראל למנכ"ל (6.5.70):

א. דיוני הכנס עמדו בסימן המעורבות הסובייטית במצרים והתפתחויות
בקמבודיה.

ב. ההודעה כתום הכנס מהווה עדות למדיניותה המאוזנת והשקולה של איטליה
המשקפת את דעת כל המשתתפים בכנס שאין עוד מדינה המקובלת כמות על
שני הצדדים לסכסוך במזה"ת.

ג. שגריר איטליה בקהיר הביע אמונתו שנאצר עודנו חותר לפתרון מדיני ושב"קבלת"
החלטת מועבי"ס מנובמבר 67 ע"י מצרים יש משום "הכרה" בישראל.

ד. שגריר איטליה בעמאן אינו רואה מצבו של המלך חוסיין כמיואש. ביסול
ביקור טיסקו צנע מבימיו משותף של נאצר, חוסיין וערפאת.

ה. יזמותיה האחרונות של איטליה (חזרה להפסקת אש; אמברגו) נתקבלו בכירות
ערב בהסתייגות רבה ויוחסו להן מגמות פרו ישראליות.

ו. שה"ח מורו רוחש את הכבוד המוחלט ביותר למדינת ישראל, לקיומה ולבטחונה,
אולם הוא שואל את עצמו אם האמצעים הנבחרים ע"י ממשלת ישראל להשיג יעדים
אלה (כגון הפצצות ח.א. הישראלי בעומק מצרים) הנם תמיד הסוכים ביותר.
"השאלה" היא לפי שעה פנימית, אולם היא בודאי תוצג לשה"ח אבן בעת ביקורו
הרשמי ברומא ביוני.

ז. בכנס/היה דיון יסודי בעניני לוב (השגרירים בצפון/לא נכחו) אולם קיימת
הערכה כללית שחתירותיה של מצרים לעבר לוב נוסדלו כלשהו ע"י מדינות המערב
בעזרת מדיניותה של צרפת (אשר איטליה שותפה לה ביעדיה, אם לא בכל דרכי
ביצועה), וכתוצאה ממדיניות זאת ביכרת הן ירידה של קרן צרפת בקהיר והן
ירידה בלחץ בריה"מ במערב הים התיכון.

ח. האיטלקים סבורים שהסובייטים "רציניים" מאד בהחלטתם להתמיד במעורבותם
במצרים, שאינם יכולים לותר או לסגת ושהם מוכנים "ללכת עד הסוף" ב-

Brinkmanship שלהם,

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

"מסע שלום" מצרי במערב מול המאמצים ללכד הערבים

המסע הדיפלומטי המצרי

1.

בעקבות נאומו של נאצר מה-1 במאי פתחה מצרים במסע דיפלומטי אינטנסיבי כפול :

- א. כלפי העולם ובייחוד כלפי ארה"ב והמדינות המערביות, מאמץ להציג נאום נאצר בחזית "קריאה אחרונה לשלום".
- ב. כלפי העולם הערבי, מרגישים המצרים ההחלטה להתמיד במאבק המזויין עד לנצחון בחזית אפשרות שאין מנוס ממנה, כאם לא יצליחו ללחוץ על ארה"ב להביא לנסיגת ישראל מהשטחים הכבושים.

המאמצים ללכוד הערבים

2.

שליחי נאצר סיירו (5-12.5) בכל המדינות הערביות ובחלק מנסיכויות המפרץ הפרסי, במטרה לגבש הזדה ערבית אחידה ומלוכדת מאחורי מצרים, במאמץ שהיא מנסה להציג כמאמץ אחרון למען השלום ולהמחיש בעיני ארה"ב את הרצינות שבכוונות נאצר לאיים על מכלול יחסי ארה"ב-ערב וכאפשרויותיו להגשים את איומו, אפילו אינו עושה זאת לפי שעה.

שבועון מצרי מפרש את האיום

3.

השבועון "אל-מצור" (6.5) הדגיש שהרווח השנתי של חברות הנפט האמריקניות הפועלות באזור, נאמד בכ- 1,800 מיליון דולר ופקדונות ארצות ערב (בארה"ב) מגיעים ל- 2,000 מיליון דולר.

הצגת העמדה המצרית בבירות הערביות : אין לפי שעה תכנית מגובשת

4.

דומה שהשליחים יצאו לסיווריהם בלי תכנית מגובשת אלא ביקשו בשלב זה :

- א. לבדוק נכונותן של מדינות ערב לגבש מדיניות אחידה נגד ארה"ב, בייחוד במסגרת סנקציות כלכליות (נפט ?) כדי לאלצה ללחוץ על ישראל לסגת, חוץ רמזים שנסיגה תסלול את הדרך לפתרון מדיני.
- מעניין שעתון "אל-חיאט" (7.5) תלכדוני ציין שארבע מדינות ערביות (סוריה, עיראק, סעודיה ואלג'יריה) דוחות את עקרון הפתרון המדיני.

2 FEB 2 1960
FEB 2 1960

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

ב. במקרה של אי-נסיגת ישראל 8 כשהברירה הנוחרת היא המלחמה - לבדוק מידת נכונותן של מדינות ערב להשתלב במערכה הכוללת נגד ישראל ; מבחינה כלכלית (יותר סיוע כספי ממה שמקבלת מצרים היום מסעודיה, כונית ולוב), מדיניות וגם צבאית.

הוצאות ראשונות חלקיות - סעודיה אינה מוכנה לפגוע בנפט

5.

אם כי מוקדם עדיין לסכם ולהעריך הוצאות המסע הדיפלומטי המצרי במדינות ערב, ניתן לקבוע שהוא זכה להוצאות חלקיות בלבד. סעודיה ניצלה פגיעה בצנור הטפליין בסוריה, כדי להבהיר שהפסקת זרימת הנפט (רק בסוריה) האלץ אותה להפסיק את הסיוע הכספי שהיא מעניקה למצרים, לירדן ולארבובי המחבלים. (על הפגיעה בצנור הטפליין בסוריה, ר' פרק דלהלן).

יש להניח שמהירות התגובה הסעודית ופוטנציאלה מכוונות גם כלפי מצרים, כדי להבהיר מידת הנזק שייגרם לכל מדינות ערב ולא רק לה, במקרה של פגיעה בנפט.

היחית שנוי במדיניות מצרים כלפי מדינות ערב

6.

על המשך מדיניותה כלפי מדינות ערב תחליט מצרים לאור הוצאות השיתוח שניהלו שליחיה. היא תצטרך לתחליט אם תוכל לסעון שמדינות ערב מלוכדות מאחוריה והאט תצטרך לשנות את המדיניות בה נהגה מאז מלחמת ששת הימים - של הימנעות מחתרנות במדינות הערביות האחרות, או שמא תבחר להפעיל את האיום שהשמיץ נאצר בנאומו ב-1 במאי והוא : הפניה לעמים מעל ראשי שליטיהם. בשלב זה נראה שנאצר יעדיף לא לחזור לשיטה בה נהג עד יוני 1967.

מסע השלום בעולם

7.

עיקר המאמץ של מצרים מכון כלפי ארה"ב, אך המצרים הקדישו מאמץ מיוחד לבעלות בריתה של ארה"ב מתוך מגמה לצייר תדמית של נאצר השואף לשלום אמח וצודק.

2015 01/04
Page 24

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

8.

פנייה לחברות נאט"ו

נוסף על מסירת נוסח נאום נאצר לכל המדינות אשר יש להן קשרים עם מצרים והפצת הקריאה לניכסון כמסמך של האו"ם, קיים שה"ח המצרי מחמור ריאד שיחות עם שגרירי ארצות נאט"ו בקהיר וזאת לקראת כנס שרי החוץ של חברות הצפון-אטלנטית העתיד להתקיים בקרוב.

9.

פנייה מצרית לכריסטינה

בפניחה בלונדון (אי.פי. 8.5), ביקשה מצרים מכריסטינה התערבותה בנושיונטון להפעיל השפעתה על ישראל.

10.

קהיר מצפה עדיין להגובה אמריקנית ונמנעה מהחרפת יחסיה עם ארה"ב

מצרים מצפה עדיין להגובה אמריקנית לקריאה נאצר לניכסון. כל עוד נמשכת ציפיה זו, היא איננה מעוניינת להחריף יחסיה עם ארה"ב.

11.

התעלמות מצרית מהודעה ניכסון

מעניין לציין שקהיר לא הגיבה בצורה כלשהי (עד לכתיבת שורות אלה) לדברי הנשיא ניכסון (9.5) בנושא המעורבות הסובייטית והמסקנות שהוא עשוי להסיק מהיקף ומהות מעורבות זו, לגבי דרישות ישראל בשטח הרכש ומאזן החימוש באזור. בכך מבליטה מצרים רצונה לא לפרש הודעה זו כדחיית קריאתו של נאצר.

12.

הדעות במחמ"ד - נסיה לראות נא"ם נאצר בחיוב

מהשיחות שנוהלו במחלקת המדינה בולטות מספר עמדות ומגמות:

א.

דעה שאין מה לצפות מנאצר

- יש במחמ"ד האמריקנים שאין לארה"ב מה לצפות מנאצר במצב הנתון הנוכחי - לא לטובה ולא לרעה, אך דומה שזו דעה מיעוט.

ב.

אזהרת נאצר רצינית

- יש כאלה, לעומתם, המעריכים את נאום נאצר מ-1.5.70 כבוטח וחוקפני ומחוששים מרצינות אזהרותיו לארה"ב. בראש הללו הממונה האמריקני בקהיר ברגוס, הטוען כי פרשת קמבודיה היא שולית לעומת בעיית המזה"ח וכי על וושינגטון להתייחס מרצינות לסיכוי האחרון המשחמע מדברי נאצר.

1000 1000
1000 1000

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

ב. קריאת נאצר לשלום כנה

- יש ביניהם כאלה המהרשמים שהנאום והפעילות המצרית שבאה בעקבותיו מהווים "מסע שלום" כן ורציני, שעיקרו קריאה (הובשה כנראה פורמלית לראשי המדינות). לסייע למצרים להיחלץ מהלוחה היחרה בכריה"מ שנכפתה עליה ע"י ישראל. הללו מוצאים להם שותפים לדעה בכמה ממדינות נאט"ו, ובראשן איטליה, וכן במדינות סנטו, ומחריצים על כך שארה"ב נכנסת למצב של בידוד מבנות בריחה.

ד. העלאת רעיון הפחרון המדיני

- אלה כאלה מעלים מחדש את רעיון "הפחרון המדיני" כמוצא יחיד מהמבוך, כשהמחמירים תובעים ללחוץ על ישראל שתפגין את נכונותה לחידוש ההידברות המדינית.

13. אותרת שגריר ארה"ב בסעודיה

- שגריר ארה"ב בריאד ריווח בדאגה על הסכנה הנשקפת למעמד ארה"ב בסעודיה אם תחליט על צעדים דרסטיים של חמיכה בישראל נוכח הסכנה הסובייטית במצרים. השגריר הביע את החשש שבמקרה זה לא יהיה צורך בדרבון מצד נאצר כדי שהסעודים ינקטו צעדים אנטי-אמריקניים.

- לעומתו יש כאלה בטחמ"ר שאינם חוששים להתמוססות יחסי ארה"ב עם סעודיה.

14. דברי דיפלומטים אמריקנים לעתונאים : נאום נאצר משאיר פתח לשלום

בשיחות עם עתונאים אמרו דיפלומטים אמריקנים בפאריס :

- ארה"ב עורנה לומדת את הנאום ונראה שבכוונתה להשיב עליו.

- היסודות החיוביים שבנאום (השארית פתח לשלום) רבים יותר מהיסודות השליליים (בניגוד לדעתה של ישראל).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

15. פנייה של ראשי תורכיה, איראן ופאכיסטאן לניכסון ולקוסיגין להבטיח
נסיגה ישראלית

בחום ועידה שקיימו באיזמיר, שיגרו (8.5) ראשי תורכיה, איראן ופאכיסטאן מברק לנשיא ארה"ב ולר"מ בריה"מ, בו הוכירו את הקריאה שהפנתה הפסגה המוסלמית ברבאט (ספטמבר 1969) לכל המדינות בעולם ובעיקר למעצמות הגדולות לפעול למען הבטחת נסיגת ישראל מהשטחים שכבשה ביוני 1967, זאת במסגרת ביצוע כל סעיפי החלטת מועבי"ט מ-22 בנובמבר 1967. הנסיגה תיצור אוירה מתאימה שתוביל להסדר אפשרי בדרכי שלום.
על רקע ההתפתחות הם פונים לניכסון ולקוסיגין להפעיל ברחיפות השפעתם הרבה להשגת המטרה (הנסיגה).

תודה של חוסיין

חוסיין תודה לשאח ויש להניח גם לשני האחרים על המברק, חוך הבעת תקווה שהכסוף יטצא פתרון דיפלומטי.

16. שה"ח האיטלקי לקהיר

איטליה התרשמה מכוונותיו של נאצר ואף המליצה בפני ארה"ב להתייחס אליהן ברצינות.
שה"ח האיטלקי, אלדו מורו, עומד לבקר בשבוע הקרוב במצרים. ועתון "אל-אתראם" (12.5) מצביע על חשיבות הביקור כי לאחריו ישחתך מורו בכנס שרי נאט"ו.

$$\frac{f(x)}{g(x)} = \frac{f'(x)}{g'(x)}$$

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

הפגיעה בצנור הטפליין בסוריה

1. סירוב סוריה להרשות תיקון הצנור
טרקטור סורי פגע (3.5) בצנור טפליין העובר בשטח^{סוריה} הממשלה הסורית הודיעה כי אינה יכולה לאפשר תיקון הצנור בגלל שיקולים בטחוניים (הקרבה לקו הפסקת האש).
2. הגובת סעודיה : האשמת סוריה בחבלה
ממשלה סעודיה מיהרה להכריז שאם לא תרשה סוריה תיקון הצנור בהקדם, היא לא תוכל להמשיך במתן הסיוע הכספי^{למאקז הערבי נגד ישראל} כזכור משלמת סעודיה מדי שנה כ-100 מיליון דולר למצרים ו-40 מיליון לירדן.
היא אסרה את היבוא^{מסוריה} ואיימה בניחוק היחסים הדיפלומטיים עמה. שה"ח הסעודי עמר סקאף, האשים (14.5) את סוריה בחבלה במטרה לנתק את סעודיה משווקי הנפט העולמיים. סעודיה ביקשה התערבות מצרים ולכנון אצל סוריה כדי להרשות תיקון הצנור בהקדם.
3. הנזק הכספי
דובר חברת טפליין מסר (6.5) שהנזק הנגרם לסעודיה מהפסקת זרימת הנפט בצנור מסתכם ב-72 אלף דולר ליום והפסדי סוריה, לכנון וירדן נאמדים ב-10.000 דולר ליום.
4. מניעי סוריה
סוריה מנצלת את הפגיעה בצנור ואת סירובה לאפשר תיקונו למטרות מדיניות.
 - היענות לקריאת נאצר, כידוע שמצרים לא תוכל בשלב זה לפתוח עליה ביקורת.
 - ניגוח המשטר הסעודי המוגדר כ"ריאקציוני" מה גם שמאמציו בנסיכויות המפרץ הפרסי בימים אלה מכוונים להבטיח משטרים שמרניים אחרי הפנוי הבריטי ב-1971.
 - סחיטת פיצויים מחברת טפליין.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 37 -

החרפה על רקע הדיון במועבי"ט

5.

בהגיבו על האשמות הנציג האמריקני שהטיל האחריות על סוריה למצב באזור,
איים הנציג הסורי (14.5) במסגרת הדיון על תלונות לבנון וישראל, בהפעלה
נשק הנפט הערבי נגד ארה"ב. חילופי דברים אלה יקשיחו כוודאי עוד יותר
את העמדה הסורית.

סודי ביותר

38./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 38 -

יוגוסלביה

שגריר יוגוסלביה בקנדה הסביר לשגרירנו בראשית סאי ש.ז. את

מדיניות ארצו במזה"ת:

- יוגוסלביה חוששת ומודאגת ביותר מפני נוכחות והתבססות טוביוסית פיסית במזה"ת בכלל ובמצרים בפרט.
- ככל שמתמשך הסכסוך הישראלי-ערבי כן מתבססת בריה"מ יותר ויותר באגן הים התיכון.
- התבססות בריה"מ בים התיכון מהווה איום ממשי לעצמאותה ולחופש פעולתה של יוגוסלביה.
- מכאן שרצון יוגוסלביה בהסדר ישראלי-ערבי נובע לא רק מניסוקים אנושיים ומוסריים כלליים אלא בראש וראשונה מאינטרס לאומי ראשון במעלה.
- יוגוסלביה מבינה שאותה הסיבה המניעה אותה לרצות בהשכנת שלום במזה"ת היא המניעה את בריה"מ להכשילו.
- תמיכת יוגוסלביה בעקרון הנסיגה נובעת מחששותיה מפני תוקפנות טוביוסית בבלקנים ובמרכז אירופה ומרצונה בשל כך לחזק בתודעה הבינלאומית את ההתנגדות לסיפוח שטחים בכוח הזרוע.
- ביתוק היחסים עם ישראל היה משגה מצד יוגוסלביה אשר יש לו השפעה שלילית על מעמדה של יוגוסלביה בסכסוך ועל יכולתה לשמש גורם המקובל על שני הצדדים כאחד.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

בקור האמרשליד מ - I.C.A.O. בישראל

1. כללי

האמרשליד גוסע ברחבי העולם להכין ועידת I.C.A.O. שעל סדר יומה פרשת (12-13.5.70) ההתבכלויות למסוסים. במסגרת זו הגיע ארצה/ונפגש עם רה"מ ושר התחבורה, בעיקר כדי לאזן את פגישתו עם תלהוני, רה"מ ירדן.

2. הערבים בסוגים מתקיפת מסוסים

האמרשליד קעריך שהערבים, מתוך אינטרס עצמי, מעוניינים להפקיע את הנושא מתוך הסכסוך המזרח-תיכוני שכן הם מרגישים שבנושא זה הם יכולים להפסיד. בעקבות אסון "טווסאוויר" מעריך האמרשליד שגם ארגוני החבלה הגיעו למסקנה שהתוצאות של פעולות חבלה באוויר גורמות להם נזק רב. גם ערפאת אמר להאמרשליד שאין לו ענין ורצון לפעול בתחום זה.

3. סיכויים קלושים לתוצאות מפעילות הועה"פ של I.C.A.O.

את ה- board של I.C.A.O. רואה האמרשליד כגוף מושחת שהחברים בו אינם פועלים כלל לפי הנחיות הממשלות ואין לצפות לכל החלטה מעשית.

4. עמדת ישראל

לאור ההנחה שגם המליאה לא תגיע לכל תוצאה מעשית בדיוניה הציעה ישראל להאמרשליד ליצור גוף ביניים בין המליאה ובין ה- board של I.C.A.O. שיטפל בצורה מעשית בבעיות במיחות התעופה. גראה שההעיון התקבל על דעתו. על דרך פעולת ישראל ב- I.C.A.O. אמרו בני שיחו הישראליים להאמרשליד שישראל תהיה מוכנה להצטרף ליוזמה אירופית אף אם לא תספק את כל דרישותיה, אולם בהעדר יוזמה מגובשת ישראל תאלץ לפעול להפקעת הנושא מתחום ספולו של הארגון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

בקורי הפסקת האש

(מה- 8.5 עד ה- 15.5.70)

המוקד - בגבול לבנון

מוקד הפעילות לאורך קורי הפסקת האש התרכז השבוע בצפון; בגבול לבנון. (פרוס ראה להלן). אחרי סיום פעולתנו בלבנון, חלה התעוררות בגזרות המצריות והירדניות. בגיזרה המצריות התעוררות זו החבלטה בעיקר באויר ובים.

הגזרה המצרית - הרביעה היחסית במשכת עד מבצע צה"ל בדרום לבנון

גם השבוע במשכת הרביעה היחסית עד ה- 13.5, חיל האויר המשיך לתקוף כמעט יום-יום מטרות צבאיות של המצרים בגזרות השונות לאורך התעלה, ועד לרוחב של כ- 30 ק"מ מערבה מהתעלה. כל מטוסינו חזרו בשלום לבסיסם.

במשכו ירי ארטילריה משני הצדדים, אך בעוצמה פחותה יותר. כן המשיכו המצרים באש הטורדה, בירי ארטילרי, טרגמות ותותחי נ.ט.

בלילה ה- 12.5 - 11 בעשה נסיון מצרי לחזור באזור הגידר. הנסיון אותר ע"י כוחותינו וסוכל. 2 חיילים מצרים נהרגו וגופותיהם נשארו בשטחנו. ב- 13.5, ביטו מטוסים מצריים לתקוף מספר מסובצינו לאורך התעלה. לא היו נפגעים. שני מטוסי סיג - 17 נפגעו באש נ.ט. של כוחותינו, אך לא נראו נופלים. בשבוע החולף נהרג חייל צה"ל וששה נפצעו בגזרת התעלה. ירידה בולטת במספר נפגעינו באזור זה.

נסיון ח"א המצרי להפריע לפעולת מטוסינו - 2 מטוסי סיג 21 מצריים הופלו

מטוסי ח"א ערכו (14.5) הפצצות כבדות על עמדות הצבא המצרי בקו השני, וכ - 25 ק"מ מערבה מהתעלה, בגזרות המרכזית והדרומית. בעת ההפצצות שנמשכו 7 שעות, הופלו שני מטוסי סיג- 21 ושלישי נפגע, בעת שניסו המטוסים המצריים להפריע לפעולת מטוסינו.

טובעה סירת-דיג ישראלית - 4 אנשי הצוות נעדרים

סירת הדיג "אורית" אשר עסקה בדיג כ- 18 ק"מ מצפון לברדוויל, טובעה אור ליום ה' (14.5), כתוצאה מפגיעת ספינת טילים מצרית. ארבעה אנשי צוות הספינה נעדרים. רדיו קהיר (בעברית) הודיע ב-150530 שספינה ישראלית טובעה בחצות ליל ה-14.5 מול חוף טרנו בקרבת ברדוויל ע"ש ספינת טילים מצרית וציסט זאת ספי דובר צבאי מצרי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

תרגיל "ירושלים" (אל קודס)

בימים 8.5 - 7 בערך במצרים תרגיל צליחה דו־זיוני של הצנא המצרי, בנוכחות נאצר ואישי המשטר. לדברי המקורות המצריים, שותפו לראשונה כלי רכב אספיביים שסופקו ע"י בריה"מ, המצרים כינו התרגיל בשם "אל קודס" (ירושלים) כהוכחה לחשיבות הרבה שהם מייחסים לירושלים במסגרת ההכנות לשחרור השטחים הכבושים (אל אהראם 9.5).

בתרגיל, נעשה ניסיון לתפוס ראש-חוף לאחר צליחת מיכסולי-ים, בסיוע ארטילרי וחיל אוויר.

מאז מלחמת ששת הימים, מבנים המצרים, במסגרת תכנית השיקום של צבאם, להקים דויזית חי"ר ממובנת, במקום דויזיה דומה שהושמדה ביולי 1967. בתכנון הפקוד העליון המצרי, צריכה דויזיה זו להיות את כוח העתודה העיקרי, המיועד לנצל ההצלחה שלאחר הצליחה ותפיסת ראש גשר בסיני, ולהוות הסמך העיקרי להתקדמות בסיני. במשך תקופה ארוכה, התחמקו הרוסים מלהיענות לבקשות מצרים לספק לה זחלמים ורכב אספיבי המיועד למטרות תוקפניות גרידא, המצרים עשו גם מאמצים נרחבים לאיתור וקניית ציוד זה בשווקי אירופה. בהודעתם הרשמית (9.5) על תיאור התרגיל, ציינו שהרכב האספיבי סופק ע"י בריה"מ.

הגזרה הירדנית - במסגרת הפעילות של תקיפת סיורי צה"ל

בנוסף להפגזת מספר מוצבי צה"ל לאורך הקוויים, בפיקר באש מרגמות, בגזרת כפר רופין ומעוז חידם, המשיכו פעולות תקיפות סיורי צה"ל הן ע"י כוחות ירדניים סדירים מעבר לקו והן ע"י מחבלים שחדרו לשטחנו והתארגנו למארב.

ב- 8.5, באזור גשר מועסט, שבנקעת הירדן, נתקל סיור צה"ל בחולית מחבלים, שלושה חיילי צה"ל נהרגו ושלושה נפצעו.

באותו יום, הותקף סיור צה"ל באזור סירת צבי, באש בזוקות ונשק קל, הושבה אש ולא היו נפגעים. ב- 13.5 נהרגו חמשה מחבלים בהתקלות עם משמר צה"ל בנקעת הירדן, אין נפגעים לכוחותינו. ההתקלות אירעה באיזור גשר מנדסה.

מספר טילי קטיושה נורו ב- 14.5 משטח ירדן לעבר איזור קיבוץ דגניה, וחמדה שבאיזור בית-שאן. צה"ל השיב במכות אש שכוונו לטקורות הירי, ומטוסי ח"א הגיבו מיד בתקפו במקומות בהם הסתתרו המחבלים.

1871
1872

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

פעילות הצלב האדום

שחרור עצורי כראמה

דובר צה"ל הודיע ב- 10.5 שבוכח פנייתו האישית של מנהל מחלקת המזרח התיכון בוועדה הבינלאומית של הצלב האדום אל שר הבטחון, הוחלט להיענות לבקשה לשחרר את אותם האנשים שנעצרו בעת מבצע צה"ל בכראמה ב- 21.3.68. השבויים יצאו בדרכם לירדן ב- 13.5.

החזרת האזרח הערבי הישראלי שנחטף ב- 9.5

שלטונות לבנון מסור ב- 13.5 את החטוף הישראלי, חוראן מוחמד עבדאללה לצלב האדום הלבנוני שהעבירו לצלב האדום הבינלאומי שמסר האיש לידי שלטונות ישראל.

מוקד הפעילות - גבול לבנון

בסוף השבוע שלפני אירועי יום העצמאות (8-10.5) אירעו מספר תקריות בגבול לבנון בהן נפצעו 6 חיילי צה"ל, נפצעו שני אזרחים, אזרח אחד נהרג ואזרח אחד נחטף (והוחזר ב- 13.5).

הגברת פעילות הסתבלים משטח לבנון הסתכמה בהפגזות מסרות אזרחיות, תקיפות סיורים מסובעים של צה"ל מהמארב, חדירות עמוקות למסרות חבלה, שהסתיימו במספר מקרים בהיחלירות עם כוחות הבטחון.

ביום שבת ה- 9.5 תקף חיל האוויר במשך שעה וחצי בסיסי מחבלים בדרום לבנון, במורדות הדרום-מערביים של החרמון. באותו יום, נחטף אזרח ערבי ישראלי, שעבר על סרקטור, ליד קיבוץ יפתח, ע"י חוליית אנשים מזויינים שחדרה משטח לבנון. באותו לילה הופגזה טוב קרית שמונה ע"י מסחי קטיושות. שלושה אזרחים, מאותה משפחה נפצעו, אחד מהם מת מאוחר יותר מפצעיו. (בנספח, ראה בא רשמית פעולות המחבלים שפעלו משטח לבנון במשך 40 יום, כפי שפורסמה ע"י דובר צה"ל).

צה"ל מבצע פעולת סריקה וסיהור בדרום לבנון

פעולת צה"ל (12-13.5) בוצעה בעקבות התגברות פעולותיהם של המחבלים משטח לבנון ואחרי אזהרות חוזרות ונישנות בימים האחרונים, של רוח"מ, שר הבטחון, וגורמים בכירים אחרים. דובר צה"ל תאר את פעולת צה"ל בלבנון כפעולת התראה. (בנספח, ראה תוכן הכרוז שהופץ בין התושבים הלבנוניים, עם תחילת המבצע).

1771-1772
1773-1774

סודי ביותר לנמען בלבד

- 43 -

שטח הפעולה - 70 ק"מ מרובעים

כוח פשיטה משוריין של צה"ל ביצע ב- 13.5 - 12 פעולת סריקה וסיהור של איזור קני מחבלים בשטח דרום לבנון, מזרחית לבחל החצבאני.
בפעולה, הגדולה ביותר בגד לבנון מאז מלחמת ששת הימים, בסרק וסוהר שטח המשתרע על פני כ- 70 ק"מ מרובעים. החדירה העמוקה ביותר של כוחותינו היתה לעומק של כ- 15 ק"מ. במהלך הפעולה, הקיף כוח צה"ל את הכפרים ח'יבריה, פריזיס, ראשיה אל פח'ר, כפר חמאם, כפר טובה, ואל-מירי.

פוצצו 40 טבנים

בכפרים הנ"ל פוצצו כארבעים טבנים, ביניהם כאלה ששימשו לשיכון מחבלים, מחסני ציוד ואספקה, ומפקדות קטנות, כן פוצצו שני בונקרים, באחד מהם במצאון משגרי וסילי קטיושות, נשק קל וחומרי חבלה. כן הושמדה עמדת נ.ס. עם מקלע ארבע-קני.

גילוי משגרי קטיושות סכוננים לשטח ישראל

הכוח הפותח גילה שני משגרי קטיושות שהיו סכוננים לשטח ישראל, לכיוון מסולה וקרית שמונה, המשגרים הוצבו במרחק של כ- 11 ק"מ מן הישובים שלעברם כווצו. נראה שהמילים היו סכוננים לשיגור במשך ליל ה-11.5.

הושמדו כלי רכב

כן הושמדו עשרה כלי רכב שהיו בשימוש המחבלים. בחלקם היו עמוסים בנשק ובתחמושת. הושמד גם ג'יפ עם תותח לא רתע, במצאון מאות כלי נשק, טונות של תחמושת וקטיושות רבות וכ- 15 כלי-רכב שונים השייכים למחבלים.

המחבלים לא נלחמו ברוב המקרים

המחבלים טענו באמצעות סופרות התעמולה שלהם (12.5) שהם לא הופתעו מן הפעולה. רבים מהם הספיקו כנראה לברוח. לפי הערכה, נמצאים בדרך כלל באזור עליו פשט צה"ל כמה מאות מחבלים. באזור נמצאים בדרך כלל כ- 6000 תושבים לבנוניים, בששת הכפרים, במהלך הפעולה הוקפו הכפרים הלבנוניים, הוטל עליהם צו צר ובעשן סידורים לזיהוי המחבלים ולחקירה אודות פעולותיהם.

סיוע חיל אויר וארטילריה לפעולת הסיהור

לכוחות צה"ל שפעלו בשטח לבנון ניתן סיוע אוירי, כן רוכבו בהפגזות ארטילריה מן העורף יעדים שהותקפו על ידי כוחותינו.

סודי ביותר

1844
1845

סודי ביותר לנמען בלבד

- 44 -

הופלו שלושה מטוסים סוריים

חיל האויר הסורי איבד שלושה מטוסי מיג 17 שביסו להתקרב לאזור הפעולה. שניים מן המטוסים נראו מתרסקים בשטח סוריה, והשלישי על מורדות החרמון, בשטח לבנון. הלבנונים סערו תחילה שהמטוס שהופל בשטחם הוא מטוס פאנטום ישראלי, בתגובה מסר דובר צה"ל שכל מטוסינו חזרו בשלום לבסיסם, וכי בפעולות האויריות של ה-12.5 הפעיל חיל האויר הישראלי מטוסי מיראז' וסקיהוק. מאוחר יותר, תיקן דובר צבא לבנון את הודעתו הראשונה בדבר הפלתו, כביכול של מטוס פאנטום ישראלי, והסביר שהמטוס שהתרסק בשטח לבנון, הוא אומנם מטוס סורי. הסורים הודו באובדן שלושה מטוסים בלבנון וטוענים שהפילו שלושה מטוסים ישראלים.

סיוע ארסילרי סמלי סורי עיראקי

הסורים והעיראקים הפעילו (12.5) בעת מהלך הפעולה מסחי ארסילריה לעבר כוחותינו בגזרה הירדנית והסורית, הפגזות הסורים והעיראקים תוארו כסמליות. הסורים ירו מספר מסחים בשעות אחר הצהריים הסוקדמות לעבר קונייטרה. ח"א פעל נגד הסוללות ושיתק את אישן. הכוחות העיראקיים בירדן ירו עשרות פגזים, בצורה מפוזרת במשך שעה ורבע לעבר כפר רופין בדרום ועד לקבוץ האון בצפון. לא היו נפגעים והושבה אש לשיתוק מקורות הירי, הצבא הירדני לא ירה.

סיכום הנפגעים

11 חיילי צה"ל נפצעו בפעולה, 10 מהם קל, ואחד פצוע בינוני. 15 מחבלים נלקחו בשבי. 30 מחבלים נהרגו. בין המחבלים שנעצרו שניים שהודו בהפגזת הקטיושות על קרית שמונה.

חזרת הכוח

הכוח השלים את הפעולה ב-12.5 ובערך לקראת חזרה. חזרת הכוח החלה בבוקר ה-13.5 והושלמה בצהרי ה-13.5.

קשרי "החזית לשחרור אריתראה" לארגוני פח"ע

בידינו ידיעות על קשרי "החזית לשחרור אריתראה" עם ארגוני פח"ע פלסטינאים. אנשי "חזית" זו אף התאמנו במסגרות "פתח" ו"צאעיקה" בסוריה, ובמסגרת "חזית השחרור הערבית" בעיראק.

24 1412
2 0 5 1 7 0 0

סודי ביותר לנמען בלבד

- 45 -

נודע כי הסחתרת האריתראית דנה בתכניות פיגוע באישים ישראלים ואמריקאים
ובשגרירותיהם, פיגוע ראשון של "החזית לשחרור אריתראה" הקשור לישראל הוא שריפת
מכונית של חברת הבשר "אינקודה" ליד אסמרה, ב- 29.4.70 .
פרסי תכנית הפיגוע אינם ידועים, אך סבירה אפשרות פיגוע באישים ישראלים
ובנציגות ישראל ע"י "החזית לשחרור אריתראה", הן כפעולה עצמאית, או בשיתוף
עם ארגונים פלסטינאים, בעיקר באפריקה. כן עלול שיתוף פעולה כזה להתבטא בבסיונות
פיגוע בספינות ישראליות העוגנות בנמלי סזרח אפריקה.
(ראו גא "דף רקע" של מח' החקר השמור מה- 18.3.69 בנושא: "החזית לשחרור
אריתראה").

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

נספח א'

הפעילות החבלנית מגבול לבנון ממלחמת ששת הימים ועד ה-1.5.70

<u>מספר הפגעים</u>		<u>מספר התקריות</u>		<u>שנה</u>
<u>פצועים</u>	<u>הרוגים</u>			
-	-	2		1967
9	7	29		1968
39	10	150		1969 סה"כ
-	-	10	סהן יבואר	
-	-	3	סהן פברואר	
-	-	2	סהן מארס	
1	-	10	סהן אפריל	
2	1	11	סהן מאי	
2	-	5	סהן יוני	
4	-	22	סהן יולי	
13	2	32	סהן אוגוסט	
10	3	11	סהן ספטמבר	
1	1	10	סהן אוקטובר ³	
-	-	13	סהן נובמבר	
6	3	21	סהן דצמבר	
1970				
-	-	8	יבואר	
-	1	18	פברואר	
3	1	33	מארס	
5	1	46	אפריל	

בסה"כ 20 הרוגים 56 פצועים.

מהם: אזרחים: 11 הרוגים 16 פצועים.

חיילים: 9 הרוגים 40 פצועים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

בב 1

נספח ב': תגובות ממשלתיות לפעולת צה"ל

לבנון (12 - 13.5)

1. צרפת - רגשותיה כלפי לבנון ידועים
דובר ממשלת צרפת, מזכיר המדינה ליאו אמון, אמר בתום הישיבה השבועית של הממשלה (13.5) שרגשות צרפת כלפי לבנון והעניין שלה במה שקורה שם ידועים היטב. הצבעותיה במועבי"ס שיקפו היטב את הרגשותיה ביחס למה שקורה שם ולממשלה אין מה להוסיף.
2. איטליה - צער ועניין בהנחת שלמות ועצמאות לבנון
הודעת משה"ח האיטלקי (12.5) מסרה על צער עמוק ודאגה רבה, והביעה תמיכה בהחלטת מועבי"ס (שהיא בכיוון הנכון) וביוזמה שתבטיח הגנה מתמדת בגבול ישראל לבנון, היחיד שאיבדו בתוך במחלוקת, בעזרת נוכחות או"ס. בהודעה נאמר עוד ששמירת עצמאותה ושלמותה של לבנון היא יסוד מרכזי במאזן הקיים במזה"ת שבו מעונינות בראש ובראשונה מדינות הים התיכון.
הודעת סגן משה"ח האיטלקי בסנאט ר' להלן.
3. רפ"ג - הכעת צער ודאגה מהחרפה
בהודעת דובר ממשלת גרמניה (12.5) הובע צער על הפעולה המחריפה הסכסוך במזה"ת. חזר על תמיכת משרפ"ג בפתרון מדיני בהתאם להחלטת מועבי"ס.
4. רומניה - גיבוי וקריאה לפתרון ברוח החלטת מועבי"ס
בהודעת משה"ח הגרמני הובעו דאגה וגיבוי. הפעולה הוגדרה כ"מעשה תוקפני ודריסה גסה של רבונות לבנון, פגיעה חמורה בבוהגי המשפט הבינלאומי, בעקרונות מגילת האו"ס והעדר התחשבות בהחלטות מועבי"ס בנוגע להפסקת האש ופתרון בדרכי שלום... לדעת ממשלת רומניה אף מדינה אינה יכולה ליטול לעצמה הזכות לחדור עם כוחות צבא לשטחה של מדינה אחרת ולכפות בדרך זו את רצונה... רומניה דבקה בעקרונותיה במדיניות חוץ, קוראת להפסקת הפעילות הצבאית במזה"ת, לנסיגת הכוחות הישראליים מהשטחים הערביים הכבושים, להנחתת זכויות הקיום של המדינות באזור למען פתרונות הבעיות של העם הפלסטיני בהתאם לזכויותיו החוקיות, בעד פתרון הסכסוך בדרכי שלום

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

בב 2

וברוח החלטת מועבי"ח".

5. תורכיה - צער

דובר משה"ח התורכי מסר (13.5) על הדאגה והצער על פעולת צ.ה.ל. כי כל פעולה צבאית מחמירה המצב. כן הביע תמיכה בכצוע החלטת מועבון"ח.

6. הודעה חריפה של סגן שה"ח האיסלקי

בהודעה בסנאס (14.5) אמר ס/שה"ח Salizzoni בין היתר: "הפעולה הושראלית התקיימה בסריסוריה טורית ולבנונית... ממעלת תל אביב מתרצת פעולתה בצורך לסלק הפדאיונים... ממעלת ירדן נאלצה להתערב על מנת להקל... אף על פי שהמנהיגים הישראליים הבטיחו פעמים רבות שאין להם כוונות סריסוראליות לגבי לבנון וכי אינם מעמידים בויכוח את גבול ישראל-לבנון ואף על פי שהסבירו שהפעולה היא תגמול על פעולות אנשי הגרילה, מעשים מסוג זה אינם יכולים שלא להגאיג מאוד היות והם מהווים איום על השלום ועל שלטותה ועצם קיומה של לבנון תוך החמרת המתיחות במזה"ת. ממעלת איטליה הצהירה ברורות שהיא מתנגדת לעמוש בכוח מכל צד שהוא... ברוח זו קדמה בברכה החלטת מועבי"ח... בהססך פרט יוזמת איטליה להקים הגנה מקיפה בגבול ישראל-לבנון באמצעות נוכחות פעילה ורצופה של האו"ם.

סודי ביותר לנמען בלבד

נג 1

נספח ג': עיקרי דאגון נאצר ל- US News and World Report (11.5)

בראיון לשבועון האמריקאי אמר נשיא מצרים בין היתר:

1. מטרת התקפות חיל האוויר המצרי

ההתקפות הן התחלה של מאמץ לשחרר האדמות הכבושות, שישראל מסרבת לפנותן
בנכוד להחלטת מועבי"מ.

2. האם המלחמה בלתי-נסתת והתנאים לשלום

ישראל לא הותירה לערבים ברירה ילא להילחם. ישראל מנסה לכפות הסדר.

השלום תלוי בישראל בקשר לשתי נקודות:

הראשונה - פינוי השטחים.

השניה - כיבוד זכויות הפלסטינים. (השתמש בערבוביה

במונחים פלסטינים ופליטים).

השתמש במונח "שלום" (peace) ולא רק "הסדר בזרכי שלום".

הצביע על נוקשות העמדה הישראלית והסתמך על סרוב רוח"מ להשתמש בביטוי
של "נסיגה" (withdrawal).

3. התחמקות מהשאלה בדבר ההכרה במדינה יהודית

על השאלה אם מסכימה מצרים לקיום מדינה יהודית בפלסטין, השיב נאצר:

"אנו מערערים על כיבוש אדמותינו ע"י מדינה זו ועל סירובה להתיר לפליטים
לחזור לבתיהם או לפצותם על אובדן בתיהם".

4. לא יהיה מו"מ, שי"ש בסירדאן ושואץ

אין ערבי שיכול לשאת ולתת עם ישראל כשהיא כובשת שביעית מהטריטוריה

המצרית. ישראל רוצה לשאת ולתת במדינה מבצחת. היא אינה רוצה מו"מ אלא
כניעת הערבים.

אם יימצא הסדר שיענה על התנאים שהעלה נאצר, הוא מוכן להבטיח חופש שי"ש
במיצרי סירדאן ובתעלת סואץ.

5. ירושלים

לא יהיה ויתור על ירושלים. מדוע מדברים על בינאום העיר המזרחית ולא

על החלק שהיה בשליטת ישראל לפני יוני '67.

1875

1876

סודי ביותר לנמען בלבד

נג 2

6. הצדקת המעורבות הסובייטית בתמיכה האמריקאית בישראל
- כל עוד המלחמה נמשכת, תזדקק מצרים למכנאים רוסים.
 - זו לא היתה ברירה"ם שביקשה לבוא למצרים. היתה תקופה בה כתב נאצר לברז'נייב סכתב לשלוח לבקש באופן דחוף ביותר עזרה, נשק ומכנאים.
 - הצדיק הפניה לברירה"ם בעזרה האמריקאית לישראל. הציווד החדיש שסיפקה ארה"ב לישראל חייב מצרים לבקש ציווד סובייטי דומה ויחזו אתו מכנאים להפעלתו.
 - צבא מצרים גדל מ-100,000 איש ב-1967 ל-600,000 היום. תקציב ההגנה הסתכם אז ב-160 מליון ל"מ ואילו היום מגיע ל-500 מליון. מצרים למדה ב-1967 שעליה ללמוד הרבה והרוסים הם היום הסורים.
 - ברירה"ם אינה מתערכת בפנייני מצרים.
 - הציווד והמסוסים הסובייטיים החדשים לא יספיקו כליל הפצצות ישראליות בעומק, אך אם תהיינה הפצצות, צפויה הסלמה והגובה מצרית דומה.
 - מצרים מסכימה להצדיף פתרון בדרכי שלום.
7. אין הצדקה לעיסות בין שתי מעצמות-העל אם תפרוץ עוד מלחמה
- אינו רואה סיבה למעורבות אמריקנית-סובייטית במקרה של מלחמה ערבית-ישראלית נוספת.
8. חוב מצרים לברירה"ם קושר ברירה"ם למצרים ולא להיפך
- לשאלה בקשר לחוב שהיובת מצרים לברירה"ם, השיב נאצר: "אני חושב שהחייב נמצא בעמדה יותר חזקה מזה הנותן ההלוואה. מה שנכון לגבי אנשים פרטיים נכון לגבי אומות. החייב יסרב לשלם אם ירגיש שהוא תחת לחץ בלתי-צודק.
9. עוד על תפקידה ציווד האמריקאי שביודי ישראל
- ההפצצות והרג גברים, נשים וילדים נעשים בעזרת מסוסים וציווד
- סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

נג 3

אמריקאים.

10. מסרת הערבים שחרור אדמותיהם ולא חיסול ישראל

- הערבים אינם רוצים לחסל את ישראל אלא לשחרר את אדמותיהם.

11. ישראל היא הדוחה את השלום ולא הערבים

- מפנות ישראל שהערבים רוצים מלחמה אינן נכונות. הערבים

רוצים שלום, מקבלים החלטות או"ם בדבר השלום וישראל היא

שדוחה אותן.

נאצר אינו רוצה שלום שתוך כניעה שירחיב עוצמת ישראל. הוא

רוצה שלום בכבוד, שלום שיושג בין אנשים הגיוניים. כל הערבים

רוצים בשלום לא פחות מאשר הישראלים. אך השלום לא יושג

כל עוד האחרים מחזיקים אדמותינו תחת כיבוש והופכים עמנו

לפליטים זועמים.

סודי ביותר

26

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אל: כ.ש. כ.מ.ש.ל.

השבוע בזירה המדינית

חם' 56

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

סודי ביותר

ירושלים, ב' באייר תש"ל
8 מאי 1970

המסמך מכיל 55 דפים

השבוע בזירה המדינית (56)
1.5.70 8.5.70

תוכן העניינים

מפורבות בר"מ במצרים

ארה"ב (עמ' 1):

לגבי הפעלת הטייסים הסובייטיים במשימות מבצעיות במצרים מבקשת ישראל מארה"ב: - נשק, הצהרה פומבית תקיפה, הבהרה מתאימה לבר"מ בציבורות הדיפלומטיים והסברה נאותה לסודיות אחרות, ובמיוחד לבנות בריתה של ארה"ב. הנשיא ניקסון מקדיש את עיקר מרצו לקמבודיה ולא למזה"ת, אך סבור ששניהם קשורים זה בזה; הנשיא שהמסקנות המתאימות ביחס לאספקת מטוסים לישראל תוסקנה מהבדיקה שצויה לערוך.

אנשי מחמ"ד חלוקים בדעותיהם: לגבי מידת המפורבות של הטייסים הסובייטיים במצרים - הרוב סוען ששמימותיהם מצטמצמות בשיטות איסון והכרת השטח ובשפירה על אזורי טילי הטאם-3 ויתר המיתקנים המאוישים ע"י סובייטים. לדעת אסכולה זו לא הוסלו משימות ייחוס על הטייסים הסובייטיים - והראייה: הסובייטים מרס במלו לידיהם את הפעלת מערכות הקשר והבקרה שבלעדיהן ספק אם יסתכנו בקרב. המיעוט סוען שהסובייטים במלו על עצמם את הגנת שמי מצרים לרבות הרתפה ח.א. הישראלי שחדירה אל מעבר לאזור התעלה, אך הוכחות לכך אין.

לגבי ישראל יש במחמ"ד כאלה המאשימים אותה בהסלמה, היינו שחדירות ח.א. הישראלי לעומק מצרים הן שהביאו להפעלת הטייסים הסובייטיים, יש המאשימים אותה בדרמטיזציה בלתי מוצדקת ובהספרת דעת הקהל. לעומתם יש משבחים אותה על זהירותה והתאפקותה מלהתגרות במטוסים הסובייטיים. לגבי עמדת ארה"ב יש טוענים שספק אם אספקת מטוסים נוספים בשלב זה עוד תרחיע את בר"מ. לעומתם יש טוענים שאספקת מטוסים לישראל היא

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

לפי שעה בלתי מוצדקת, בינתיים בצטווה שגריר ארה"ב בבריה"מ לברר את כוונות מוסקבה ולהבהיר לה את מידת רוח רושינגטון. מחמ"ד אינה משתפת את /שגרירות ישראל ברושינגטון במסגית עם בריה"מ בגלל החשש, מדליפה המסתמך על נסיון העבר, השגריר רבין מעריך שהבעיה המרכזית עתה אינה ניתנת לפתרון הק ע"י אספקת נשק לישראל. לדעתו הכרעה חיובית לגבי אספקת נשק לישראל סותרת בהשלט כל כוונת משקלו של הנשיא ניקסון על כף המאזנים. יש להניח שישראל תקבל מארה"ב נשק בכמות, בזמן וצורה בלתי ידועים.

בריה"מ (עמ' 12):

נציג בריה"מ באו"ם הכחיש (30.4) השתתפות הסיוסטים הטובייסטים במשימות מבצעות במצרים. קונדיגין לא אישר ולא הכחיש אלא אמר שהמומחים הטובייסטים נמצאים בצבא מצרים עפ"י הסכם. המזכיר הראשון בשגרירות בריה"מ ברושינגטון הסביר (30.4) לעתונאי הקשור לשגרירות ישראל כי הסיוסטים הטובייסטים באו למצרים כדי להציל מחימול מסטר הצועד לקראת סוציאליזם וכדי שלא לתת פתחון פה לסין. הוא הציג לעתונאי מספר שאלות על כוונות ארה"ב וישראל, הביש בסחורו שהסיוס הטובייסי, הלומד מהר, ישתלט על המצב אם הישראלים יתקיפוהו והתרגש מאוד כששמע /שיועץ נשיא ארה"ב קיסינג'ר רואה במצב במזה"ת את "משבר קובה של ניקסון". היועץ הראשון בשגרירות בריה"מ בדמשק הסביר לעתונאים כי ההצהרות הישראליות נועדו להסיח את דעת העולם מהתקפות האמריקאית בהודו-סין, פרשן טובייסי מיוחס לישראל כוונות להשתמש בנשק אטומי-בקטריולוגי-כימי באמצעות טילים גרעיניים. שה"ח אבן מעריך שיש סימנים לדאגה טובייסית מהפרסום המפתיע על הסיוסטים במצרים, וכי מטרת בריה"מ ומצרים עתה להביא את ארה"ב מאספקת נשק לישראל.

בריסניה (עמ' 18):

סבריסניה מבקשת ישראל בקיטת עמדה חד-משמעית ותקיפה הן בהודעה פומבית והן במסגית דיפלומטית עם בריה"מ וכן אספקת הצ'יפטיינים. בפגישת שה"ח הבריטי עם שגריר בריה"מ בלונדון (1.5) הביע סטיוארט דאגה וחרדה מההשלמה הטובייסית במצרים אך סמירנובסקי הציב בנוקשות ותקף את ישראל בהטילו עליה את האשמה בהחרפת המצב. לדעת סמנכ"ל משה"ח הבריטי אין הוכחה שאומנם הוטלו

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

על הסייסים הסובייטים במצרים משימות מבצעיות. הוא סבור שבמדינת ישראל אינה מעוניינת בהסלמה בלתי נשלמת ואולי אף מעוניינת בפשרה. בריטניה אינה מוכנה לתת הצהרות קיצוניות ותהיה מוכנה לעיון מחדש במסירת הטנקים לישראל אם וכאשר תיווכח שמאזן הכוחות הופך עו כדי סיכון ישראל. גם דיפלומטים בריטיים בורשינגטון סבורים שישראל אשמה בהסלמה. לדעתם הצהרת סגן שר החוץ האמריקאי בג'ון (30.4) היתה חפוזה. המוצא מהסגב לדעתם: תקיפות אמריקאיות וותרנות ישראלית, בייחוד הצהרה על נכונות לנסיגה.

הערבים (עמ' 24)

בנאום מ-1.5.70 נאצר לא אישר ולא הכחיש במפורש את תפקיד הסייסים הסובייטים במצרים אולם השתמשה בדבריו הודאה עקיפה בעניין. הוא האשים את ארה"ב בהעמדת סייסים, סכנאים ואנשי תחזוקה, בוסף לסטוסים, לרשות ישראל. נאצר הודה שבמחצית השניה של אפריל נסל צנא מצרים את היוזמה בפעולות. הוא לעג להודעת ממשלת ישראל ולמהדהדה בעתונות העולם המתלוננים שישראל לא תוכל עוד להפציץ את קהיר ובמדינת ישראל עוזרת למצרים להגן על שמה. הסייג שמגישה ברי"מ למצרים אינו חדש ואינו סוד, זוהי עזרה של ידיד לצורך. סיוע זה מאפשר לנאצר לנאום את נאום הבוכחי בקול רם וחזק. דובר ממשלת מצרים אמר (6.5) שמענות ישראל על הסייסים הסובייטים במצרים הן תעמולה חסרת שחר שמטרתה לאלץ את ארה"ב לספק לישראל סטוסים בוספים. הוא אמר עוד שסייסים אמריקאיים ואנגלים משתתפים עם ח.א. הישראלי בהתקפות בגד מדינות ערב.

על מצרים הגישה לאו"ם (1.5) אגות/ הודעת ממשלת ישראל מ-29.4 בעניין הסייסים בה הסובייטים/ טענה שסניעי ישראל הם כנראה לחפות על הפצצת מטרות אזרחיות במצרים ועל הגינוי העולמי להמשך הכיבוש וכן להשיג סטוסים מארה"ב. באמצעי התקשורת הערביים הסברים דומים שונים ופשוטים להודעת ממשלת ישראל על הסייסים הסובייטים. בארוחה השנתית של ועד הפעולה הערבי-אמריקני (2.5) שררה אווירת צהלה והלולה לרגל המעורבות הסובייטית במצרים. הלך-רוח דומה שרר גם בחלק מאוכלוסית השטחים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

דיוני המעצמות במסגרת שיחות ה-4 (עמ' 27)

בישיבות הששית (28.4) והשביעית (30.4) של סגני נציגי ה-4 לניסוח תזכיר בקורות ההסכמה והמחלוקת נקט הסגן הסובייטי לשון חריפה וסען כי כל עוד אין הסכמה לנסיגה מוטאלית לא יהיה הסכם במקורה אחרת כלשהי. כן דחה הנציג הסובייטי של בריטניה וצרפת בעניין הפעילות החבלנית (שלא הוזכרה במפורש אלא במשתמע) ודיווח ביניים ענייני לנציגים. הערכת האמריקאים לא רק שלא חלה שום התקדמות אלא שחלה נסיגה. בישיבה ה-34 (5.5) של ה-4 הסיחו הסובייטי והאמריקאי זה בזה האשמות הדדיות על האחריות לקפאון בעבודת הסגנים. עפ"י הצעת הבריטי נקבע לסגנים מועד אחרון להגשת תזכיר בקורות ההסכמה והמחלוקת - עד לישיבה של הנציגים ב-26 דנא.

הערכת נאום נאצר מ-1.5.70 (עמ' 31)

נאום חריף בו בולטת הקריאה הדוממית לניקטון מחר, ומשתמעת הודאה בנכחות הסובייטית מאידך. הסתכנות כלפי ארה"ב בלי הבטחות לתמורה. הדגשת תפקידה של מצרים, זלזול במעמד יתר הערבים תוך איום מרומז לפנות להמונים מעל ראש השליטים - נאצר מנסה להשיג סה שלא קבל ברבאט. בולט שוב יסוד ההיסור אצל נאצר. תגובות ערביות במישור הרשמי - רק בירדן ובלבנון. התגובות בעתונות הערבית.

ירדן (עמ' 36)

המלך חוסיין אמר לשגריר צרפת שישראל יכולה להשיג שלום ממשי אם תסכים לנסיגה מוטאלית. ארה"ב, בתומכה בסרוב ישראל לסגת - בלחץ המיעוט היהודי - היא האחראית להעדר השלום. חוסיין עצמו סוכן לשלום אם תלחץ ארה"ב מעט על ישראל.

מתיחות ביחסי השלשון עם המתבליים

המלך מחד והפתח מאידך ממעיטים בערך ההתנגשויות ב-3.5 - 2 ומגדירים אותן כאי-הבנה מקומית. ארגון שאיבו חבר במפקדה המאוחדת מוען שהכוונה להצר פעילות המחבלים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ה -

מסגרת אחת לכל הארגונים הפלסטינים (עמ' 40)

פרסום הודעה מסעם 11 ארגוני המחבלים על הסכמתם לקבל את אש"ף כמסגרת לפעילותם. ההודעה קובעת שהארגונים שומרים על אוטונומיה פנימית ומתחייבים רק לדברים הנוגעים ל"מהפכה הפלסטינית" בכללותה. אי תלות במדינות ערב. המטרה חיסול הקיום הישראלי ודחיית כל פתרונות השלום וגם התכנית להקמת מדינה פלסטינית ערבית בחלק מא"י. בגלל אופי ישראל הנוכחי הכוחות המתקדמים שבתוכה אינם יכולים להביא לשנוי הרצוי.

קמבודיה (עמ' 44)

התערבות ארה"ב - חלק ממלחמת וייטנאם ולא למטרות בקמבודיה. במלחמת האזרחים בקמבודיה - יד הממשלה על התחמונה. הוקמה ממשלת גולה בראשות סיהאנוק. הכירו בה סין, צפון וייטנאם, צפון קוריאה, סוריה ועיראק, אך בריה"מ עודנה מהססת. כל הנסיונות הבי"ל לפתרון הבעיה נכשלו. להתערבות האמריקנית בקמבודיה השלכות חמורות בארה"ב פנימה. ההשלכות במזה"ת - לסוה קצר - שליליות, לסוה ארוך - חיוביות.

בקורי הפסקת האש (עמ' 46)

ארגעה יחסית בגזרת התעלה - בעקבות תקיפות יום יומיות ומרוכזות של מטוסינו, נעשה הירי הארטילרי המצרי חלש ודליל יותר, ומספר נפגעינו פחת - לא היו נסיונות מצריים לתקוף מהאוויר או מהיבשה, אם כי המצרים המשיכו בהודעות כוזבות. משמח ירדן הופעלו תותחים ארוכי טווח הנמצאים בידי העיראקים - חיל האוויר תקף מטרות של מחבלים בירדן. ירידה במספר פעולות החבלה, אך אין שינוי באופיין שהחריף לאחרונה. בנסיונות חדירה רבים, לקראת אירועי יום העצמאות נהרגו כ-30 מחבלים - מארב של מחבלים תקף סיור מסונע בחרמון ונהרג שלושה מחיילינו כולל קצין - בהפגזה רצחנית על קריה-שמונה, נהרג תושב המקום ובתו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

מעורבות בריה"מ במצרים

ארה"ב

.I

בקשות ישראל סארה"ב

.1

להלן סיכום בקשות ישראל סארה"ב לנכוחת הפעלת סייסים טובייסיום במסימות מנצחיות במצרים - כפי שנוסחו ע"י שה"ח אבן (3.5.70):

- מטרת המאזן הבטחוני הלכה למעשה, להבטחת הנשיא ניקסון - מטרה עיקרית כמובן.
- מתן ביטוי פומבי לנכונות האמריקאית לעסוד נגד המעורבות הסובייטית בהצהרה מסמלית (נוסף על ההצהרות שכבר נתנו דובריט אמריקאיים שונים, שהיו חיוביות אך לא מספיקות) עפ"י הקווים הבאים:

- חומרת המעורבות הסובייטית.
- דביקות ארה"ב בקמפים הנוגעים בהודעת רוג'רט מ-23.3.70.
- החלטת סמטלת ארה"ב לנקוט בצעדים הדרושים למימוש מדיניותה זו.
- אין צורך שארה"ב תפרט בהצהרתה את הצעדים הספציפיים שתנקוט לחיזוק בסחון ישראל.
- הבהרה לבריה"מ בציבורות הדיפלומטיים והאחרים שצעדיה במזה"ת מחייבים את ארה"ב לנקוט צעדים מצדה לשמירת האיזון באזור וכי למעורבות הסובייטית במזה"ת השלכה מרחיקת-לכת על סכלול יחסי ארה"ב-בריה"מ והתפתחותם בעתיד.
- הסברת עמדתה במזה"ת לגורמים אחרים, ובמיוחד לבנות-בריתה, שכן גם אם הסענה הישראלית נשמעת ברוב הבירות הרי בתחום הבטחון הלאומי אין היא תחליף למנהיגותה של ארה"ב, לפחות בתוך אותן מסגרות בטחוניות שהיא הקימה אותן.

הערכות ותגובות אמריקניות

.2

הנשיא ניקסון (30.4.70)

.א

כללי

.א

ב-30.4.70, למחרת הפרסום על הפעלת סייסים טובייסיום במסימות מנצחיות בשסי מצרים, נתקבל ג'ורג' מיני, נשיא איגודי הפועלים AFL-CIO, לפי בקשתו, אצל הנשיא ניקסון כדי להפלות עמו נושא זה.

התייחסויות ניקסון

.ב

- הסה את עיקר השיחה לעניין החלטתו להתערב צבאית בקמבודיה - בו הוא רואה את עיקר מאבקו בשעה זו (בקש חסיכת אגודי הפועלים בהחלטתו זו ונענה בחיוב).

2./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

- מען שיש סמיכות פרטיות בין הנעשה בקמבודיה לבין המרחש במזה"ת.
- אמר שאספקת מסוסים דחופה לישראל - שבן-שיחור עמד עליה - בסצאת בבדיקה קפדנית והמסקנות המתאימות מסבה תוסקנה.

ב. אנשי מחלקת המדינה

א. כללי

אנשי שגרירותנו בווינגטון ובציגותנו באו"ם קיימו שיחות עם מספר מוסמים במחמ"ד בגדון ושטעו מפיהם הערכות ותגובות המפורטות להלן.
פקידי מחמ"ד היו:

30.4.70 - אתרסון, סגנו של עוזר שה"ח האמריקאי טיטקו.

- מקור שטעו לא נזקב.

1.5.70 - טסקהאוז, בעל ה"שולחן" הישראלי (ועד לפני זמן קצר מזכיר

ראשון בשגרירות ארה"ב בישראל).

- מארק, סגן ראש אגף החקר (יהודי).

- קליון, ראש אגף החקר.

4.5.70 - טיטקו, עוזר שה"ח האמריקאי לענייני המזה"ת ודרום-מזרח אסיה.

- דיוריס, חבר הפורום הסובייטי שלייד סגן שה"ח ריצ'רדסון.

- טובין, מנהל מחלקת מודיעין ומחקר סובייטי.

6.5.70 - יוסט, ראש משלחת ארה"ב לאו"ם.

ב. על היקף המחויבות ועומק המעורבות של הסייסים הסובייטיים במצרים

אתרסון (5.4.70):

- ברור שבדיה"מ קיבלה על עצמה התחייבות להגנה אווירית על מצרים.

- לא ברור על איזה חלק ממצרים חלה התחייבות בדיה"מ.

- ההפרכה היא שתחילה תקיים בדיה"מ מטריה אווירית על הרצועה שלמן אלכסנדריה

בצפון ועד לאסואן בדרום ואחר כך תרחיב אותה במשך הזמן מזרחה עד לקו

העובר בחוף מפרץ סואץ ומתמשך במרחק של כ-40 - 20 ק"מ ממערב לתעלת סואץ,

תוך השארת פס צר ברוחב זה לאורך הגדה המצרית של התעלה.

מקור (30.4.70):

- להפעלת הסייסים הסובייטיים במצרים מטרה מוגבלת: לאכוף הסדר ולזכות

בתהילה על כך (שה שאיבו סוריד מחוטרת מעשיהם).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

- בשיחת מזכיר המדינה רוג'רס עם שגריר בריה"מ בארה"ב דוברינין ב-25.3.70 אמר המזכיר במפורש לבן שיחו שארה"ב רואה בחוסרה מעורבות כוח אדם טוב ויטרי. על כך ענה השגריר כי סייסים טוב ויטריים אינם בלחשים בישראל.

טסקהאוז (1.5.70):

- הסייסים הטוב ויטריים במצרים אינם ססים בשליחויות קרב - בניגוד לטענת ישראל.

מארק (1.5.70):

- בוסף על סיסדת איסון והכרת השטח עוסקים הסייסים הטוב ויטריים במצרים בפטרול לשם הגנה על האזורים שבהם מוצבים סילי הסאם 3 ויתר הסיתקנים המאויישים ע"י הטוב ויטריים.
- הם צמודים לאותם אזורים ולא לכל השטח שמסערב לקו העובר בסרחק של 25 כייל לאורך הגדה המצרית של התעלה.

קליון (1.5.70):

- בראה שבריה"מ אמנם קבלה על עצמה את ההגנה האוירית של מצרים.
- עם זאת אין בחוסר שקבלו האמריקנים מישראל ומסקורותיהם הם הוכחה חותכת לכך שאכן הוסלו משימות יירום על הסייסים הטוב ויטריים.
- הטוב ויטריים סרם בטלו לידיהם את הפעלת סערכות הקשר והבקרה - דבר שבלעדיו ספק אם יסתכנו בהפעלה קרבית של סייסיהם.
- מסרת הטוב ויטריים בטלב זה: סתן הגנה אוירית על סתקנים חשובים - ובראש וראשונה סילי הסאם 3 - שבהקסתם ובאיושם הם עוסקים.
- ייתכן והפעילות הטוב ויטריית הסוגברת והגדלת הסגל האוירי הטוב ויטרי במצרים נובעות מהעברת סלבים סתקדסים של איסוני סייסים מצריים; כולל ליסוד הזירה, שבריה"מ למצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

- אשר לתקריות ה-18 וה-28 באפריל - ייתכן והיו פדי הסקרה:- במקרה חלה היסצאותם של סייסים סובייטים באויר לצרכי איסון והכרת השטח בדיוק בזמן חדירת מטוסים ישראלים, מבלי שהסייסים הסובייטים בצטוו ליירט את המטוסים הישראלים מסש.
- אשר לצעדים הסובייטים הנאים - אפשרי הדבר שאם ולאחר שיצליחו להרגיל את העולם לעובדת הכוח האחרונה שיצרו ינסו לצעוד צעד נוסף קדימה כגון ע"י התערבות בתעלה.

סיסקו (4.5.70): -

- יש גורמים בממשל הנוטים לראות את מוסות המייסים הסובייטים בשמי מצרים כמיסות אימונים.
- בקש מבן-שיחו - השגריר רבין - ראיות לכך שהמיסות הן מבצעות ולא מיסות-אימונים. השגריר רבין המביר בהרחבה.

דיוויס (4.5.70): -

- במחמ"ד קיימות שתי דעות על משימות המייסים הסובייטים במצרים:

- דעת הרוב:

- בריה"מ לא בסלה על עצמה את הגנת שמי מצרים.
- משימת המייסים הסובייטים מצטמצמת בהגנת שתקני סילי ה-טאם-3.

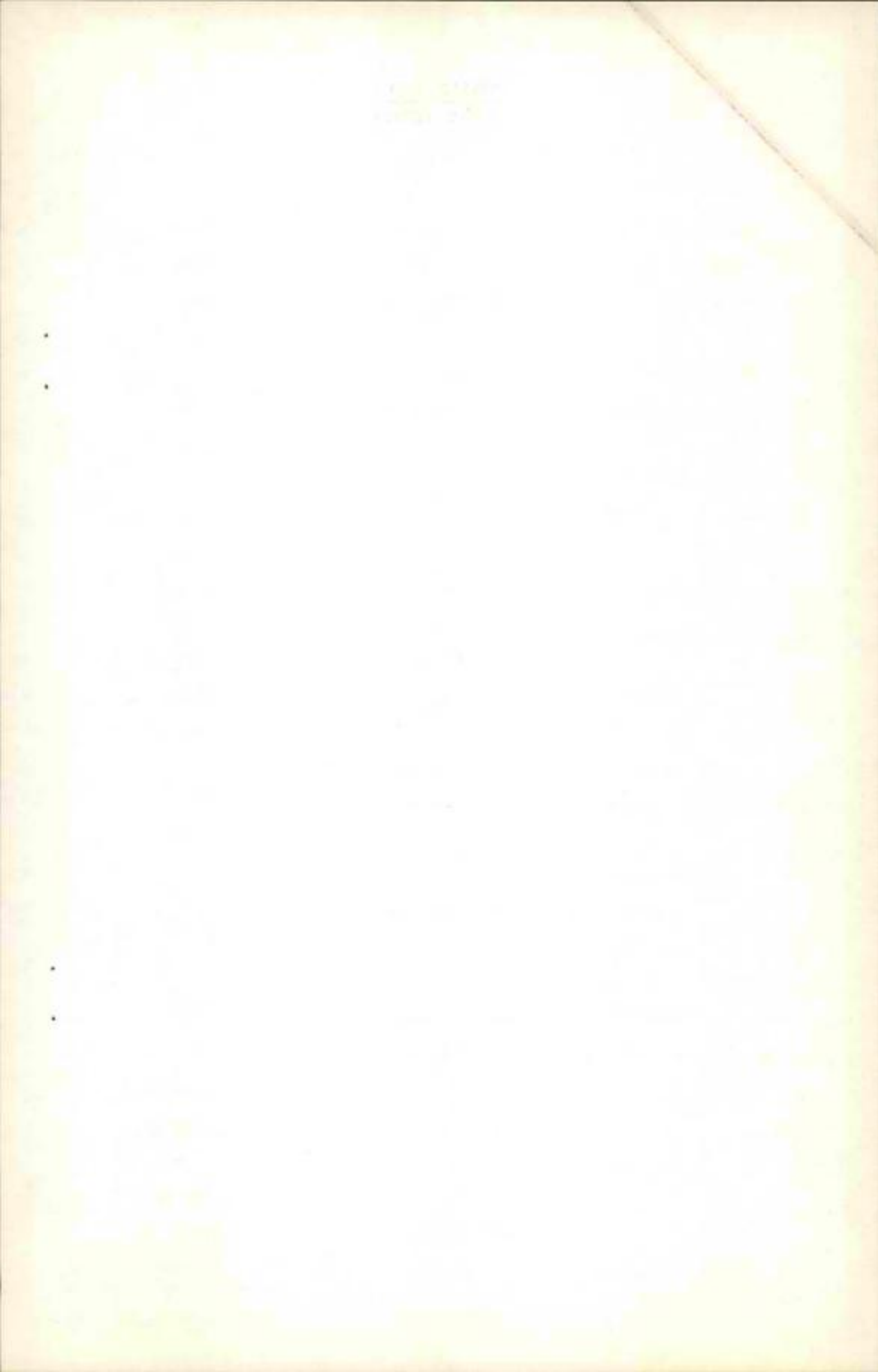
- דעת המיעוט:

- משימתם המפורשת של המייסים הסובייטים היא להרתיע את חיל האויר הישראלי מלחדור על מעבר אזור התעלה.
- לבעלי דעה זו אין הוכחות אינפורמטיביות מפורטות ומעודכנות לדעתם.

- לדעת מחלקת מזא"ר במחמ"ד הצנת סילי ה-טאם-3 והפעלת המייסים הסובייטים החזירו את המלחמה שלב אחד אחורה - לסצב ששרר לפני התחלת ההפצצות הישראליות בעומק מצרים.

רוטט (6.5.70): -

- כל עוד לא נכנסו המייסים הסובייטים במצרים לקרב מסש קשה לקבוע מה כוונות בריה"מ.
- ייתכן שכונות בריה"מ רק להרתיע את ישראל.
- לדעתו אין הסובייטים מעוניינים להיות מעורבים ישירות בפעולות צבאיות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

ג. על עמדת בריה"מ

אחרטון (30.4.70):

- בריה"מ אינה מאשרת ואינה מכחישה את העובדות אלא מדברת על המצב הקיים כנתון.
- בריה"מ מציעה לחדש את שיחות ה-2 עפ"י תנאיה היא *
- בריה"מ סוענת כי הצעותיה סיוני 1969 היו הגבול האחרון לויתוריה.
- לדעת בריה"מ אי אפשר לדבר על מו"מ בין ישראל לערבים אלא בריה"מ וארה"ב צריכות לעבד את פרטי ההסדר ביניהן ורק אח"כ יוכלו הצדדים לדבר.
- מנהיגי בריה"מ מסוגלים להגיע לשיקולים ולמסקנות מוטעים מאחר שלא בסוח שהם חשבו עד הסוף למה הם נכבסים.
- מעצמה גדולה בבריה"מ לא תוכל לבלוע מידי מדינה קטנה כישראל השפלה בוסח מלחמת ששת הימים, אשר מן הסתם יש בישראל אסכולה הרוצה לחזור עליה עתה.

מקור (30.4.70):

- ייתכן ובריה"מ תנסה לאזן את הופעת סייסיה בשטח ע"י נקיטת עמדה גמישה בדיוני סגני ה-4 בניו-יורק ואפשר סיכום מהיר של תזכיר נקודות ההסכמה והמחלוקת שהללו צריכים לחבר ולהגיש לראשי המשלחות (נתבדה - ר' להלן).

מארק (1.5.70):

- בצעדיה האחרונים אין בריה"מ מבקשת להעמיד את אמינותה של ארה"ב במזה"ת במבחן אלא לשקם את אמינותה היא בארצות ערב שנפגעה.
- לא בכון לומר שבריה"מ בחרה בדרך של הסלמה כשהיעד הוא חיסול עמדות המערב במזה"ת. יש במזה"ת מקום למעמד שווה ולאמינות שווה לשתי המעצמות גם יחד, בדומה למצב בהודו.

6./..

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 6 -

- מאמצי בריה"מ מהווים תהליך נורמלי של התפתחות מעצמת-על שאיננה מהווה בהכרח איום ישיר על ארה"ב.
- לגיטימי הוא שמדינות כקובה, הודו ומצרים תבקשנה להסתייע בבריה"מ כשם שתאילנד ווייטנאם נזקקות לסיוע ארה"ב. מרגע שבריה"מ נענתה היא בטלה על עצמה התחייבות גדולה כלפי מצרים והסקיעה בה רבות ועל כך היא מצווה להגן.
- בריה"מ חייבת לדאוג כאתגר כלפיה את פעולות ישראל להשפלת נאצר ואת נסיונותיה להפילו. זהו סיכון גדול מדי בשביל בריה"מ מכדי שתתעלם ממנו.
- אין כוונת בריה"מ להשתלט על מצרים אלא למנוע איום על המשטר המצרי.
- לא ברור כלל שבריה"מ מזדהה עם נאצר לאורך כל הדרך, לרבות ברצונו להחריב את ישראל.

ד. על עמדת ישראל

סטקהאוז (1.5.70):

- לא טוב הדבר שישראל עושה דרמטיזציה מהמצב כפי שמתבטא בנייר שהפיצה שגרירות ישראל בווינגסטון.
- אם מבקשת ישראל לעורר את דעת הקהל בארצה - ביחא, אך אם היא מנסה לעשות זאת לגבי דעת הקהל בארה"ב זה דבר אחר.
- לעומת זאת טובים היו דברי סגן רוה"מ שיש שמור על קור רוח.
- לאחר ויכוח נסוג במקצת והסתפק בהגדרת התיאור הישראלי למצב כהגזמה.

מארק (1.5.70):

- ישראל פגעה באמינותה של בריה"מ בארצות ערב.
- ישראל השפילה את נאצר ואף ניסתה להפילו.
- לאחר שהחלה לסעור את פירות ההסלמה שהיא ביצעה ניצבת ישראל עתה בפני השאלה מה לעשות הלאה.

7./..

סודי ביותר

1897
1898

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

סיסקו (4.5.70):

- שיבת התאפקות ישראל מלהתגרות במסוסים הטובייטנים.

דיוויס (4.5.70):

- לדעת מח' מזא"ר במחס"ד ישראל הגדילה את דרישותיה; בשלב הקודם

דרשה מארה"ב רק מסוסים, עתה היא דורשת גם מסוסים וגם תגובה

אמריקנית תקיפה.

טובין (4.5.70):

- ארה"ב מעריכה מאד את זהירות ישראל והימנעותה מפיצות עם הסייסים

הטובייטנים, דבר שאילו נתרשש היה יכול להיות גרוע ביותר מבחינת

ארה"ב.

- ארה"ב מקווה שישראל לא תביא לידי עימות כזה מתוך רצון לספק הוכחה

ממשית להערכתה שתפקידי הסייסים הטובייטנים הם מיבצעיים.

ה. על עמדת ארה"ב

אתרסון (30.4.70):

- גם אם תגיע ארה"ב למסקנה מיידית כי לשם תיקון מאזן הכוחות שהופר

עליה להעניק דלא למכור - לישראל את המסוסים שבקשה הדבר לא ירתיע

את בריה"מ בשלב הנוכחי.

- הדבר היחיד העשוי להרתיע את בריה"מ הוא היכנסות אמריקנית מקבילה

להיכנסות הטובייטית והתחייבות אמריקנית דומה להתחייבות הטובייטית,

היינו, בסופו של דבר - הצבת חיילים אמריקניים בישראל, דבר שקשייו

ברורים ומובנים.

מקור (30.4.70):

- יש להשאיר תמיד לטובייטנים מוצא לחזור בהם: אין לשכוח כי הם בסוגו

מקובה ומתימן.

סודי ביותר לנמעו בלבד

סטקראוז (1.5.70):

- שאל שאלה אישית: מה לדעת ישראל צריכה ארה"ב לעשות כעת.
- לגבי מועד תום העיון המיוחד במאזן הכוחות שביקש הנשיא ניקסון אמר שקשה לו להתנבא אולם למלה "מייד" שבה השתמש הנשיא יש משמעות מעשית מאד.

מארק (1.5.70):

- ארה"ב יכולה לבסות להשפיע על מדינות שונות, המבקשות להסתייע בבריה"מ, שלא תסתמכנה באופן בלעדי על בריה"מ, ולא יותר מזה.
- לגבי מצרים לא ניתן לארה"ב אפילו לעשות זאת - וזה בגלל יחסיה של ארה"ב עם ישראל.
- ארה"ב ניסתה מצדה להשפיע על מצרים ללכת כתלם אי ההזדהות אולם בגלל תמיכתה של ארה"ב בישראל ובגלל התחייבותה לנייטחון ישראל לא היה בידה לאזן את פעילות בריה"מ.
- ארה"ב נקלעה למעב של תחרות עם בריה"מ, אולם אין היא הגורם המכתיב את תנאיה של תחרות זו, שכן היא תלויה בהחלטותיה של ישראל הן לגבי מלחמה והן לגבי שלום.
- צבאית: כמה יפתרו 25 מטוסי פנטום נוספים וכו' את הבעיה?
- מדינית: בסופו של דבר חייב להימצא פתרון מדיני.

קליין (1.5.70):

- צבאית: אין לזלזל בכושר ח.א. הישראלי להרתיע את בריה"מ.
- מדינית: ייתכן ויש אמת בסענת ישראל שמאמציה המדיניים הכושלים של ארה"ב בשנה האחרונה וחיזורה הבלתי פוסק אחרי בריה"מ היה בהם כדי לעודד את זו להסלים את צעדיה. עם זאת הסעים שחשוב למנוע מבריה"מ את אפשרות הסלת אשמת הקפאון על הצד שכנגד, וכי יש לנהל את המערכה נגדה בכל המישורים - הצבאי, המדיני והפסיכולוגי.
- התחשבות ארה"ב באינטרסים של ישראל הנה גורם קבוע ואינה גורם חולף.

חזקיה יחזק
חזקיה יחזק

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

סיסקו (4.5.70):

- המגמה היא לסיים את הבדיקות והדיונים בנושא בשבוע הסתיים ב-9.5.70.
- אין בסחון שהבדיקות והדיונים אמנם יסתיימו במועד הרצוי, וזה בגלל התעסקות הדרגים הגבוהים בענייני קמבודיה והשלכותיהם בארה"ב.
- ב 5.5.70 תתחיל בחינת הנושא ע"י צוות מצומצם (אשר, כפי שנודע ממקור אחר, כולל את קיטינגר, פאקארד, ריצ'רדסון, וסיסקו). שגריר ארה"ב בבריה"מ נצטווה להפגש עם שה"ח הסובייטי גרומיקו או, בהעדרו, עם סגנו וינוגרדוב, על מנת
- לברר את כוונות בריה"מ בהפעלת סייסים סובייטים בשמי מצרים.
- להבהיר את עמדת ארה"ב כלפי המעורבות הסובייטית.
- בביקורו במזה"ת שמע סיסקו באופן ייחודי, וכך גם דיווח לנשיא ניקסון, כי:
- לא רק ישראל אלא גם מדינות ערביות מסוימות מודאגות מהנוכחות הסובייטית במזה"ת.
- גם לבנון וגם טעודיה, הביעו את המשאלה שארה"ב תגביר את נוכחותה במזה"ת ובמפרץ הפרסי.

דיוויס (4.5.70):

- דעת מח' מזא"ר במחמד על דרישות ישראל:
- אספקת מסוסים: יש מקום לדיון בדבר.
- תגובה אמריקנית: מוטב להימנע סכל תגובה אחרת.
- יש אישים במחמ"ד הלוחצים לדחות אספקת מסוסים לישראל לפי שעה.
- סיסקו לוחם את מלחמת ישראל אך כוחו לא תמיד מספיק.
- בעיית קמבודיה מעסיקה את כל צמרת הבית הלבן ומחמ"ד ואינה מאפשרת התפנות להתעסקות בהתפתחויות במזה"ת.

784 1 2 1001

2000 1001

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

טובין (4.5.70):

- ארה"ב רואה את מיסות הסייסים הסובייטים בשמי מצרים בחומרה.
- שגריר ארה"ב בבריה"מ נצטווה לקיים שיחה בנדון בדרג מתאים במוסקבה -
- היינו עם שה"ח הסובייטי גרומיקן או עם אחד מסגניו-ולנקש הסבר על כך.
- ההתפתחויות בקמבודיה מפריעות לארה"ב לקבל החלטה ביחס לתגובתה על ההסלמה במזה"מ.
- ארה"ב נמנעת, לפחות לפי שעה, מלהגיב תגובה חריפה בנושא המזה"מ לנוכח תגובתו המתונה בנושא קמבודיה של רוח"מ בריה"מ קוסיגין במסיבת העיתונאים שקיים ב-4.5.70.

רוסט 6.5.70:

- צעדים מסויימים מצד ארה"ב עלולים להתפרש על ידי בריה"מ כהתגרות ולהשיג תוצאה הפוכה.

3. הערכות ישראליות

א. השגריר רבין (1.5.70):

- ברור שהבעיה המרכזית עתה אינה ניתנת לפתרון רק ע"י אספקת נשק לישראל.
- אי לכך שואלים האמריקנים את עצמם מה הם (ואחרים) צריכים לעשות כדי להביא לתודעת בריה"מ, בנוסף לאזהרות בפומבי וכדרכים דיפלומטיות, את מידת הרצינות שמייחסת ארה"ב למעורבות הסובייטית החדשה ולהתפתחויות הנוספות העוללות לצמח ממנה.
- הבעיה המרכזית החדשה - מה תעשה ארה"ב מול נכונות בריה"מ להיות מעורבת צבאית ישירות בסכסוך המצרי-ישראלי - ניצבת לא רק בפני ארה"ב אלא גם בפני ישראל ומה היא רוצה מארה"ב בנסיבות החדשות.
- מחמ"ד נמנעת מלשתף את שגרירות ישראל בוויינגטון בכל הקשור במגעים עם הסובייטים, וזה לאחר שבנישאל הודלף עניין הפסקת האש דה-פקטו.

1111

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

- אם כי האימפקט של הופעת הטייסים הטובייטנים בשמי מצרים הוא רציני, ואפילו במחמ"ד, אין ספק שבלי הטלת כל כובד משקלו של הבית הלבן והנשיא לא תיפול הכרעה חיונית לישראל. הרבה תלוי בתגובה הציבורית למהלך הנשיא בקמבודיה. אם הנשיא יווכח שהוא יכול לנקוט בצעדים נגד מרבית שריו (שה"ח ושר הבטחון) ולהצליח - יגברו הסיכויים להכרעה נגדם גם בנושא ישראל.
- תגובת העתונות בארה"ב חיונית. מאמרים ראשיים כמעט בכל העתונים (פרט כמונזן לניו-יורק טיימס) תובעים מתן נשק לישראל וגם עזרת כותבי הטורים העיקריים חיונית.
- כסה"כ, בתוקף הנסיבות החמורות שנוצרו במזה"ח, ניתן להניח שישראל תקבל מארה"ב נשק בכמות, בזמן ובצורה שעדיין אינם ידועים.

ב. הערכת המשדר (6.5.70):

היעד המידי של הערבים והטובייטנים הוא למנוע תוספת לכווח הבטחוני של ישראל הן בשל החשש לפעולה מונעת מצידה והן בשל החשש של שנוי בדינמיקה של מאזן הכוחות הפועלת כרגע, לפי דעתם, לטובתם.

המגמה השניה היא להביא לכך שדעת הקהל הבינלאומית תכיר בכך שסרוב ישראל לסגת מהשטחים הכבושים הוא המקור להמשך הסכסוך והסלמתו, מגמה שבאם תושב, עשויה לעזור לערבים באם יחליטו שכוחם עמם לפתוח ביוזמתם הם במלחמה.

בריה"מ והערבים נמצאים עתה בתקופה של מצוי האמצעים המדיניים-אסטרטגיים ואחרים המיועדים להשיג את הפתרון הפוליטי, אותו פתרון שהם מנקשים להשיג מאז 1967. בצטרך להתרגל למחשבה שנשל כך אנו מהלכים בתוך שדה מוקשים.

חצית שדה מוקשים אפשרית בכמה דרכים ולפחות מן ההצהרות הפומביות שלנו נראה שאנו מנסים לעברו תוך פצוץ המוקשים שלא בזהירות ובלא להתחשב באבירות. אשר לנשק הרי שסביר להניח שהוא ינתן אף כי לא בדרך העסקות הפומביות כפי שהיה עד כה.

אשר לגישושים בין שתי המעצמות הם יימשכו כשמגמתה של ארה"ב היא לבסות ולפרק את המתיחות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

בריה"מ .II

1. נציג בריה"מ באו"ם מכחיש (30.4.70)

ב-30.4.70, בצאתו מפגישה אצל מזכ"ל האו"ם או-תאנט, נשאל נציג בריה"מ באו"ם יעקב מאליק ע"י עתונאי על דבר השתתפות הסייסים הסובייטיים במצרים בסיסות מבצעיות והשיב כי הדבר הוכחש רשמית במוסקבה.

2. קוסיגין אינו מאשר ואינו מכחיש (4.5.70)

א. כללי

ב-4.5 קיים רוה"מ אלכסנדר קוסיגין מסיבת עיתונאים, שעיקרה הוקדש לתגובת בריה"מ על הפעולה האמריקנית בקמבודיה, אולם בסופה נשאל קוסיגין ע"י כתב ה"נוויה דוויטשה ציוסונג":

ב. השאלה

"ישראל טוענת כי סייסים סובייטיים פועלים במצרים. האם יכול

אתה לאשר או להכחיש שטוענות אלו?"

ג. תשובת קוסיגין: בהתאם להסכם עם הצבא המצרי

יש לנו הסכם עם ממשלת מצרים לפיו נמצאים מומחים צבאיים שלנו בצבא המצרי.

זה נעשה במטרה להאבק נגד התוקפנות הישראלית, המבוצעת בראש ובראשונה הודות לתמיכה הרחבה המסופקת לה ע"י ארה"ב, המספקת לישראל נשק ובכך מחמירה ותומכת בתוקפנות זו, אשר ישראל מבצעת נגד מצרים. אשר לפעולות המומחים הצבאיים שלנו - הן נעשות בהסכמת ממשלת מצרים (רדיו מוסקבה 4.5).

ד. שוני בנוסח האנגלי

הנוסח של טאטס באנגלית (4.5) אומר: "בהתאם להסכם זה (בין בריה"מ למצרים) הם סמלאים את תפקידם בסייעם למצרים להדוף את

1847
1848

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

התוקפים הישראליים"

ה. הערכה

יצויין, כי קוסיגין לא ענה ישירות לשאלה בדבר פעילות מייסים סובייטיים במצרים, אך גם לא הכחיש את העובדה.

3. הערכות ותגובות מזכיר ראשון בשגרירות בריה"מ בוושינגטון (30.4.70)

א. כללי

ב-30.4.70, למחרת פרסום דבר הפעלת המייסים הסובייטיים במשימות מבצעות בשמי מצרים, קיים STEPAN ROGANOV, מזכיר ראשון בשגרירות בריה"מ בוושינגטון, לפי יוזמתו הוא, שיחה בנדון עם העתונאי האמריקני וולקוב, כתב השבועון "ניוזוויק" לענייני בריה"מ, ואמר לו:

ב. סטיפאן רוגנוב על עצמו:

- הינו בעל סמכות לא רק להציג שאלות אלא גם להשיב תשובות.
- ביקש מבן שיחו להפנות אליו בעתיד את כל שאלותיו והבטיח להמציא לו תשובות, אפילו אם יצטרך לערוך בירורים לשם כך במוסקבה.

- אינו דיפלומט אלא עתונאי וע"כ אינו צריך להסתתר מאחורי בוסחאות מעורפלות (לפי הידיעות שבידי וולקוב ס. רוגנוב הינו קצין הק.ג.ב.).

ג. על סיבת פנייתו לוולקוב

- ידוע לו כי וולקוב הוא בעל קשרים אישיים טובים בשגרירות ישראל בוושינגטון ולכן, ולנוכח המצב המיוחד, הוא פונה אליו.

ד. על מניעי בריה"מ בהפעלת מייסיה במצרים

- לא ניסה בכל צורה שהיא להכחיש את דבר נוכחות המייסים הסובייטיים במצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

- הטייסים הטובייטיים אינם נמצאים במצרים כדי לבלות
בנארים אלא כדי להגן על מצרים.
- בריה"מ לא יכולה להסתכל מהצד בתהליך חיסולו של משטר
הצועד לקראת סוציאליזם.
- לבריה"מ לא היתה ברירה אלא לתמוך במצרים כדי למנוע
התקפות עליה מצד סין, כאילו היא, בריה"מ, עשתה יד
אחת עם ארה"ב במזה"ת.

ה. שאלות לבירור

- מי יזם את הפרסומים בעתונות ארה"ב על מיסות היירוט
של הטייסים הטובייטיים במצרים? (וולקוב ענה: אינו יודע.
שמע במהמ"ד שגם בידי האמריקנים ידיעות המאשרות את מרבית
הנתונים שפורסמו).
- באיזו מידה מנסים הישראלים לנפח את העובדות שפורסמו?
- מה כוונות ישראל: האם כוונתה להשיג מארה"ב אספקת המטוסים
שבקשה או שכוונתה להשיג מארה"ב הסכמה לפתיחת אופנסיבו
ישראלית כללית נגד מצרים? (וולקוב ענה: אינו יודע. שמע
מאנשי שגרירות ישראל בוושינגטון שמיסות הטייסים הטובייטיים
אפשרו למצרים לפתוח בהתקפות האחרונות. משוכנע ש"ישראל
לא תוכל לסבול עליה מתמדת במספר בפגיעה וייתכן שתיאלץ
להילחם אפילו נגד הטייסים הטובייטיים, אם יאפשרו הללו
למצרים לפתוח באופנסיבה).
- האם יש קשר בין תקיפות ארה"ב בנושא קמבודיה לבין החומרה
בה היא מתייחסת למצב במזה"ת? (וולקוב השיב תשובה מתחמקת).
- מה כוונות ארה"ב במזה"ת ומה תגובות המוסדות האמריקנים?
(וולקוב ענה בציטוט מהצהרות סגן שח"ה האמריקני ריצ'רדסון

1871
1872

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

ועוזר שה"ח האמריקני טיסקו; סיפר עוד כי שמע שטיסקו
חושב שההתפתחות במזה"ת תפגע בשיחות SALT בוינה
ושכתב "ניוזוויק" בבית הלבן דיווח שיועץ הנשיא קיסינג'ר
רואה במצב במזה"ת "משבר קובה של ניכסון").

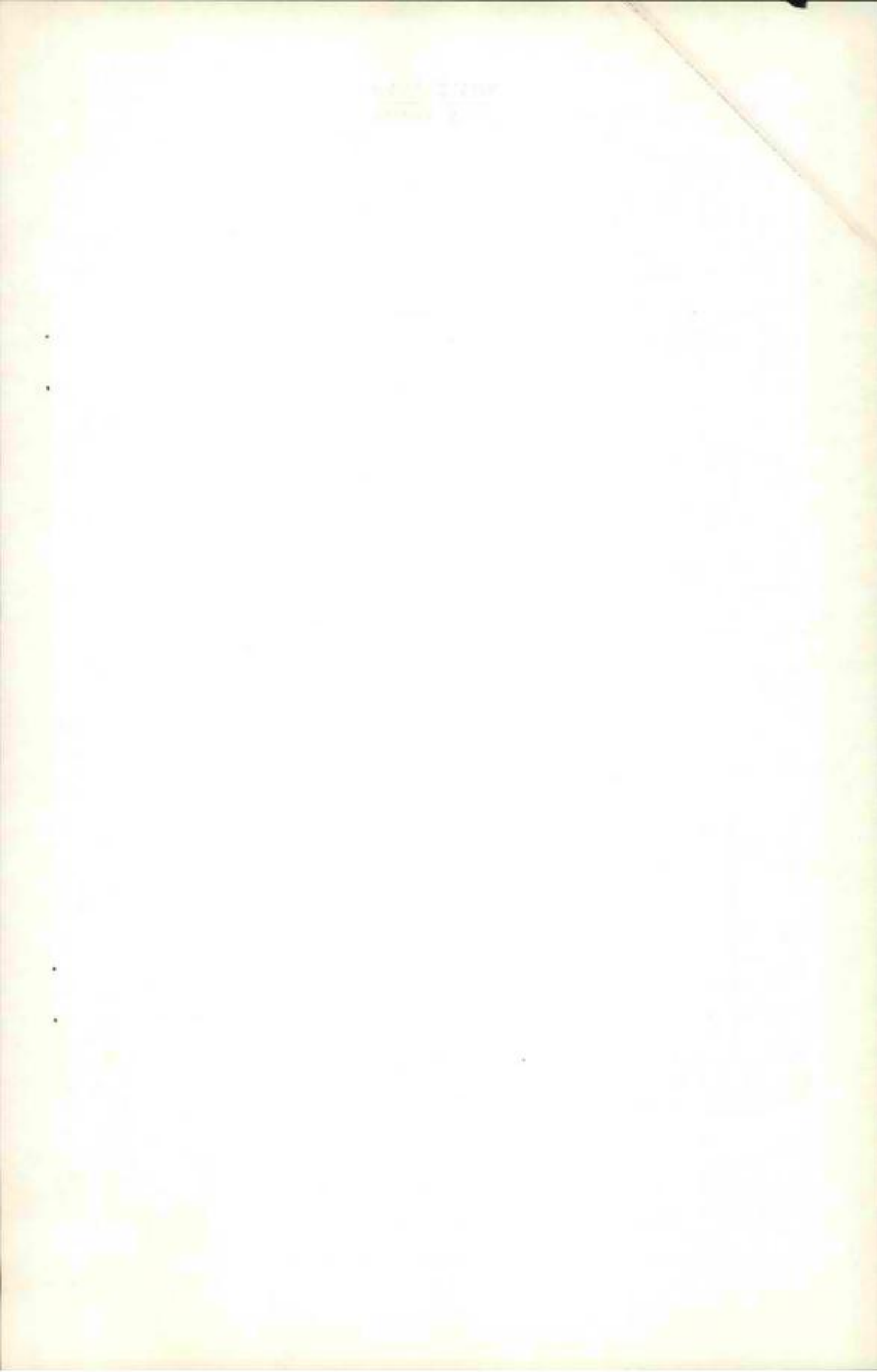
1. תגובות סטיפן רוגנוב

- על הערכת וולקוב כי ייתכן ויפלו קרבנות אם ייאלצו
סייסים ישראלים להילחם נגד סייסים סובייטים הגיב רוגנוב:
הסיים הסובייטי לומד מהר ויש להניח שישתלט על המצב אם
הישראלים יתקיפוהו.
- על הידיעה כי יועץ הנשיא קיסינג'ר רואה במצב במזה"ת "משבר
קובה של ניכסון" הגיב רוגנוב בהתרגשות רבה, ביקש מייד לאחר
שנאמרו דברים אלה להפסיק את השיחה והבטיח להתקשר בקרוב
עם בן שיחו כדי להמשיכה.

4. היועץ הראשון בשגרירות בריה"מ בדמשק (6.5.70)

- ב-6.5.70 ערך היועץ הראשון בשגרירות בריה"מ בטוריה מסיבת עיתונאים
בשגרירות הסובייטית בדמשק לרגל יום השנה ה-25 לכניעת גרמניה הנאצית
במלחמת העולם השנייה.
- בתשובה על שאלה בנוגע לעמדת בריה"מ לגבי הצהרותיה של גולדה מאיר בדבר
נכונותה של ישראל לעמוד בפני הסייסיים הסובייטים במידה ויסוּסוּ מעל
שמי תעלת סואץ השיב:
- הצהרותיה של גולדה מאיר מכוונות כדי להסית את דעת הקהל העולמית
מהעמדה האמריקנית התוקפנית המחריפה בהודו-סין ומהחרפת המתיחות
באזור ובעולם.
- יש קשר בין המצב במזה"ת לבין המצב בהודו-סין: בהודו-סין מתערבת
ארז"ב התערבות ישירה ובה בעת במזה"ת היא משתמשת בישראל כמכשיר
למלחמה בעם הערבי ומספקת לה סיוע צבאי מסוגים שונים כולל מטוסי

פאנטום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

5. פרשנות סובייטית: ישראל עלולה להשתמש בסילים גרעיניים

א. תמצית דברי הפרשן הסובייטי

במאמר שפורסם בירחון הסובייטי "אסיה ואפריקה" מס' 3
(1970) מדבר הפרשן קורנייב על המצב במזה"ת ואומר בין היתר:

עד כה "משתתפים במבצעים הצבאיים משני הצדדים כל מרכיבי
המכונה הצבאית המודרנית למעט נשק אטומי-בקטריולוגי-כימי",
אלא שישראל חושבת עכשיו במונחים של "מהלומה באמצעות סילים
גרעיניים על מדינות ערב".

מפרסומים מערביים (מצוטטים) מתבררת האפשרות שיש לישראל
להשתמש בנשק כזה תוך שימוש במטוסי הפנטום המסוגלים לסוס
לסווח של 1,500 ק"מ וסילים לסווח 600 ק"מ.

ב. הערכה

הנפנוף באפשרות שישראל תפעיל נשק כזה יכול לשמש כאמתלה בידי
בריה"מ להצדיק מעורבות יתר במצרים והכנסת כלי נשק שאינם מצויים
בה עדוין, אם בריה"מ תחליט על כך.
בהקשר עם זה כדאי להזכיר שעבד אל-נאצר אמר בבאומר ב-1.5.70
שהוא מוכן לבקש מבריה"מ יותר עזרה ממה שהיא בותנת היום.

6. פרשנויות בעתונות וברדיו בבריה"מ

- נמנעות מהתייחסות לפעילות המבצעית של סייסים סובייטיים במצרים.
- מאוחדות בדעה כי מטרת הפרסומים הישראליים היא להשיג נשק בוסף
מארה"ב.
- פראבדה (4.5) סועז כי האגדה שהכוחות הישראליים הם בלתי מנוצחים
התנפצה וישראל סובלת יותר ויותר אבידות.

1875-1876
1876-1877

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

7. עמדת בריה"מ - הערכת שה"ח אבן (3.5.70)

להלן הערכת שה"ח אבן מ-3.5.70 לתגובות בריה"מ על פרסום דבר הפעלת

הסייסיס הסובייטיות במשימות מבצעיות במצרים:

- יש סימנים לדאגה סובייטית מעוצמת הפרסום ומהניקורת עליו בהתבטאויות הציבוריות בעולם.
- התגובות הסובייטיות משקפות את ההדים העולמיים שעורר הפרסום ובמיוחד את התגובות הראשונות של ממשלת ארה"ב.
- ההודעות הסובייטיות של הכחשה בחצי פה, של התחמקות מלאשר המצאותם של צוותים סובייטיים מבצעים, ההסברים שהם ממציאים לסיבת פרסום הידיעות ע"י ישראל וארה"ב - כל אלה מעידים שממשלת בריה"מ הופתעה מעיתוי הפרסום ומעוצמת תהודתו ומגלה סימני מבוכה ואי בטחון.
- עיקר המאמץ המדיני והתעמולתי המצרי-סובייטי סבון כעת לנסרל את התגובה האמריקנית ובראש וראשונה להניא את ממשלת ארה"ב מלהשיב לפרובוקציה הסובייטית ע"י תמיכה מוגברת בסיפוק צרכי ישראל. לכן מהווה מניעת אספקת מטוסים נוספים את היעד המרכזי והמיידי בהסתערוותם המדינית והתעמולתית על ארה"ב.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

III. בריטניה

1. בקשות ישראל מבריטניה

א. כללי

ב- 30.4.70 קיבל ש"ח אבן את שגריר בריטניה בישראל ברנס שהוזמן לשיחה על הפעילות הצבאית של בריה"מ באזור. השר מסר עובדות, הערכות ואת הבקשות דלהלן:

ב. בקשות ישראל

- בריטניה מתבקשת להביע, הן בהודעה פומבית והן במגעים דיפלומטיים עם בריה"מ, את דאגתה הרבה ואת התמרמרותה נוכח התסלמה במעורבות הסובייטית באזור ולהדגיש את הסכנה לשלום אם לא ייעצר תהליך זה.

- בריטניה מתבקשת לשקול מחדש את עמדתה לגבי אספקת השנקים מסוג צ'יפטיין לישראל. שכן, הרי בריטניה כארה"ב דוגלת בעקרון שמירת מאזן הכוחות שאותו הפרה התערבות הסובייטית בצורה המסכנת את בטחון ישראל. יש אפוא צורך דחוף להחזיר את האיזון ולספק לישראל את הדרוש להגנתה. אומנם נקודת התורפה עתה היא בכוח האווירי אך ההגיון מחייב שישראל תהיה מצוידת גם בכלי נשק אחרים הדרושים להתעת הערבים. לאספקת הצ'יפטיינים לישראל תהיה השפעה פסיכולוגית מרחיקה על בריה"מ והיא תשמש לה הוכחה שמעצמות המערב לא יפקירו את בטחון ישראל.

ג. תגובות השגריר הבריטי

- על הבקשה לאספקת הצ'יפטיינים יש לנהוג בזהירות בנדרון כדי שלא להקטין את עמדת בריה"מ או אף לדחפה להתחייבויות נוספות.

- שאל אם ישראל תהיה מוכנה לשמור על הפסקת אש דה-פקטו, היינו גם אם נאצר לא יכריז בפומבי על התחייבותו לקיימה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

2. שיחת שה"ח הבריטי עם שגריר בריה"מ בלונדון (1.5.70)

א. כללי

ב- 1.5.70 קיבל שה"ח הבריטי סטיוארט את שגריר בריה"מ בבריטניה סמירנובסקי, ביוזמת האחרון. הפגישה לא נועדה לדיון במזה"ח אלא בבעיות ויטנאם וקמבודיה אך נושא זה צף ועלה, כשכל צד מחזיק בעמדתו ואינו זו ממנה.

ב. עמדת שה"ח הבריטי

- העלה את נושא המזה"ח במונחים כלליים.
- נחן ביטוי לדאגת בריטניה ולחרוטה מהצעדים הסובייטיים האחרונים בלי להיכנס לפרטים.
- הזהיר בפני הסכנות הסמוכות במצב שהתהווה.
- דחה הטיעון הסובייטי (ר' להלן) ואמר שהאשמות אינן עשויות לשפר את המצב.
- טען שמה שדרוש זוהי התאפקות כדי ליצור אוירה נוחה להשגת הסדר שלום.

ג. עמדת שגריר בריה"מ

- הטיב תשובה נוקשה ביותר.
- כלל לא נכנס לפרטים או לויכוח על העובדות אלא הסתפק בהודעה שבריה"מ מוסיפה לסייע למצרים כבעבר ומרי פעם מהליטה על הגשת סיוע כהתאם להתפתחות המצב.
- חקף את ישראל והטיל עליה את כל האשמה בהחרפת המצב: אילמלי התנהגה בצורה משוועת וחסרת אחריות, אילמלי פעילותה הצבאית וסירובה לבצע את החלטת מועבי"ט מ- 22.11.67 ולסגת לא היה המצב מתפתח כפי שהתפתח.

3. הערכות ותגובות סמנכ"ל משה"ח הבריטי (1.5.70)

א. כללי

- ב- 1.5.70 נועד השגריר רמז עם סמנכ"ל משה"ח הבריטי היימן שאמר לו:
- ב. על עומק מעורבות הסייסים הסובייטיים במצרים
- לא נכון לומר (כפי שאמר השגריר רמז) שההודעות הרשמיות של ממשלת

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

בריטניה, לרבות הודעת שה"ח טטיוארט בפרלמנט ב-30.4.70,
מתייחסות בספקנות הגובלת באי-אמון להודעת ישראל, שקיבלה
אישור מארה"ב, על הפעלת טייסים סובייטיים במשימות מבצעיות
במצרים.

- עם זאת אין לבריטניה חומר הוכחה כלשהו כדי לקבוע בצורה החלטית
שאומנם טייסים סובייטיים במשימות יירוט במצרים.
- ניתנו הוראות מפורשות ומיידיות לכדיקת המצב.

ג. על עמדתה של בריה"מ

- בריה"מ אינה רוצה בהחלקות או בהסלמה בלתי נשלטת של הסכסוך.
- ברגע מסויים אולי תהיה בריה"מ מוכנה אף לפשרה שהיחן לישראל את
עיקר מבוקשה.
- ייתכן אפילו שהתפתחויות הימים האחרונים נועדו להרביע את מצרים,
לרכז את הלחץ והאיום על המערב כדי לסחוט את מירב הוויתורים
ולאחר מכן חבלה בריה"מ נכונות להתקדם לקראת פשרה מתקבלת על הדעת.
- בינתיים אין כל החקדמות לא בשיחות ה-4 בניו-יורק ולא בשיחות
ה-2 בווינגטון.

ד. על התגובות המצופות מבריטניה

- רמז כי אין לצפות להצהרות בריטיות קיצוניות בפומבי, וזאת דוקא
בשל המתיחות הרבה במזה"ת, במקביל להתפתחויות בחלקי תבל אחרים.
- אשר לבקשה להתבטאויות בריטיות תקיפות בשיחות דיפלומטיות עם
בריה"מ:

- אינו יכול לומר דבר על כך בשלב זה.
- טניח כי חרדתה ודאגתה של בריטניה חובענה.
- אשר לבקשה לאספקת הטנקים:
- ביקש שיישראל תמציא הערכה מצב חדשה על תבבור כוח השריון
והארטילריה המצריים ומידת ריכוזם באזור התעלה.
- אמר שיעביר מייד את בקשת ישראל לבדיקה יסודית.
- טען כי עד כה לא הגיעו אצלם למסקנה שמאזן הכוחות הופר עד

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 21 -

כדי סיכון ישראל.

- ביקש להימנע מהדלפה.

4. דעות היועץ והמזכיר הראשון בשגרירות בריטניה בוושינגטון (6.5.70)

א. כללי

ב- 6.5.70 שמע איש שגרירותנו בוושינגטון מפי היועץ והמזכיר הראשון

בשגרירות בריטניה בארה"ב את הדברים דלהלן:

ג. על עומק מעורבות הטייסים הסובייטיים במצרים

- אם מטוסי ח.א. הישראלי יעברו קו מסוים הטייסים הסובייטיים בוודאי

יצאו נגדם.

- הסיבה שהביאה להפעלת הטייסים הסובייטיים במצרים היא התפצות

בעומק מצרים שביצע ח.א. הישראלי.

ג. על התבטאויות בפומבי

- הצהרת סגן שח"ח האמריקני ריצ'רדסון ב- 30.4.70 הייתה חפוזה ונאמרה

מבלי שהייתה לפניו הערכה שלמה של המצב.

- בריטניה יוחר מאופקת בהתבטאויותיה. אם בסיום הבדיקה שהיא עורכת

עתה תגיע למסקנה כי צריך להתבטא היא בוודאי תעשה זאת.

ד. על המוצא מהמצב שנחזה

- בריה"מ טוענת שהיא רוצה הסדר עפ"י החלטת מועבי"ס מ- 22.11.67.

- יש לספל במצב עפ"י גישה כפולה:

- מצד אחד תסמן ארה"ב קו וחביתיר לכריה"מ כי מעבר לו

בריה"מ לא תוכל להתקדם מבלי שארה"ב תגיב.

- מצד שני יש לפתוח במתקפה דיפלומטית.

- כדי לאפשר לארה"ב לנהל מתקפה דיפלומטית על ישראל להצהיר על

נכונותה לסגת לגבולות בטוחים ומוסכמים בהקשר של שלום.

- הצהרה ישראלית על נכונות לנסיגה תאפשר לבריה"מ גם להוכיח לערבים

כי היא השיגה עכורם משהו וגם לסגת בעצמה מבלי לאבד יוקרה.

- ישראל אינה צריכה לוותר על משהו ללא שלום וללא גבולות בטוחים.

22./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

5. דעות בריטניה ועמדותיה - סיכום השגריר רמז (2.5.70)

א. על עומק המעורבות של הטייסים הסובייטיים במצרים

- שיבור הטייסים הסובייטיים למצרים - כאשפת מדיניות החרירות העמוקות של ח.א. הישראלי שמפניה הזחירו הכריטים את ישראל.
- אין הוכחות להפעלת הטייסים הסובייטיים במשימות קרביות.
- משימות הטייסים הסובייטיים מצטמצמות בהגנה על טילי הסאם 3 ועל ערי מצרים ולא בהתקפה על ישראל.

ב. על אספקת נשק לישראל

- הפעלת הטייסים הסובייטיים במצרים אינה משנה את מאזן הכוחות.
- כל חיגבור של עצמאות הצבאית של ישראל יתפרש כאיום על מצרים ויביא מייד לחיגבור מקביל של מצרים, גם אם דבר זה יחייב את הסלמת המעורבות הסובייטית.
- לבריה"מ סיעון טוב: כשאר"ב פולשת לקמבודיה ללא הזמנת ממשלתה לשם שמירה על אינטרסים של "ידידים" מפקפקים אין לסעון נגד בריה"מ הנענית בהושטת סיוע לבקשה מדינה ידידותית כמצרים נגד "הפולש הישראלי".
- תומשן אספקתו לישראל של הנשק הדרוש להבטחת יכולתה לעמוד נגד כל נסיון רציני לפלישה רבתי ולהתקפה עליה, אך לא תאפשר לה שליטה בעמי מצרים כחנאי לאיזון הכוחות.

ג. הפתרון - הסדר הסכסוך

- מבינים לחרדתה של ישראל כי הפעילות הסובייטית חבביר יכולתה והעזתה של מצרים באזור התעלה, אך אינם רואים כל מוצא מכך אלא בחיסול הסכסוך.
- נכון שבריה"מ מעוניינת בהמשך המתיחות במזה"ת לשם העמקת חדירתה אך היא מגיעה לנקודה בה מידת הסיכון ומימדי ההשקעה הופכים לבעיה. במצב זה חתיה בריה"מ מוכנה להסדר שלא יוראה ככניעת מצרים והערבים או כאובדן יוקרה לה עצמה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

ד. אין סיכוי לאזהרות פוטביות ודיפלומטיות לבריה"ם

- אין להניח שממשלה בריטניה תצא חוצץ - לא בפומבי ואף לא בצינור דיפלומטי - נגד פעילות בריה"מ במצרים.
- סיבות הימנעותה נוסף על חששותיה המסורתיים מפגיעה באינטרסים הכלכליים הבריטיים במדינות ערב קיים עתה החשש שהדבר יחליש את של הממשלה.
- מעמדה בשל סחירתולמדיניותה הדרום-מזרח אסיאנית :
- ממשלה בריטניה נמנעת מלגנות את "הפלישה" האמריקנית לקמבודיה, וזה על אף הלחץ העצום המופעל עליה, לרבות מחוגי מפלגת הלייבור עצמם.
- היא מעדיפה, ערב הבחירות, שלא להסתכן במדיניות חוץ שבזיה במחלוקת ומחחמקה מהצהרה מחייבת כלשהי בתירוץ שכיו"ר מקביל של ועידת ג'נבה
- היא פועלת לכנס חדש של הועידה למען פחרון מוסכם.

סודי ביותר

24./..

104

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

הערבים

IV.

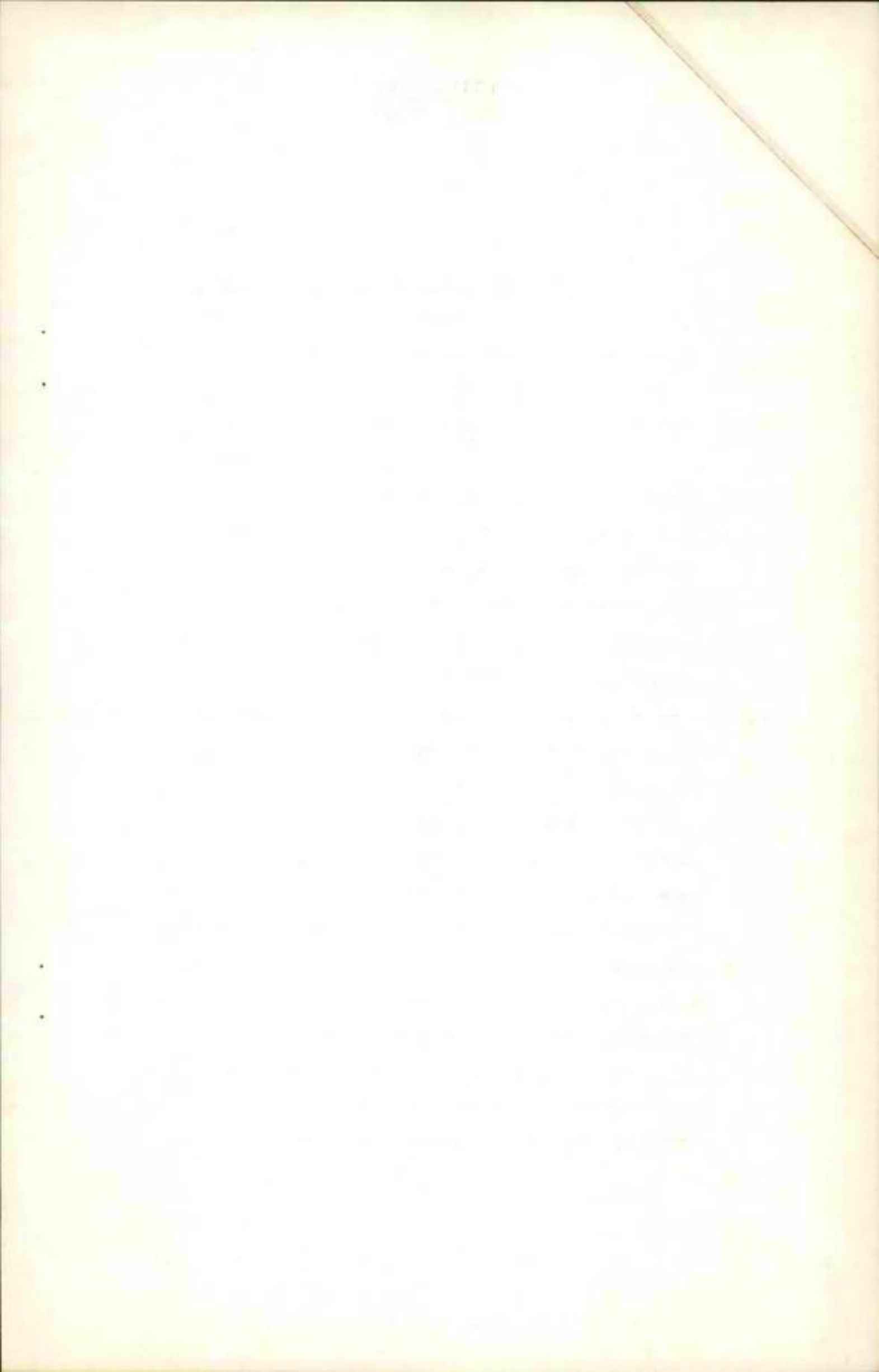
1. - נאצר - אינו מאשר ואינו מכחיש: מודה במשתמע

בנאסר ב-1.5.70 אמר נאצר בנדון:

"אחד ממנהיגי ישראל אמר שהם יהרסו את כל מצרים ולא ישאירו בה בניין אחד, כמובן שהוא אמר זאת בהרגישו שארה"ב בותנת לו את מסוסי הפנטום, הספציצים והסייסים, הסכנאים ואנשי התחזוקה..."

ב-15 הימים האחרונים חל שינוי, כפי שאנו רואים וכוחותינו בוסלים את היוזמה בפעולות צבאיות ברעזות באויר וביבשה...

שלשום פתח האויב בפעולה מדינית תעסולתית בגד בריה"מ ובגד מצרים בסענה שבריה"מ מסייעת למצרים ומגדילה באורח בלתי פוסק את סיועה לנו. ישראל הפנתה שלשום האשמה חסורה בגד בריה"מ ולאחר מכן החלה להשמיע האשמות גם העתונות האימפריאליסטית. ניר יורק שיומם התייפח באותו זמן וכן העתונות של גרמניה המערבית: כיצד ישראל לא תוכל להפציץ את קהיר? זהו פשע גדול מצד בריה"מ, אשר מסייעת לנו להגן על שמינו ועל מרחב האויר שלנו מפני מסוסי הפאנטום האמריקאיים... ישראל ואלה שעוסדים מאחוריה מוענים, כי רוטיה מסייעת לנו לתקוף אותה, והרי עד עתה לא הפצצנו אף עיר ישראלית ואף מחנה ישראלי בתוך ישראל. והרי פעם אני הבטחתי לכם שאם הם יפציצו מטרות אזרחיות גם אנו נפציץ מטרות אזרחיות - ואני עומד על הבטחתי בעניין זה ואיני חוזר מסנה. אך עד אשר נתחיל בכך עלינו להבטיח דבר מה ואסור לנו לפעול מתוך מניעים רגשיים, שכן עלינו להבטיח המשכיות.... הסיוע שמגישה לנו בריה"מ אינו בגדר סוד ואין בכך שום חידוש, וכל הסיוע שמגישה לנו בריה"מ מתאים לכל העקרונות בהם אנו מאמינים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

זוהי עזרה של יד ידו לידידו, זוהי עזרה של צדק לצדק, זוהי עזרה של כל אלה הסומכים בקדמה הפוליטית והסוציאלית של מטרות המאבק למען הקדמה הפוליטית והסוציאלית... ללא הנפק הרוסי שקבלנו לאחר תבוסת יוני 1967 ייתכן שמשה דיין היה נמצא עתה כאן בקהיר, או שגולדה מאיר היתה בקהיר. לולא בריה"מ והמדינות הידידותיות לא יכולנו לשקם את כוחותינו המזוינים ואף לא יכולתי לדבר עתה בקול רם וחזק כזה... בריה"מ אינה מסייעת לנו כדי שנבצע מעשי תוקפנות כלשהם או כדי שנחפזם ובתרחב, אלא היא מסייעת לנו כדי שנשחרר את אדמותינו...".

2. דובר ממשלת מצרים - סכחיש (6.5.70)

ב-6.5.70 נתן דובר ממשלת מצרים עצמת עבד אל-מג'יד הצהרה בה, בין היתר, דחה את הטענות הישראליות האחרונות בדבר סיסת סייסים סובייסיום בשמי מצרים בסיסות סבציות ואמר שאלה הן פשוט תעמולה ישראלית חסרת שחר וחלק ממסע שישראל פתחה נגד מצרים ונגד בריה"מ בסוף אפריל שעבר כדי לאלץ את ארה"ב לספק לה נשק וציוד נוספים. הדובר הצביע על כך שסייסים אמריקניים ואנגלים נוסלים חלק עם ישראל בהתקפות תוקפניות נגד המדינות הערביות שאינן במצב שלחמה עם ארה"ב ועם אנגליה.

3. אגרת מצרית לאו"ם

ב-1.5.70 (עוד לפני באום נאצר) הגישה מצרים אגרת למזכ"ל האו"ם על הודעת ממשלת ישראל מ-29.4.70, באגרתה הביעה הסברה כי מביעי ישראל הם לחפות על הפצצת מטרות אזרחיות במצרים ועל הגינוי הפולמי להמשך הכבוש ולהשיג סטוסי פאנטומים נוספים.

באגרת מובעת תקווה כי לנוכח מעשים קודמים של ישראל (הסרוב לסגת ואף להשתמש בסלה בסיגה, הכחשת קיום העם הפלסטיני ודחיית החלטות האו"ם בעניינו, ספוח ירושלים, הסרוב לקבל ועדות האו"ם לחקירת מצב תושבי השטחים...) לא יקבל העולם את הטענות הישראליות ומסיימת בהבטחה כי העמים הערביים ימשיכו במאמציהם לשחרר את אדמתם מכבוש ישראלי.

OFFICIAL
(100) 200

האגרת המצרית בענתה באיגרת ישראלית מ-5.5.70.

4. התגובות הערביות להודעת ממשלת ישראל מ-29.4.70

לפני באומו של נאצר (ב-1.5.70) בו הודה במשתמע בקיום סיוע סובייטי להגנה על שטח מצרים, ודבריו של קוסיגין ב-4.5 (ר' לעיל) ניתן לעמוד על שתי מגמות עיקריות בתגובות הערביות להודעת ממשלת ישראל ולפרסומים בארה"ב (29.4.70):

- אלה שלא רצו להאמין לידיעה.

- אלה המאמינים אך לא מעיזים לומר זאת וחוששים שההתפתחות

החדשה תגרום להפיכת האזור לאזור התנגשות בין מעצמות העל.

אם כי הגישה, לאמיתו של דבר, אינה אחידה בכל המקרים, מוסיפה להתבטא בארצות ערב תמימות דעים שישראל מנהלת מערכה תעמולתית במטרה ללחוץ על ארה"ב לספק לה נשק ומטוסים ולסנך את המעצמות בסכסוך המזה"ת עד כדי עימות ישיר. יש עוד נימות נוספות בפרשנויות הערביות לפיהן ישראל מנסה להסביר כלפי פנים את הסהלומות המצריות ומעבר היוזמה לידי מצרים וכן לחפות על הגילויי שברייטים מתנדבים פועלים בצ.ה.ל.

5. ועד הפעולה הערבי-אמריקאי

ב-2.5.70 קיים ועד הפעולה הערבי-אמריקאי של ד"ר מהדי את ארוחתו השנתית בניו-יורק.

בארוחה שורה אווירה של שמחה והילולה מסמל לרגל המעורבות הטוביטית במצרים.

הערבים סיפרו שם שבניה"מ הבטיחה למצרים תמיכה פעילה ישירה ובלתי מוגבלת שתאפשר פתיחת "מלחמת שחרור" בקרוב.

כן אמרו הדוברים הערביים שם שעתה היא ההזדמנות האחרונה לארה"ב לנסות את ישראל אם אינה רוצה להיות "מחוסלת במזה"ת לבצח".

6. השטחים המוחזקים

הלך רוח דומה הורגש גם בקרב חלקים מאוכלוסית השטחים המוחזקים.

סודי ביותר

27./..

ה'תש"ח
ה'תש"ח

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

דיוני המעצמות במסגרת שיחות ה-4
=====

1. ישיבות סגני ה-4 ב-28.4.70 וב-30.4.70

א. כללי

ב-28.4.70 התכנסו סגני נציגי ה-4 בפעם הששית וב-30.4.70 התכנסו בפעם השביעית לישיבות ביסוח מזכיר נקודות הסכמה והמחלוקת. להלן מספר פרטים על מהלך ישיבות אלו:

ב. עמדת ארה"ב

- נסיגה: הסגן האמריקני באפס חזר והציג את עמדת ארה"ב הידועה.
- התחייבות לשלום: הסגן האמריקני ניסה להוביל את הדיון לשאלה זו.

ג. עמדת בריה"מ

- נסיגה: הסגן הסובייטי ויניקוב הודיע בלשון חריפה כי כל עוד אין הסכמה על נסיגה סוטאלית לא יהיה הסכם בנקודה אחרת כלשהי.
- על תגובת הסגן האמריקני כי הודעת הסובייטי נשמעת כאולטימטום וכי הוא מקווה שאינה משקפת את ההתפתחות המדאיגה כאזור (הפעלת הסייסים הסובייטים במצרים) לא הגיב הסגן הסובייטי אלא בהסמקה.
- פעילות חבלנית: הסגן הסובייטי דחה את הניסוחים הבריטיים והצרפתיים הכוללנים בדבר מניעת פעולות עוינות משטח מדינה אחת נגד רעותה ללא הזכרת פעילות חבלנית במפורש.

- דיווח לנציגים: הסגן הסובייטי דחה הצעה לפיה ידווחו הסגנים לנציגים המתכנסים ב-5.5.70 כי אף שהסגנים לא הגיעו לכלל הסכמה לגבי ניסוחים כלשהם הושגה הבנה ביחס למושגים כלליים מסויימים, כגון שהנסיגה צריכה להתבצע בהתאם להחלטת מועבי"ט מ-22.11.67 וכגון הצורך בסיום הלוחמה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

ד. דיווח לנציגים

לדווח
לנוכח עמדת הסגן הסובייטי סיכמו הסגנים/לנציגים רק כי

- המשיכו בדיוניהם.
- דרוש להם זמן נוסף להכנת התזכיר.

ה. הערכת הסגן האמריקני

- לא רק שלא חלה כל התקדמות בעבודת הסגנים אלא שבגלל עמדת הסגן הסובייטי חלה נסיגה.
- הוא עצמו ער לכך שבריה"מ משחקת משחק דו פרצופי בהופיעה בדיוני המעצמות כשותף למאמצי השלום ובחבלה באותו זמן בסיכויי השלום באזור ע"י צעדי ההסלמה שלה. הוא מגיב כהתאם.
- אחד היעדים האמריקנים העיקריים בדיוני ה-4 בשלב הנוכחי היה להרחיק את צרפת מעל בריה"מ וליצור חזית מערבית משותפת. יעד זה הושג כאשר הצרפתים נוכחו לדעת שעמדת ארה"ב סבירה בעוד/בריה"מ עמדת נוקשה וקיצונית.

2. ישיבת ה-4 ב-5.5.70

א. כללי

ב-5.5.70 התכנסו נציגי ה-4 בניו-יורק לישיבתם ה-34. יוה"ר היה הסובייטי מאליק. הפגישה לא הביאה תוצאות כלשהן ולא היו בה חידושים. להלן פרטים על מהלכה:

ב. עמדת האמריקני יוסט

- דחה האשמת הסובייטי (להלן) שארה"ב אשמה בקפאון בעבודת הסגנים.
- הסיל על בריה"מ את האשמה:
- מנעה דיווח הסגנים אף לגבי המושגים הכלליים שביחס אליהם קיימת הבנה מסוימת.
- חיבלה בעבודתם בדורשה להסכים על נסיגה סוטאלית לפני ההסכמה ביחס לכל מושג אחר.

1911-1912
1913-1914

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It is a summary of the work done by the various departments and a statement of the results achieved. It is a general statement of the work done and is not a detailed report of the work of each department.

2. The second part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

3. The third part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

4. The fourth part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

5. The fifth part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

6. The sixth part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

7. The seventh part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

8. The eighth part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

9. The ninth part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

10. The tenth part of the report deals with the work of the various departments. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved. It is a detailed report of the work of each department and is a statement of the results achieved.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

- התעלמה בכך מהמגדס של הסגנים בתובעה מהם להתקדם מעבר לעמדות הנציגים הראשיים.
- התעלמה מנכונות ארה"ב ללכת לקראתה בשאלות הנסיגה והגבולות הנסוחים והמוכרים וגרמה בכך לקפאון.
- דחתה אפילו הצעות ארה"ב לצעדים מוגבלים להפגת המתיחות, כגון קריאה לצדדים לשמור בקפדנות על הפסקת אש וכגון הגבלת מירוך החימוש.
- מאידך הסלימה המצב באזור ע"י הצבת הטילים וע"י הפעלת המייסים הסובייטיים מסיבות בלתי ברורות אבל תוך הסיכון שבכניסתם לקרב.

- הציע כי:

- הסגנים ימשיכו בעבודתם וישלימו בהתאם למגדס כדי שאפשר יהיה להתקדם בהכנת קווי ההנחייה ליארינג.
- המעצמות הגלינה התאפקות מירבית באזור.

ג. עמדת הסובייטי

- פתח (כיו"ר) בהאשמה נגד ארה"ב על שיצרה את הקפאון בעבודת הסגנים.
- על מענות הנגד של האמריקני (לעיל) השיב שארה"ב הופכת את הקערה על פיה.
- טען שהבעייה העיקרית היא הנסיגה וארה"ב אינה מסכימה לה.
- לא התייחס לדברי האמריקני על פעילות הצוותות והמייסים הסובייטיים במצרים אך העיר באופן כללי שכל מה שבריה"מ עושה מכוון לסייע לערבים בהגנתם נגד תוקפנות.
- ציין שהסגנים יכולים לדבר על כל ענין (ולא הבהיר אם בריה"מ תשנה את העמדה בה נקטה עד כה בדיוני הסגנים).

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 30 -

ד. עמדת הצרפתי קושציווסקו-מוריזה

- הביע אי שביעות רצון מחוסר ההתקדמות.
- לא הסיל את האחריות ליצירת מצב זה על צד כלשהו.

ה. עמדת הבריטי קאראדון

- דבר כצדפתי.
- הציע, נוסף על כך, לקבוע לסגנים מועד אחרון להגשת תזכיר בקודות ההסכמה והמחלוקת, וזה כדי שעבודתם לא תימשך ללא סוף. אם יתברר שהסגנים עומדים על סף השלמת הניסוח ודרוש להם רק פרק זמן קצר נוסף יידחה המועד האחרון, אולם אם יתברר שאין התקדמות בעבודתם לא יהיה טעם בהמשכת מאמציהם מעבר למועד האחרון.
- הציע שמועד אחרון זה יהיה ישיבת המליאה הבאה ב-26.5.70, היינו כעבור שלושה שבועות.

ו. סיכום

הצעת הבריטי נתקבלה.

ז. הערכת האמריקני

- הדרישה הסובייטית לנסיגה סוטאלית באה כנראה בלחצו הכבד של נאצר לאחרונה.
- העמדה הסובייטית בנדון היא טקטית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

נאום נאצר ב-1.5.70: הערכה

1. מה חידש הנאום?

- היה זה אחד הנאומים התוקפניים והסחטניים ביותר בשנים האחרונות, המזכירים את נאומי עסקת הנשק הצ'כית, הלאמת סואץ וערב מלחמת ששת הימים.
- השתמשה הודאה בפניין הטייטס הסובייטיות תוך הצהרה שמוכן לבקש מבריה"מ סיוע צבאי נוסף.
- בולטת הפניה דרמטית והאולטימטיבית לניקסון, תוך הדגשה שארה"ב עומדת על סף מפנה מכריע ביחסיה עם העולם הערבי - ניתוק לבזח או התחלה חדשה (מבלי שהעלה כלפי ארה"ב פיתויים והישגים כלשהם לאינטרסים שלה, אם תכבד לתכתיבו). הוא העמיד את ניקסון בפני הברירה: לצוות על נסיגת ישראל או להפסיק לה כל סיוע.

2. הצוקת המעורבות הסובייטית

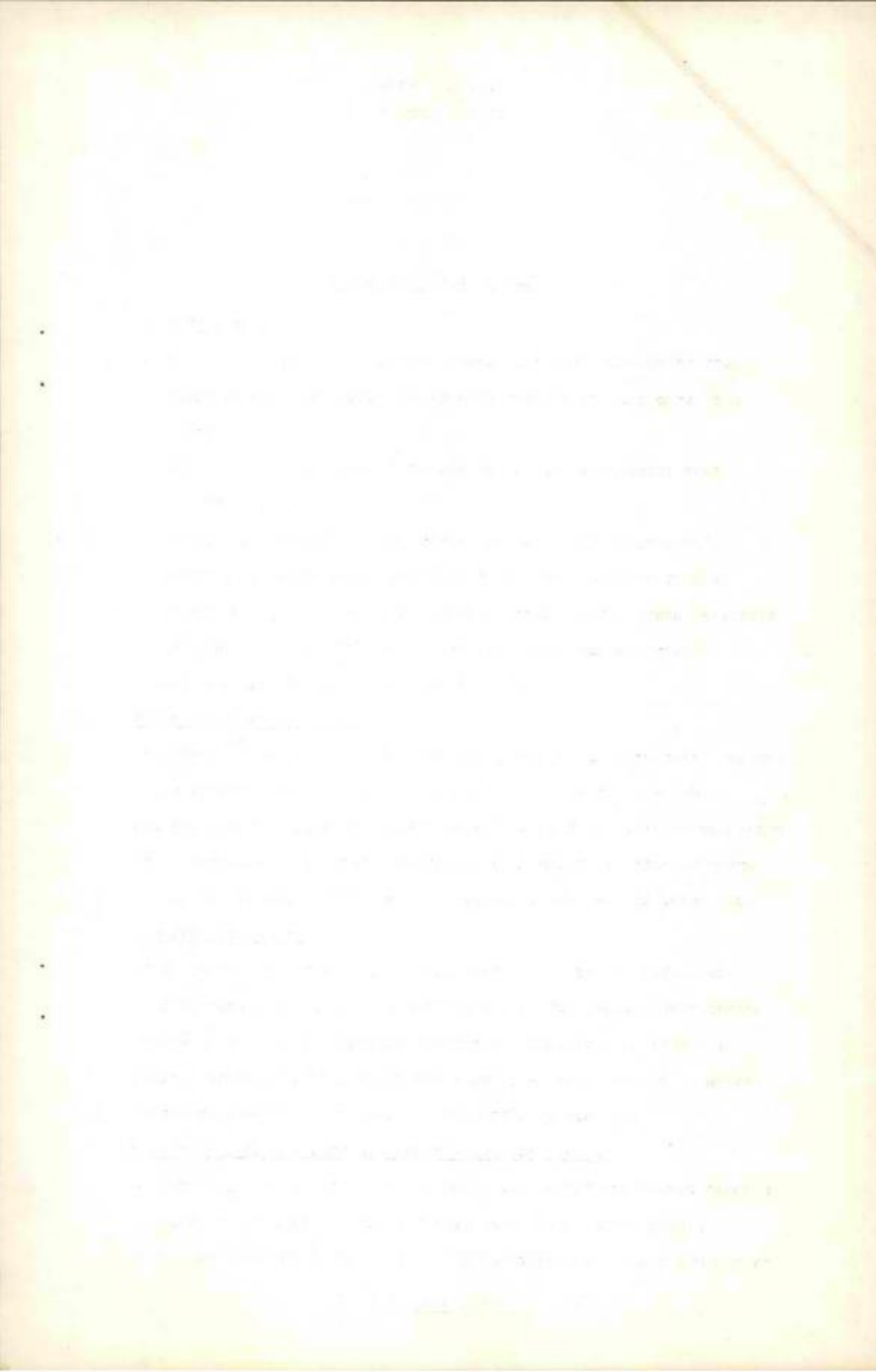
נאצר הציג את הסיוע הרוסי למצרים כסיוע קידמה לקידמה וצדק לצדק. טען שרק הודות לסיוע זה לא נכנסו משה דיין וגולדה מאיר לקהיר ביוני 1967. בלם המאמץ להכשיר בפני עמו ובפני דעת הקהל הערבית את המעורבות הסובייטית כגורם שאין סגור מסגור והעתיד אף לגבור. מאמץ הסברתי זה מלמד על הרגשת עירבות בנדרן, שוודאי תמצא מקומה גם בשיחות שליחי נאצר עם שליטי ערב.

3. הסחטנות כלפי ארה"ב

שליחי נאצר יצטרכו להתאמץ כדי לשכנע, בייחוד את סעודיה וכווית, אשר לכספיהן זקוק נאצר, שהמעורבות הסובייטית היא בלתי נמנעת ושהדרך היחידה לאתר אותה היא הענות ניקסון לאולטימטום של נאצר, ולשם כך דרוש לחץ בינערבי מירבי על ארה"ב, לרבות הפעלת נשק הנפט וסנקציות כלליות אחרות. יצויין שבנאוסו לא פרש נאצר מה ייעשה לארה"ב אם תסרב לו.

4. הבחינה הבינערבית - נאצר מבסס להצליח במה שנכשל ברבאט

- נאצר העמיד את שליטי ערב באופן דרמטי בפני תביעה מרחיקת-לכת וגורלית בשביל חלק מהם (פויסל ושלום כווית), מבלי שנמלך תחילה בדעתם.
- הוא איים במרום על שליטי ערב, שאם לא יתגייסו למסעו נגד ארה"ב יפנה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

ישר להמונים הערביים והזכיר להם לקח ההפיכות בלוב ובסודאן.

5. זלזול בפעמד יתר הערבים תוך שימת כל הדגש על מצרים

- נאצר התעלם לגמרי ממסגרת ועדות הפסגה הערבית וכן מהפסגה המוסלמית. הוא לא שיבח במיוחד את המאמץ הצבאי הבינערבי, לרבות החזית המזרחית, והציג את המערכה כסבצע מצרי כפעם בלעדי, כשמוינות ערב נתבעות לסייע ע"י הצטרפותן ללחץ על ארה"ב.
- היסוד המצרי שבנאום האפיל במידה יתירה על היסוד הבינערבי, שהוצג כגורם מסייע בלבד.

6. התיזה המלחמתית של נאצר

- נאצר הודיע על מערכה צבאית לשחרור כל השטחים הכבושים ודבר על סיוע רוסי למערכה זו. הוא הדגיש שהיוזמה הצבאית כבר עברה לידי מצרים ולא חזר על תורת השלבים.
- התיזה שהשתמשה מדבריו היא, שנעזרת הטוביוטים כפי שהיא בתוכה היום, יכול הצבא המצרי להגביר את מלחמת ההתשה נגד ישראל ואף אולי להתקדם לשלבים יותר מכריעים - בתנאי שניקסון יפסיק בסיוע לישראל.
- לא מן הנסבע - לאחר דברי נאצר - שהמצרים ינסו לבצע פעולה בעומק ישראל.

7. השלום הערבי של נאצר

- נאצר פיתח מושג של שלום ערבי שיהיה חזק, בר קיימא, מובטח וצודק כלפי הערבים, שלום של נצחון ערבי.
- בסקירתו ההסטורית שלל נאצר את זכות היהודים בארץ ישראל והציגה כספור בדים מלפני אלף שנה.
- בציירו את תדמית ישראל (נוהגת בתושבי השטחים בצורה יותר איומה מכפי שנהג היטלר ביהודים, תוקפנית, רצחנית, ברברית, מענה) לא פתח למעשה פתח לדו-קיום ערבי-ישראלי, אלא בקש להכשיר הקרקע להחרפת הלחימה.
- אשר למהות ההסדר שמציע נאצר לגבי ישראל, הרי הוא מנסה להכתיב את תנאיו הידועים שהם:

א. נסיגה טרמאלית.

ב. מימוש זכויות העם הפלסטיני לפי הפרוש שלו. הוא קושר סעיף ב' עם

ביצוע החלטות או"ם בנושא הפלסטינים.

הוא לא התייחס כלל להצעות האמריקניות להסדר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

8. התעלמות מארגוני המחתלים ומערפאת
נאצר הדגיש במיוחד את ההתנגדות לישראל ברצועת עזה, הזכיר רק אגב אורחא את ארגוני המחתלים והתעלם מערפאת.
9. סילופי נאצר
הנאום כלל שורה של סילופים לגבי ישראל וארה"ב וכן בנושאים אחרים. בין השאר הוא מסלף מעמדות החלטות או"ם בנושא הפלסטיני ומייחס למנהיגי ישראל הכרזות שלא היו.
10. גובר אצל נאצר יסוד ההיסור
יסוד ההיסור באיסיותו של נאצר, שהתגלה במחצית השניה של עשור החמישים וכן ערב מלחמת ששת הימים בולט מחדש בנאוסו, כאילו לא למד דבר וכאילו שכח איך איבד את השליטה על הספך ההתפתחות בסוף מאי - ראשית יוני 1967.
11. נאצר מבקש לסנוע מישראל כל סיוע אמריקאי
- ברור שנאצר מבקש ראשית כל לסנוע כל סיוע אמריקאי מישראל, ובראש וראשונה בשק.
- ייתכן שהוא מתכוון גם להזיז את שיחות ה-4 וה-2 תוך תיאום עם בריה"מ ולהביא לנסיגה מרחיקת-לכת של ארה"ב בשיחות אלו.
- הוא רוצה כמו כן להצדיק את המעורבות הסובייטית לעמו ולעמים הערביים לאחר שהודה בעקיפין שצבא מצרים אינו מסוגל לבדו להגן על ארצו.
- הוא מבקש להבטיח ע"י סאטציה דיפלומטית, שאם לא יועילו ייהפכו לאיומים - חזית אחידה כלל ערבית מאחוריו.
12. השליחים המצריים יצאו לפסעותיהם
השליחים המצריים למדינות ערב יצאו לשליחויותיהם שיקיפו את כל ארצות ערב וכן גם חלק מנסיכויות המפרץ הפרסי. מעניין ששר הכלכלה וסחר החוץ חסן עבאס זכר הוא זה שנשלח לסעודיה, לכווית ולנסיכויות המפרץ.
מסרת השליחויות היא לארגן את החזית הערבית במאמצים כלפי ארה"ב. לא ברור עדיון מה הן הדרכים שנאצר מציע. מעניין שבלבנון כבר נשמעו קולות נגד פגיעה בנפט. דובר סממלת מצרים הבהיר שאין הכוונה לכנס ועידת-פסגה ערבית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

13. מצרים סנקטת לתת תהודה בינלאומית לנאום נאצר

א. מצרים הגישה אגרת למזכ"ל האו"ם בצרוף הקטע מנאום נאצר בו פנה אל הנשיא ניקסון.

ב. הנאום הופץ ע"י נציגויות מצרים בחו"ל לכל משרדי החוץ.

14. תגובות לנאום נאצר

א. כללי

נאום נאצר זכה לתהודה במדינות ערב, אם כי במידה מסויימת פחות ממה שיכלו המצרים לקוות. בולט הפער המימדי הרשמי בתגובות, מחוץ לירדן וללבנון. ההזדהות הבולטת ביותר באה מצד המלך חוסיין ורוה"ם לבנון ואילו ראשי יתר מדינות ערב, לרבות לוב וסודאן, שסרו עד לכתיבת שורות אלו (7.5) על שתיקה.

ב. ירדן: הזדהות עם מצרים

מברק חוסיין לנאצר ב-2.5:

"קריאתך הלאומית לארה"ב ולנשיאה היא קריאתו של כל ערבי המאמין בבעייתו הצודקת והשוואף להרחיק את האופה שלו, את האזור ואת העולם מרישעת השאפתנים המשחקים בגורל העמים.

בצרפי את קולי לקול אחי וקריאתי לקריאתו, שארה"ב תפגין עמדה חדשה ותתמוך בזכות, בצדק ותציל את השלום, אני מכריז במלוא הנפחון והתקיפות כי עמאן תעמוד, כפי שעמדה לצד חברתה לדרך - קהיר, בכל מצב חדש ולא תהסס מלנקום עמדה, המתחייבת בנסיבות, ותחזק את האינטרס הערבי העליון בגד כל מדינה שתמשיך להגיש סיוע לישראל אשר יאפשר לה להמשיך ולהחזיק תחת כיבושה את האדמות הערביות. תקוותי הגדולה היא שאחינו הסנהיגים הערביים יתייצבו אתנו בעמדה ערבית אחידה שהיא הערובה להחזרת כבודנו, זכויותינו ולשחרור אדמתנו. אנו מחכים לשליחכם הנכבד במולדתו הנאבקה - ירדן. זוהי עמדתנו לא בשנה אותה לא נזלזל בה ולא ניתפס להסוסים בקשר אליה. אנו קרבן לאופה ולבעייתנו הקדושה הצודקת."

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

(על רקע מברק זה, מעניין פיתוי (3.5) שדור דבריו של חוטיון בסלויזיה האמריקנית, כשבקש שארה"ב תסנה שגריר חוש בירדן, במקום האריסטון סימס).

ג. לבנון

- רוח"מ כראמה אסר (2.5) כי נאצר הביע את רגשות הערבים והעניק מידה של כבוד לעמדתם הנובעת מזכויותיהם. הוא תקף את ארה"ב והביע תקווה שעקרונות העם האמריקאי יביעו את הנשיא ניקסון לשקוד על אינטרס ארצו בעולם הערבי ומכאן לכיבוד ריבונות הערבים בארצם. כראמה הדגיש שלא נותר לערבים אלא לבחור בין מוות בכבוד לבין חיים מכובדים ואין ספק שימלאו את חובתם. הכנות האמונה והכוח שהסתקפו בגאומ נאצר עוררו במחון, שלווה ושמחה לקראת הנצחון בקרב.
- שה"ח הלבנוני מג'דלאני אסר (2.5) כי גאומ נאצר גילה את הסענות הכוזבות של ישראל, בהסתמך על עדויות הסטוריות והכרזות מנהיגי ישראל עצמם. לבנון ואחיותיה הערביות מצפות לצדה הבא של ארה"ב.
- שר הסודות הצבוריות פייר ג'ומייל שהוא מנהיג מפלגת הפלנגות הנוצרית אסר (2.5) כי ברור מהגאומ שהערבים אינם יכולים לסבול יותר מכפי שסבלו עד כה בפטיה של המדיניות האמריקאית. על ארה"ב להכיר בכך ולסגות את מדיניותה הפרו-ישראלית.

ד. תגובות בעתונות הערבית

הגאומ זכה לסקור רחב בעתונות הערבית, כאשר הנקודות המשותפות לכל הפרשנויות מסתכמות ב:

- הצגת הגאומ כנקודת מפנה וכשלב סכריע ביחסי ארה"ב עם מדינות ערב. עם זאת יש גם ספק אם תוכל ארה"ב להיענות לדרישות נאצר (אלמחרר הלבנוני 3.5: קריאת נאצר לניכסון אינה למעשה קריאה אלא טבעת לצוארו של ניקסון לגבי האחריות לסאורעות אשר אי-אפשר לברוח מנשיאת האחריות להם בפני דעת הקהל העולמית, אם יחליט לתת עזרה כספית וצבאית נוספת לישראל...).
- שבחים לעמידה האמיצה של נאצר, המבטאת את הרוח הערבית כולה, שלא ניתן יהיה להכביעה (רדיו אומדורמאן 3.5; אלת"ורה הסורי 2.5; רדיו לוב - לפי סימס"ת 3.5).

- התעלמות או המעטה של האספקט הסובייטי.

ידן

א. דברי המלך חוסיין לשגריר צרפת ברבת עמון (2.5.70)

ב-2.5.70 אמר המלך חוסיין לשגריר צרפת ברבת-עמון:

- נאצר צדק בכל דבריו בנאומו מ-1.5.70.
- ישראל יכולה להשיג שלום ממשי, אם רק תהיה סוכנה להסכים לבסיסה סוטאלית בהתאם להחלטת מועבי"ס מ-22.11.67.
- תמיכת ממשלת ארה"ב בסרוב ישראל לסגת היא טרגדיה.
- בכך אחראית ארה"ב להעדר השלום ולהמשך פעולות האיבה.
- היותה של ממשלת ארה"ב סודרכת ע"י סיעוט קטן של תושבי ארה"ב, היהודים, היא טרגדיה.
- חוסיין עצמו סוכן לשלום ממשי והדבר תלוי בלחץ אמריקאי מועט על ישראל.

1871, 1872
1873, 1874

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

ב. מתיחות מחודשת ביחסי השלטון-מחבלים

1. רקע:

ב-2.5 ארעו מספר התנקשויות בין כוחות הצאעיקה לבין מחבלים חמושים באזור שונה הצפונית. מאורעות אלה, היו הראשונים מסוגם אשר ארעו בירדן מאז ההסכם המחודש בין המלך למחבלים אשר הושג בפברואר דגא. הסגמות אשר איפיינו את יחסי המלך והמחבלים מאז הסכם זה, היו העיקר:

א. המחבלים זכו בהכרה מחודשת בסטאטוס המיוחד שלהם בירדן.
ב. בעקבות ההסכם ואז הצליחו המחבלים להגדיל את הפרסטיז'ה שלהם בתוך ירדן.

ג. יחסי השלטונות והמחבלים היו שקטים כלפי חוץ, אך מתוחים במהותם.

ד. המחבלים ובייחוד הקיצוניים שביניהם, המשיכו בכל אותה עת במסע השמחות נגד ממשלת ירדן על כוונתם לבלום את פעולתם ולהצר את רגליהם. בין היתר, השמיעו איומים נגד שלטונות ירדן וב-30.4 אף פרספה ה"חזית העממית לשחרור פלסטין" (ארגונו של ג'ורג' חבש) כי שלטונות ירדן ביסו לרצוח את ראשי המחבלים, ערפאת וחבש.

ה. הרכבת ממירדן החדשה (19.4) עוררה אף היא שאלת היחסים עם המחבלים, אשר מנעו הצטרפותו של נדיום זארו, ראש עירית ראמלה לשעבר לממשלה.

ו. קרוי התעמולה של המחבלים בשלבים אלה, התמקדו בעיקר בדרישתם החוזרת ובשבית לקבל חופש פעולה מלא לאורך הקו עם ישראל.

2. ההתנגשויות ב-2.5

על רקע מגמות אלה ארעה, כאמור, ב-2.5 התנגשות בין כוחות הצבא הירדני לבין המחבלים, אשר - לדבריהם - חזרו מפעולה נגד ישראל.

סודי ביותר
לנמען בלבד

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

האמריקאית בו אסר (אי.פי., 3.5) כי גדולה תקוותו
שארה"ב תשגר בהקדם שגריר אמריקאי חדש לעמאן בסקום
האריסון סימס, אותו בקש חוסיון לצאת את ירדן, אחרי
שהואשם כאחראי לביסול ביקור סיסקו. הראיון שודר בארה"ב
אחרי זאוס נאצר, בו קרא נשיא מצרים לפעולה ערבית מאוחדת
נגד ארה"ב, אם כי ודאי שדברי חוסיון הוקלטו לפני ה-1.5.

4. חוסיון חוזר על הצהרות תקיפות כלפי ישראל

במקביל להתבטאות זו של המלך ביחס לקשרי ארצו עם ארה"ב,
חזר חוסיון בנאומים שונים בפני יחידות צבאו (3,4,5) על החלטתו
הבחוושה להמשיך ולפעול צבאית נגד ישראל "לשחרור הגדה המערבית" וכן
שלא יביח נשקו כל עוד לא שוחררה ירושלים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

מסגרת אחת לכל הארגונים הפלסטינים

1. כללי

ב- 6.5.70 פורסם בעמאן בשם 11 ארגוני חבלה על הסכמתם להצטרף למסגרת אחת והיא מסגרת אש"פ (ארגון שחרור פלסטין).

2. החידוש

החידוש הוא בהסכמתן של "החזית העממית לשחרור פלסטין" בהנהגת ג'ורג' חבש, "חזית השחרור הערבית" מיסודה של מפלגת הבעת' העיראקי ושני ארגונים קטנים אחרים להצטרף למסגרת אש"פ. עד עתה סרבה "החזית העממית" להצטרף לאש"פ בגלל חלוקת המנדטים במוסדות הארגון בהתאם לגודל הארגונים ולא בהתאם ל"משקל הסגולי", דבר שאיפשר לפתח להשתלט על אש"פ למן פברואר 1969. הרחבת אש"פ התאפשרה ע"י קביעת "תכנית עבודה פוליטית וצבאית מינימלית" ואשר הוסכם עליה.

3. עיקרי התוכנית להרחבת אש"פ

התכנית מורכבת ממבוא ומשני פרקים, הראשון בן 4 סעיפים ונוגע לארגון והשני בן 12 סעיפים ונוגע לתכנית הפוליטית.

א. המבוא קובע שזו תכנית מינימום שתשמש בסיס ל"אחדות הלאומית" (פלסטינית).

ב. פרק ראשון: הצד הארגוני

- אש"פ הינה המסגרת ל"אחדות הלאומית".
- חוקם ועדה מרכזית בה ייוצגו כל הארגונים.
- כל הארגונים ישתתפו בכנס ה"מועצה הלאומית הפלסטינית" הקרובה. מועצה זו הינה הגוף העליון (מעין פרלמנט) של אש"פ.
- הארגונים שומרים על האוטונומיה שלהם ומתחייבים רק לגבי אותם נושאים הנוגעים "למהפיכה הפלסטינית" בכללותה.

ג. פרק שני: המצע הפוליטי - היסוד מדינת ישראל

- המטרה שחרור פלסטין בשלמותה והקמת חברה בה יחיו כל האזרחים בזכויות וחובות שוות במסגרת תקוות האומה הערבית לאיחוד ולהתקדמות.

1871-1872

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

- "המאבק הפלסטיני נובע מהאמונה באחדות העם בזירה הפלסטינית - ירדנית ומחוץ האמונה שעם פלסטיין הוא חלק מהאומה הערבית וכי אדמת פלסטיין היא חלק מהאדמה הערבית".
- "המהפיכה הפלסטינית היא חלק בלתי נפרד מהנועת המהפיכה הערבית המודרנית וחלק בלתי נפרד מהנועת השחרור הלאומי העולמית נגד האימפריאליזם והציונות העולמית".
- הדרך לשחרור פלסטיין הינה ה"מלחמה העממית המהפכנית".
- דחיה כל פתרונות השלום, החיסול והכניעה לרבות החלטת מועבי"ט.
- "המדינות הריאקציוניות האימפריאליסטיות ותקמת מדינה פלסטינית על חלק מאדמת פלסטיין".
- תביעה לחופש פעולה מלא מכל הארצות הגובלות עם ישראל.
- אי תלות מוחלטת באף אחד מהמשטרים הערביים ודחיית כל הנסיונות לאפוסטרופסות או לאחריות על הארגונים.
- תביעה לחמש ההמונים הפלסטינים.
- המטרה הסופית חיסול הקיום הישראלי "הגזעני הקשור באימפריאליזם".
- ד. הגדרתה של ישראל: "הכוחות המתקדמים שבחוכה אינם יכולים להבטיח השגת

הרצוי

בסעיף האחרון מוגדרת ישראל כדלקמן:
"ישראל מטבע ברייתה מייצגת חברה סגורה וגזענים הקשורה באימפריאליזם ומטבע ברייתה, הכוחות המתקדמים המוגבלים בחוכה אינם יכולים להכניס שום שנוי יסודי אשר יחסל את אופייה הציוני הגזעני הקשור באימפריאליזם. משום כך מטרת המהפיכה הפלסטינית היא לחסל קיום זה מבחינה מדינית צבאית, חברתית, פועלית תרבותית ושחרור פלסטיין בשלמותה".

4. שני דברים לציון מיוחד

שני דברים ראויים לציון מיוחד:

- הראשון הצגת הזירה הפלסטינית-ירדנית כאחת.
- השני דחייה במשתמע של שחף הפעולה עם "הכוחות המתקדמים בישראל בהקמת המדינה הרצויה לארגונים, "כוחות" אשר הארגונים עצמם ומדינות ערב

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

מרבית להתייחס אליהם כדי להוכיח "זעזועים" בתוך ישראל.

5. אישור "התכנית" בכנס המועצה הפלסטינית הקרובה

התכנית דלעיל תאושר סופית בכנס המועצה הפלסטינית הקרובה שהינה כאמור הגוף העליון של אש"פ. כנס זה שעמד להתקיים במרס השנה בהחלט "אמנה הפלסטינית" הקובעת כינוס המועצה פעמיים בשנה (במרס ובספטמבר) נדחה כבר פעמים וסנסטיביות נקבע לתורש ירני הקרוב.

6. נושאי הדיון ב"מועצה"

הכנס הקרוב יצטרך לדון בתקונים "באמנה הפלסטינית" ובמרכיב החדש של המוסדות של אש"פ כדי לחת ייצוג הולם לכל הארגונים.

א. מרכיב המוסדות

סביר שנציגי הארגונים הגיעו ביניהם להסכם על חלוקת הייצוג במוסדות העליונים של אש"פ לפני פרסום ההודעה של התכנית המשותפת.

ב. חיקון האמנה

החיקון מחויב בגלל חלוקי הדיעות האידיאולוגיים בין הארגונים לגבי אפיה של המדינה שחקום, הרצון להתגבר על הביקורת שהיתה בחוגים בין לאומיים מהקדמים לגבי חלק מסעיפי האמנה הקיימת בעיקר סעיף 6 הקובע שבפלסטין יוכלו להשאר רק אוחם יהודים שהיו בארץ ישראל לפני 1917 (ובחיקון מאוחר יותר לפני 1947) וצאצאיהם.

ג. כמנהג מדינות ערב גם חלק מראשי הארגונים, בעיקר ראשי הפתח, סגלו

לעצמם את הלשון הכפולה. כלפי דעת הקהל הבינלאומית משמיעים הם סיסמאות הערבות לאזני כל אוחם חוגים שהם מבקשים את אחדתם וחמיכתם ואילו בתוך העולם הערבי, ביחוד כשדבריהם נקלטים במדינות השמרניות, הם מסתייגים מהנוסחאות ה"ליברליות והמתקדמות". דוגמא לכך הסתייגות

מנהיג הפתח ערפאת מ"סיסמה המדינה החילונית" בהכרזה שנתן לעחון סעודי (14.3.70) בה הכחיש שהפתח דגל אי פעם ברעיון להקים מדינה חילונית. סחירה לכך נשמעה מפי משקיף אש"פ בוועידת ההכנה של הבלחי

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 43 -

מזדהות בואר-אס-סלאם (17.4.70) אשר ציין בנאומו כי ערפאת הצהיר:
"אנו לוחמים היום על פנת ליצור פלסטין חדשה פחר, ופלסטין
פרוגרסיבית וחילונית...".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 44 -

קמבוריה

להלן סקירה סגן המנכ"ל לענייני דרום מזרח אסיה מר י. שמעוני:

1. התערבות ארה"ב - חלק ממלחמת ויטנאם ולא לענייני קמבוריה

התערבות ארה"ב אינה מכוונת לעצם כעיות המסטר ומלחמת הוויטקונג בקמבוריה פנימה אלא לאזורי הגבול שבהם הצפון ויטנאמים והוויטקונג החבססו כחלק ממלחמת ויטנאם והיא מיועדת לטהר אזורים אלו. הרשם הראשון הוא שאין פעולה זו זוכה להצלחה מלאה והחנופה הראשונה לא הביאה להשגת המשימות. אף על פי כן היא עשויה לערער הבטחון של הצפון ויטנאמים, את שימושם החפשי באזורים אלו.

2. במלחמת האזרחים בקמבוריה - יד השלטון על התחנות

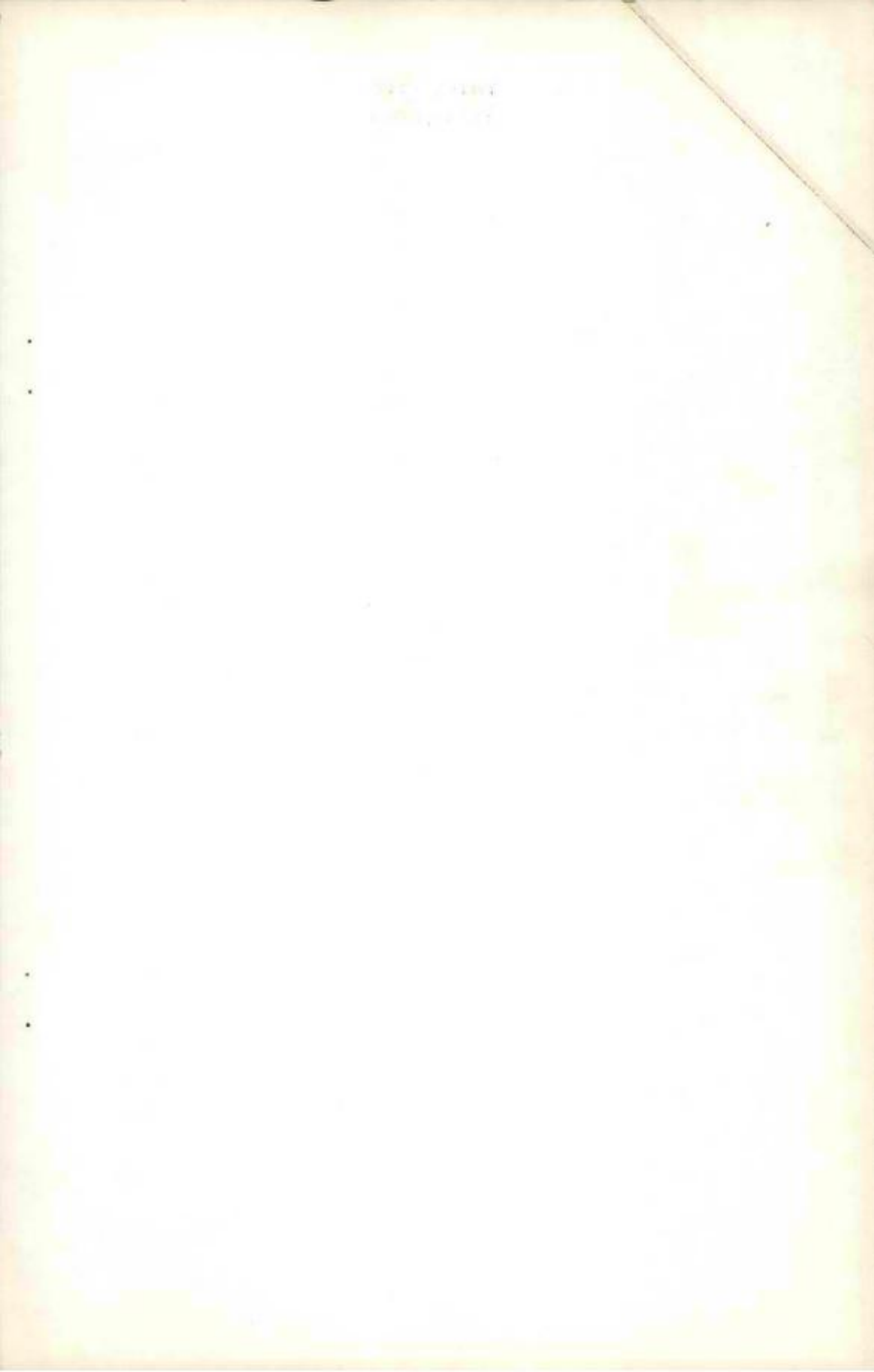
קיימת מלחמת אזרחים בתוך קמבוריה. חוט השדרה של הכוח הלוחם נגד השלטון הוא אמנם צפון ויטנאמי ושל הוויטקונג, אך קיימת הצטרפות קמבוריאנית בממדים שלא שוערו קדם לכן. הצבא חסר אונים ומתקשה להבטיח את השלטון. הכוחות העוינים עומדים במרחק לא רב מפנום-פן והם מאיימים על הבירה תוך שליטה על כמה דרכי גישה אליה. ברור שלו הצליחו האמריקאים במחקפתם הנוכחית היתה לכך השלכה ישירה ומידית על הלחץ על פנום-פן.

3. ממשלה גולה בראשות סיהאנוק

הוקמה ממשלה גולה בראשות סיהאנוק ויש לשער שאם תצליח חנופה המרי נגד השלטון תעבור הממשלה לשטחים שבחוץ קמבוריה.

4. ההכרות בממשלה הגולה

הקמה הממשלה הגולה הביאה להכרה רשמית מצד סין העממית ואילו לרגבי בריה"מ המצב עדיין לא ברור אף כי יש לצפות להכרה גם מצדה. יצויין כי לעומת זהירותה התססנית של ברה"מ היו סוריה ועיראק בין הראשונות שתכירו מיד, יחד עם סין, צפון ויטנאם וצפון-קוריאה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 45 -

5. נסיונות ב"ל לפתרון הבעיה - נכשל:

כל הצעדים הבינלאומיים שנעשו עד כה הם חסרי השפעה וסכני הצלחה. כל הנסיונות לחדש את ועידת ג'נבה נכשלו בשל סרוב של מדינות הגוש הסובייטי. יש מאמץ מקביל לקיים ועידה של מדינות אסיאניות, ביזמא אינדרונסיה, אך גם הוא מוכשל ע"י אותן מדינות קומוניסטיות שהוזמנו. גם ראשי הנייטראליסטים באיזור - הורו, צ'ילון, בורמה - הודיעו שלא ישתתפו. ברור כי לוועידה זו לא תהיה השפעה מעשית כלשהי.

6. ההשלכות בחוץ ארה"ב

ההשלכות האמריקאיות הפנימיות הן חשובות וחמורות. דעת הסנט והקונגרס היא ברובה הסכריע נגד נייכסון שנכנס בכך לעימות עמוק עם הממסד הפרלמנטרי. הוא אמנם הודיע על מגבלות באובדניות וזמניות למתקפה - הכוחות האמריקניים לא יחדרו יותר מ- 35 ק"מ ויצאו עד סוף יוני - אך מסתבר שגם הודעה זו לא תקטין את ההתנגדות הפרלמנטרית.

7. ההשלכות במזוה"ת

לסיוח קצר יש להסתבכות האמריקאית בקמבודיה השלכות שליליות לגבי אזורנו שכן האמריקאים, הסרודים בענין קמבודיה, אינם מתפנים לדיון מעמיק בבעיה שנוצרה עקב ההתפתחויות האחרונות במעורבות הסובייטית במזוה"ת. כן יכולים עתה הסובייטים להצדיק מעורבות זאת גם ע"י ההתקפה האמריקאית בקמבודיה ונדרשו אף על אפשרות של הסכם בשתיקה מצד שתי המעצמות, שאחת חשלים עם מעורבות השניה במזרח אסיה ובמזרח התיכון. לסיוח ארוך ההתערבות נושאת השלכות חיוניות יותר בעקר בהיותה אות לנכונות הממשל בארה"ב להתערב במקורות הנראות לו חיוניות ולא להפקיר ירודים ועמדות-כוח, על אף הרצון הכללי לצאת מהמעורבות בהודו-סין.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 46 -

בקו"י הפסקת האש

(1.5 - 8.5.70)

1. מצרים

א. כללי: ארבעה יחסים

כלליה, ניתן לציין ארבעה יחסים בפעילות הצבאית בגזרת התעלה, בהשוואה לשבוע שעבר. לא היו נסיונות מצריים לפשיטה וחקיפת מוצבים, פרט לפשיטה עליה הכריזו המצרים (5.5) שבוצעה לדבריהם בחוף סיני הצפוני, מזרחית לפורט-פואד, ואותה הכחיש דובר צה"ל מכל וכל. גם חיל האוויר המצרי לא ניסה להקוף מטרות בטחוניו.

ב. חיל האוויר הישראלי המשיך בתקיפותיו היום-יומיות בגזרת התעלה

ח"א המשיך להקוף מדי יום מטרות צבאיות מצריות לאורך תעלת סואץ, עד לעומק של כ- 30 ק"מ מערבית מקו התעלה, ביום ו' - 1.5 ערך ח"א אחת ההפצצות הכבדות ביותר, בשתי הפצצות מרוכזות, במשך שש וחצי שעות. הוחקפו עמדות תותחים ומרגמות באזור פורט-סעיד, קנטרה ואיסמעיליה, ובמיוחד באזורים בהם הרבו המצרים להפעיל לאחרונה את סוללות הארטילריה שלהם נגד מוצבינו. ב- 7.5 חקף שוב ח"א ברציפות במשך כ- 4 שעות. מכל חקיפות ח"א במשך כל השבוע, חזרו כל מטוסינו בשלום לבסיסיהם.

ג. ירידה באש הארטילריה המצרית

ביום ו' - 1.5 יזום נאמנו של נאצרי עוד המשיכו המצרים בהפגזות כבדות לעבר מוצבינו ובאותו יום, נהרגו שני חיילי צה"ל ונפצעו עשרה. במשך השבוע, נמשכו פעולות ירי משני הצדדים, בתותחים, מרגמות ונשק שטח-מסלול, אך הורגש שהירי המצרי נעשה חלש ודליל יותר ובמקרים רבים יזם צה"ל את ההפגזות הארטילריות והמצרים הגיבו בחולשה יחסית. בהשוואה לשבוע שעבר כשבאחד המקרים הובחתו כ- 3000 פגזים מצריים על אחד ממוצבינו, בימים 2.5 - 1 פתחו המצרים 91 פעמים באש, ב- 3.5 36 פעם, ב- 4.5 31 פעם וב- 5.5 18 פעם. באותם הימים, פתחו כוחותינו 94 פעם בירי יזום על ידינו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 47 -

יתכן ויש מקום לקטור את חולשת האש המצרית בחקיפות היום-יומיות של ח"א שלנו והדיווחים הרבים של סייסינו על פגיעות טובות.

ד. מספר נפגעי צה"ל קטן בתשואה לשבוע שעבר

מה- 1.5 עד ה- 8.5 נהרגו 2 חיילי צה"ל ו- 16 נפצעו בחזית המצרית. מספר זה קטן יחסית בתשואה לשבוע שעבר, כשנהרגו יותר מ- 10 חיילי צה"ל.

ה. ירי קטיושה על איזור א-טור

ב- 3.5 נורו מספר טילי קטיושה לעבר איזור א-טור, שבחוף מפרץ סואץ. לא היו נפגעים. נחגלן מספר משגרי קטיושה שהוצבו על שלדת ספינת טבועה שחלקה בולט מעל פני המים, במרחק קצר מהחוף.

ו. פעילות הצלב האדום באל-קנטרה

בחילופי אורחים שבוצע (6.5) באל-קנטרה באמצעות הצלב האדום, הועברו למצרים 124 אייחים מצריים מצוידים עזה וכן 38 דייגים שנעצרו בחוף המזרחי של מפרץ סואץ. 60 תושבי רצועת עזה חזרו ממצרים, במסגרת איחוד המשפחות. כן הוחזרו למצרים כאותו יום גופותיהם של 5 חיילים מצריים שנהרגו בשטחנו מהם שנים מאנשי צוות מטוס "איל 28" שהופל בצפון סיני ב- 24.4, ושלושה חיילים מצריים שנהרגו בנסיון הפשיטה על מוצב צה"ל ב- 26.4.

2. ירדן

א. הפעלת ארטילריה ארוכת-טווח

ב- 3.5 הופגזה טירת צבי, כנראה מתותחי 122 מ"מ ארוכי קנה. תותחים כאלה נמצאים בשימוש הצבא העיראקי החונה בירדן. הושבע אש. בחילופי האש נפצע חייל צה"ל. ב- 7.5 נורו פגזי תותחים משטח ירדן לעבר איזור מעוז חיים ואיזור כסר רופין, שכעמק בית שאן. לא היו נפגעים.

ב. ח"א חוקף מטווח של המחבלים בשטח ירדן

ב- 5.5 תקף ח"א מטווח של המחבלים בשטח ירדן, מול גזרת עמק בית - שאן. כל מטוסינו חזרו בשלום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 48 -

1. פיצוץ בתים בגדה המזרחית מול עמק בית שאן

בליל 5-6.5 פוצצו כוחותינו 8 בתים בגדה המזרחית, מול עמק בית שאן. כוח צה"ל במשימה זו נחקל בחולות מחבלים - מחבל אחד נהרג. לנו אין נפגעים.

פעילות ארגוני החבלה

(1.5 - 8.5.70)

1. כללי

א. הוקם הפח"ע השביעי עומד על 94 פעולות (לעומת 105 פעולות בשבוע הקודם). ההחרפה באופי הפח"ע, לה היוונו ערים בשבוע הקודם, נמשכה. הופגזו מסרות "רכות", היוונו ישובים אזרחיים בעמק בית שאן, וכנכול לכנון. בחלק מהמקומות נגרמו נזקים ואף היו אבידות בנפש. לקראת יום העצמאות, ה-15 במאי, גברו נסיונות התדירה של קבוצות מחבלים משטח ירדן ומלכנון. בהתקלויות עם כוחות צה"ל, נהרגו כ-30 מחבלים. לנו היו 5 הרוגים (3 חיילים ושני אזרחים).

ב. כלימה והשמדת יחידות מחבלים גדולה שניסחה לחדור בכקעה הירדן

כאיזור נטל מחוללה, שבצפון בקעה הירדן, הצליח כח צה"ל שבמארב (4.5) לבלום ולהשמיד יחידות מחבלים גדולה שניסחה לחדור לשטח ישראל במסגרת התדירות לקראת תביגות יום העצמאות. נהרגו 21 מחבלים. מפקדת פח"ח מסרה על 19 הרוגים ופצועים בקרב, לדבריהם, שהשתולל משך שעות ובו הפעיל צה"ל, גם כן לדבריהם, טנקים ומסוקים. ב-5.5 נתפסו שני מחבלים ליד טירת צבי, כנראה מאותה הקבוצה שהושמדה ב-4.5.

ג. השמדת חוליות מחבלים שניסחה לחדור בגליל העליון

סיוור צה"ל נחקל ב-2.5 בחוליות מחבלים כאיזור נחל חצור שבגליל העליון. 4 מחבלים נהרגו, ומחבל חמישי, שתשחיין לאותה קבוצה, נהרג ב-3.5 כאיזור כרם בן זמרה. שניים מהחמישה שנהרגו היו קצינים. בהודעת פח"ח נמסר שאחד מהם היה סגן, והשני סג"מ. בהתקלות זו נהרג חייל צה"ל ושני נפצעו.

ד. השמדת חוליות מחבלים שניסחה לחדור בגליל המערבי

חוליות מחבלים שמנתה 4 איש חוסלה ב-6.5 בהתקלות עם כח מזרועות הבטחון

100 2165
1000 2165

סודי ביותר לנמען בלבד

- 49 -

באיזור אחיהור שבגליל המערבי. לכוותיננו שלושה פצועים.

ה. שלושה חיילי צה"ל נפלו בהתקלות בחרמון

שלושה חיילי צה"ל (אחד מהם קצין בדרגת סגן) נהרגו ושניים נפצעו בהתקלות עם מחבלים באיזור החרמון (6.5) כשנפתחה אש בזוקות ונשק קל על סיוור ממונע של צה"ל, בדרך המרכזית של החרמון. באיזור זה היו בעבר התקלויות עם מחבלים, שחדרו בשטח המדברי לחבל בצידו. המחבלים פועלים מחוץ בסיסים בדרום לבנון.

ו. פיצוץ בית של סייעץ בכפר לבנוני

יחידת צה"ל פוצצה ב- 1.5 לאחר חצות בית של סייעץ למחבלים במזרח הכפר חולה, שבלבנון. היחידה חזרה בשלום לבסיסה. בבית זה התבססו מחבלים וממנו יצאו לפעולות פיגוע ביישובים אזוריים בשטח ישראל. הכפר נמצא 1.5 ק"מ מקו הפסקת האש. הבית היה ריק בעת הפיצוץ.

ז. נמשכו פעולות ירי על ישובים אזוריים בגזרה הירדנית והלבנונית

גם השבוע נמשכו פעולות הירי וההפגזות על ישובים אזוריים ישראלים, הן ע"י חוליות מחבלים שחדרו לשטחנו והתמקמו ליד הישובים, והן ע"י מחבלים שירו מעמדות מעבר לגבול. בגזרה הירדנית, ב- 1.5, גורו פגזים על איזור אשדוד-יעקב, הושבה אש, לא היו נפגעים. טילי קטיושה גורו באיזורי בית שאן ויבנאל. מספר פגזים נפלו באמפיח-אטרון הרומי בבית שאן, פרצה שריפה שכובתה. לא היו נפגעים והושבה אש. ב- 3.5 גורו מספר פצצות מרגמות לעבר כפר יובל שבגליל העליון. לא היו נפגעים והושבה אש.

ח. הפגזה רצחנית על קרית שמונה

אב ובתו נהרגו בהפגזות קטיושה (6.5) משטח לבנון על קרית שמונה. הושבה אש על מקורות הירי. גם למחרת (7.5) גורו מספר טילי קטיושה על קרית שמונה. הפעם לא היו נפגעים.

1875

סודי ביותר לנמען בלבד

- 50 -

ט. נמשכו מקרי השלכת רימונים בשטחים המוחזקים

ב- 2.5 הושלך רימון בחתונה דלק ברפיח. שתי נשים ערביות נהרגו ושני גברים ערביים נפצעו. ב- 3.5 הושלך רימון בכיכר פלסטין בעזה, על אוטובוס מהגרה. נהרג ערבי חושב האן יונס ונפצעו 9 חושבים מקומיים. ב- 2.5 התפוצץ מטען חומר גפץ בשוק ברפיח, חושבה רפיח נהרגה וארבעה חושבים מקומיים נפצעו.

1874-1875
George A. B. C.

13

סודי ביותר

לנחמן בלבד

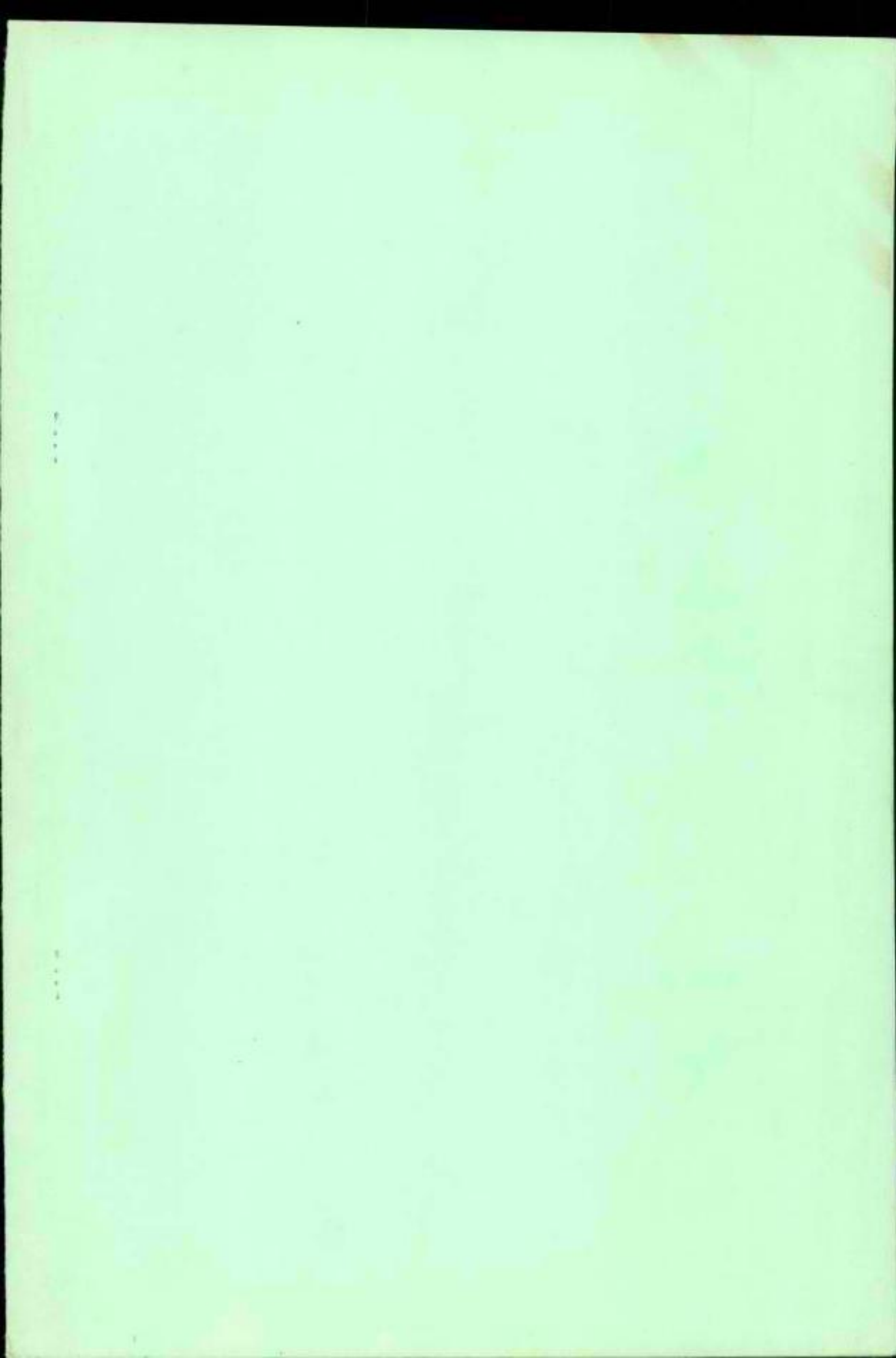
משרד החוץ

אל: כאן יממש

השבוע בזירה המדינית

חם' . צב

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, כ"ה ניסן תש"ל
1 מאי 1970

המסמך מכיל 51 דפים

השבוע בזירה המדינית (55)
24.4.70
1.5.70

תוכן העניינים

מקורבות בריה"מ במצרים (צמ" 1)

לנוכח הפעלת סייסים טוביוסטים בשמי מצרים שיגרה רוח"מ אגרת לנשיא ארה"ב בה ביקשתה לקיים את מאזן הכוחות שהופר ולהגיב במרצות בפומבי על הידיעה לכשתפורסם. (הידיעה פורסמה ב-29.4.70). בשיחה עם סייסקו סטר השגריר רבין צובדות, הצרכות ובקשות הדומות לבקשות רוח"מ. סייסקו הגיב שהבטחות הנשיא היו רציניות, שארה"ב תלמד המצב ומשפעותיו הממשיות בהקדם, שמבחינה צבאית במצעים הטוביוסטים בזהירות מהתנגשות בישראלים ומבחינה מדינית אין סימן לויתורים מצד בריה"מ. איש ה"שולחן" המצרי במחמ"ד סעריך שהצטרף הבא של בריה"מ יהיה התקרבות לתעלה. לדעתו על ישראל לחשוב אפילו עתה על הפסקת אש דה-פקטו תוך "הבנה" שמילי סאם-3 לא יוצבו בתעלה. לדעתו עוד 50 פנסומים לא יפתרו הבעיה אלא רק מתן אות למצרים על זכויות להסדר יביא להתקדמות. דוברים אמריקניים - דובר מחמ"ד, דובר הבית הלבן וסגן שה"ח - הצהירו על החומרה בה רואה ארה"ב את המצב ועל עירוב בתגובה.

תגובת בריה"מ והערבים - הכחשה לצובדות, האיסור ישראל בתמרון להשיג נשק סארה"ב. תגובות בריטניה - מבקשת הוכחות לידיעות. תגובת צרפת - יש להגביר פעילות ה-4.

ספחי בקור סייסקו במזה"ת (צמ" 13)

בשובו לווינגטון שהה סייסקו ברומא ודיווח לשה"ח האיטלקי אלדו מורו על מסעותיו. במצרים הצליח להבהיר שארה"ב וישראל אינן זהות, ביסה

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

לשכנע שארה"ב רוצה שלום בכנות בעוד בריה"מ רוצה מתיחות, לא השיג חידוש יחסים דיפלומטיים, הסביר תכניות רוג'רס, דיבר בשבח החלטת מועבי"ם ומו"ם ישיר. המצרים גילו לו סימני מורת רוח מההשתלטות הסובוריסית, לא קיבלו ולא דחו את תכניות רוג'רס, דרשו את החלטת מועבי"ם בצורה מירבית, סירבו למו"ם ישיר, טענו שהזמן פועל לטובתם. מצא את ישראל פחות נוקשה מהמקובל בדביתות למו"ם ישיר כאשר תסכים לשלב ראשון של מו"ם עקיף. סייעם כעדרבסול בקורו בירדן וטען שארה"ב מכירה רק בסמכות חוסיון ואינה רוצה בשום מבצע עם המתבלים. לבצון וטעודיה בקשו הגברת פצילות ארה"ב. ארה"ב לא תבטל את האזור על אף הסתבכותה בוראטנאט. איש ה"שולחן" המצרי שגלווה לסיסקו במצרים התרשם שנאצר מסוגל ורוצה להגיע להסדר עם ישראל ריבונית בתנאים מתקבלים על הדעת וכי פתרון ביניים אפשרי.

שיחות כלכליות בין ארה"ב לישראל (עמ' 18)

משלחת אמריקנית בת 3 אנשים בדרג בינוני עושה בישראל כדי לבדוק את הוצאותיה הבסחוניות המשווערות במסבצ חוץ ב-5 השנים הבאות על סנת לקיים הבטחת רוג'רס לסיוע כלכלי לסווח ארוך.

בסור סגן שה"ח האמריקני בתורכיה (עמ' 19)

רוצ'רדסון עבר בתורכיה לאחר כנס שגרירי ארה"ב בטוראן. בשיחותיו עם רוה"מ ושה"ח התורכיות תפס המזה"ת מקום קטן בעוד רוב הדיונים הוקדשו לענייני נאט"ו ולנושאים דו-צדדיים. ארה"ב מצוניינת בצמצום מספר חייליה ובסיסיה בתורכיה אך התורכים מבקשים מסנה לא להיחפז בגלל קשיים כלכליים שהדבר יגרום להם.

צרפת (עמ' 20)

בפגישת מזכ"ל הרצוף עם השגריר איתן הביע הצרפתי רצון לשיפור היחסים, הודיע שממשלתו אישרה ייצור משותף של המסוס "ערבה", חזר והפציר בישראל להסכים לקבל בחזרה את כספי המיראז'ים, והבטיח צמדה

סודי ביותר

סודי ביותר לנמעו בלבד

- 2 -

צרפתית אוהדת לישראל בעניין השוק. בפגישת שה"ח אבן עם שגריר צרפת בישראל הגיב שה"ח בחיוב על הסימנים המצידים על רצון צרפת לשפר היחסים. השגריר דיבר על הפשרת הסכסוך המסתמנת באופק. בנאום באסיפה הלאומית חזר שה"ח הצרפתי על עיקרי מדיניות צרפת במזה"ת: בסיגה, הקמת מפורזים, פתרון בעיית הפליטים לפי החלטות או"ם וחירוב שיחות ה-4. בירושלים נחתם הסכם צרפתי-ישראלי על קו-פרודוציה של סרטי-קולנוע.

שה"ח ההולנדי מצהיר הצהרה פוגעת בישראל וחוזר בו (עמ' 24)

בנאום במועצת אירופה חייב שה"ח ההולנדי הצהרה ישראלית עקרונית על נכונות לנסיגה ופתרון בעיית הפליטים לפי החלטות האו"ם. בשיחה עם שגרירנו ימים מעטים אחר כך הודה שסעה בדבריו, הסביר שדיבר בע"פ והבטיח לפרסם הצהרה מאוחרת בהקדם. בו ביום, בדאיון לשלוויה הרפ"נית, השיב לונס על שאלות ברוח אוהדת לישראל.

שיחות המנכ"ל עם סגן שה"ח הרומני (עמ' 27)

השיחות - תקופתיות. בתקיימו שלוש ישיבות: בראשונה בדון הסנב במזה"ת. רומניה מבקרת הפעילות הצבאית הישראלית בצומק מצרים ומצריכה שבריה"ם תהיה רגישה לפגיעות ביוקרת הצבא האדום. בשניה נדונו בעיות בינלאומיות. הרומני סיפר על פעילות טין באזור הים האדריאטי לקרוב אלבניה ויוגוסלביה ועל הגברת פעילותה הצפויה במזה"ת. בשלישית נדונו נושאים דו-צדדיים: יחסי כלכלה, יחסי חרבות, בקורים מסלכתיים הדדיים ואחד משפחות.

הקהיליה המרכז-אפריקנית מצננת יחסי כלפי ישראל (עמ' 29)

נשיא קמ"א הגנרל בוקאסה בקר במצרים ובטודאן והכיר בגרמ"ז. ביום בואו למצרים הפציץ ח.א. הישראלי את המתקן הצבאי בצלאחיה וגרם למות 30 הילדים. בוקאסה נפגע מכך שיום בואו למצרים הפך ליום אבל ומסר בקהיר ובח'רטום הכרזות אנטי-ישראליות חריפות, לרבות בהודעה המשותפת שפרסם עם נאצר. בשובר לבנגי הזמין את שגרירנו ותקפו וסירב להשתכנע מהסיכון הישראלי. קמ"א נקטה שני צעדים נוספים נגד ישראל: החזרת שגרירה מירושלים

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

וסילוק סוטחי מ"ב (פרט לרופא) מארצה.

נשיא צ'אד נוקט בפומבי פסדה פרו-ישראלית מובהקת (צמ' 34)

נשיא צ'אד נשא נאום פרו-ישראלי מובהק בו צמד על זכויותיו ההסטוריות של עם ישראל על ארץ ישראל. בנאומו טען שמדינות אפריקה השחורה איבן צריכות לבקוט צמדה פרו-ערבית ואנטי-ישראלית. בתגובה על נאומו שלח לו נאצר מכתב תמיהה ומשה"ח הלובי הוכיח את המסוגה הצ'אדי בסטרופולי וטען שליהודים אין שום זכות על ארץ ישראל.

פרשת דיר אל-טולמאן (צמ' 36)

בליל 25.4 ממנו הנזירים האתיופיים זכותם על המעבר בין מנזר דיר אל-טולמאן לבין כנסיית הקבר הקדוש. רקע הסכסוך בין הקופטים והאתיופיים. הקופטים הבישו עתירה לבג"ץ. אבו רואים בסכסוך צניין נוצרי מקומי פנימי. ירדן: לאחר הקמת הממשלה החדשה (צמ' 38)

אין סיבוי מהותי בהרכב הממשלה ולא צפוי שינוי במדיניותה. ממשלה זמנית. נכשל בסיון חוטיון לחזק הייצוג הפלסטיני. בריה"מ מבסה לנצל ההתפתחויות. מצרים: מינויים בצמרת (צמ' 40)

הרחבת הממשלה במצרים (24.4). המגמות העיקריות: סינוי נאמנים על נאצר, הדוק הפקוח הסודיציני ושפור ההסברה. סס שפתיים לסובייטים במינוי חדש לעלי צברי.

בקורי הפסקת האש (צמ' 42)

החמרה בפעילות האש המצרית - תקיפות של סמוסים מצריים. ארבעה מהם הופלו. נסיונות למעבר התעלה ותקיפת סוצבינו בהדפו. במשכות תקיפות סמוסינו. הסלסה בביטת התצמולה המלחמתית המצרית. סמוסינו תקפו בסיסי מחבלים בירדן. מספר הפעולות החבלה לא גול, אך חלה החרפה באופיין.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

מעורבות בריה"מ במצרים

1. איגרת ריה"מ אל ניקסון

השלב החדש במעורבות בריה"מ במצרים, היינו הפעלת טייסים סובייטים באופן פעיל במשימות מבצעיות בשמי מצרים למן 18.4.70, שימש כנשא לאיגרת מסיגרה ריה"מ אל הנשיא ניקסון. באיגרתה תבעה ריה"מ מנשיא ארה"ב - קיום ההבטחה הכלולה בהודעתו הוא מ- 21.3.70 ובהודעת שה"ח האמריקני רוג'רס מ- 23.3.70 לקיים את מאזן הכוחות בין ישראל לערבים. - להגיב תגובה פומבית במרצת על הידיעות, לכשתתפרסמה. (הפרסום נעשה ב- 29.4.70 בהודעת ממשלת ישראל ובידיעה שפרסם ה"גיר-יורק טיימס" בגיליונו מאותו יום).

2. שיחת השגריר רבין - טיסקו

ב- 28.4.70 נועד השגריר רבין עם עוזר שה"ח האמריקני טיסקו ומסר לו:

א. עובדות

- למן 18.4.70 משתתפים טייסים סובייטים באופן פעיל בהגנה על שמי מצרים.
- הדנקת טייסים סובייטים הפכה למאורע יומיומי.
- הטייסים הסובייטים לא הפריכו עד כה לפעילות ח.א. הישראלי בגזרת התעלה, ולא עברו לא את קו הפסקת האש ולא את קו החוף המערבי של מפרץ סיני.
- מצויים במצרים כ- 50 טייסים סובייטים.
- החלטת בריה"מ בגדון בתקבלה חרף העדר פרובוקציה מצד ישראל: ח.א. לא תקף לא את בסיסי הטילים המאויישים ע"י צורות סובייטים (כבר זוהו 15 בסיסי סאם 3 מאויישים ע"י הסובייטים, מהם 10 באזור קהיר) ואף לא את האזורים המוגנים ע"י אופס-טילים.
- ההגנה הסובייטית נסכה במצרים הרגשת בטחון המתבטאת בהגברת פעילותם האופנסיבית בהתקפות מהאוויר ובהפגזות ארטילריות וכן בחידוש החדירות על הקרקע לאחר הפסקה של כמה חודשים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ב. הערכות

- מאזן הכוחות במזה"ת הופר חסורות.
- נפתח שלב חדש במלחמת ההתשה.
- ברירה"מ סוכיחה נכונות ליסול סיכונים גדילים והולכים בתיאום סלא עם מצרים; גבול הסיכונים שברירה"מ סוכנה ליסול על עצמה אינו ידוע.
- ברירה"מ ראתה בהחלפת ארה"ב להשהות אספקת מטוסים לישראל ביטוי של הסכנות וחולשה והחליטה להתקדם הלאה בצעדים איסיים ומורדים כדי שהעולם יתרגל לכל צעד לחוד.
- אין לישראל שום אשליות לגבי כוונות ברירה"מ: מדיניותה היא לקחת חלק במלחמת ההתשה של מצרים נגד ישראל גם אם תצטרך להשתתף בה באופן מעשי.
- מתפתח מצב שבו הגנת מצרים תהיה בידי ברירה"מ וכל הכוח המצרי יופנה לאופנסיבה נגד ישראל.

ג. בקשות

- תפעל בא ארה"ב לתיקון המאזן שהופר, כפי שהבטיחו בשיאה, שה"ח שלה ויתר דובריה.
- הנעייה, מבחינת הצידוד הדרוש לישראל, איננה רק בעיית מטוסים.
- תזרז ארה"ב את הבדיקות המחודשות ואת קבלת ההחלטות המעשיות.
- תגיב ארה"ב בצורה תקיפה לכשיפורסם דבר ההתפתחויות האחרונות.

סיסקו הגיב

- לדברי השגריר רבין תינתן הערכה מוקדמת ומיידית.
- לימוד מאזן הכוחות נמצא כבר בעיצומו ושוב שנתקיימו חילופי דעות בגדון בדרג גבוה ברושנינגטון ובירושלים (לרבות ביקור סיסקו עצמו באזור).
- הנשיא ויתר הדוברים האמריקניים התכוונו בכל הרצינות למה שהצהירו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

- ארה"ב איבה מתייחסת בקלות ראש למעשי בריה"מ : בשעתו העבירה לבריה"מ את דאגתה מהצבת טילי סאם 3 ומאיושם ע"י צוותים טוביוטים, עתה עומד על הפרק הצורך בהעמדתה של בריה"מ (שוב) על תומרת צעדה וכן אספקת ציוד צבאי לישראל.
- מבחינה צבאית:- סרס ברורה מידת האגרסיביות של הטוביוטים בשלב זה: הפדר התנגשות עד כה גובע מהזהירות הרבה בה פועלים שני הצדדים.
- מבחינה מדינית:- אין מצפים לשובו של שגריר בריה"מ דוברנין לוורשינגטון בקרוב (הוא נסע למוסקבה לחגיגות מאה השנים להולדת לנין) ואין לדעת מתי יחודש הדו-שיח. במגעים שנתקיימו לפני נסיעת דוברנין לא היה סימן של ויתורים מהותיים מצד בריה"מ והכדור עדיין נמצא ברגליה. בשיחת ה- 4 נוקסת בריה"מ קו נוקשה - דבר שסיסקו לא מופתע ממנו לאחר מה שראה בסיורו באזור, וביחוד ההסתמכות הגדולה של מצרים על בריה"מ.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

3. הערכות איש "השולחן" המצרי במחמ"ד

ב-29.4.70 נוצר איש שגרירותנו בוואשינגטון עם פרקר, בעל ה"שולחן"

המצרי במחמ"ד, אשר התייחס להפעלת הסיוסטים הסובייטיות במצרים באומרו :

- יחס ארה"ב : - ארה"ב רואה את העניין בחוסרה.
- צעדי ברית"מ - הסכמת ברית"מ להגן על מצרים היתה בחיבת עיסקת חבילה (סילי סאם 3, סיוסטים סובייטיות) שהוסכם עליה בעת ביקורו נאצר בברית"מ.
- אין להתייחס אל צעדי ברית"מ כאל "בלוף" : היא התחייבה ועתה דיברתה ויוקרתה מעורבים.
- לפני הצבת סילי סאם-3 כתביר הסובייטיות לניכסון; לפני הצבת סיוסיהם הציעו הפסקת אש דה-פקטו. סיוסנים אלה היה צריך להבין ולבדוק.
- הוא היה היחיד במחמ"ד שבינא כי ברית"מ תצטרך לעשות מה שעשתה כדי להגן על נאצר. בכוח "סמכות" זו הוא מצריך עתה שהשלב הבא יהיה התקרבות סובייטית להתעלה.
- עמדות ישראל : - אולי עתה כבר מאוחר מדי אך גם כעת לדעתו על ישראל לחשוב על הפסקת אש דה-פקטו, אף שבמחוננו של נאצר גבר בוודאי בעקבות הצעדים הסובייטיות האחרוניים והוא עתה יותר מלחמתי.
- אשר לסענה ישראל שהפסקת-אש דה-פקטו פרושה מתן אפשרות להצבת סילי סאם-3 בתעלה ולחידוש מלחמת ההתשה לאחר מכן פטר זאת באומרו כי חלק מהפסקת האש דה-פקטו היה צריך להיות "הכנה" שהמצרים לא יציבו סילי סאם-3 באזור התעלה תוך מתן אפשרות לישראל לוודא דבר זה.
- אשר לסענה ישראל כי ההתפתחות העתידה תלויה בתגובת ארה"ב טען שישראל רוצה שארה"ב תוציא לה את הערמונים מהאש.
- על הסענה הישראלית כי החלטת ארה"ב להשהות אספקת מטוסים

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

לישראל עודדה את ברית"מ לצעד נוסף בהסלמה -
הגיב כי רציון מסורף הוא לחשוב שצד 50 מסוסי
פאנסרם היו פותרים או יפתרו את הבעיה. רק מתן
אות למצרים על נכונות להסדר יוכל להביא להתקדמות.

4. דעות חלוקות במחמ"ד על מטרת הכנסת הטייסים ועל תגובת ארה"ב
ב-29.4.70 הגיעונו עוד תגובות אמריקניות - מחמ"ד ומשגרירות ארה"ב
בארץ - לפיהן:

- הנושא נמצא במרכז סיפולה של מחמ"ד אך טרם נתגבשה
דעה סופית.
- הרבצה ההשערה שהפעלת הטייסים הסובייטיים היא משימה
מוגבלת הקשורה להצבת סילי הסאם-3 ונודעה רק להבטחת
שלא ייפגעו עד להשלמת הצבתם. הודגש שזו השערה בלבד
שאין לה על מה להסתמך.
- לגבי צורת התגובה האמריקנית, חלוקות הדעות: המקילים
צמודים להערכה שזו פעולה הגנתית, והמחסידיים מסיפים
להגובה במרצת. בקרב "מחנה" המקילים יש סרענים שברית"מ
תהיה מעוניינת דווקא בתגובה אמריקנית תקיפה ומרתיעה
כדי לנצלה לצורך השלמת תהליך הקיסוב באזור.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 6 -

5. תגובות פומביות רשמיות של ארה"ב

א. דובר הבית הלבן ויילר

The latest reports regarding Soviet military involvement in Egypt are of course of serious concern to the U.S. . The president reaffirms the statement in his message to the congress of February 18th and Secretary Roger's statement on March 23 that a close watch will be kept on the military balance in the Middle East . For this reason the president has ordered an immediate and full evaluation of all intelligence reports and the implications of them on the strategic balance in the Middle East.

ב. דובר סמ"ד נא-קלוטקר

"Serious and potentially dangerous".

"We have no reason to doubt the accuracy of reports that Soviet pilots are flying combat aircraft.

"I would perhaps add there is no evidence that we have that they have been involved in combat with Israeli aircraft. Indicated that "we intend to take this matter up with the Soviets" and he also said that "we have independent evidence that Soviet pilots are flying these planes".

He declined to estimate how many Soviet pilots may be in Egypt now.

ג. סגן מזכיר המדינה ריצ'רדסון

"I believe, for instance, that the Soviet Union should realize that any immediate gains it might make by attempting to take advantage of the troubled Middle East situation are far out-weighed by the danger of stirring up a wider conflict. When in such an area one of us - in this case, the USSR - involves itself militarily, it is inevitable that the other will take notice and react".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

6. תגובת בריה"מ

- א. ב- 29.4.70 אתר דובר משה"ח הסובייטי כי לא ידוע לו דבר על הודעת ממשלת ישראל כי סייסים סובייטים משתתפים בסיסות מבצעות במצרים.
- ב. ב- 30.4.70 אתר נציג מח' העתונות במשה"ח במוסקבה, משנהבקש למסור תגובה רשמית על הודעת ישראל ביחס להפעלת סייסים סובייטים בשליחויות מבצעות במצרים: "איננו יכולים לעסוק באופן רשמי בהכחות לשטויות כאלה".

7. תגובות ערביות

א. כללי

- ההודעות הרשמיות המצריות אינן מתייחסות למילים "סייסים סובייטים" כפי שלא התייחסו עד כה למילים "סאס 3" ולא הודו בקיום מערכות אלו במצרים. התגובות הערביות האחרות מקבלות השראהן מקו הסיועון המצרי. כללית, ניתן לסכם תגובות אלו לפי הנקודות דלהלן:
- התעלמות מהתייחסות לגופו של הענין, במטרה שלא לאשר ולא להכחיש את ענין הסייסים הרוסיים.
 - התגובות הערביות מיועדות, בין היתר, לבסות ולסנוע כל שינוי בהחלטת ארה"ב שלא לספק מטוסים נוספים לישראל בשלב זה.
 - הודעת ממשלת ישראל מוגדרת כחמרון דיפלומטי במסגרת קבוצה אמריקנית - ישראלית.
 - אזהרת ממשלת ישראל - הכנה פסיכולוגית לפעולה צבאית ישראלית ברחבת.
 - הצעד הישראלי - בסיון לחפות על אי-הצלחת ישראל לעמוד מול הצבא המצרי שחזר לכוחו ולכושרו ובמל את היוזמה הצבאית שוב לידיה.
 - זהו בסיון חדש מצד ישראל בסגמה לשמש את מדיניותה הצבאית התוקפנית, ולהסיח את דעת הקהל ממדיניות הכיבוש שלה בשטחים.
 - מדיניותה של ישראל היא שמגבירה את הפתח באיזור בסירובה העקשני לבצע ולכבד את החלטות האו"ם.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

- עיתונות לבנונית (פרו-מצרים) מציינת שהבעיה אינה הימצאות או אי-הימצאות סייסים טוביוסיוס או מערכות סאס 3 במצרים אלא מהות הסכסוך הישראלי-ערבי הנובע מהתעלמות ישראל מהחלטות האו"ם והמשך מדיניות כיבוש השטחים.

ב. דובר ממשלת מצרים

- ב- 29.4.70 פרסם דובר ממשלת מצרים הודעה שבה כינה את הודעת ממשלת ישראל כ"מסע נגד מצרים ובריה"מ במטרה להשיג סיוע חדש מארה"ב". הדובר המצרי תיאר את יוזמת ישראל כהטעיה, הדובר סנה את כל חסאי ישראל מאז מלחמת ששת הימים והתעלמותה מכל החלטות האו"ם וסיים באומרו ש "ישראל פועלת למען הגברת המתיחות באיזור והאיום על השלום העולמי".

ג. משרד החוץ המצרי

- ב- 29.4.70 דנה ועדת התכנון הפוליטי במשרד החוץ המצרי בהודעת ממשלת ישראל והגישה למסקנה שלפרסום זה יש שלוש מסורות:
- להוציא את המסגר במזה"ת ממסגרתו האמיתית ולהציגו כבעיה של התנגשות בין האינטרסים הטוביוסיוס והאמריקאים באיזור.
- לבטל את תוצאות הפעולות הצבאיות המצריות האחרונות בכך שהן נובעות מהסיוע הטוביוסיו למצרים ולא סכוחו של הצבא המצרי.
- להכשיר את הקרקע להודעה על פסקת נשק חדשה עם ארה"ב.

ד. משלחת מצרים באו"ם

- ב- 29.4.70 פרסמה משלחת מצרים באו"ם הודעה ובה חזרה על הטענה כי כוונת ישראל ללחוץ על ארה"ב לספק לה מסויס נוספים, כן צוין בהודעה שזכותה של מצרים להגן על מרחבה האווירי אינה יכולה לעמוד בוויכוח.

ה. "אל-אהראם"

- ב- 30.4.70 כתב "אל אהראם" שכוונת ישראל בצעדה התיאטרלי הוא להפוך את ענין כיבוש השטחים להתנגשות אינטרסים בין ארה"ב לבריה"מ, לתרץ את האבירות בחזית התעלה ולשמור על אגדת צה"ל הבלתי מנוצח, וכן להטיל ספק ביכולתו של הצבא המצרי ליטול לידיה את היוזמה באויר וכיבושה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

7. עיתוני מצרים

סוכנות "רויטרס" דיווחה מקהיר כי עיתוני מצרים העלימו אותו חלק מהודעה מטעם ישראל המתייחס למעורבות המייסדים הרוטרים.

8. שר ההסברה הלבנוני

ב- 29.4.70 אמר שר ההסברה הלבנוני כי מטרותיה של ישראל בפרסום ההודעה על פעילות צבאית של מייסדים סובייטים במצרים מתגלות מחוץ גיטא בחידוש הבקשה שארה"ב תעיין מחדש בסירובה לספק לישראל מסוסי קרב נוספים ומאיוך גיטא זוהי תשובה לגילוי המצרך כי ישנם מייסדים ומומחים בעלי נתיבות בריטיות בצבא הישראלי.

8. תגובת בריטניה

- א. ב- 29.4.70 הגיב משה"ח הבריטי תגובה שלא לייחוס לפיה אין להם הוכחה המאשרת את ההודעה הישראלית שמייסדים סובייטיים השתתפו בסיסות מבצעיות מבסיסים שבפיקוחם במצרים. אם הדבר נכון, הרי זה יגביר בצורה ניכרת את הסכנות באזור וידגיש את הצורך הדחוף להתקדם בחיפוש אחר הסדר שלום.
- ב. מקורות צבאיים בריטיים הביעו הסברה כי בריה"מ החליטה כנראה לנצל את זירת המזה"ת כשטח ציסויים לסוגי הנשק החדישים שלה.
- ג. ב- 30.4.70 אמר משה"ח הבריטי טטיוארט בביה"ג בתשובה על שאלות:
- הודעת ישראל על פעילות מבצעית של מייסדים סובייטיים במצרים מדאיגה מאד.
 - בריטניה בוחנת עתה בזהירות מענה זו.
 - הרבה תלוי בפירוש שנותנת ישראל לסוגח "פעילות מבצעית".
 - אין שום הוכחה לביסוס מענה זו.
 - אם יתברר שהיא נכונה ייווצר מצב חדש.
 - אין זה סוד שמייסדים סובייטיים עושים עתה במצרים אולם הם לא היו מעורבים בפעולות כלשהן מעל שטח ישראל או בשמי השטחים הכבושים.
 - למענת ג'ורג' בראון כי יש יסוד של תעמולה בהודעת ישראל הביע טטיוארט את הסכמתו שיתכן והדבר כך וכי מוטב לנהוג בהבלגה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

9. תגובות בעתונות העולט

א. כללי

הודעת ממשלת ישראל פורסמה בהבלטה ובעמודים ראשונים בעתונות ארה"ב ואירופה ואף במקומות אחרים, רוב הפרשנויות מבקרות את הצעד הסובייטי, להלן דוגמאות:

ב. מקס פרנקל - ניו-יורק טיימס 29.4.70

מתרבות עדויות שסייסים סובייטיים משתתפים עתה בהגנת סרכז מצרים נגד חדירות אוויריות ישראליות, לא במסר עדיין על התנגשויות ישירות, סייסים דוברי רוטית מסיסים מיג 21 יוצרים מבני התקפה כמעט בכל התקרבות של מטוס ישראלי, פקידים אמריקניים עדיין בודקים את מקורות הביון שלהם, למעורבות סובייטית סוגגרת בלוחמה במזה"ת עשויה להיות השפעה רצינית על מאזן הכוחות, אם מטרת ברירה"מ למנוע התקפות ישראליות על קהיר, אלכסנדריה ובסיסי המילים הסובייטיים, היתה כבר לפעולותיה השפעה רבה, ההודעה האחרונה על תקיפה ישראלית בעומק היתה ב- 13.4, קודם לכן סטו סייסים סובייטיים במטוסים בסמון מצרי לסיסות סיור מעל הצי השעי וערכו טיסות איסון במצרים, הפעילות החדשה מעידה שברירה"מ לוקחת האחריות - בטילים ובמטוסים - להגנת רוב שטח מצרים, וכך משחררת טובי סייסי מצרים לתפקידי קרב בתעלה ובטיני, יש חשש שהסייסים הסובייטים יקבלו פקודות להצטרף להגנת אזור התעלה, ואז תהיה התנגשות ישירה בלתי צמנעת, אפילו הניתוח הזהיר ביותר כאן מקבל שהמטרה היא לפחות לאמן סייסים סובייטיים בהגנה פעילה של מצרים בתנאי קרב, למבצעים הסובייטים השלכות על רקע אגרת ניכסון על המצב בעולם בה הזהיר מפני תפיסת עמדת בכורה של ברירה"מ במזה"ת, וההתחייבות לקיים את מאזן הכוחות באזור, פקידים אמריקניים מאסינים שאגרת קוטיגין מתחילת פברואר היתה הסעיה וסדורים להגנה אווירית של מצרים געשו כבר בסוף ינואר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

ג. ג'ורמס רטשון : "שוב המזה"ת", ניו-יורק סיימס 29.4.70

ההערכה שדחית הבקשה הישראלית לפאנסומים ע"י ניכסון תביא גם לצמצום הסיוע הטוביטרי לערבים וכך תבוא יציבות למזה"ת - לא בתאמתה.

לראשונה מאז מלה"ע הראשונה נראה שבריה"מ מתערבת באמצעות סייסיה וסכנאיה בסכסוך בין עמים מבחוץ. זה מעמיד שאלות מדאיגות לפני מסטל ניכסון, הסודאג כבר מהתפשטות מלחמת וייטנאם לקמבודיה, והמצב הכלכלי בבית.

סייסים טוביטריט ו- ס.א. 3 פרושם שהסייסים הישואלויים אינם יכולים לחרור מעבר לאזור התעלה בלי להסתכן בעמות ישיר עסם, ומאידך זה משחרר את חיל האויר המצרי להסלים התקפותיו בגד ישראל. בקרב חוגים דיפלומטיים שתי הערכות:

1. שהטוביטרים הסבורים שלניכסון בעיות מבית ובדרום מזרח אסיה מסלימים הלחץ במזה"ת כשהמסשל עסוק במקום אחר.

2. בריה"מ איבנה נמצאת במשחק כוחות גלובאלי בגלל בעיות פנימיות משלה, אלא רק מזהירה את ישראל מפני חדירות לעוסק. עבור ניכסון בא צער זה בזמן לא נוח, כשיש התנגדות פומבית למשלוח נשק לקמבודיה ואין רצון לעמות נוסף עם הטוביטרים במזה"ת. אך אפילו התוסכים במלחמת וייטנאם מודים שהאינטרס האמריקני במזה"ת גדול מהאינטרס שבדרום מזרח אסיה.

ד. ברייטניה

פרשן ה-בי.בי.סי. (29.4) הגדיר הצעד כהגיוני, אם כי מסוכן. הזכיר הצהרות ישראליות כי אין לישראל ענין להתקיף את אלכסנדריה או קהיר. ציין את ההסלמה בלוחמה בגזרת התעלה, שהביאה למספרי הרוגים אשר ישראל לא היתה מוכנה לשאת לפני שנה. הפלה סברה כי מטרת הצעד לאלץ את הישראלים לסגת כצעד ראשון להסדר וציין כי זה יכול להיות

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

a dangerous and futile game of brinkmanship

מספר עתוננים בריטים סבורים שהתפתחות תביא העולם לבסות להקל המתיחות
בחיפוש אחרי הסדר של קבע.

ה. רפ"ג

הפרנקפורטר אלגמיונה (30.4) כי סייסים אלה אינם באים להגן על מספרו
של נאצר או על מצרים, אלא על החזירה הסובייטית בעולם.

ו. נורבגיה

ב"אפסנפוטסן" (30.4) שהסבר היחיד לצעד הרוסי החדש הוא השיקול הקר
שארה"ב מעורבת יותר סדי בדרום מזרח אסיה מכדי שתוכל להתערב לצידה של
ישראל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

ספיקו בקור סיקסו במזה"ת

1. סיקסו ברומא

כתום בקורו במזה"ת (23.4.70 - 10) עבר ג'וזף סיקסו, עוזר
שה"ח האמריקני, ברומא בדרכו חזרה לוויטינגטון, להלן דבריו
על סיורו במזה"ת - כפי שאמר לאלדו מורו, שה"ח האוסלקי,
וכפי שהשיב לשאלות עתדאיים:

א. דבריו סיקסו לשה"ח האוסלקי (23.4.70)

מצרים:

- מסרתו הראשונה בקורו כמצרים היתה להסביר שאף כי ארה"ב
כישראל רוצה להשיג שלום בר-קיימא אין עמות ארה"ב זהה
לעמדת ישראל, דבר שלא היה ברור למצרים כיוון שעל עמדת
ארה"ב למדו לא במישורין מארה"ב אלא בעיקר באמצעות בריה"מ.
לדבריו הצליח בהשגת מסרתו זו: בקהיר השתכנעו שאין לזהות את
ארה"ב לחלוטין עם ישראל (אף אם התעמולה המצרית מוסיפה
לומר את ההיפך).
- מסרתו השנייה היתה להצביע על ההבדל שבין ארה"ב, הרוצה
בכנות למצוא פתרון של שלום במסגרת ייחודית 4-4, לבין בריה"מ,
הרוצה בהמשך המתיחות, לדבריו הצלחתו בהשגת מסרה זו היתה
קטנה יותר, אף כי התרשם שהמצרים הפרו-מערביים, ואפילו
נאצר עצמו, הביעו סיפוק על רצון ארה"ב למלא תפקיד יותר
פעיל באזור. נאצר גלה אף סימני מורת-רוח מהאפורוסות
הבלעדית שיש לבריה"מ על מצרים.
- אשר להידור היחסים הדיפלומטיים בין ארה"ב למצרים - כאן לא
הושגה תוצאה חיובית, אם כי המצרים גילו עניין שלא לנתק את
הקשרים עם האמריקנים.
- תכניות רוג'רס - הסבירו למצרים אשר לא קיבלו ולא דחו.
- ביחס להחלפת מועבי"ט מ-22.11.67 - ביסה לשכנע את המצרים
שהחלטה אינה לרצונם וכי יש בה יותר אלמנטים חיוביים לערבים

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

(מלישראל). המצרים בקטו עמדה מכסימליסטית ביחס לפרוש
ההחלטה.

- על מו"מ ישיר - אמר למצרים שבסרבים למו"מ ישיר הם סמצימים
בהערכת כוחם במו"מ. על כך השיבו לו המצרים שאינם יכולים
לשאת ולתת כשאקדח צמוד לרקתם.

- על השלום - הסביר לנאצר שישראל מבינה את סהות השלום
בצורה שונה ממצרים.

- על כוחו של נאצר - נאצר ספן באוזניו שהוא השליט היחיד
שבכוחו לדבר בשם העולם הערבי כולו ולהערכת טיסקו מעמדו
אומנם איתן.

- על הזמן - המצרים, שנתגלו לו כפאטאליסטים, טענו שהזמן
פועל לטובתם, שאין הם סמהרים וכי מאחוריהם היסטוריה
בת אלפי שנים.

ישראל:

- מצא בישראל דאגה בוכח הצבת מילי טאם-3 ותגבור הנוכחות
הטובותיות במצרים.

- על מו"מ ישיר - מצא שעמדת סמשלת ישראל פחות בוקשה מהמקובל,
שכן לדעתו תסכים ישראל למו"מ ששלבן הראשון יהיה עקיף ושלבן
השני - לאחר התקדמות חיובית - יהיה ישיר ויסתיים בהסכם. לשם
כך היתה "בוסחת רודוס" אידיאלית כיוון שניתן לפרשה באופנים
שונים אך עתה אין היא עוד מעשית ויש למצוא בוסחה אחרת.
עמדת ישראל היא בכוונות למו"מ כנ"ל סבלי לוותר על עמדות
חיוביות לכטחונה ולעצם קיומה כמדינה עצמאית באזור.

- על השלום - התייחס לפרשת גולדמן כאל צדות לרצון אמיתי לשלום
בישראל.

- על הזמן - גם ישראל מרענת (כמצרים) שהזמן פועל לטובתה. עם
זאת מצא בישראל "הסביר מצדה".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

ירדן:

- אמר שאין להגזים בערך התקרית סביב כיסול בקורו בעמאן.
- ארה"ב מקבלת את טענת חוסיין שהוא שולט בירדן ואת הצרכהו
- שאם ייאלץ לעמוד במבחן כוח עם ארגוני הפלשתינאים יצא מנצח.
- ארה"ב מסכימה איפוא שרק חוסיין הוא המוסמך לשאת ולתת בשם
- ירדן ושאין טעם לבוא בדברים עם ארגוני הפלשתינאים המפורדים
- בינם לבין עצמם והחסרים סמכות מרכזית מחייבת.
- אין טעם לקיים עמם אפילו מגע כלשהו מתוך הצרכה להיעשותם
- לגורם מדיני וצבאי וכדי שלא יפלו לזרועות בריה"מ (כפי
- שטען בן-שיח).

לבנון:

- הן הנשיא והן דוה"מ בקשוהו שארה"ב תגביר את צרכותה באזור
- כדי להבטיח את עצמאותה ושליטותה של לבנון.
- הן הנשיא והן דוה"מ הביעו סיפוק מדצון ארה"ב לגלות פעילות
- רבה יותר.

סעודיה:

- המלך פייסל הביע דאגה נוכח חדירת בריה"מ וסין ומטה שמתרחש
- בעדן.
- המלך הפציר בארה"ב לגלות פעילות כדי להבטיח את גורל בסיכריות
- המפרץ הפרסי לאחר הפיגוע הבריטי, נושא שביחס אליו הוא משתף פעולה
- הדוקה עם איראן.

המעצמות:

- בריה"מ - קשה לעמוד על כוונותיה האמיתיות אך ברור שאין היא
- מעוניינת במעשי איבה נרחבים ובציסות ישיר עם ארה"ב
- אלא מעדיפה את מצב המתיחות הנוכחית המאפשר לה את
- המשך חדירתה.
- ארה"ב - איבה אדישה לנעשה באזור. סיסקו ציטט הצהרת ביכטון
- לקונגרס לפיה לא תהיה ארה"ב אדישה אם תשתלם בריה"מ

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

על העולם הערבי.

- ארה"ב, אף שהיא חוששת מפני התנגשויות גדולות

היא מודאגת מההשלכות הטוביטיות ולפרות הסתבכותה

ביראסנאם היא לא תנסה את האזור.

ב. תשובות סיסקו לעתונאים ברוסא (24.4.70)

- הפתרון רחוק - יש להכיר בעובדה שההבדלים בין עמדות הצדדים

עודם מהותיים ואין זה איפוא ריאלי לצפות לפתרונות תוך

זמן קצר.

- מסרת בסיפתו למזה"ת - היתה בעיקר להקשיב הן לידידים והן

לאלה שסותחים בקורת על מדיניות ארה"ב באמצעות שיחות עם

מנהיגי האזור, מאחר שאין מחליף לשיטת הדו-שיח.

- יסודות מדיניות ארה"ב - מדיניות ארה"ב מושתתת על ההתחייבות

בשיחות ה-4, על הנאמנות לתכנית השלום של רוג'רס ועל שמירת

זכויות כל העמים כולל הפלסטינים, כי אין לצפות לשלום בר-קיימא,

יציב וצודק במזה"ת אם לא יכובדו גם צרכיהם של אלה.

- החלטת מועבי"ס מ-22.11.67 - ארה"ב תוסיף לתמוך בה על כל

האלמנטים המרכיבים אותה.

- הצעות רוג'רס - אני משוכנע יותר ויותר שהצעות רוג'רס מאוקטובר

ומדצמבר '69 עונות על השאיפות הלגיטימיות של שני הצדדים

ויכולות לתת תסיכה אפשרית לדו-שיח עתיד שינחה ע"י יארינג.

יארינג - אין להניח כי יחדש שליחותו למזה"ת בקרוב.

- אספקת נשק - זרימתו המחודשת של הנשק למזה"ת מרבה את סיכון

הבעיה. ארה"ב הציעה לבריה"מ להגביל אספקתו, אך תשובת מוסקבה

אשתקד היתה שלילית. אם תוסיף עמדתה להיות כזו קשה לחזור

באופטימיות שביתן יהיה להגביל הזרימה בדרך של הסכם.

- על תפקיד איטליה - לאיטליה עמדה מרכזית ביס התיכון ומוטל עליה

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 17 -

למלא תפקיד חשוב. לארה"ב ולאוסטליה השאיפה המשותפת להשיג
שלום קבוע במזרח"ת. התכונה איננה שייכת לאיזו שהיא מדינה
ויהיה זה די מופלג אם ביעזר בתכונה הקולקטיבית.

2. התרשמות מלווהו של טיטקו במצרים

- פארקר, איש ה"שולחן" המצרי במחמ"ד שבתלווה אל טיטקו בשעת בקורו
במצרים, מסר את ההתרשמות דלהלן לאיש שגרירותנו בוושינגטון:
- נאצר מסוגל להגיע להסדר עם ישראל.
 - נאצר רוצה בהסדר בתנאים מתקבלים על הדעת.
 - נאצר אמר לטיטקו כי יוכל להגיע לשלום עם ישראל ריבונית.

הערכת פארקר:

- ייתכן ונאצר דבר כך עם טיטקו בידעו שישראל לצולם לא תוכל
לקבל את תנאיו (בסיבה מליאה ופתרון בעיית הפליסטים).
- ניתן למצוא שביל ביניים בין תנאי ישראל לתנאי מצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

שיחות כלכליות בין ארה"ב לישראל

1. כללי

בהצהרתו מ- 23.3.70, בה הודיע על השהיית אספקת מטוסים לישראל כבקשתה, מסר טה"ח האמריקני רוג'רס על סיוע כלכלי שארה"ב תיתן לישראל. הוא אמר:

"אשר לצד הכלכלי, ארה"ב תיענה בחיוב לכמה מבקשותיה הכספיות קצרות הטווח של ישראל תוך כדי פיון נוסף בצרכיה לטווח ארוך. תהיה תוכנית PL-480 מורחבת לרכישת עודפי מזון, בעיקר חיטה וגרעיני סופא, עם הסדרי אשראי נוחים. אנו גם נעניק אשראים כדי לסייע לסלק את היתרה המגיעה על חוזים צבאיים בעבר".

2. משלחת אמריקנית לישראל

במסגרת הפיון המובטח בצרכיה הכלכליים של ישראל לטווח ארוך שלחה ארה"ב לישראל משלחת מדרג בינוני בת 3 אנשים, האחד מהשולחן הישראלי (כלכלה) במחמ"ד, השני מטכנות הפיון המרכזית והשלישי מהבית הלבן (מסגל מועצת הבטחון הלאומית).

לפני 23.4.70 מתקיימות שיחות בין המשלחת האמריקנית לבין משלחת ישראלית המורכבת מאנשי האוצר, הרשות לתכנון כלכלי, בנק ישראל, משרד הבטחון והמח' הכלכלית במטה"ח.

3. מטרת הדיונים

המשלחת הישראלית מגיעה למשלחת האמריקנית תחזיות על ההתפתחות הכלכלית הצפויה בישראל בחמש השנים הבאות תוך הדגשה על הצרכים במטבע זר. המשלחת האמריקנית מעוניינת בעיקר בפירוס ההוצאות הבטחוניות במטבע זר הצפויות בחמש השנים הבאות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

ביקור סגן שה"ח האמריקני בתורכיה

1. כללי

ב- 23-24.4.70 עשה בתורכיה סגן שה"ח האמריקני אליוש ריצ'רדסון בורכו חזרה לווינגטון מסהראן בה ישב בראש כנס שגרירי ארה"ב במזה"ת. באנקרה בועד עם רה"ט דמירל ועם שה"ח צ'אגלאינגיל.

2. נושאי הדיונים

א. נאטו ונושאים דו-צדדיים - להם הוקדשו רוב הדיונים.

- ריצ'רדסון הציע צמצום מספר אנשי הצבא האמריקנים והעברה מזרזת של הבסיסים האמריקניים מתורכיה, בין היתר גם במסרה להקהות את חריפות הרגשות האנטי-אמריקניים כציבור התורכי.
- דמירל ביקש לא להיחפז בכך, בין היתר גם מטום שהעברת הבסיסים תגרום לקשיים תקציביים.
- בהקשר נאטו הועלה נושא ההצעות לופידה להגנת אירופה שביחס אליה ארה"ב אינה גורסת הקמת וועדת קבע כהצעת כרושניה, אלא מעדיפה ועדה מורכבת מחברות נאטו לקידום הנושא.
- ב. המזדה"ת - לא היווה עיקר סדרת הביקור; תפס מקום קטן יחסית בשיחה עם עם רה"ט וטקום מעט יותר נכבד בשיחה עם שה"ח.
- ריצ'רדסון סקר מסע סיטקר, שיחות ה- 2 וה- 4 והשקפות ארה"ב לגבי פתרון הסכסוך.
- התורכים הביעו דאגתם למצב באזור ותקוותיהם שיימצא פתרון אך לא הפלו הצעות.
- במסיבת עיתונאים השיב ריצ'רדסון לשאלה באטרו שתורכיה תוכל לטלא תפקיד קונסטרוקטיבי בהסדר הסכסוך לזכות יחסיה הטובים עם שני הצדדים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

צ ר פ ת

1. פגישת מזכ"ל הרציף - השגריר איתן

ב- 27.4.70 נועד השגריר איתן עם מזכ"ל משה"ח הצרפתי הרווה אלפאנד, שאמר:

- רצון טוב: ממשלת צרפת שותפה לרצון ממשלת ישראל לשפר את היחסים ביניהן למרות התקריות שאירעו וחילוקי הדעות הקיימים.

- ערבה: אי-לכך החליטה לאשר את הייצור במשותף של המטוס הנקרא בישראל "ערבה", בהתאם להסכם החתום.

- המיראז'ים: צרפת מקווה שממשלת ישראל תשיב בחיוב על ההצעה הצרפתית

השרירה וקיימת להחזיר את כסף המיראז'ים. מובן שכפי שאמר משה"ח הצרפתי בשעתו

המטוסים לא יימסרו לאחת המדינות הנמצאות במישורין או בעקיפין במצב

מלחמה עם ישראל. ההצעה נראית מועילה לשתי המדינות מאחר שצרפת לעולם

לא תמסור את המיראז'ים לישראל וישראל תהיה חופשית להשתמש בכסף המוחזר

בכל צורה שתירצה. הדבר יאפשר שיפור אקלים היחסים בין שתי המדינות.

- השוק המשותף: בירר אישית ויכול להבטיח שעניין ההסכם בין ישראל לשוק יהיה בסדר.

2. פגישת משה"ח אבן - שגריר צרפת בישראל

א. כללי

ב- 29.4.70 קיבל משה"ח אבן (ביוזמתו) את שגריר צרפת בישראל פרנסיס

הורה. הפגישה נועדה:

- לשתף צרפת בדאגת ישראל נוכח הפעלת המייסים הסובייטים במשימות

מבצעיות במצרים.

- לסקור עמו מערכת היחסים הדו-צדדיים.

ב. יחסי ישראל-צרפת

בנושא זה אמר משה"ח אבן:

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

- הוא שקד לקיים במלואה את "ההפוגה הריטורית".
- הוא שם לב לסימנים המעידים על רצון ממשלת צרפת לשפר היחסים עם ישראל, אחד מהם הוא שיחת מזכ"ל הרציף עם השגריר איתן.
- השגריר הצרפתי הגיב:
- נתן פירוש חיובי ביותר להסכם על ייצור המטוס "ערבה".
- הרחר אישית, תוך הבעת סיפוק, שהפשרת הסכסוך הצרפתי-ישראלי המסתמנת באופק כוודאי מסיבה דאגה רבה לנאצר ולערבים.

3. נאום שה"ח הצרפתי

ב- 28.4.70 נשא שה"ח הצרפתי שומאן נאום באסיפה הלאומית. להלן תרגום קטעיו המתייחסים למזה"ת:

א. המדיניות הים-תיכונית של צרפת

אין מדיניות צרפתית של חוזי מכירת נשק. יש מדיניות ים תיכונית של צרפת הכוללת, בין אספקטים רבים אחרים, חוזי מכירת נשק כמו אלה של כל המדינות התעשיותיות האחרות. אין למדיניות זו אלא מטרה אחת: למנוע שהים התיכון המערבי, שאנו שוכנים לחופיו, ואח"כ, אם אפשר, כל אגן הים התיכון, לא ייהפך, לא ייהפך מחדש, או לא יישאר זירה של המלחמה הקרה, מטרה נוספת של יריבות המעצמות. הנוכחות וההשפעה של צרפת, אשר בין יתר מעלותיהן הן גם רצויות, אנו מוכנים לקיימן ולפתחן. הן ביסוד מדיניותנו הים תיכונית.

ב. לוב

אשר ללוב, מדינת-ציר בין ה"מערב" וה"מזרח", כבר אמרתי ואני חוזר ואומר, היא היתה זו שנקטה ביוזמה לפנות אלינו ע"מ לכוון ש"פ, המתפשט מעתה ואילך, ועוד יתפשט יותר ויותר, לשטחי הכלכלה והתרבות. שקדנו על כך, במצפונות שאינה אולי בחלת כל הממשלות, שחווה אספקת הנשק עמה יכלול חנאים מדויקים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

ג. ישראל חייבת לסגת

הקושי העיקרי בעוץ במה שאחדים מכנים "הפיתוי הסיפוחי" של ישראל ושאני מצדי הייתי מכנה אי-יכולת מסוימת להגדיר עמדה לגבי הבעייה היסודית, היינו גורלם של השטחים הכבושים ושל מיליון ערבים. צרפת לא חדלה אף פעם להכריז על זכותה של ישראל לקיום, להכרה ולבטחון. אולם היא נוכחה לדעת שרק פינוי השטחים הכבושים יוכל ליצור סיכוי רציני לכך שישראל תזכה בהכרה מצד שכניה ושאלה יתחייבו ברורות ובאורח סופי לחיות בשלום עמה במסגרת גבולות מובטחים.

ד. הקמת אזורים מפורזים

אנו יודעים יפה שפינוי ללא התחייבויות שלום אמיתיות יהיה בחינת פתיון. אי-לכך אנו מציעים הקמת אזורים מפורזים בין ישראל ושכנותיה, שבהם יוצגו לזמן ממושך כוחות או"ם שאותם אי אפשר יהיה לסלק הפעם ללא החלטת מועבי"ם, ומכל מקום לא לפני שהות מתקבלת על הדעת.

ה. פתרון בעיות הפליטים

נוסף על כך, בדורשנו את פינוי השטחים הכבושים, אנו חושבים על מתן האפשרות לפליטי 1967 - אלה הנקראים "עקורים" - לחזור לשטחים שמהם גירשה אותם ההתקדמות הישראלית. בהציענו הסדר צודק לבעית פליטי 1948 אנו מבקשים לאפשר להללו - עם כל הסייגים הרצויים וההכרחיים - את הבחירה החופשית בין החזרה לישראל לבין יישובם מחדש במדינות המארחות, בחירה שהחלטת עצרת האו"ם מ- 1948 העניקה להם. בצורה כזו נוכל לתרום תרומה יסודית לפתרון בעיה אחרת, המקבלת בכל יום חשיבות גדולה והולכת : הבעייה הפלשתינאית.

ו. שיחות ה-4

הדיונים היו צנועים, אבל לא לשווא. בוצרת התקרבות מסוימת כעמדות

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

של אלה ושל הללו. צרפת, בהציעה פתרונות מאוזנים, תרמה להתקרבות זו. ממשלת בריה"מ הואילה לומר לנו שהצעותינו יכלו להיות בסיס להסכם. ממשלת ארה"ב, שנקודות השקפתה שונות מאלו שלנו ביחס לנקודות נוהל חשובות, אמרה לנו שהן לא ביראו לה, בעקרו של דבר, מרוחקות מאד מאלו שאותן היא מביאה בחשבון בעצמה. ממשלת ירדן וממשלת מצרים אמרו לנו שהן עולות בקנה אחד עם רוב תביעותיהן. אנו רוצים להאמין שממשלת ישראל לא תתמיד בדהייתן בסיסונות מבלי לרצות לכורקן. בנושא השלום כמו בנושא הבטחון היא לא תוכל לזכות בהצעות יותר טובות מאלו שאנו מציעים. בטוחני שהיא יודעת זאת כבר, גם אם היא מסרבת עדיין להכיר בכך.

4. חתימת הסכם קולנוע

ב- 28.4.70 נחתם במשה"ח בירושלים הסכם בין ממשלות ישראל וצרפת ביחס לייצור משותף וחלופי סרטי קולנוע. מטעם צרפת חתם שגרירה בארץ פרנסיס הורה ומטעם ישראל הסמנכ"ל א. שלוש.

בתוקף ההסכם כל סרט שייוצר במשותף ע"י יצרנים ישראלים וצרפתים ייחשב - לצרכי מכס וסובסידיות - כסרט צרפתי בצרפת וכסרט ישראלי בישראל.

מתוך 18 סרטים שיוצרו בישראל ב- 1969 רק שנים נעשו בקו-פרודוקציה - שניהם בשיתוף ישראלי-צרפתי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

שה"ח ההולנדי מזהיר הצהרה פוגעת בישראל וחוזר בו

1. נאום שה"ח ההולנדי בשטרטבורג

ב- 23.4.70 נשא שה"ח ההולנדי יוסף לונס נאום באסיפה המייעצת של מועצת אירופה בשטרטבורג, במסגרת דיווח על סיורו זה לא כבר בלבנון, בירדן ובמצרים. הוא אמר, בין היתר:

- בסיגה - למדינות ערב ספקות גדלים והולכים ביחס לנכונות ישראל להסיג את חייליה מהשטחים הכבושים.

- התרשמותו האישית היא שבלי איזו הצהרה עקרונית מצד ישראל ביחס לכך כל נסיון להגיע לשיחות שיביאו להסכם בראה כנדרון לכשלון.

- פליטים - הדגיש חשיבות פתרון בעיית הפליטים על בסיס החלטות או"ם.

- ההכרה בעקרונות פתרון כזה נראית כמהווה מפתח שיאפשר לפתוח את הדלת לסו"ס.

- המצב במזה"ת - הורע הן מבחינה צבאית-מדינית והן מבחינת פסיכולוגית.

- יש לחשוש שידון של הקבוצות הקיצוניות בארצות ערב תהיה על הפליטה.

- הפלשתינאים - יש להביאם בתשבון בכל הסדר שהוא.

- הסדר כפוי - הרעיון של כפיית הסדר ע"י המעצמות כאמצעי לשבירת

הקפאון מתחזק בכמה חוגים באזור.

- המערב והפתרון - בחוץ יותר מתמיד שארצות המערב תחפשנה אפשרויות לפתרון סכסוך המזה"ת.

- ההסלמה - סכנה רבה סמונה בה.

2. תגובות ערביות על נאום שה"ח ההולנדי בשטרטבורג

א. ב- 23.4.70 הצביע רדיו קהיר על חשיבות הנאום מהטעמים הבאים:

- במסר מפי שה"ח של מדינה מערב אירופית שתסיכנה בישראל ידועה והיא חברה בנאטו.

- במסר בפורום אשר תסיכנו בישראל גם כן ידועה.

- בא אחרי סיורו בשלוש מדינות ערביות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

- מסמן מפנה בעמדה העולמית לגבי מדיניות ישראל ומגביר את בידודה.

ב. - 24.4.70 הגיב "אל דסתור" הירדני בהבליטו קריאת לונט לנסיגה ולבצוע החלטות האו"ם בעניין הפליטים, דבר המתפרש כאשור שהצהרות ישראל בנדון אינן אלא הצהרות סרק. העתון ראה בהצהרה תמיכת הולנד בעמדת הערבים שעה שתמיכת ארה"ב בישראל במשכת והוסיף שהאדה של מדינות מערב אירופה לערבים מקורה בעמידתם האיתנה, בהגברת ההתנגדות ובהצגה נכונה של בעייתם במישורים הבינלאומיים.

פגישת שה"ח ההולנדי - שגרירנו
ב- 28.4.70 נתקבל שגרירנו ע"י שה"ח ההולנדי עפ"י בקשת הראשון בהתאם להוראת שה"ח אבן.

שה"ח ההולנדי לא נתן לשגרירנו אף לסיים את סיעונו במסעו אותו ובאוסרו:

- הבין שעשה טעות בדבריו בשטרטבורג.

- הסביר שנאם לא סן הכתב.

- ביקש להודיע לשה"ח אבן שהוא מבטיח לדאוג לכך שהצהרה מאוזנת שלו תתפרסם בהקדם.

- התנדב לכתוב אישית לשה"ח אבן.

- מפניסה למצוא לו תנא דמסייע בטיסקו, שגם הוא דיבר בעת ביקורו בארץ על הצורך בהכרזת ישראל על נכונותה לסגת, העמידו שגרירנו על כך שדברי טיסקו נאמרו בשיחות סודיות ואילו בפומבי נוקטת ארה"ב עמדה מאוזנת בגורסה ששני הצדדים יצטרכו לתקן את עמדותיהם כדי לקדם את ענין השלום, בעוד שדברי לונט נאמרו בפומבי.

הערכת שגרירנו:

- ביכר היה שלונט במצוקה.

- מהודאותו במעוה שעשה ומהתחייבותו לתקן המעוה ברור שלא נתכוון ליצור את הרושם שיצרה הודעתו.

דברי שה"ח ההולנדי לסלביזיה הרפ"גית .4

ב- 28.4.70, טעה קלה לאחר השיחה עם שגרירנו, רואיון לונט ע"י הסלביזיה הרפ"גית.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 26 -

הוא נשאל: מה הסיכויים שהוא רואה למצב במזה"ת נוכח הקשחת עמדת ישראל.
הוא השיב: אין להאשים את ישראל בקשיחות. 22 שנה אימו הערבים בהשפדת
ישראל ואיש לא יוכל להכחיש את העובדה שב- 1967 מצאה ישראל את עצמה בסכנה
לעצם קיומה.

יצויין שלונס עצמו טרח לסלפן לשגרירנו מייד לאחר הראיון הטלביזיוני,
להודיעו עליו ועל דבריו החדשים והנמיח לשלוח לו את נוסח דבריו המדויקים.

סודי ביותר

27./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

שיחות המנכ"ל - סגן שה"ח הרומני

1. כללי

ב- 16-1/4.70 קיים המנכ"ל ג. רפאל ברומא שיחות עם סגן שה"ח הרומני מקובטקו. היו אלה שיחות תקופתיות, בהתאם לסיכום שנחקבל עוד ב- 1968 בין המנכ"ל לבין שה"ח הרומני דאז. השיחות התקופתיות האחרונות במסגרת זו התקיימו במאי 1969. השיחות הפעם נערכו בשלוש ישיבות.

2. תוכן השיחות

א. הישיבה הראשונה - נסבה על המצב במזה"ת. המנכ"ל הציג את השקפות ישראל

וסגן שה"ח הרומני את השקפות ממשלתו שניתן לסכמן כדלהלן:

- רומניה לא שינתה את עמדתה מאז 1967.
- סודאגת מההסלמה הצבאית.
- מותחת ביקורת מאופקת על הפעילות של ח.א. הישראלי בעומק מצרים וביחוד על הפגיעות באזרחים ובילדים.
- חוששת מהסתבכות ישראל עם ברית"מ.
- מעריכה שברית"מ לא תרצה ליצור משבר עולמי אך תהיה רגישה לפגיעת ישראל ביוקרת הצבא האדום.

ב. הישיבה השנייה - נסבה בעיקר על בעיות בינלאומיות. סגן שה"ח הרומני

ססר את השקפות ממשלתו על בעיות הנוגעות לארצו, בעיקר בעניינים הקשורים בגוש אמנת וורשה, בפעילות למען הוועידה לבסחון אירופה ובדאגות הגרמנות לרומניה מסיפוק צרכיה הכלכליים והכספיים ובפרט קשייה בארה"ב.

עניין מיוחד יש בהערכות רומניה על סין, כדלהלן:

- סין מגלה פעילות מרובה במזרח אירופה ובמיוחד בנסיונות לתקן את יחסי אלבניה-יוגוסלביה ולקרבן זו לזו.
- פעילות סין באזור הים האדריאטי מדאיגה את ברית"מ.
- יש לצפות להגברת הפעילות של סין במזה"ת, ביחוד בתמיכה בארגוני החבלנים לסיניהם, כאמצעי הסרדה והצקה לברית"מ, במסגרת המאבק עמה.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 28 -

ג. הישיבה השלישית - הוקדשה לנושאים דו-צדדיים שבין רומניה לבין ישראל.

- היחסים הכלכליים: נחגלו קשיים הסצריכים את זימון הוועדה הסעורבת אשר הוקמה בתוקף החוזה הססחרי והצריכה להתכנס פעמים בשנה אך לא התכנסה מזה 18 חודש.
- פיתוח יחסי תרבות.
- ביקורים הדדיים של אישים רומנים בישראל ושל אישים ישראלים ברומניה.
- אחוד משפחות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

הקהליה המרכז אפריקנית מצננת יחסה כלפי ישראל

1. כללי

בהספעת שר החוץ שלו Nestor Kombot Naguemon החל בשיא קמ"א הגנרל ז'אן בדר בוקאסה לנקוט לאחרונה במדיניות פרו-ערבית ופרו-מזרחית ולהתאבדות לישראל. שה"ח באגמון ידוע כפרו-קומוניסט ופרו-ערבי ואילו הנשיא בוקאסה ידוע כבעל שגעון גדלות ואופי הפכפך המורד פחות על ידי אידיאולוגיה ויותר ע"י הרצון לסחוט את המכסימום מכל גורם אפשרי.

2. הביקור במצרים ובסודאן

ב- 8-16.4.70 קיים הנשיא בוקאסה ביקור מסלכתי רשמי במצרים (הביקור הוארך ביומיים מהמתוכנן) וב- 16-20.4.70 קיים ביקור דומה בסודאן (ביקור שלא היה מתוכנן מלכתחילה).

בסיום הביקור בקהיר חתמו מצרים וקמ"א על

- הסכם מסחרי, שבתוקפו יוגדל היקף הסחר ההדדי.
- הסכם תרבותי ורפ"פ טכני.
- הסכם תעבורה אווירית על קטר בין שתי המדינות. ההסכם כולל גם פעולות לאיסון טייסים. כן כולל ההסכם רפ"פ בתחום תעבורת הנהרות.
- פרוטוקול לחילופי משלחות בוער.

3. הכרה בגרמ"ז

בעת שהותו במצרים פורסם דבר הכרת קמ"א בגרמ"ז. קמ"א מקיימת יחסים דיפלומטיים תקינים עם רפ"ג ובבנג'י יושב שגריר רפ"ג.

4. הצהרות אנסי-ישראליות

על אף הבטחה מפורשת שנתן לשגרירנו ערב צאתו לקהיר מסר הגנרל בוקאסה במצרים הצהרות אנסי-ישראליות חריפות:

- ב- 8.4.70, בבאום שבשא בעת סעודה שערך לכבודו נאצר, אמר הנשיא בוקאסה:

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

אני מביע לך את תנחומי הכנים על הפעולה שבוצעה היום ע"י ישראל (הפצצת ביה"ס בצלאחוויה וסות 30 התלמידים) שכל הקהילה הבי"ל בוודאי תגבה אותה. המשבר שבפניו אתם עומדים, גם האפריקנים עוברים אותו. הנני לומר לך בשם כל האפריקנים כי אנו נעמוד לצדכם עד אשר תצליחו בכל אמצעי שהוא, אמצעי של שלום או לא, לשים קץ למלחמה זו שמסנה סובלת קצ"ם וכל אפריקה.

- ב- 9.4.70 אמר בוקאטה בראיון במלביזיה המצרית :

על ישראל לפנות את האדמות שכבשה בתוקפנות ב- 1967. זהו תנאי יסודי לכל אפשרות לסביעת מלחמה עולמית כוללת, כדי להפסיק את האש על הישראלים להשיב לבעליהן תחילה את האדמות שכבשו.

- ב- 16.4.70 פורסמה הודעה משותפת של הנשיאים נאצר ובוקאטה בה נאמר, בין היתר:

הגנרל בוקאטה הביע את צערו על מעשי הזוועה אשר בוצעו נגד מטרות אזרחיות ואנושיות ובמיוחד על הפצצת ביה"ס היסודי בבחר אל-בכר. שני הנשיאים הסכימו שסרובה של ישראל לישים את החלטת מועבי"ם מ- 22.11.67 והתגרירותיה הממושכות בשאר החלטות האו"ם יוצרים איום מסוכן לשלום לא רק באזור המזה"ת אלא גם בעולם כולו.

שני הנשיאים משוכנעים שפתרון המשבר הערבי-ישראלי טמון בישום החלטת מועבי"ם מ- 22.11.67 ובמיוחד אסור הדבר לגבי נסיגת הכוחות הישראליים מהשטחים הכבושים ומציאת פתרון צודק לבעית הפליטים.

- ב- 19.4.70 אמר הנשיא בוקאטה בנאום שנשא בחרטום :

בזמן ביקורו בקהיר ביסתה הציונות לסכסך בין העם המצרי לעם קט"א: היא ניצלה את הביקור כדי לתקוף את ביה"ס "בחר אל-בכר" (בצלאחוויה) במטרה לפגוע באוירת הכבוד לה זכה בביקורו. לפי מידע רשמי שבושטו תקפה ישראל את ביה"ס בכרונה, במטרה לפגוע באזרחים. "אין סגוס מכך שנילחם נגד האימפריאליזם והציונות באפריקה. רציתי להשיב מכה לישראל ועל כן בחרתי לבקר בסודאן לאחר מצרים".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

5. פגישת בוקאסה - שגרירנו

ב- 20.4.70, שעה קלה לאחר שובו מחרסום לכירתו, הזמין הנשיא בוקאסה את שגרירנו וקיבלו בפנים חמוצות. עוד בסרם היה סיפק בידי שגרירנו לדבר פתח בוקאסה בהתקפה באומרו:

- שגריר ישראל הוא הראשון המוזמן אליו מאז שובו.
- ממשלת ישראל ידעה היטב על דבר בסיעתו לקהיר ואת שאיפתו לתווך בינה לבין הערבים.
- היה בדעתו, לאחר הביקור במצרים, להיענות להזמנת ישראל ולבקר גם בארץ.
- לבוכח זאת רגז ביותר על שבזמן שהותו במצרים הפציץ ח.א. הישראלי את "ביה"ס באבו בכר וגרם להרג עשרות ילדים.
- בשבע שהוא יודע עתה את מחשבתו של נאצר וכי פניו של הלה רק לשלום.
- אשר להצהרותיו על הצורך למחוק את ישראל מן המפה - הן נחלת העבר.
- על טענת שגרירנו שיש סתירה בין דברי בוקאסה במצרים על תוקפנות ישראל לבין מה שאמר לשגריר שבוועיים קודם לכן שבמלחמת ששת הימים ישראל לא היתה תוקפנית מלמל ולא ידע מה להשיב.

6. פגישות שה"ח הקמ"א עם שגרירנו : החזרת שגריר קמ"א בישראל

ב- 21.4.70 בקרא שגרירנו אל שה"ח הקמ"א שהודיעו כי ממשלת קמ"א החליטה להחזיר את שגרירה מישראל (מקום מושבו - ירושלים) כמחאה על הפצצת ביה"ס באבו בכר ב- 8.4.70, יומו הראשון של ביקור בוקאסה במצרים, שאותה הם רואים כפגיעה בבוקאסה (יצוין כי השגריר הקמ"א בירושלים עמד בין כה וכה להיות מועבר לבוקרשט וכי גם שגרירנו בבנגי עמד להיות מוחלף בימים אלה).

ב- 25.4.70 הודיע רדיו בנגי לראשונה על החלטת ממשלת קמ"א להחזיר את שגרירה מישראל.

בו ביום הוזמן שגרירנו אל מועצת השרים ונתקבל ע"י שה"ח הקמ"א שאמר לו:

- הנשיא בוקאסה קיבל את בקשת שגרירנו להתקבל לראיון אצלו(ע"ס למסור לו

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

- סדר מנשיא ישראל) אך הסיל עליו - על שה"ח - לקבלו.
- החזרת שגריר קמ"א מישראל אין פירושה ניתוק יחסים.
- הסביר שוב שהרג הילדים כתוצאה מהפצצת ח.א. הישראלי שבוצעה ביום בואו של בוקאטה למצרים, הפך את היום ליום אבל במצרים וקלקל את האווירה ביום הראשון של ביקור בוקאטה.
- הבטיח להיענות לבקשת שגרירנו ולהביא את ההחלטה על החזרת שגריר קמ"א מישראל לבדיקה מחודשת ע"י הנשיא והממשלה.
7. פגישות מזכ"ל משה"ח הקמ"א - שגרירנו: סילוק המומחים הישראלים מקמ"א
- ב- 28.4.70 נקרא שגרירנו אל מזכ"ל משה"ח שאמר לו כי
- קיבל דו"ח ממנכ"ל "תנועת הנוער החלוצי הלאומי" (הקמ"א) לפיה הפסיקו המומחים הישראלים לעבוד למן 20.4.70.
- מניח ששגרירנו הורה על כך למומחים בעקבות פגישתו עם שה"ח הקמ"א וכתגובה על ההודעה שנמסרה לו אז על החלטת ממשלת קמ"א להחזיר את שגרירה מהארץ.
- בתגובה על טענות שגרירנו שהמומחים כלל לא הפסיקו את עבודתם פרט ליום הפסח ביקש להיסבע מדרטטיזציה והבטיח להעביר את תוכן השיחה לממשלה ולהתקשר שבית בטקרה הצורך.
- למחרת 29.4.70 הוזמן שגרירנו שבית למזכ"ל משה"ח אשר מסר לו איגרת ובה הודעה שממשלת קמ"א, בישיבתה מ- 28.4.70, החליטה להעמיד לרשות שגרירות ישראל (היינו להחזיר) חמישה יועצים טכניים ישראלים ששמותיהם פורטו (היינו כל מומחי משה"ב הישראלים בקמ"א פרט לאחד - רופא).
- המזכ"ל הודה במבוכה מסוימת שממשלת קמ"א קיבלה את החלטתה מבלי לברר תחילה אם אומנם יש אמת בטענה שהמומחים הפסיקו כניכול את עבודתם.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 33 -

בינתיים דיווח שגריר צ'אד בבנגי לממשלתו שממשלת קמ"א מאשימה את
הסומחים הישראליים בארצה בהסתת הבוער הקמ"א אי להפיכה בגד הנשיא
בוקאסאה ואי לכך דרש בוקאסאה את החזרת שגריר ישראל בבנגי ובתגובה
דרשה ממשלת ישראל את החזרת שגריר קמ"א מירושלים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

נשיא צ'אד נוקט בפומבי עמדה פרו-ישראלית מובהקת

1. בארם נשיא צ'אד

- ב-8.4.70 נשא פרנסואה תומבאלבאיוה, נשיא צ'אד (שהוא גם הנשיא התורן של OCAM - Organisation Commune Africaine et Malagache) באום לאומה בו התייחס גם לסכסוך ישראל-ערב ונקט עמדה פרו-ישראלית מובהקת (הנשיא הודיע על כך מראש לשגרירנו בפור-לאמי ואף הסתייג בו בחיבור הקסע הון בנושא בנאומו). הנשיא אמר, בין היתר:
- אפריקה השחורה, לפני שתנקוט עמדה בסכסוך זה, צריכה לבדוק את המניעים לפעולתה ולשאבם מההיסטוריה חסרת הפניות, שהיא בלבד יכולה להאיר את דרכה.
 - היהודים, שנתפזרו על פני הארץ מאז פלש סימס והחריב את בית המקדש בירושלים, סיפחו תמיד את התקווה לשוב יום אחד לארץ אבותיהם, הארץ המובטחת, כדי להפרותה בזיפתם. תקווה זו, לפי אמונתם, צולה בקנה אחד עם נבואה שבתנ"ך.
 - לאחר מלחמת העולם האחרונה נתגשמה תקווה זו. המעצמות, בריה"מ, בריטניה, ארה"ב וצרפת, בהגשימן שלא בידיעתן אולי את תכנית ה', הקימו את מדינת ישראל. מדינה זו חייבת איפוא את לידתה להתייצצויות או לדיונים של מעצמות אלו. לפיכך, הן האחראיות האמיתיות לגזילה שעליה סתלוננים הפלשתינאים, אם אומנם יש כאן גזילה.
 - מדינת ישראל הוקמה ע"י האו"ם והשתלבה בו. לפיכך אין להבין למה מדינות אפריקה צריכות לגלות איבה כלפיה, עד כדי שלילת זכותה לקיום. אם תתערבבה הן תציננה על אינטרסים שאינם שלהן. הן יכולות לרחוש אהדה רבה לעולם הערבי תוך כדי סיפוח יחסי ידידות עם ישראל. לצרפת ולבריה"מ אין בסקרה זה עמדה שונה: הן תומכות ואף מבינות על העמדה הערבית תוך הבנת ישראל. איש אינו רואה זאת בעין רעה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

- לעולם הערבי יש בקודות זמיון עם ישראל שאין לו כמותן עם העולם השחור. קודם כל שניהם יוצאים מאותו מקור - האחד סיצחק והשני טישמעאל - שניהם בניין של אברהם...
- הבעיה המעסיקה את האפריקנים היא בעיית הסכסוך הישראלי-ערבי (בעוד שבפיות אפריקה - דרום-אפריקה, סודאן, ג'ינאה-ביסאו, אנגולה ודרום-סודאן צריכות להעסיקם).
- אם יש לסכסוך הישראלי-ערבי צביון דתי, למה מעצמות אויבות מכל דת - חובות או בגלית - מתערבות בו בהתלהבות כזו כדי להגן על העולם הערבי שהוא כה קנאי-דתי?

2. הסברים בבירות ערב

נשיא צ'אד מסר לשגרירנו כי הוא הסיל על שגריר צ'אד בלבנון שליחות: להסביר בכל בירות מדינות ערב את עמדת נשיאו בסכסוך הישראלי-ערבי כפי שבאה לידי ביטוי בנאום הנ"ל.

3. תגובת נאצר:

נשיא צ'אד מסר עוד לשגרירנו בפור-לאם כי נאצר כתב לו, בתגובה על נאומו, שאינו סנין כיצד מנהיג ותיק ובעל שיעור קומה כסוהו בוקט עמדה כה חד-צלדית נגד הערבים דווקא בזמן שכל העולם, לרבות מנהיגים במערב, מתחיל להבין שהצדק והאינטרסים האסיתיים שלהם מכתיבים הליכה עם הערבים.

4. תגובת לוב:

ב-28.4.70, כתגובה על דברי נשיא צ'אד, הזמין מנהל האגף הטדיני במשה"ח הלובי את הסמוגה הצ'אדרי במריפולי, ואמר לו:

- האיטלאם הכיר ברמות אחרות ומודה בקדושתן.
- מבחינה הסטורית אין זה מדויק לדבר על חזרת הישראלים לארץ אבותיהם כיוון שהעם הפלסטנינאי חי שם אלפי שנים ועזב רק לפני 20 שנה, כשהציונות הבינלאומית והכוחות הניאו-אימפריאליסטיים ביצעו את הפשע הסכסוך ביותר שההסטוריה היתה עדה לו אי-פעם.
- הערות נשיא צ'אד אין בהן כדי להביא ליחסים טובים בין שתי המדינות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

דיר-אל-סולטן

ביום 25.4.1970, בעת חגיגות הפסחא האורתודוכסיות המסורתיות, לקחו לידם
נזירי הכנסייה האתיופית בירושלים את המפתחות למעבר הפנימי בין חצר מבזרם,
דיר-אל-סולטן, לבין חצר כנסיית הקבר הקדוש.

המפתחות למעבר זה הוחזקו בשנים האחרונות ע"י הנזירים הקופטים החיים
במבזר הסמוך לדיר-אל-סולטן ואשר מגיעים מסבזרם אל כנסיית הקבר דרך המעבר
הנ"ל.

למחרת, ביום 26.4.1970, כינס הבישוף האתיופי מסיבת עיתונאים שבה הודיע
על מימוש זכויותיהם ההיסטוריות וזאת תוך כיבוד הזכויות של עדות אחרות.

ל ר ק ע

העדות הקופטיות והאתיופיות שייכות למעשה לאותה הכנסייה המזרחית, אלא שחל
ביניהן פילוג לפני למעלה מ-100 שנה. פילוג זה הגיע לקרע מוחלט בשנת
1958, כאשר על הקופטים שמרכזם בסצרים נימנים כמיליון מאמינים, בעוד
שעל האתיופים שמרכזים באדיס-אבבה נמנים כ-12 מיליון מאמינים. למעשה
הכנסייה האתיופית היא הכנסייה הסמלכתית של אתיופיה. הזיקה ההדדית בין
ממשלת אתיופיה לבין ראשות הכנסייה האתיופית הדוקה ביותר.

הפילוג בין שתי העדות הנמנות, כאמור, על אותה אמונה נוצרית, מצא את
ביטויו בסכסוך מקומי, רב שנים, הקשור בשאלת הבעלות על דיר-אל-סולטן ועל
המעבר הנ"ל אל כנסיית הקבר. יצויין כי במעבר זה מצויות שתי קפלות
קטנות, שלרגל הסכסוך לא השתמשו בהן זה שנים כמקומות תפילה, וכן לא יכלו
הקופטים והאתיופים להגיע לעמק השווה לגבי מעמדן בשתי קפלות אלו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

בעת השלטון הירדני ביקשו האתיופים להביא את הסכסוך לכלל הכרעה לטובתם.
הם פנו לשלטונות, ובשנת 1961 פסקו שלטונות ירדן לטובתם
אלא שבגלל שיקולים מדיניים בין ירדן למצרים החליטו
השלטונות הירדנים להשהות את ביצוע החלטתם הנ"ל.

לאחר איחוד העיר ירושלים ביוני 1967 המשיכו הקופסים להפריע לסקסיהם
הדתיים של האתיופים כפי שעשו גם קודם לכן. בחג הפסחא של 1969 יידו
הקופסים אנבים באתיופים, פצעו אחדים מן החוגגים ורק בהתערבות המשטרה
הוחזר השקט על כנו.

השנה לפני הפסחא, פנו הקופסים אל שלטונות ישראל והתריעו על אפשרות של
שפיכות דמים. בעקבות כך הוצבה משטרה במקום שהבטיחה את ביצוע הטקסים
האתיופיים ללא הפרעה. בליל החגיגות, בעוד המשטרה באזור, ביצעו האתיופים,
כאמור, את מימוש זכויותיהם ע"י החלפת המפתחות.

אנו רואים בסכסוך ענין נוצרי מקומי פנימי.

הקופסים הגישו עתירה לבג"ץ ובפניה זו הכירו הלכה למעשה בשלטון ובחוקי
ישראל במזרח ירושלים.

בהתבסאויות שונות על כל הנושא בוקשים לפעמים במונח סטטוס קוו. יודגש כי
הסטטוס קוו לגבי המקומות הקדושים עומד בעינו והוא מובטח ומקוים במסגרת
החוק לשמירת המקומות הקדושים והבטחת הגישה החופשית אליהם.

לפי גירסת האתיופים מהווה מימוש זכויותיהם, כנ"ל, צעד להחזרת הסטטוס קוו
ההיסטורי כפי שהיה קיים לפני שהקופסים לקחו לעצמם, שלא כדין, זכויות
שלא הביעו להם.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 38 -

יידן : לאחר הקמת הממשלה החדשה

שבו לאחר הקמת הממשלה החדשה בולטות מספר עובדות ומצבים:

1. לא יהיה שוני במדיניות

ביתן להגדיר את הממשלה החדשה כ"אותה גברת בשינוי האדרת". חוסיון רצה למצוא מחליף לתלונה אך שני המועמדים שבאו בחשבון, וצפי אל-תל ועבד אל-מנעם אל-ריפאעי לא ענו על הדרישות של המלך בין אם בגלל תנאים שהעמידו (ביחס לבחירת שרים) או שלא יכלו להרכיב הממשלה.

2. הממשלה זמנית

ברור איפוא שהממשלה החדשה הנה זמנית משום שאינה פותרת את הבעיות בהן מתלבט הממשל. היא תסתפק בביהול צבייכיה היום-יומיים של הממלכה אך לא תגלה יוזמות חדשות הן בשטח הפנימי והן בזירה החיצונית.

3. לא התממש רצון חוסיון לחזק הייצוג הפלסטיני

רצון חוסיון לחזק את הייצוג הפלסטיני ולהפגין הזהרות של הגדה המערבית עם הממלכה, לא התממש:

א. כדים זארו, ראש עיריית ראמללה לשעבר, עמד בסירובו להצטרף

לממשלה, זאת בלחץ ארגוני הסחבלים.

ב. וצפי ענבתאורי, שר הכספים החדש, איבד אותו ענבתאורי שגורש

משכט, אלא קרוב משפחתו. מרצה לכלכלה, משפחתו הייתה ידועה

בעבר בתמיכתה בחאג' אמין אל-חוסייני וייתכן שסיבירו בא כדי

לאזן את הוצאת אמיל אל-גורי, ששימש כשר סעד.

ג. פרוש אי-הצלחתו של המלך הוא שארגוני הסחבלים "שומרים על מרחק"

ובזהרים מלהשתלב במיסמך ומלקבל כל תו של חסות מצד המלך והממשל.

4. הקשחת הביטחון כלפי ישראל

במשכת הביטחון הקיצוניות יותר כלפי ישראל. הכרזתו של שה"ח ריפאעי ממנה

השתמשה היצמדות יידן לעמדת מצרים אודות קו הפסקת האש משתלבת בזאוס חוסיון

(16.4) ובאגרת שלירותה הקמת הממשלה החדשה (19.4). (הצהרת שה"ח ריפאעי

פורסמה במלואו בסכום הסדיני שבוצי).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

5. בריה"מ מנסה לבצל ההתפתחות

בריה"מ מנסה לבצל ההתפתחות שבאה בעקבות ביטול ביקור טיסקו והבקשה להחזיר את השגריר האמריקני בעמאן כדי להציג את עצמה כיוזמת הנאמנה של מדינות ערב וביניהן ירדן. הנספה לעתונות הסובייטי, אשר יוחסה לו ההכרזה בדבר התמיכה הסובייטית במיגור מדינת ישראל, אשר גם שבריה"מ מוכנה להגיש כל סיוע לירדן: מדיני, כלכלי וצבאי, אין זו הפעם הראשונה בה מובעת בכונות כזו, אך על רקע ההתפתחויות האחרונות בירדן ובמצרים, היא מקבלת משנה תוקף ונועדה בין היתר לעודד המשך ההתקפות על המדינות וליצור לחץ צבורי על המשטר בירדן להתרחק עוד יותר מארה"ב כדי להתקרב לבריה"מ.

6. ביקור יורש-העצר ושה"ת באנקרה ובטראן

יורש העצר האמיר חסן ושה"ת ריפאעי צורכים בקורים באנקרה (28.4 - 26) ובטראן (30.4 - 28). יש להניח שמטרתם היא בין היתר להסביר מצבה המיוחד של ירדן לשתי מדינות מוסלמיות ידידותיות כדי ששתיהן תסייענה בלחץ על ארה"ב בקשר לישראל וגם כדי להפגין את הסולידריות של המדינות המוסלמיות הלא-ערביות באזור עם המשטר ההאשמי. המדינה המוסלמית השלישית תומכת בו ואף קיימת בירדן בוכחות צבאית פאקיסטאנית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

מצרים - מינויים בצמרת

1. המינויים

הנשיא נאצר פרסם (24.4) שורה של מינויים חדשים בצמרת השלטון בתחומי

מדיניות החוץ, ההסברה, המודיעין והאיחוד הערבי הסוציאליסטי:

א. מוחמד פאיק, שכיהן כשר ההדרכה הלאומית מונה לשר מדינה לענייני

חוץ (תפקיד שלא היה קיים עד כה) ויש להניח שיעסוק בקיום הקשר

עם העולם השלישי ובעיקר אפריקה, שהיא בתחום מומחיותו.

ב. חסנין הייכל מונה לשר ההדרכה הלאומית וימשיך לשמש גם כיושב-

ראש מועצת המנהלים של מוסד "אל אהראם" וראש מערכת העתון.

ג. חסן מוחמד אל-תהאמי, ששימש עד כה כמזכ"ל הנשיאות, מונה לשר

מדינה, ללא תיק מוגדר.

ד. סאמי שרף, ששימש עד כה ראש לשכת הנשיא ומרכז ענייני הסודיעין

בנשיאות, מונה לשר מדינה, ללא תיק מוגדר.

ה. מוחמד סעד-אל-דין זייד, שכיהן כמושל אזור קהיר, מונה לעוזר

מיוחד לנשיא, אחראי לענייני האיחוד הערבי הסוציאליסטי.

ו. ליווא מוחמד חאפז איסמעיל, שכיהן עד כה כשגריר קט"ם בצרפת,

מונה לראש המודיעין הכללי (לא הצבאי).

ז. החזרת עלי צברי - עלי צברי מונה למזכיר הוועדה לענייני חוץ

(גוף חדש) שליד הוועד הפועל של האיחוד הערבי הסוציאליסטי. צברי

שהיה בעבר ראש לשכתו של נאצר ואף ראש הממשלה, סולק בשלהי קיץ

1969 משליטתו במנגנון המפלגה, שם כיהן כראש ועדת הארגון של

המפלגה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

2. משמעות המינויים

- השנויים בעשו ללא "עריפת ראשים" כשלגד עיביו של נאצר מספר מטרות:
- א. חיזוק שליטת נאצר - הרצון להדק את שליטתו האישית ע"י חיזוק הגורמים הנאמנים עליו (שרף, תואמי והיכל).
- ב. חיזוק המנגנון המודיעיני-פנימי ע"י מינוי גנרל מוחמד חאפז.

3. התהוות שכבת סנהגים מאחורי נאצר

ראוי לציין ציבה חשובה היא שבעוד הצמרת הותיקה בעלמה בהדרגה במשך השנים (הדחות או פטירה) ונאצר נשאר כמעט בודד, בוצרה כעת, בצורה טבעית, מעין שכבה של המשמר, שבפיקרה מורכבת מאנשי מודיעין ונטחון הידועים בתור אנשי מעש וביצוע. בולטת לעין עלייתו של סאמי שרף הנחשב לאישיות החזקה מבין השרים החדשים.

מינויו, וכן מינוי חאפז אסמאעיל לראש המודיעין הכללי, מרמזים על צמצום בסמכויותיו של אמין הויידי, אשר היה עד כה סמונה על פנייבי המודיעין, ואף היו שמועות על הדחתו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

בקרוי הפסקת האש
=====

כללי

1. גם במשך השבוע החולף (30/4 - 24) היוותה הגזרה המצרית את מרכז הכובד של הפעילות הצבאית וביכרה החרפת הלוחמה המצרית ביבשה והאוויר. מורגשת נטייה מצרית ברורה לחמם את הקו ביוזמתם בכוונה ליטול לידיהם היוזמה הצבאית כדי להמשיך במלחמת ההתשה וייתכן אף מעבר לה.
2. באם לסכם את תקופת שלושת השבועות האחרונים, היו 10 מקרים של פתיחת אש תותחים, 170 מקרי פתיחת אש מרגמות וכן עשרות מקרי חלירה ומיקוש וירי שטוח-מסלול על תנועות רכב לאורך התעלה.
3. מספר התקריות בלבד אינו מבטא את חומרתן. אופי התקריות הוא יותר חמור, ההפגזות יותר אינטנסיביות ואורכות יותר זמן, וכמות הפגזים גדולה יותר.
4. בנוסף לפעילות האווירית הגוברת, במיוחד מאז ה-18.4, ביצעו המצרים במשך השבוע החולף מספר תקיפות אוויריות, כולל תקיפות אוויריות מתואמות על מוצבינו לאורך התעלה בעת ובעונה אחת, וכן שתי תקיפות עמוקות, על אל-עריש והאחזות נחל-ים.
5. ביבשה, היוו הימים 26/4 - 25 שיא בפעילות יבשתית מצרית, כאשר ביצעו המצרים בליל 26/4 - 25 בסיון פשיטה על מוצב שלנו ביציאה מהמיתלה וביצעו ביום ה- 26/4 בשעות הצהריים, מארב על רכב ממונע שלנו, צפונית לאל-קנטרה.

ההתרחשויות בזירות השונות

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. השבוע הגיעה הפעילות היבשתית המצרית לשיא חדש בזירת התעלה המוצאת ביטויה באש ארטילריה מצרית רצופה וכבדה לאורך התעלה, בסיון פשיטה על אחד

סודי ביותר לנמען בלבד

- 43 -

ממוצבינו בגזרה הדרומית, ועל תקיפה מהמארב על סיור ממונע שלנו, בגזרה הצפונית. פעולות אלו לוו בירי שטוח-טלול על תנועת רכב שלנו לאורך התעלה.

2. בליל ה- 26/4 - 25 פשט כוח מצרי על אחד ממוצבינו ביציאת המיתלה. חיילינו הדפו את המצרים לאחר קרב רימונים קצר. 2 סירות מצריות סובעו בעת נסיגת המצרים. הנזקים במוצב היו קלים ולנו היו שני פצועים קל. למצרים 5 הרוגים (השאירו 3 גוויות בשטח ושתי גוויות נוספות נראו צפות במימי התעלה) והשאירו נשק וציוד כשטח.

3. ביום א' 26/4, בשעות הצהריים, ביצעו המצרים פשיטה בגזרה הצפונית. כוח מצרי הציב מארב לסיור ממונע שלנו מצפון לאל-קנסרה. אנשי הסיור התארגנו מיד להדיפת הכוח המצרי והסתערו על המצרים, במרדף, בהרג חייל מצרי ואש סנקים שלנו הסביעה סירה על שמונה חייליה. בחילופי האש, נפצעו חמישה מחיילינו, שניים מהם מתו לאחר מכן מפציעהם. הארמילרית המצרית פתחה באש מרוכזת על מספר מוצבים ישראליים באזור, כדי לסייע לחילוץ הכוח המצרי. באש זו, נהרגו שני חיילי צ.ה.ל. נוספים.

4. בליל ה- 30/4 - 29 נסו המצרים שוב לחצות התעלה ולתקוף מוצב שלנו בגזרה הצפונית של התעלה. המצרים נהדפו, כאשר ארבע סירות מצריות סובעו עוד בשעת חציית התעלה. חלופי אש לאורך כל הגזרה נמשכו עד 05.00 בבוקר ה-30.4.

הזירה האוירית

5. ב-25/4 בשעה 02.00 תקפו שני מפציצים מצריים (איליושין-28) את האזור המיושב של אל-עריש, לא היו נפגעים אך נגרם נזק. מטוסי חיל האוויר יירטו המטוסים התוקפים והפילו את שניהם, מטוס אחד הופל כ-20 ק"מ צפונית-מערבית לפורם-סעיד והשני הופל באזור ימת-ברדוויל. נמצאו שתי גופות של טייסים מצריים באזור ברדוויל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 44 -

6. ב-28/4 בשעות אחר הצהריים תקפו מספר מסוסים מצריים את כוחותינו לאורך התעלה ובצפון מפרץ-סואץ. לא היו נפגעים לכוחותינו. מסוסי חיל האוויר יירטו את המסוסים המצריים ובקרב אויר שהתפתח הופלו 2 מסוסים מצריים מסוג סוחוי-7 שנפלו בשטח מצרים, באזור האגם המר, הטייסים המצריים לא נראו צובחים.
7. מאז יום שישי, ה-24/4 תקפו מסוסינו יום יום, מסרות צבאיות של המצרים, בעיקר בגזרה המרכזית, הדרומית, ובחוף המערבי של מפרץ-סואץ.
8. בתקופה הנ"ל, איבדו המצרים 4 מסוסים (טהם 2 איליושין-28 ו-2 סוחוי-7). כל מסוסינו חזרו בשלום מכל פעולותיהם.
- "תיקוני" ההודעות המצריות
9. ברווחם על הפשיטה על מוצננו בליל ה-26/4 - 25 טענו המצרים שמספר התוקפים היה 200 וכי לא היו להם נפגעים. לאור ששמעו הודעתנו בשעה 06.00 (26.4) על 3 גוויות בשטח, תיקן הדובר המצרי בשעה 11.08 (באיחור של 5 שעות) את הודעתו הראשונה ואמר כי היו להם 3 אבידות.
10. המצרים ממשיכים במדיניות פרסום אבידותיהם ומודיעים רק על אנדן מסוסים או טייסים שנפלו בשטחנו וכן חיילים שגוויותיהם נמצאו על ידנו. אין הם מודים בכל אבידה של גפוש או ציוד שאין ביכולתנו להצביע עליהם בשטח.
- הסלמת הפעילות הצבאית המצרית בעיני הפרשנים הערבים
11. בהתייחסם להסלמה בחזית התעלה מציינים הפרשנים המצריים כי וז"ש ראלים איבדו את בטחונם, בעקבות המהלומות המצריות ואף החלו לדבר על הסכנה הצפויה לישראל. הפרשנים מציינים שעל ישראל לצפות לריבוי אבידותיה מאחר והסלמת הפעולות המצריות תימשכנה ביתר שאת.
12. עתון "אל אחבאר" (28.4) מטעים כי ישאל הודתה שפעולות אלה מצביעות על כך שבטחונם העצמי של הערכים שב אליהם, וכי מנהיגי ישראל חשבו,

סודי ביותר לנמען בלבד

- 45 -

לאחר מלחמת יוני, כי הערבים איבדו במחונם העצמי וכגיעתם היא שאלה של זמן בלבד.

13. "אל ג'ומהוריה" (28.4) מדגיש כי אין תועלת בבסיונות ישראל להפסיק את שטף הדם הממושך של כוחותיה וכי על ישראל לצפות לאכידות יותר כבדות, כל עוד היא כובשת את האדמות הערביות.

14. פרשן דריו קהיר (26.4) מוסר כי למרות שמצרים טרם השלימה את בנין כוחותיה המזוינים, היא מחריפה את התקפותיה וגורמת לאויב אכידות כבדות בנפש וברכוש.

"הסלמת פעולותינו הצבאיות וחדירות מסויסנו לעומק סיגי יימשכו ביתר שאת בגד הקיום המוקפני הישראלי. הדו-קרב הארמילרי בחזית התעלה יהפוך למלחמה שתתיש את כוחות האויב הכובש, תביסו ותגרום לו אכידות חומרות ומוסריות, יומם ולילה, ובכל מקום בו הוא במצא. זאת היא הדרך היחידה שאותה מבין האויב הנתמך ע"י האימפריאליזם..."

ב. ירדן

תקיפת בסיסי מחבלים מן האויר

1. ב-24.4 תקפו מסויסנו בסיסי מחבלים בשטח ירדן. בסיסי המחבלים שהותקפו במצאים על דרכי הגישה לאיזור גשר אדם שבנקעת הירדן, האחד מזרחית לדיר-עלא, ליד נחל יבוק, והשני, כ-4 ק"מ מצפון לסאלט.

2. ב-26/4 תקף שוב חיל האויר שלנו 2 בסיסי מחבלים בירדן. הבסיסים שהותקפו במצאים על דרכי הגישה לעמק בית-שאן ולעמק הירדן, האחד כ-10 ק"מ מזרחית לנוה אור, והשני, כ-9 ק"מ מזרחית למעוז חיים. מבסיסים אלה יצאו מחבלים לביצוע תקיפות כנגד ישובים אזרחיים בשטחנו.

3. מכל התקיפות הנ"ל, חזרו כל מסויסנו בשלום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 46 -

ג. סוריה

1. ביום 24/4 בצהריים תקפו מטוסי חיל האוויר מוצב סורי בגזרת רפיד מול מקום תקיפת המסיילים בצומת רפיד.
2. ביום שבת 25/4 בשעות אחה"צ תקפו 4 מטוסים סוריים מוצב צ.ה.ל. באזור גשור בגולן. לא היו נפגעים בצדנו.

פעילות ארגוני החבלה

מרגשת החרפה בפעילות המחבלים

היקף הפח"ע השבוע עומד על 105 פעולות (כמו בשבוע שעבר) אך אם כי לא עלה ההיקף, הודגשה החרפה, אשר באה לידי ביטוי בחדירות לשטחנו, לתקיפת ישובים אזרחיים וכלי-רכב בכבישים ראשיים בעמק בית-שאן וברמת-הגולן. בבקעת הירדן נמשכה השבוע העליה בהיקף החדירות הקצרות לשטחנו ובמקרה אחד, הותקפו 8 מוצבים באש, משטחנו, בלילה אחד ובעיתוי סמוך. בערבה, אותרה השבוע חדירה עמוקה מרח לשטחנו.

לבנון

- בוצעו 13 פעולות (לעומת 14 בשבוע שעבר). מרביתן היוו ירי והפגזות מעבר לגבול על מוצבים וסיורים של כוחותינו. כבין מקרי החדירה, יצויין:
- א. חוליית מחבלים של "החזית העממית הדמוקרטית" (5 איש) חדרה לקונסטה, הניחה מספר פצצות בזוקה מאולתרות שכוונו לעבר תחנת-המשטרה הצבאית במקום.
 - ב. מספר פצצות בזוקה מאולתרות הופעלו לעבר היאחזות נח"ל גולן ופגעו מחוץ להיאחזות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 47 -

עסק בית שאן

בוצעו 25 פעולות (לעומת 20 בשבוע הקודם). מרבית הפעולות כבשכונות הקודמים התב טאה בירי והפגזות מעבר לגבול לעבר סיורים, מוצבים וישובים אזרחיים בגזרה.

השבוע חלה החמרה באופי הפעילות, אשר באה לידי בסוי בנסיון לתקוף מתוך שטחנו ישוב וכן בעשה בסיון לפגוע באוטובוס נכבש הראשי סכריה- בית-שאן.

בקעת הירדן

בוצעו 29 פעולות (לעומת 34 פעולות בשבוע הקודם). יצויין כי כלילה אחד ובזמנים סמוכים הותקפו באש 8 מוצבים לאורך הגזרה. במספר מקרים הגיבו הירדנים באש לאחר תגובת כוחותינו. נראה כי הכוונה הייתה לבצע פעולה מרשימה בנוסח פעולת "בית סחור" (תקיפה מתואמת באש של 14 ממוצבינו בגזרה, בסוף ספטמבר 1969). בהודעת פהח' על הפעולה נמסר כי 4 מחבלים נהרגו ואחד נפצע.

סיכום נפגעינו לחודש אפריל 1970
(עד בוקר ה-30.4)

הגזרה	הרוגים	פצועים
תעלה	28	53
ירדן	1	3
לבנון	1	3
סוריה	1	1
עזה	1	3
סה"כ	32	63

סודי ביותר
